

လူသည် မနက်ထက် ညမှာ
ပညာပိုရှိရမည်။
မနောထက် သည်ကနေ
အသိဉာဏ်သာရမည်။
အသက်ကြီးလာသည်နှင့်အမျှ
ဦးနှောက်အလေးချိန်
ပိုစီးလာရမည်။
သည်အတွက်တာလုပ်မည်နည်း။
တစ်နည်းသာရှိသည်။
“စာဖတ်ပါ” ဒါပဲ။

BURMESE
CLASSIC
.com

ဖေမြင့် စာဖတ်သမား၏ မှတ်စုများ



စာဖတ်သမား၏ မှတ်စုများ ဖေမြင့်

စာမူနှင့်ပြုအမှတ်
၃၈၄/၂၀၀၃ (၅)
မျက်နှာပုံးနှင့်ပြုအမှတ်
၅၇၄/၂၀၀၃ (၇)
မျက်နှာပုံးသရုပ်ဖော်
ဘဌေးကြည်
မျက်နှာပုံးကာလာစွဲ
Prestige
အတွင်းဖလင်
အောက်
ကွန်ပျူတာစာပို့
Dream City
မျက်နှာပုံးပုံနှိပ်သူ
ဒေါ်ခင် (၀၂၀၇၉) သုခပုံနှိပ်တိုက်
အမှတ် ၁၂၈၊ ၄၆ လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
အတွင်းပုံနှိပ်သူ
ဒေါ်ခင်လှ (၀၁၅၇၈) စာပေလောကပုံနှိပ်တိုက်
အမှတ် ၁၇၃၊ ၃၃ လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
ထုတ်ဝေသူ
ဦးဖေမြင့် (၀၂၂၅၉)၊ ဖေမြင့်စာပေ
အမှတ် N-6 ရွှေမာလာရိပ်မုန်၊
ဘုရင့်နောင်လမ်း၊ ကမာရွတ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
ပုံနှိပ်ခြင်း
ပထမအကြိမ်၊ ၂၀၀၃ ဩဂုတ်
အုပ်စု - ၁၀၀၀



- ၁။ လူတွေရဲ့ ဘက်လိုက်တတ်တဲ့သဘာဝ ၁
၂။ မတူညီသော ရှုထောင့်များနှင့် အမှန်တရား ၃
၃။ လူတွေ ဘယ်လောက် သမာသမတ်ကျကြသလဲ ၈
၄။ This, too, will pass. ၁၄
၅။ Double - think, Double - talk,
Double Standard ၂၂
၆။ ပညာ ၂၆
၇။ အတိုဆုံးနှင့် အပြည့်စုံဆုံးသမိုင်းကျမ်း ၂၉
၈။ Labourer, Craftsman နှင့် Artist ၃၆
၉။ စာအုပ်သမားတို့ရဲ့ အိပ်မက်ထဲကစာတစ်အုပ် ၃၈
၁၀။ ငွေဆိုသည်မှာ ၄၄
၁၁။ ရိုးရိုးရှင်းရှင်း စဉ်းစားတတ်သည့်ဉာဏ်
(Common Sense) ၄၆
၁၂။ လူတွေ ဘာကို အတုခိုးတတ်ကြသလဲ ၅၄
၁၃။ ရှင်ဘုရင်နှင့် ပင့်ကူ ၆၂
၁၄။ လောကသဘာဝက မပေးဘဲမရ ၆၈
၁၅။ လောကကြီး ကောင်းစေချင်သလား ၇၄
၁၆။ ဒိုင်အောဂျီးနီးစ် ၇၉
၁၇။ ကမာကောင်လို အဖြစ်မျိုး ၈၉
၁၈။ ရွေးချယ်ခွင့် ၉၃
၁၉။ ကျားလည်းကျား ရွှားလည်းရွှား ၉၇
၂၀။ ဓာတ်လှေကားကို ဘယ်မှာထားမည်လဲ ၁၀၄

၂၁။ တီထွင်သူကြီး ဂရေဟမ်ဘဲလ်၏ လမ်းညွှန်စကား	၁၁၀
၂၂။ ခေါင်းစဉ် (အမည်) ဆိုသည်မှာ	၁၁၂
၂၃။ လူတွေသည် အာလူးနှင့်တူ၏	၁၁၇
၂၄။ စာချစ်သူများ (မကောလေးနှင့် ဂျိမ်း(စ)ဘုရင်)	၁၂၁
၂၅။ တစ်ကြိမ်မှာ တစ်မိနစ် နှစ်မိနစ် (ဒေါက်တာ ကက်ဒမင်၏ စာဖတ်နည်း)	၁၂၄
၂၆။ စာဖတ်မြန်သူ၊ အငမ်းမရစာဖတ်သူများ	၁၂၈
၂၇။ စာအုပ်ရူးသူများ	၁၃၁
၂၈။ ဘယ်ဟာသည် ပဓာနလဲ	၁၃၆
၂၉။ တစ်စစီ ဖွဲ့ကြည့်သည့်အခါ	၁၄၁
၃၀။ ကျားကလေးရဲ့ ပညာရေး	၁၄၈
၃၁။ ဂန္ထဝင်အချစ်စကားများ (On Love)	၁၅၇
၃၂။ Of Studies (စာပေလေ့လာဆည်းပူးခြင်း)	၁၇၄
၃၃။ အလုပ်များလွန်းလို့ စာမဖတ်နိုင်ဘူးတဲ့လား (ပါမောက္ခ အော်စလာ၏ စာဖတ်နည်း)	၁၈၄
၃၄။ လှေခံစားထစ် ဖားခြေထောက်လော့ဂျစ်	၁၉၀
၃၅။ ဘယ်သူ့ကို ပိုချစ်ကြမည်လဲ	၁၉၄
၃၆။ ဆင်ခြေ	၁၉၉
၃၇။ အလုပ် (work) နဲ့ စပ်လျဉ်းတဲ့ ပညာရှိတို့ရဲ့ စကားအချို့	၂၀၃
၃၈။ ပညာစွဲကြီးသူတို့ရဲ့ သဘောလေးစင်း	၂၁၄

“စာဖတ်သမား၏မှတ်စုများ” နှင့်

စပ်လျဉ်း၍



မည်သူမဆို စာဖတ်သည့်အခါ မိမိဖတ်ရှုမိသည့်
များထဲ၌ အနီးရှိလူတို့အား လက်ဆင့်ကမ်း ပြန်ပြော
ချင်စရာ အကြောင်းအရာများ တွေ့ရတတ်မြဲဖြစ်ပါ
သည်။

တစ်ချို့စာက တစ်ပုဒ်လုံး အစအဆုံးပင် ပြန်
ပြောချင်စရာ ဖြစ်သည်။

တစ်ချို့က ထုတ်နုတ်ကိုးကား ပြောဆိုစရာ အရေး
အသား အချက်အလက်တွေ ပါသည်။

တစ်ချို့လည်း ဟိုတစ်ပုဒ်နှင့် သည်တစ်ပုဒ်
ဆက်စပ် နှိုင်းယှဉ် ဝေဖန်ချင်စရာ ဖြစ်သည်။

တစ်ချို့စာကမူ ၎င်းကိုဖတ်ပြီး မိမိ ဆက်လက်
ဦးစားဆင်ခြင်မိသည်များကို ပြောပြချင်စရာ ဖြစ်သည်။

ယခု “စာဖတ်သမား၏ မှတ်စုများ” သည်လည်း စာအုပ်စာတမ်းများ ဖတ်ရှုရာမှ တွေ့လာသည့် များကို နဂိုမူလအတိုင်းသော်လည်းကောင်း၊ ထုတ်နုတ် ပေါင်းရုံး၍သော်လည်းကောင်း၊ ဆင့်ပွားခံစားခြင်း ဆက်စပ်နှိုင်းယှဉ် ဆင်ခြင်ခြင်းများ ပြု၍သော်လည်းကောင်း ရေးသားခဲ့သည့် မှတ်စုများ၊ မှတ်ချက်များ ဖြစ်ပါသည်။

နောက်တစ်ခုပြောလိုသည်မှာ ဤစာစုကို မဂ္ဂဇင်းများ၊ ရသဂျာနယ်များတွင်စတင်ရေးသားစဉ်က အတွေ့တွေ စာဖတ်သူများ၊ အထူးသဖြင့် လူငယ်လူရွယ်များအတွက် ရည်ရွယ်ခဲ့သည်ဖြစ်ရာ အကြောင်းအရာရော တင်ပြပုံကိုပါ ၎င်းတို့နှင့် ဆီလျော်လိုက်ဖက်အောင် ချိန်ဆရွေးချယ် ခဲ့သည့်အချက် ဖြစ်ပါသည်။

ဤစာစုကို ဖတ်ရှု၍ စာဖတ်သူ လူငယ်များ အနေဖြင့် စာပေဝါသနာနှင့်အတူ စိတ်ဓာတ်ခွန်အား ဘဝအသိနှင့် စဉ်းစားဝေဖန်ဉာဏ်များ အတန်အသင့် တိုးပွားနိုင်ကြလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့် ယုံကြည်မိပါသည်။

ပေမြင့်

[၁]

လူတွေ့ရဲ့ ဘက်လိုက်တတ်တဲ့သဘာဝ

လူတွေမှာ အစွဲကလေးတွေ ရှိတတ်ကြသည်။

အယူအဆစွဲ၊ လူမျိုးစွဲ၊ ဒေသစွဲ စသဖြင့်။

အဲသည်အထဲမှာ အားအကြီးဆုံးက ငါစွဲ။

ကိုယ့်ဘာသာကိုယ်တော့ “မျှမျှတတ မှန်မှန် ကန်ကန် မြင်သည်”ဟု ထင်တတ်ကြသည်။ သို့သော် ပြောရာဆိုရာ လုပ်ကိုင်ရာများမှာ သတိထားပြီးကြည့်လျှင် တစ်ဖက်ဖက်က လိုက်နေမိတာတွေ၊ အစွဲကလေးနဲ့ ဆုံးဖြတ်မိတာတွေရှိနေတာ တွေ့ရလိမ့်မည်။

လူတွေမှာ ရှိတတ်ကြသည့် အဲသည်သဘောကို Tom Knight ဆိုသော ပုဂ္ဂိုလ်က အခုလို ရေးသည်။

* * *

စဉ်းစားကြည့်ရင် ရယ်စရာဗျ။

ဟိုလူ အလုပ်တစ်ခုကို အကြာကြီး အချိန်ယူပြီး လုပ်နေရင် သိပ်နှေးကွေးတဲ့လူလို့ ပြောတယ်။ ကိုယ်ကြာ နေရင်တော့ အဲဒါ စေ့စပ်သေချာတာ၊ တဲ့။

ကိစ္စတစ်ခု ဟိုလူမလုပ်ရင် ပျင်းတာ။ ကိုယ်မလုပ် တာက အလုပ်များလို့။ ကိစ္စတစ်ခုကို သူ့လုပ်ပါ မပြောဘဲနဲ့ ဟိုလူထလုပ်ရင် အဲဒီလူ ဘောင်ကျော်တာ။ ကိုယ် လုပ်တာဆိုရင်တော့ အလုပ်လပ်မြင်တာ၊ လုပ်သင့်တဲ့ အလုပ်ကို ကိုယ့်ညာဏ်နဲ့ကိုယ် တီထွင်ကြံဆပြီး လုပ် တတ်တာ။

ဟိုလူက သူ့အယူအဆကို အကြောက်အကန် ပြောနေရင် အဲဒါ တစ်စောက်ကန်း တစ်ယူသန်။ ကိုယ် ဆိုရင်တော့ သဘောထားပြတ်သားခိုင်မာတာ။

အစဉ်အလာကျင့်ဝတ်စဉ်းကမ်း တစ်ခုတလေ ဟိုလူချိုးဖောက်ရင် အဲဒီလူယဉ်ကျေးမှု မရှိတာ။ ကိုယ် ဂရုမစိုက်ခဲ့ရင်တော့ ဟာ... မရဘူး၊ ကျွန်တော်က ကိုယ့်ပုံစံနဲ့ကိုယ်ပဲ။ ...တဲ့။

* * *

လူအတော်များများပင် အဲသည်အတိုင်းပဲဟု သင် မြင်မိလိမ့်မည်။ သင်ကိုယ်တိုင်ကော ဘယ်လိုရှိပါသလဲ။



[၂]

မတူညီသောရှုထောင့်များနှင့် အမှန်တရား

အရက်သမားတစ်စုအား ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးက အရက် ဖြတ်ရေး တရားဟောနေသည်။

သူက အရက်၏ ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းပုံ ထင်ရှားစေရန်အတွက် လက်တွေ့သရုပ်ပြမှုတစ်ခု ပြု လုပ်သည်။

စားပွဲပေါ်တွင် ဖန်ခွက်နှစ်ခွက် တင်ထားသည်။ နှစ်ခွက်လုံးတွင် ကြည်လင်သော အရည်များ ပြည့်လှန်းပါး လောက်စီ ထည့်ထားသည်။

ဖန်ခွက်နှစ်ခွက်က တစ်ဆင့်တည်း၊ တစ်ညီဟည်း။

ဟောပြောသူက ဖန်ခွက်တစ်ခွက်ထဲမှာရှိသော အရည်သည် ရေသန့်စစ်စစ်ဖြစ်၍ ကျန်ခွက်တစ်ခွက်၌မူ လုံးဝရေမရောသည့် အရက်စစ်စစ်တွေ ထည့်ထားကြောင်း ကြေညာသည်။

ထို့နောက်

ပိုးကောင်လေးတစ်ကောင်ကို ဖန်ခွက်တစ်ခုထဲသို့ ထည့်လိုက်သည်။

ပိုးကောင်သည် ခွက်ထဲရှိ အရည်တွင် လှည့်လည် ကူးခတ်နေပြီးနောက် ခွက်နံရံမှနေ၍ နှုတ်ခမ်းပေါ် ချိတ်တက်သွားသည်။

ဟောပြောသူက ပိုးကောင်လေးကို အသာအယာ ယူပြီး၊ နောက်ခွက်တစ်ခွက်ရှိ အရည်ထဲသို့ ထည့်လိုက်သည့်အခါ ပိုးကောင်သည် အများမျက်စိရှေ့မှောက်မှာပင် ချက်ချင်း ဇီဝိန်ချုပ်ကာ ရုပ်ဆင်းသဏ္ဌာန်မှာလည်း စောစောက ခွက်တွင် လွတ်လပ်စွာ ကူးခတ်သွားနေခဲ့သည့် အကောင်နှင့် လုံးဝတခြားစီဖြစ်အောင် ပျက်စီးသွားသည်။

သည်ဟာကိုပြသပြီးနောက် တရားဟောသူက “ကဲ... ဒါကိုကြည့်ပြီး ခင်ဗျားတို့ ဘာမြင်သလဲ၊ ဘာသင်ခန်းစာတွေရသလဲ” ပရိသတ်အား မေးလိုက်သည်။

“ဒါကိုကြည့်ခြင်းအားဖြင့် အရက်မှန်မှန်သောက်ရင် ခန္ဓာကိုယ်မှာ ပိုးမွှားကင်းစင်မယ်လို့ ကျွန်တော်မြင်တယ်”

နောက်ဖက်နားတွင် ထိုင်နေသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးက ရှင်းလင်းပြတ်သားသော လေသံဖြင့် ဖြေသည်။

* * *

နောက်နေသည်ဟု ထင်ပါသလား။

တရားဟောသူအား လှမ်းနောက်တာဖြစ်နိုင်သလို၊ သူယုံကြည်တာကို သူပြောခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။

အနည်းဆုံးတော့၊ ဟာ... သည်လိုလည်း မြင်လို့ ရတာပေါ့ဗျဟု စောဒကတက်ခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်။

ဒါကို သွားငြင်းခုံနိမ့်ဆိုလျှင် သူ့ဘက်မှ ချေပစကားတွေ အဆက်မပြတ် ထွက်လာလိမ့်မည်။ “ခင်ဗျား ပြတဲ့အရ ကျုပ်တို့မြင်ရတာက အရက်ခွက်ထဲကျတဲ့ ပိုးကောင်ဟာ သေသွားတယ်လေဗျာ၊ အဲဒီတော့ ဗိုက်ထဲမှာ အရက်ရှိနေရင် အစားအသောက်ထဲ ပိုးကောင်မွှားကောင်ဝါသွားလည်း ကိုယ့်အတွက် အန္တရာယ်မရှိဘူးဆိုတဲ့ သဘောပေါ့။ ...ပြီး ခင်ဗျားပြနိုင်တာက ပိုးကောင်ကို အရက်ထဲထည့်လိုက်ရင် ပိုးကောင်သေတယ်ဆိုတာပဲ ပြနိုင်တာ၊ လူကို အရက်ထဲထည့်လိုက်ရင် လူသေတယ်လို့ ပြနိုင်တာမှ မဟုတ်ဘဲ၊ မကျေနပ်ရင် ဖန်ခွက်အကြီးကြီးလုပ် အရက်တွေအပြည့်ထည့်ပြီး ကျုပ်လိုကောင်ကို ချကြည့်ပါလား၊ မသေရုံမက ခွက်ထဲ လှည့်ပတ်ပြီးတောင် ကူးနေ

ဦးမယ်၊ ကူးရင်းသောက်၊ သောက်ရင်းကူး ဟား...
ဟား..."

* * *

ကိုင်း၊ သည်ကိစ္စမှာ သင်ဘယ်နားက ရပ်မည်လဲ။

အရက်ဆန့်ကျင်ရေးသမား၏ သရုပ်ပြဟောပြောချက်ကတော့ အရက်သမား၏ ချေပချက်ကြောင့် မှန်းချက်နှင့် နှမ်းထွက်မကိုက် ဖြစ်သွားတာ အမှန်ပဲဖြစ်သည်။ သို့သော် သည်အတွက်ကြောင့်ပဲ သူမှားပြီဟု ဆိုနိုင်ပါမည်လား။

တစ်ဖက်မှာ အရက်သမား၏ အယူအဆကိုကော သင်ဘယ်လောက် ထောက်ခံနိုင်မည်လဲ။

သူ့စကားက ရယ်ရတာ၊ သူ့ဆင်ခြေနှင့်သူ ဟုတ်သလိုရှိနေတာမှန်သည်။ သို့သော် ဒါနှင့်ပဲ သူ့အယူအဆကို ဟုတ်လှပြီဟု သင်ခံယူနိုင်ပါမည်လား။

* * *

လူတွေဆိုတာက ကိုယ့်အယူအဆ ကိုယ့်အမြင် ဆိုလျှင် မှန်သည်၊ မျှတသည်၊ အစွဲအလမ်းကင်းသည်၊ ကျိုးကြောင်းသင့်မြတ်သည်၊ ဓမ္မဓိဌာန်ကျသည်၊ ob-
jective ဖြစ်သည်ဟူ၍ ထင်မှတ်တတ်ကြသည်။ သို့သော်

လက်တွေ့တွင် လူတိုင်းလိုပင် အစွဲအနည်းနှင့် အများပါ တတ်ကြသည်။ ကိစ္စတစ်ခုကို ကိုယ်သန်ရာ သန်ရာ ရှုထောင့်မှ အကဲဖြတ် သတ်မှတ်တတ်ကြသည်။ တစ်နည်း ဆိုရသော် subjective (ပုဂ္ဂလဓိဌာန်)။

လူတွေ၏ သဘောထားအမြင်များ၊ ရှုမြင်သုံးသပ်ချက် ရပ်တည်ချက်များဟူသည် ၎င်းတို့ ဘယ်အရာတွေကို ဘယ်လောက်တန်ဖိုးထားသည် မထားသည်၊ ဘာတွေကို ကောင်းသည် မှန်သည်ဟု မှတ်သားခံယူခဲ့၍ ဘယ်ဟာတွေသည် မကောင်းမမှန်ဟု စွဲလန်းယုံကြည်ထားခဲ့သည်၊ သူ့အား ဘယ်ကာလ ဘယ်ဒေသမျိုးမှာ မွေး၍ ဘယ်ပတ်ဝန်းကျင်မျိုးမှာ သူ ဘယ်လိုကြီးပြင်းလာခဲ့သည်ဟူသော အချက်များပေါ်တွင် များစွာ မူတည်နေတတ်သည်။

စင်စစ် နေရာတကာ ဓမ္မဓိဌာန်ကျကျ(ယထာဘူတကျကျ)စဉ်းစားဖြစ်ဖို့သည် လူတစ်ယောက်အတွက် မလွယ်ကူပါ။

သင်ကော အကြောင်းကိစ္စတွေအပေါ် မည်မျှ ဆန္ဒစွဲ အမြင်(ပုဂ္ဂလဓိဌာန်)ကင်းစွာ ရှုမြင်သုံးသပ်လေ့ရှိပါသလဲ။



[၃]

လူတွေဘယ်လောက် သမာသမတ်ကျကြသလဲ

လူတွေမှာ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် အထင်ကြီးသည့်စိတ်၊ ကြွားဝါ တတ်သည့်စိတ်၊ ကိုယ့်လူဘက်က မသိမသာ ဖြစ်စေ သိသိသာသာဖြစ်စေ 'လိုက်' ချင်တတ်သည့်စိတ်တွေ ရှိတတ် ကြကြောင်း အားလုံးအသိဖြစ်သည်။

တစ်ဖန်

လူမှာ မိမိကိုယ်ကို တော်တည့်မှန်ကန်သူ၊ သမာ သမတ်ရှိသူ၊ အဂတိလိုက်စားခြင်း ကင်းသူအဖြစ် အသိ အမှတ်ပြုခဲ့ယူလိုစိတ်လည်း ရှိတတ်သေးသည်ဟု ကျွန်တော် တို့ သိကြသည်။

အတိတ်သမား၏ မှတ်စုများ

၉

သို့သော် -

တကယ်လက်တွေ့မှာ လူတွေဘယ်လောက် တော် တည့် မှန်ကန်ကြသလဲ။

လူတွေလုပ်ထားသည့် သမာသမတ်အကျဆုံး ဆိုသော အလုပ်တွေသည် တကယ်တမ်း ဘယ်လောက် အဂတိကင်းစင်ကြသလဲ။

Louis C.D. Joos ဆိုသည့် ပြင်သစ်လူမျိုး စာရေးသူတစ်ဦးကတော့ အဲသည်ကိစ္စကို တကယ်ထ သုတေသနလုပ်ကာ သူတွေ့ရှိသည့် အဖြေတစ်ခုကို တင်ပြခဲ့သည်။

သူက ကမ္ဘာ့နိုင်ငံကြီးအချို့မှ ဂုဏ်ယူစွာ ပြုစု ထုတ်ဝေသည့် အမျိုးသားစွယ်စုံကျမ်းကြီး ခုနစ်ကျမ်းကို ချကာ နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်းဖြစ်သည်။

စွယ်စုံကျမ်းဆိုသည်က ရသမြောက်ဖို့ ဖတ်ကောင်း ဖို့ကို အဓိကထား၊ အကြောင်းအရာ ကြွယ်ဝပြည့်စုံဖို့ အချက်အလက် တိုးကျမှန်ကန်ဖို့သာ အလေးထားသော ဝင်မရည်ညွှန်းကျမ်းကြီးများဖြစ်သည်။

Louis Joos ကြည့်သည့် ကျမ်း ခုနစ်စောင်က...

- (၁) ဗြိတိန်မှ Encyclopaedia Britannica
- (၂) ဂျာမဏီမှ Lexikon der Deutschen Buchgemeinschaft

- (၃) ပြင်သစ်ပြည်မှ Larousse Universel
- (၄) အီတလီမှ Nuova Enciclopedia Sonzogno
- (၅) နယ်သာလန်မှ Winkler Prins
- (၆) အမေရိကန်ပြည်မှ The World Almanac
- (၇) ရုရှားမှ Malaya Sovietskaya Entziklopediya တို့ဖြစ်သည်။

အားလုံးပင် အသိပညာရှာမှီးသူတို့အတွက် အလွန် တရားကျေးဇူးကြီးလှသည့် တကယ့်ကျမ်းကြီး ကျမ်းခိုင်များ ဖြစ်ပါသည်။

သို့သော် လုံးဝ စိတ်ခံစားရုံမျှ အားကိုးယုံကြည်ရန် ဖြစ်နိုင်ပါမည်လား။

ပထမဆုံး တစ်ချက် သူထုတ်ပြသည်။ “ရေဒီယို” အကြောင်း။ ရေဒီယိုအကြောင်းကို ရုရှားစွယ်စုံကျမ်းတွင် အရင်ဆုံး ဖတ်ကြည့်တော့ ရေဒီယိုကို ရုရှားပြည်က စတင်တီထွင်ကြောင်း ရေးထားတာ တွေ့ရသည် တဲ့။ တီထွင်သူအမည်က ရုရှားလူမျိုးပိုပေါ့ (A.S. Popov)။

ဒါဖြင့် ရေဒီယိုကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ကမ္ဘာမှာ လူသိများတဲ့ အီတလီလူမျိုး မာကိုနီ (Marconi) အကြောင်းကော သူတို့မပြောဘူးလား လိုက်ကြည့်တော့ ပြောသည်။ မာကိုနီကို ရေဒီယိုပညာရှင်နှင့် လုပ်ငန်းရှင် (radio technician & businessman) လို့ ရေးထား

သည်တဲ့။ တီထွင်သူမဟုတ်။ ရေဒီယိုပြင်ဆရာလိုလို၊ ရေဒီယိုများ လုပ်ကိုင်ရောင်းချစားသူလိုလို။

သို့နှင့် မာကိုနီတို့ အီတလီစွယ်စုံကျမ်းမှာ လိုက်ကြည့်တော့ ရေဒီယိုတီထွင်သူအဖြစ် မာကိုနီကိုသာ ဖော်ပြထားသည်။ ပိုပေါ့အကြောင်း လုံးဝမပါ။

ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် ဒီကိစ္စမှာ ရုရှားကတစ်မျိုး အီတလီက တစ်ဖုံ ဖြစ်နေပြီ။ အဆုံးအဖြတ်ခံယူဖို့ အခြားတိုင်းပြည် တစ်ပြည်က စွယ်စုံကျမ်းကို ကြည့်မှဖြစ်မည်ဆိုပြီး ဂျာမန် စွယ်စုံကျမ်းကို ကြည့်တော့ မာကိုနီအကြောင်းလည်း ပါတော့ပါသည်။ သို့သော် ရုရှားစွယ်စုံကျမ်းမှာ ပါသလို ရေဒီယိုပညာရှင်ပဲ။ ရေဒီယိုတီထွင်သူကတော့ ဂျာမန် လူမျိုးဘရောင်း (Karl F. Braun) တဲ့။

ကိုင်း... ဒါဖြင့် တခြားစွယ်စုံကျမ်းတွေမှာကော ဘယ်လိုတွေရှိလိမ့်မလဲ လိုက်ကြည့်တော့ သူတို့တစ်တွေ လည်း အခြားတစ်ပါးတိုင်းပြည်များမှ ပညာရှင်တွေ အကြောင်း အနည်းနှင့်အများစီ ထည့်သွင်းရေးသား ကြပါသည်။ သို့သော် ရေဒီယိုတီထွင်မှုတွင် အဓိကအကျ ဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ဖော်ပြခြင်းခံရသူများကတော့ ပြင်သစ် စွယ်စုံကျမ်းတွင် ပြင်သစ်လူမျိုး ဘရင်လီ (Branly)၊ ဗြိတိသျှစွယ်စုံကျမ်းတွင် ဗြိတိသျှနိုင်ငံသား ဆာအော်လစ်ဗာလော့ချ် (Sir Oliver Lodge)၊ ဒတ်(ချ်)စွယ်စုံ

ကျမ်းတွင် ဒတ်(ချ)လူမျိုး ဖလင်းမင်း (Fleming)စသူတို့ ဖြစ်နေသည်။

ရေဒီယိုကိစ္စမှာတော့ ကိုယ့်လူကိုယ် ရှေ့တန်း တင်ပြီး တစ်ယောက်တစ်မျိုး ပြောနေကြပြီ၊ တခြား အကြောင်းအရာများမှာကောဟူ၍ လေယာဉ်ပျံအကြောင်း လိုက်ကြည့်သည့်အခါ လေယာဉ်ပျံတီထွင်သူများအဖြစ် စွယ်စုံကျမ်းအသီးသီးမှာ အသားပေးဖော်ပြထားသူများက၊

- ရုရှားစွယ်စုံကျမ်းတွင် ရုရှားလူမျိုး မိုဇိုင်းစကီး (A.F. Mozhaitskii)
- ပြင်သစ်စွယ်စုံကျမ်းတွင် ပြင်သစ်လူမျိုး အေဒါ (Clement Ader)
- ဂျာမန်စွယ်စုံကျမ်းတွင် ဂျာမန်လူမျိုး အော်တိုလီလီ ယင်သယ် (Otto Lilienthal)
- ဗြိတိသျှ စွယ်စုံကျမ်းတွင် ဗြိတိန်နိုင်ငံသား ဆာဂျော့ချ်ကေးလေး (Sir George Caylay)
- အမေရိကန်စွယ်စုံကျမ်းတွင် အမေရိကန်နိုင်ငံသား ရိုက်ညီနောင် (Orville & Wilbur Wright) စသည်ဖြင့် ဖြစ်နေသည်။

လေယာဉ်ပျံကိစ္စနှင့် တစ်ဆက်တည်း ဖြစ်နေသည့် ဟယ်လီကော့ပတာကိစ္စ ဆက်စူးစမ်းကြည့်ပြန်တော့၊

- အီတလီစွယ်စုံကျမ်းမှာ အီတလီလူမျိုး ဖော်လင်နီနီ (Folanini)
- ဂျာမန် စွယ်စုံကျမ်းမှာ ဂျာမန်လူမျိုး ဖော့က် (Focke)
- ရုရှားစွယ်စုံကျမ်းမှာ ရုရှားလူမျိုး ဆီကော့စကီး (Sikorsky)
- အမေရိကန်စွယ်စုံကျမ်းမှာ အမေရိကန်နိုင်ငံသား ဆီကော့စကီး (Sikorsky)တဲ့။

ဟာ... ရုရှားရော အမေရိကန်ပါ ဆီကော့စကီး တွေချည်း ဖြစ်နေပါလားဆိုပြီး ကွဲပြားအောင် လိုက်ကြည့် တော့ အဲသည် ဆီကော့စကီးတစ်ယောက်တည်းပဲ၊ မူလက ရုရှားမှာမွေးပြီး နောက်တော့ အမေရိက ရောက်သွား သည်တဲ့။

စွယ်စုံကျမ်းကြီးတွေကို အားမကိုးနှင့်၊ မယုံကြည်နှင့် ဟု မဆိုလို။ သူတို့မှာလည်း အတိုင်းအတာတစ်ခုထိတော့ တိမ်းစောင်းတတ်သော၊ နီးစပ်ရာပါတတ်သော သဘော ရှိတာ သတိပြုဖို့ တင်ပြခြင်းဖြစ်သည်။

စွယ်စုံကျမ်းပင် တိမ်းစောင်းတတ်သေးသည် ဆိုလျှင်...



တကယ် အံဝင်ခွင့်ကျ အနေအထား ကြုံ၍ကား
 ကောင်းကောင်းတစ်ခုကို မသုံးစွဲဘဲ လုံးဝမနေနိုင်။

သို့ဖြင့်ပင် ရှေးလူတွေ ပြောခဲ့သည့် ထိမိသော
 ကောင်းနှင့် ယင်းတို့က သယ်ဆောင်လာသည့် ထူးခြား
 သော အတွေးများသည် နောက်လူတွေ လက်ဆင့်ကမ်း
 ကူးကူးခြင်းဖြင့် အခွန်ရှည်တည်တံ့နေကြခြင်းဖြစ်သည်။

* * *

[၆]

This, too, will pass.

စာဖတ်ရင်း စကားလုံး အသုံးအနှုန်း ကောင်းလေးတွေ
 တွေ့လျှင် စာအုပ်ထဲမှာ ကျွန်တော်တို့ မျဉ်းသားမိ
 တတ်ကြသည်။ အကယ်၍ ကိုယ့်ဘဝ ကိုယ့်အတွေးအကြံ
 နှင့် တိုက်ဆိုင်တူညီလွန်းသော၊ ကိုယ့်ခေါင်းထဲက မပီမသ
 အတွေးကို ပီပီသသ လှလှပပကြီး ဖော်ပြလိုက်သော
 စာပိုဒ်မျိုး အရေးအသားမျိုး တွေ့လျှင်မူ ဝမ်းသာ၍မဆုံး
 တော့။ အကြောင်းကြိုကြိုလျှင် အဲသည် နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက်
 စာပိုဒ်မျိုးကို ကျွန်တော်တို့ ကိုးကားပြောဆိုမည်။ ကိုယ်တိုင်
 စာရေးသားသည့်အခါ ငှားရမ်းယူငင် သုံးစွဲကြမည်။

စကားတစ်ခုကို ကိုးကားဖန်များသည့်အခါ ရိုးသွား
 သည်။ အာနိသင် ပြယ်သွားသည်။ ထိခိုက်ရှုတ် မှု
 ဖြစ်တော့။

အဲသည်အခါ လူမသုံးတော့။ တဖြည်းဖြည်း
 ဆီမိမြုပ်ပျောက်ကွယ်သွားသည်။

တိမ်မြုပ်သွားသော အတွေးစကားတစ်ခုကို
 စင်စစ်တစ်ယောက်က အနေအထား တိုက်ဆိုင်လှသည့်
 အခါသမယ တစ်ခုမှာ အမှတ်မထင် ပြန်လည်ဖော်ထုတ်
 သုံးစွဲပြလိုက်သည့်အခါ ယင်းစကားသည် အာနိသင်
 ငြည့်ဝစွာ ပေါ်လာပြန်သည်။

တချို့စကားဆိုလျှင် ခေတ်အဆက်ဆက်အတွင်း
 ဆက်လိုက်၊ ပျောက်လိုက်၊ ဟိုတိုင်းပြည် သည်တိုင်းပြည်
 ထူးသန်းရောက်ရှိလိုက်။

ထို့ကြောင့်

တချို့ စကားတွေမှာ ပိုင်ရှင် အမည်တွေ များ
နေသည်။

တချို့စကားကျတော့ မူလပိုင်ရှင်စစ်စစ်ကို ရှာ၍ဖော်
မရ။ ရှေးပဝေသဏီထဲမှာ ပုန်းလျှိုးပျောက်ကွယ်နေသည်။

* * *

စာထဲပေထဲမှာ မကြာခဏ တွေ့ကာ ခေါင်းထဲ
စွဲနေမိသော စကားတစ်ခွန်းရှိသည်။

This, too, shall pass away.

ဒါလည်း ပြီးသွားမှာပါ။ တဲ့။

စာသားက ရိုးရိုးလေးပင်။

သို့သော် တန်ခိုးရှိသည်။

လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ ကျန်းမာရေး စသည့်
အကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာကြောင့် စိတ်ထဲ အနှောင့်အယှက်
ဖြစ်ကာ တန့်နဲ့ တွေးနေမိသည့်အခါမျိုးတွင် သည်စကား
လေး ခေါင်းထဲ ပေါ်လာလျှင် စိတ်ထဲ ပေါ့ပါးသွား
တတ်သည်။

အချိန်တန်ရင် ပြီးသွားမှာပါကွာ၊ ပူမနေပါနဲ့
သည်စကားလေးက နှစ်သိမ့်အားပေးသည်။

အားပေးရုံပဲလား။

သိပ်အားတက်နေ ဝမ်းမြောက်နေ တစ်ကိုယ်တည်း
စိတ်တွေ ဖြာနေမိသည့်အခါမျိုးမှာလည်း ကိုယ်ရှိန်သတ်
နိုင်အောင် သူက သတိဖော်ပေးသည်။

ဟေ့... သိပ်ကြည်နူးမနေနဲ့ ကိုယ့်လူ၊ ဒါလည်း
အချိန်တန်ရင် ပြီးသွားမှာ။

တန်ဖိုးရှိလှသည့် စကား။ လောကကြီးထဲမှာ
သင့်တင့်လျှောက်ပတ်စွာ နေတတ်အောင် တစ်ခွန်းတည်း
နှင့် နှစ်ဖက်နှစ်လမ်း ညှပ်ပိတ်ထိန်းထားပေးသော စကား။

သည်စကားကို ဘယ်သူစပြောခဲ့သလဲ။ သည်
စကားက ပေးသော အတွေးကို ဘယ်သူစတွေးခဲ့သလဲ။

ဘတ်တလက် (John Bartlett)ရဲ့ လူသိများ
သော ကိုးကားစကားများ (Familiar Quotations)
ကျမ်းမှာ ရှာကြည့်တော့ သုံးစွဲခဲ့သူတွေ အများအပြား
ပါကလား။

“ကောင်းကင်ပြင် ကြည်စင်ချိန်မှာ

တိမ်တိုက်တွေ လာနိုင်တာ သတိထားပါ။

အမှောင်ထဲရှိသည့်အခါ

ပေါ်လာမည့် အလင်းရောင်ကို ငုံ့လင့်ပါ။

ယနေ့ သင့်ကံကြမ္မာ မည်သို့ပင်ရှိစေ

ဒါလည်း ပြီးသွားမည်ဆိုတာ သတိရပါ”တဲ့

ဇာဗျာဆရာ ဂျေဂျီဆက္က(စ်)(J.G. Saxe 1816-87)က

သည်စကားလေးက ပေးသော အတွေးကို “ဖွင့်”၍ ရေးခဲ့သည်။

သည်လိုပဲ။ ဝတ္ထုရေးဆရာ Nathaniel Hawthorne ကလည်း The Marble Faun ဝတ္ထုထဲမှာ သုံးသည်။ Paul Hayne, Thomas Aldrich, Benjamin Winslow, Ella Wilcox, Mrs. Lanta Smith, Jamie Holme စသည့် ကဗျာဆရာ၊ ဆရာမ တွေလည်း ကဗျာစာသားများထဲမှာ ထည့်သုံးသည်။ ကဗျာခေါင်းစဉ်တွေအဖြစ်လည်း သုံးကြသည်။ မဆို စလောက် ကွဲပြားကြတာလေးတွေတော့ ရှိသည်ပေါ့။

This, too, will pass.

This, too, will pass away.

Even this shall pass away.

All things shall pass away.

စသဖြင့်။

အများသုံးခဲ့ကြတာ ဟုတ်ပါပြီ။ သို့သော် ဘယ်သူက စသလဲ၊ လိုက်ကြည့်တော့ ဒဏ္ဍာရီထဲ ရောက်သွားသည်။

ပုံပြင်စတင်ထွက်ပေါ်သည့် နေရာက အနောက်အာရှဒေသဖြစ်သည်။

တစ်ရံရောအခါရှင်ဘုရင်တစ်ပါးသည် စိတ်ပင်ပန်းဆင်းရဲစရာတွေ အများအပြား ကြုံရပြီးသည့်နောက်၌ အမတ်ပညာရှိတို့အား မိမိအားကိုးပြုစရာ ဆောင်ပုဒ်တစ်ခု ရေးသားပြုစုပေးရန် တောင်းဆိုသည်။ ဆောင်ပုဒ်က လက်စွပ်တစ်ကွင်းပေါ်မှာ ရေးထွင်း၍ ရလောက်အောင်လည်း တိုရမည်။ အောင်မြင်စဉ်ရော နိမ့်ပါးစဉ်မှာပါ သုံးစွဲနိုင်တာမျိုး ဖြစ်ရမည်ဟု သူဆိုသည်။ မှူးမတ်တွေ ဆောင်ပုဒ်အမျိုးမျိုး တင်ပြကြသည်။ ရှင်ဘုရင် လက်မခံ။ အားလုံးကို ပယ်ချသည်။ နောက်ဆုံး သမီးတော်က သူမ ရွေးချယ်ထားသည့် ဆောင်ပုဒ်တစ်ခုကို မြလက်စွပ်တစ်ကွင်းမှာ ရေးထွင်းပြီး ဆက်သတော့မှ ရှင်ဘုရင် နှစ်သက်သဘောကျသွားသည်။ လက်စွပ်ပေါ်မှာ အာရဗီဘာသာဖြင့် ရေးထွင်းထားသည့် စာသား၏ အဓိပ္ပာယ်က This, too, will pass. ဟူ၍။

အနောက်အာရှမှ အိန္ဒိယသို့ ရောက်ရှိနေသော သည်ပုံပြင်ကို ဥရောပ(အင်္ဂလန်)သို့ အဓိကသယ်ဆောင်ဖြန့်ချိခဲ့သူက အိန္ဒိယတွင် ပထမဆုံး အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံချုပ်လုပ်ခဲ့သူ ဝါရင်ဟေးစတင်း(စ) (Warren Hastings) (၁၇၃၂-၁၈၁၈)ဖြစ်သည်။ ဘုရင်ခံချုပ်ဟောင်း ဟေးစတင်း(စ)သည် အင်္ဂလန်သို့ ပြန်ရောက်ပြီးသည့် နောက်တွင်(ဆန့်ကျင်ဘက်နိုင်ငံရေးသမားတစ်စု၏ သုံးနှုန်းမှု

ကြောင့်) ဘုရင်ခံဘဝက အာဏာအလွဲသုံးစား ပြုခဲ့သည်
ဟူသော စွဲချက်ဖြင့် ရုံးတင်စစ်ဆေးခြင်း ခံရသည်။

နောက်တွင် တရားရုံးက သူ၌ အပြစ်မရှိကြောင်း
ဆုံးဖြတ်ခဲ့သော်လည်း ခုနစ်နှစ်တိုင်တိုင် ငွေကုန်လူပမ်း
ခံကာ အမှုကို ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်ဖြစ်ရာ ထိုကာလအတွင်း
This, too, will pass. စကားလေးဖြင့် မိမိကိုယ်ကို
အားပေးမြှင့်တင်ရကြောင်း၊ မိတ်ဆွေများအား ဟေးစ
တင်း(စ) ဖွင့်ဟပြောဆိုရာမှ သည်ပုံပြင်နှင့် သည်စကား
လေး အင်္ဂလန်တွင် ပြန့်ပွားထင်ရှားသွားခဲ့သည်။

* * *

နောက်ပိုင်းတွင် ကဗျာဆရာ သီအိုဒိုတစ်လတန်
(Theodore Tilton)(၁၈၃၅-၁၉၀၇)က Even This
Shall Pass Away ခေါင်းစဉ်တပ်လျက် သည်စကား
အကြောင်း ပုံပြင်ကို လင်္ကာဖွဲ့ဆိုသည့်အခါ၌မူ ပုံပြင်ထဲက
ရှင်ဘုရင်အား ပါရှားပြည် (ယခု အီရန်ပြည်) ကို အစိုးရ
သောမင်းဟု တိတိကျကျ ဖော်ပြထားတာတွေ့ရသည်။
သူ့ကဗျာပထမပိုဒ်က ဤသို့။

Once in Persia reigned a king,
Who upon his signet ring
Graved a maxim true and wise,

Which, if held before the eyes,
Gave him counsel at a glance
Fit for every change and chance;
Solemn words, and these are they:
"Even this shall pass away."

□

[၅]

Double-think
Double-talk
Double Standard

ကျွန်တော်တို့ငယ်ငယ်က လောကကြီးကို အဖြူ အမည်း နှစ်မျိုးတည်းပဲ မြင်သည်။ ဖြူသည်၊ မည်းသည်။ မှန်သည်၊ မှားသည်။ တရားသည်၊ မတရားသည်။

အတွေ့အကြုံနည်းတော့ ကျွန်တော်တို့ သိတာ တွေလည်း နည်းသည်။ သို့သော် သိသမျှသည် ရိုးရိုး စင်းစင်း ရှင်းရှင်းကလေး။

နောက်တော့ တဖြည်းဖြည်း ပိုသိလာသည်။ ပို ရှုပ်ထွေးတာတွေ မြင်လာသည်။ ဖြူတူတူ-ညိုတိုတို-မည်းတည်းတည်း စသဖြင့်။ မသိချင်၍လည်းမရ။ ဩဝါဒ တွေ မကြာခဏ ကြားနာနေရသည်။

အာတ်သမား၏ မှတ်စုများ

၂၃

ဟေ့ကောင်၊ အားလုံး တစ်သမတ်တည်းချည်း အတွေးနဲ့။ ခြွင်းချက်ဆိုတာ ရှိတယ်။ အလိုက်သင့် အလျားသင့်ဆိုတာ ရှိတယ်။ တစ်ဦးချင်း တစ်ခုချင်းရဲ့ ထူးခြားတဲ့ အနေအထားတွေနဲ့ လိုက်လျောညီထွေ စဉ်းစားပေးရတာ ရှိတယ်။ လောကကြီးမှာ နေရာတကာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း တိတိကျကျ ဖြတ်လို့မရဘူး။ လောက သဘာဝဟာ အပိုင်းပိုင်း အပြတ်ပြတ် မဟုတ်ဘူး။ အကန့်လိုက် အကန့်လိုက် မနေဘူး။ တိကျတဲ့ နယ်နိမိတ် ညည်း မရှိဘူး။ တစ်ဆက်တည်း စီးဆင်းရင်းက ပြောင်းလဲ သွားတာမျိုး။ ရောင်ပြေးအထည်လို ဒီဘက်က ပြာပေမယ့် ဟိုဘက်က စိမ်းတယ်။ ပြာလိုက် စိမ်းလိုက်၊ စိမ်းလိုက် ပြာလိုက်။ အဲဒီတော့ တစ်ခုတည်း မသေမှတ်တဲ့ အကျင့်ကို ချောက်။ မအနဲ့၊ မတုံးနဲ့၊ မကြောင်နဲ့။

နားလည်မှု ရှိပါစေ။ ဟိုဘက်သည်ဘက် မြင်တတ် ပါစေ။ မယုတ်မလွန် ပြောတတ်ပါစေ။ လူရည်လည်ပါစေ။

သည်လိုနဲ့ တဖြည်းဖြည်း ကျွန်တော်တို့ နုရာမှ 'ရင့်'လာကြသည်။

စကားကို ဟိုမရောက် သည်မရောက် ပြောတတ် လာသည်။ ယုံတာ မယုံတာ အပထား ရောယောင်ဖြိုးဖြိုး လုပ်တတ်လာသည်။

အမှတ်တမဲ့ အဖို့တော့ ဟုတ်သလိုလို။ အခုမှပဲ တတ်လာသလိုလို၊ လိမ္မာလာသလိုလို။

သို့သော် အဲသည် 'လိုလို'တွေနှင့် အနေကြသည့် အခါ ကျွန်တော်တို့ ခေါင်းထဲမှာ ကိစ္စတစ်ခုကို ဖြူသလား၊ မည်းသလား၊ မကွဲပြားတော့။ မှားသည် မှန်သည် မခွဲခြား နိုင်တော့။ တရားသလား၊ မတရားသလား၊ စဉ်းစားရ ကောင်းမှန်း မသိတော့။

နှစ်ခွဲတွေ၊ နှစ်မျိုးပြော၊ နှစ်ပုံစံရပ်ကာ ကျင်လည် လာရင်း တဖြည်းထက်တဖြည်း ငယ်စဉ်က ရှိခဲ့သည့် ရိုးစင်းဖြောင့်မှန်သော အသိဉာဏ်တွေ ကွယ်ပျောက်ကာ အရာရာမှာ ဝိုးတိုးဝါးတားနှင့် 'သုညသမား'ဖြစ်တော့မည်။

* * *

[သည်အတွက် ဖြေဆေးက အသိဉာဏ် (intelligence)နဲ့ စိတ်ဓာတ်သတ္တိ (moral courage)။ အဲသည် နှစ်ခု ဖွံ့ဖြိုးအောင် ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်တာ ပညာရှာဖွေမှု (education)]

* * *

double-think = ဆန့်ကျင်ဘက် အယူအဆနှစ်မျိုး ကို တစ်ပြိုင်တည်းလက်ခံခြင်း၊

double-talk = ဝေလည်ကြောင်ပတ် မရေမရာ ပြောဆိုခြင်း၊

double standard = စံနှစ်မျိုးထားခြင်း၊ လိုသူကို တစ်မျိုး၊ မလိုသူကို တစ်မျိုး ခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်း။



အဘိသမား၏ မှတ်စုများ

သူ့အဆတစ်ရပ်ကို ပြောပြသွားခဲ့သည်။ သူ့အယူအဆ
နှင့်ချုပ်က၊

* * *

အသိဉာဏ် (intelligence)ဆိုတာ အလွန်အဖိုး
ရှိသည်။ သူ့ကိုအစားထိုးနိုင်သော အရာမရှိ။

သို့သော် သူ့ချည်းသက်သက်ဖြင့်တော့ မလုံ
ဘက်။ သတ္တိရှိဖို့လည်း လိုသေးသည်။ သတ္တိဆိုတာက
စိတ်ဓာတ်ရေးရာ သတ္တိ (moral courage)ကို ဆိုလိုခြင်း
ဖြစ်သည်။

လူသည် အသိဉာဏ်ရှိမှသာ အကောင်း - အဆိုး၊
အမှန်-အမှား၊ တရား-မတရားဟူသည်ကို ပိုင်းခြား
သိမြင်နိုင်မည်။ သို့သော် စိတ်ဓာတ်သတ္တိလည်း ရှိမှသာ
အသိဉာဏ်က ခွဲခြားပြညွှန်သည့်အတိုင်း လိုက်ပါ
တတ်နိုင်မည်။

ကောင်းတာကို လုပ်နိုင်မည်။
အမှန်ဘက်က ရပ်တည်နိုင်မည်။
တရားသဖြင့်ဖြစ်အောင် စွမ်းဆောင်နိုင်မည်။
တစ်ဖက်တွင်လည်း၊ စိတ်ဓာတ်သတ္တိချည်းရှိပြီး
ဉာဏ်အမြော်အမြင်မရှိက မပြည့်စုံ။ မပြည့်စုံရုံတင်မက
အန္တရာယ်ပင် ရှိသေးသည်။

[၆]

ပညာ

ဆရာဆစ်ဒနီဟုခ် (Sidney Hook)က နယူးယောက်
တက္ကသိုလ်မှ ဒဿနိကဗေဒ ပါမောက္ခတစ်ဦးဖြစ်သည်။
အဲသည် တက္ကသိုလ်တွင် ၄၅ နှစ်တာမျှ ပညာသင်ကြား
ပို့ချခဲ့ပြီး၊ အသက် ၇၀ တွင်မှ အနားယူသည်။ တပည့်
များနှင့် ခွဲခွာမည့်နေ့ နောက်ဆုံး စာသင်တန်းတွင်မူ
တစ်သက်လုံး သူတစ်ပါးအယူအဆများကိုချည်း ရှင်းလင်း
သင်ပြလာခဲ့သော ဆရာကြီးက အမှတ်တရ နှုတ်ဆက်
သြဝါဒအဖြစ် ပညာသင်ကြားရေးဆိုင်ရာ သူ၏ ကိုယ်ပိုင်

အဲသည် လူမျိုးသည် တစ်ယူသန်သမား၊ အယူ
သည် အစွန်းရောက်သမား ဖြစ်သွားနိုင်သည်။
ထို့ကြောင့် နှစ်ခုလုံး ပြည့်စုံဖို့လိုသည်။
ပညာသင်ကြားခြင်းဟူသည် အသိဉာဏ်ရေး
စိတ်ဓာတ်သတ္တိပါ ဖွံ့ဖြိုးပြည့်ဝအောင် ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း
မျိုး ဖြစ်သင့်သည်၊ ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။



[၇]

အတိုဆုံးနှင့် အပြည့်စုံဆုံးသမိုင်းကျမ်း

ဤအီဂျစ်ပြည့်ရှင် ပထမမြောက် တော်လမီဘုရင်က
ဂျီဩမေတြီပညာသင်ချင်သည်။ သို့သော် အဲသည်အချိန်
က ဂျီဩမေတြီသင်ရိုးဖြစ်သည့် ယူကလစ်(Euclid)၏
Elements ကျမ်း ၁၃ ပိုင်းကိုတော့ ကုန်စင်အောင်
သလှာမနေချင်၊ သည်ထက်မြန်မြန်တတ်နိုင်တဲ့ ဖြတ်လမ်း
ပေါင်း မရှိဘူးလားဟု သူကမေးသည်။

သည်အခါ ဆရာကြီး ယူကလစ်က၊ ဂျီဩမေတြီ
ပညာတတ်ဖို့ ရှင်ဘုရင်အတွက် အထူးနည်းလမ်း မရှိပါ။
There is no royal road to geometry. ဟု
ပြန်ဖြေခဲ့သည်။

“ဟေ့ ဒီမှာ၊ ခေတ်အဆက်ဆက် နိုင်ငံတကာမှာ ဖြစ်ပျက်ခဲ့တဲ့ အရေးကြီးဆုံး အဖြစ်အပျက်တွေပဲ ရေးခိုင်းတာကွ။ အဲဒီအတွက် အချိန်ဘယ်လောက်ပေးရဦးမလဲ”

သည်အခါ ပညာရှိများထဲမှ ပညာရှိဆုံး ပညာရှိကြီးတစ်ယောက်ရှေ့သို့ ထွက်လာပြီး ဘုရင်အား တင်လျှောက်သည်။

“မနက်ဖြန်ဆိုရင် ရနိုင်ပါတယ် အရှင်မင်းကြီး။ အရှင်မင်းကြီး သိလိုသမျှ ပြည့်စုံရပါစေမယ်”

“မနက်ဖြန်” ဘုရင်အံ့အားသင့်သွားသည်။ “အေးကောင်းပြီ မင်းစကားနဲ့မင်းပဲ၊ မနက်ဖြန် ရှေ့တော်မှောက် အရောက် မတင်ဆက်နိုင်ရင် ဘာဖြစ်မယ်ဆိုတာ မင်းအသိပဲ”

နောက်တစ်နေ့နံနက် အရုဏ်တက်စ၊ ငှက်ကလေးတွေ တေးဆိုစ၊ ဘုရင်ကြီး အိပ်ရေးမဝတာဝ အချိန်မှာပင် မနေ့က ကတိပေးထားသည့် ပညာရှိကြီး နန်းတော်သို့ ရောက်ရှိလာသည်။ ဘုရင်ကြီး အိပ်ဆောင်တော်က အထွက်မှာပင် ပညာရှိကြီး အစစားဝင်ကာ သူ့လက်ထဲတွင် ပါသည့်အရာကို ဆက်သသည်။

စန္ဒာကူးသားဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည့် သေတ္တာဘူးသေးသေးလေး။ “ဒီသေတ္တာလေးကို ဖွင့်ကြည့်ရင် ခေတ်အဆက်ဆက် လူမျိုးတစ်ရာတစ်ပါးတို့ရဲ့ တိုင်းနိုင်ငံပေါင်း

များစွာမှာ ဖြစ်ပျက်ခဲ့တဲ့ သမိုင်းကြောင်းပေါင်းစုံက အဆီအနှစ်ချည်း သက်သက် ရွေးပြီး ရေးသားပြုစုထားတဲ့ အတိုဆုံး ကမ္ဘာ့သမိုင်းကျမ်းကြီးကို ဖတ်ရှုရပါလိမ့်မယ် အရှင်မင်းကြီး” ဟူ၍ ပညာရှိကြီးက လေးနက်တည်ကြည်စွာ လျှောက်ထားလိုက်သည်။

သေတ္တာလေးကို ရှင်ဘုရင် ဖွင့်ကြည့်လိုက်သည့်အခါ အထဲ၌ အမိုးတန် ကတ္တီပါစနှင့် ထုပ်ပိုးထားသည့် အရာတစ်ခု တွေ့ရှိရသည်။ ကတ္တီပါစကို ခွာချလိုက်သည့်အခါ၌ အလွန်သေးကွေးသော ဆိတ်သားရေစတစ်စ။

ထိုသားရေစပေါ်တွင် စာလုံးသေးသေးဖြင့် ရေးထိုးထားသည့် စာအချို့ရှိသည်။ ဘုရင်ကြီး အသံထွက်၍ ဖတ်ကြည့်သည်။

“သူတို့ မွေးဖွားလာကြသည်၊ အသက်ရှင် နေထိုင်ကြသည်၊ ထို့နောက် သေဆုံးသွားကြချေသည်” ဟူ၍။

[ဆောင်ပုဒ်။ ။တစ်သက်တာ ဆည်းပူးလေ့လာရမည့် ဘာသာကို တစ်မနက်စာဖြင့် မရနိုင်။]



[၉]

စာအုပ်သမားတို့ရဲ့အိပ်မက်ထဲက စာတစ်အုပ်

ရှေးဟောင်းစာအုပ်စာတမ်း စုဆောင်းရောင်းဝယ်သူများ လောကတွင် အစဉ်အဆက် ပြောလေ့ရှိသည့် ဟာသပုံပြင် တစ်ပုဒ်က သည်လိုဆိုသည်။

* * *

စာအုပ်သမား၊ စာသမား၏အိမ်သို့ အလည် ရောက်လာသည့် မိတ်ဆွေတစ်ယောက်က စာအုပ်တွေ တရှိတသေ သိမ်းဆည်းထားတာကြည့်ပြီး ပြောသည်။

“ခင်ဗျားစာအုပ်တွေ မြင်မှ သတိရလို့ ပြောရဦး မယ်၊ တစ်လောတုန်းက လူတစ်ယောက် ကျွန်တော့်ကို

စာအုပ်သမား၏ မှတ်စုများ

၃၉

စာအုပ်ကြီးတစ်အုပ် လာရောင်းတယ်၊ ငွေအရေးကြီးနေလို့ ပီသောချိန်ဈေးနဲ့ဖြစ်ဖြစ် ဝယ်စမ်းပါတဲ့၊ ကျုပ်လည်း အားတော့နာပါရဲ့၊ ဒါပေမဲ့ အိမ်မှာအလကား ပိုနေမှာမို့ ဝယ်လိုက်တော့ဘူး”

“ဘာစာအုပ်လဲဗျ”

“သမ္မာကျမ်းဗျ၊ အိမ်မှာက သုံးလေးအုပ်ရှိပြီးသား ဖြစ်နေပြီ၊ ပြီး... သူ့စာအုပ်က အဟောင်းကြီးဗျာ၊ ငှက်တင်ဘတ်ဆိုတဲ့ လူက ပုံနှိပ်တာတဲ့၊ စာအုပ်ရဲ့ မူလပိုင်ရှင် ဓာတင်လူသာဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က စာအုပ်တစ်အုပ်လုံး မျဉ်းတွေ သား၊ ခရေပွင့်တွေ ပြ၊ လေးဘက်လေးတန်မှာလည်း ဗုဒ္ဓဘုရားတွေ ရေးထားလိုက်တာ ရှုပ်ပွနေတာပဲ”

“ဟာဗျာ”

သည်ပုံပြင်ကို နားထောင်ရလျှင် စာအုပ်သမားတိုင်း ပြီးမိကြသည်။ တချို့က တစ်စုံစီမုံတွေးကာ သဘောကျ သထက် ကျလာပြီး တဟားဟား ရယ်သည်။

ဘာတွေ သည်လောက် သဘောကျစရာကောင်း သလဲ။

တစ်အချက်။ အဖိုးတန်စာအုပ်တစ်အုပ်ကို စက္ကူဟောင်းရောင်းသည့် ပီသောချိန်ဈေးနှင့် ရမည်ဆိုဘာ စာအုပ်စုသမားအတွက် အမြူးစရာ။

နောက်တစ်ချက်။ သူ့စာအုပ်ရဲ့ ရာဇဝင်ကိုလည်း ကြည့်ပါဦး။ ရှားပါးစာအုပ်လောကသားတွေ ရူးသွားစေမည့် 'ခေါင်'ဆိုတာ နှစ်ခုပူးပေးထားသည်။

ဂူတင်ဘတ်နှင့် မာတင်လူသာ။

ဂူတင်ဘတ် (Johann Gutenberg)(၁၃၉၇-၁၄၆၈)ဆိုသည်မှာ ခဲစာလုံးတွေနှင့် စာစီပြီး ပုံနှိပ်သည့် အတတ်ကို စတင်တီထွင်ခဲ့သူ ဂျာမန်လူမျိုးဖြစ်သည်။ ဂူတင်ဘတ် ပုံနှိပ်ခဲ့သည့် စာအုပ်များအနက် အထင်ရှားဆုံးမှာ လက်တင်ဘာသာ သမ္မာကျမ်းစာအုပ်ဖြစ်သည်။ စာအုပ်ကြီးက ထူထဲကြီးမားပြီး ပုံနှိပ်ထားပုံကလည်း အလွန်သပ်ရပ်ကောင်းမွန်သည်။ စာအုပ်သမား လောကတွင် ဂူတင်ဘတ် သမ္မာကျမ်းစာအုပ် (Gutenberg Bible) အမည်ဖြင့် ထင်ရှားသည့် ၎င်းစာအုပ်ကြီးကို ဂူတင်ဘတ်သည် သက္ကရာဇ် ၁၄၅၂ မှ ၁၄၅၅ ထိ သုံးနှစ်တာကာလအတွင်း အုပ်ရေ ၁၉၀ မျှ ရိုက်နှိပ်ခဲ့ရာ နှစ်ပေါင်း ၅၅၀ ခန့် ကြာမြင့်သည့် ယနေ့အချိန်၌ ၄၇ အုပ်မျှ ကျန်ရှိနေသည်။

အဲသည် ၄၇ အုပ်သည် ရှားပါးစာအုပ်စုဆောင်းသူများအကြား တဖြည်းဖြည်း လက်ဆင့်ကမ်း ရောင်းချကာ ယခုအခါ၌ ကမ္ဘာတွင် အထင်ရှားဆုံး စာကြည့်တိုက်များနှင့် စာအုပ်စုသူ သူကြွယ်များ၏ လက်တွင် ပျံ့နှံ့ရောက်ရှိ

သည်။ ယနေ့ကာလတွင် စာအုပ်အနေအထား အတော်ကောင်းသေးသည့် ဂူတင်ဘတ်သမ္မာကျမ်းစာ တစ်အုပ်သည် ဒေါ်လာ ၁၀ သန်းအထက် တန်ဖိုးရှိနေရာ တကယ်တမ်း မချမ်းသာက သည်စာအုပ်မျိုးတစ်အုပ် ပိုင်ဆိုင်ဖို့ အိပ်မက် မမက်နိုင်ပေ။

အဲဒါက ဂူတင်ဘတ်ရိုက်နှိပ်သည့် သမ္မာကျမ်းစာအုပ်အကြောင်း ဆိုပါစို့။

မာတင်လူသာကော သည်ကိစ္စမှာ ဘယ်လို စတင်သက်ပါသနည်း။ မာတင်လူသာ (Martin Luther)(၁၄၈၃-၁၅၄၆)ဆိုသည်မှာ ဂျာမန်လူမျိုး ခရစ်ယာန်ဘာသာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး (Reformation) ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအဖြစ် ကမ္ဘာသမိုင်းတွင် ထင်ရှားသော ဗုဒ္ဓိုလ်ဖြစ်သည်။ ဂူတင်ဘတ် သမ္မာကျမ်း ထွက်ပေါ်ပြီး နှစ်ပေါင်း ၃၀ ခန့် အကြာတွင် မွေးဖွားလာသည့် လူသာသည် အသက် ၂၀ အရွယ်တွင် ကျမ်းစာသင် ဆရာ ဖြစ်သည်။ အသက် ၂၉ နှစ်တွင် တက္ကသိုလ်၌ ဘာသာရေး ဆေးပညာမောက္ခဖြစ်သည်။ အဲသည်နောက်တွင် ထိုစဉ်ကာလ ခရစ်ယာန်ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းတွင် ကြီးစိုးနေသော ပုပ်ရဟန်းမင်းကြီးအမှူးပြုသည့် ဘာသာရေးအကြီးအကဲများ၏ အပူ အဆများ ဆောင်ရွက်ချက်များသည် သမ္မာကျမ်းစာလာ အဆိုအမိန့်များနှင့် မည်သို့မည်ပုံ ကွဲလွဲနေကြောင်း ဝေဖန်

ကန့်ကွက်မှုများပြုသဖြင့် အသက် ၃၈ နှစ်အရွယ်တွင်
ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းမှ ဖယ်ကြဉ်ခြင်းခံရသည်။ ထိုနှစ်ပိုင်းတွင်
သမ္မာကျမ်းစာကို ဂျာမန်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုခဲ့သည်။

အဲသည်၊ သူ့ဘဝလမ်းကြောင်း အကျဉ်းကို
ကြည့်လျှင်ပင် အကယ်၍ လူသာ သာ ကျမ်းစာသင်ဆရာ
ဘဝလောက်မှာ ဂူတင်ဘတ် ပုံနှိပ်သည့် လက်တင်ဘာသာ
သမ္မာကျမ်းစာတစ်အုပ် အပိုင်ရရှိခဲ့မည်။ သူ၌ စာအုပ်များ
ထဲတွင် မှတ်ချက်များ ရေးခြစ်တတ်သည့် အလေ့အထ
လည်း ရှိခဲ့မည်ဆိုက သူတစ်သက်တာ ကိုင်စွဲခဲ့သည့်
အဲသည် စာအုပ်ထဲတွင် အကြီးအကျယ် စိတ်ဝင်စားဖွယ်
ကောင်းသည့် မှတ်ချက်များစွာ ပါဝင်နေမှာ သေချာသည်။
တန်ဖိုးမထားတတ်သူက တစ်အုပ်လုံး လျှောက်ခြစ်ထား
တာ ရှုပ်ပွနေတာပဲဟု မြင်သည့် စာမျက်နှာနံဘေး
မှတ်ချက် (marginalia)များသည် လူသာ၏ အတွေး
အခေါ် အယူအဆများကို ခြေခြေမြစ်မြစ် လေ့လာလိုသူ
လူသာ အတ္ထုပ္ပတ္တိ ရေးသားမည့်သူများအတွက် အတိုင်း
မသိ တန်ဖိုးရှိနေမှာ မူချဖြစ်သည်။

ဒါကြောင့်မို့...

- လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၅၀၀ ကျော်က ဂူတင်ဘတ်
ပုံနှိပ်ခဲ့သည့် အရှားပါးဆုံး စာရင်းဝင် သမ္မာကျမ်း
စာအုပ်၊

မူလပိုင်ရှင် မာတင်လူသာ၏ လက်မှတ်ပါသည်။
တစ်အုပ်လုံးမှာလည်း မာတင်လူသာ၏ ဘာသာ
ရေးအတွေးအမြင်များကို ပြသည့် စာမျက်နှာနံဘေး
မှတ်ချက်စကားတွေ အပြည့်ပါသည်။

သော စာအုပ်မျိုးတစ်အုပ်သည် အမှန်တကယ်သာရှိမည်။
သည်ကနေ့တွင်မှ ရုတ်တရက် ချောင်ကြိုချောင်ကြားမှ
ထွက်လာမည်ဆိုက ရှားပါးစာအုပ်စုဆောင်းသည့်
သူကြွယ်များ လောကတွင် အုတ်အော်သောင်းတင်
အသောင်းကနင်း ဖြစ်စရာ။ ခိုးရမလား၊ လုရမလား၊
ဆလံပွဲမှာ သန်းပေါင်းရာချီပေးပြီး ဆွဲလိုက်ရမလား၊
အရူးအမူးရောဂါတက်ချင်စရာ။ သည်လိုစာအုပ်မျိုးကိုမှ
သောချိန်နှင့် ရတာတောင် မယူလိုက်ဘူးဟု လာနောက်
သည်ဆိုက အတော်ကြံကြံဖန်ဖန်ညာတဲ့ လူပဲဟု တစ်မိစိမ့်
ဆွေးပြီး ပြီးချင်စရာ။



အပျော်အပါးကို ဝယ်၍ရသည်။ ချမ်းသာသုခကို
ဝယ်၍မရ။ အသိအကျွမ်းတွေ ဝယ်၍ရသည်။ မိတ်ဆွေ
အစစ်အမှန်ကို ဝယ်၍မရ။ အစေအပါးတွေ ဝယ်၍ရသည်။
အာရှုမှုကို ဝယ်၍မရ။ အားလပ်ချိန်တွေ ဝယ်၍ရသည်။
အချမ်းမှုကို ဝယ်၍မရ။ ငွေဖြင့်သင်သည် အလုံးစုံသော
အရာတို့၏ အခွံအကာများကို ဝယ်၍ရနိုင်သည်။ အတွင်း
အစွမ်းသာရကိုကား မရရှိနိုင်။

[၁၀]

[အန်း ဂါးဘော့ဂ်]

ငွေဆိုသည်မှာ

Money

ငွေပေးလျှင် ဘာမဆိုရသည်ဟု လူတွေပြောတတ်ကြ
သည်။

မဟုတ်ပါ။

ငွေဖြင့် စားစရာဝယ်၍ ရနိုင်သည်။ သို့သော်
အရသာကို ဝယ်၍မရပါ။

ငွေဖြင့် ဆေးဝါးကို ဝယ်နိုင်သည်။ ကျန်းမာခြင်းကို
ဝယ်၍မရ။ ဗဟုသုတ အချက်အလက်ကို ဝယ်၍ရသည်။
ဉာဏ်အမြော်အမြင်ကို ဝယ်၍မရ။

အရောင်ဖြိုးဖြိုးပြက်ပြက်တွေ ဝယ်၍ ရသည်။
လှပမှုကို ဝယ်၍မရ။

It is said that for money you can have
everything, but you cannot. You can buy
food, but not appetite; medicine, but not
health; knowledge, but not wisdom; glitter,
but not beauty; fun, but not joy;
acquaintances, but not friends; servants, but
not faithfulness; leisure, but not peace. You
can have the husk of everything for money,
but not the kernel.

[Arne Garbog]



သြရတတ်သည်။ သို့သော် တစ်ခါတစ်ရံ၌မူ တရားသေ
ခြင်း၊ လက်ပေါက်ကတ်ခြင်း၊ လက်တွေ့နှင့် ကင်းကွာ
ခြင်း၊ တစ်ယူသန်နိုင်လွန်းခြင်း စသည်တို့အတွက်လည်း
သူများ စိတ်ပျက်ရတတ်ပါသည်။

အောက်ဖော်ပြပါ ပုံပြင်လေးကို ဖတ်ရှုလျှင် နေရာ
သဘာ အလွန်အကျွံ တိကျသေချာချင်တတ်သည့် တချို့
အမျိုးမျိုး၏ စရိုက်သဘာဝကို မြင်ကြရမည် ဖြစ်သည်။

[၁၁]

ရိုးရိုးရှင်းရှင်းစဉ်းစားတတ်သည့်ဉာဏ် (Common Sense)

တချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေသည် စဉ်းစားတွေးတောရာ သုံးသပ်
ပြောဆိုရာများတွင် တိကျသေချာဖို့ အထူးဂရုပြုလေ့ရှိ
ကြသည်။ မိမိအဆိုအမိန့်မှာ ဟာကွက်ယိုကွက် မရှိအောင်
ပြည့်စုံ လုံခြုံဖို့ ဝါယမပြုလေ့ရှိကြသည်။

သူတို့သည် များသောအားဖြင့် အကြောင်းရပ်တစ်ခု
ကို စူးစိုက်လိုက်စားသူများလည်း ဖြစ်တတ်ကြသည်။

သည်လိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတွေ တွေးတောပြောဆိုသည့်
အခါ ‘သိပ်တိကျခိုင်မာပေတာပဲ’ ဟူ၍ ဘေးလူများ

တစ်ခါက ယုတ္တိဗေဒသမား၊ သင်္ချာပါရဂူ၊ ရူပဗေဒ
ပညာရှင်နှင့် စိတ်ပညာဆရာတို့ ပါဝင်သော ပညာရှင်
သားဦး အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ စကော့တလန်ပြည်သို့ မီးရထားဖြင့်
ခရီးထွက်ခဲ့၏။ လမ်းတွင် တောင်ကုန်းတစ်ခုပေါ်၌
ခြောက်စားနေသည့် သိုးမည်းတစ်ကောင်ကို မြင်ကြရသည်။

ထိုအခါ စိတ်ပညာဆရာက “ကြည့်စမ်း၊ စကော့
တလန်က သိုးတွေဟာ အမည်းရောင်ဗျ” ဟုဆိုလိုက်သည်။

သူ့စကားကို ကြားသောအခါ ရူပဗေဒပညာရှင်က
“ခင်ဗျား ဒီလိုတရားသေ မပြောနဲ့လေ၊ စကော့တလန်
ပြည်က တချို့သိုးတွေဟာ အမည်းရောင်တွေလို့ပြောမှ
တိကျမှန်ကန်မှာပေါ့” ဟု ဝင်၍ ထောက်သည်။

“ဟာ ဘယ်ဟုတ်မလဲ၊ ခင်ဗျားပြောတာလည်း မတိကျသေးဘူး” သင်္ချာပါရဂူက ဆိုသည်။ “စကော့တလန်ပြည်မှာ အနည်းဆုံး သိုးမည်းတစ်ကောင်တော့ ရှိတယ်လို့ပြောမှ ခင်ဗျားမှန်နိုင်မယ်”

“ခင်ဗျားတို့အားလုံး မခိုင်လုံဘဲ စွတ်ပြောနေကြတယ်” ယုတ္တိဗေဒသမားက အပြတ်ဝင်ပြောသည်။ “စကော့တလန်ပြည်မှာရှိတဲ့ သိုးတွေထဲမှာ အနည်းဆုံး တစ်ကောင်ကတော့ တစ်ခြမ်းမည်းတယ်ဆိုတာလောက်ကဲ ကျွန်တော်တို့ သေချာပေါက် ပြောလို့ရနိုင်မယ်။ ဟိုဘက် တစ်ခြမ်း ဘာအရောင်ရှိမှန်း ကျွန်တော်တို့မှ မသိနိုင်ကြတာ”

အားလုံးအပေါ် ဆရာကြီးလုပ်သွားသည့် ယုတ္တိဗေဒသမားကို ဝိုင်းကြည့်နေကြဆဲ အနီးတွင် နားထောင်နေသည့် ခရီးသည်တစ်ယောက်က ထလာကာ ယုတ္တိဗေဒသမားကို ပခုံးပုတ်လိုက်ပြီး “ဒီမှာ ဆရာကြီး၊ ခင်ဗျားပြောတာလည်း မခိုင်လုံသေးဘူးဗျ၊ ခင်ဗျားပြောသလို တကယ်တမ်း တိကျသေချာအောင်ဆိုရင် စကော့တလန်က သိုးတွေထဲမှာ ခုလောလောဆယ် မြင်ရသလောက် အနည်းဆုံး တစ်ကောင်ကတော့ တစ်ခြမ်းမည်းနေတယ်ဆိုတာ လောက်ပဲ ပြောနိုင်မှာပေါ့ဗျ” ဟူ၍ ပြောလိုက်လေသည်။

* * *

သည်ပုံပြင်၌ ဆားက ဝင်ထောက်သည့် ခရီးသည်သည် သာမန်လူဖြစ်သည်။ သူသည် ပညာရပ် တစ်စုံတစ်ရာ၌ ပါရဂူမဟုတ်။ သူ၌ အများသူငါမှာရှိသည့် ဆော့ဘုယျဉာဏ်မျိုး (common sense) သာ ရှိ၏။

သို့သော် common sense သမားသည် အစွဲသေနဲ့ လက်တွေ့နှင့် မကင်းကွာ၊ သူသည် ဘယ်ဟာက သင့်တင့်လျောက်ပတ်သည်၊ ဘယ်ဟာက လွန်ကျွံသွားပြီဆိုတာ ချင့်တွက်တတ်သည်။

သူ့ဉာဏ်သည် ပယောဂမပါသော ဉာဏ်၊ အဖြောင့်အတိုင်း ရိုးရိုးစင်းစင်း စဉ်းစားတတ်သော ဉာဏ်။

ထို့ကြောင့် သူသည် ရံခါ၌ သူ့ထက် ပညာကြီးမားကြွယ်ဝသည် ထင်ရသူတို့ထက်ပင် ပို၍ သင့်တော်မှန်ကန်သော သုံးသပ်ချက်များ ချမှတ်နိုင်လေ့ရှိတတ်သည်။

* * *

common sense ဆိုတာကို မြန်မာလို မူသေဝေါဟာရတစ်ခုဖြင့် ဘာသာပြန်ဖို့ ခက်လှသည်။ ခေါက်တာဘဟန် အဘိဓာန်နှင့် ပညာရပ် ဝေါဟာရအဘိဓာန်တို့က သာမန်အသိဉာဏ်ဟု အနက်ပေးသည်။

ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုသည့် အချို့အဘိဓာန်များမှာတော့ common sense ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ပို၍ ပြည့်စုံစွာ တွေ့ရသည်။

Collins Cobuild အဘိဓာန်က Common sense is a person's natural ability to make good judgements and to behave in a practical and sensible way. ဟု ဆိုသည်။

လူတစ်ယောက်အား သင့်တော်မှန်ကန်စွာ ပိုင်းခြားဝေဖန်တတ်စေပြီး၊ လက်တွေ့လည်းကျ လျောက်ပတ်မှုလည်းရှိစွာ ပြုမူတတ်စေသည့် ပင်ကိုသဘာဝစွမ်းရည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်။

Webster's Encyclopedic Unabridged Dictionary ကလည်း common sense ကို sound practical judgement that is independent of specialized knowledge, training or the like (အထူးပြု လေ့လာဆည်းပူးမှု၊ ကဏ္ဍတစ်စုံတစ်ရာအတွက် သီးသန့်သင်ယူလေ့ကျက်ထားမှု စသည်တို့နှင့် ကင်းလွတ်သည့် ခိုင်မာ၍ လက်တွေ့ကျသော ပိုင်းခြားဝေဖန်ဉာဏ်) ဟူ၍ လည်းကောင်း။

normal native intelligence (ရိုးရိုးပင်ကိုဉာဏ်) ဟူ၍လည်းကောင်း အဓိပ္ပာယ် ပေးသည်။

ချုပ်၍ ပြောရသော်

common sense ဟူသည် အများသူငါ၌ ပင်ကိုသဘောအားဖြင့် ရှိသည့် ကျိုးကြောင်းသင့်မြတ်စဉ်းစား

ဆာတ်သော ဉာဏ်ဟု ဆိုချင်သည်။

* * *

common sense သည် သူ့ချည်းသက်သက်ဆီက မကြီးကျယ်။ သို့သော် အခြားလေ့လာဆည်းပူးသမျှသော ဗဟုသုတတို့သည် common sense နှင့်ဆင်းစပ်မှသာ တကယ်တောက်ပြောင်ကာ တန်ဖိုးရှိလာတတ်သည်ဖြစ်ရာ သည်သဘောအရမူ common sense သည် အဖိုးမဖြတ်နိုင်သော အရာတစ်ခုဖြစ်လာသည်။

common sense အရေးပါလှသည့် အကြောင်းရှေးပညာရှိတို့ ပြောခဲ့သည့် စကားများစွာရှိသည်။

ပညာတစ်ပေါင်ကို အသုံးချရန်အတွက် ပင်ကိုဉာဏ် ဆယ်ပေါင်လိုသည်။ (One pound of learning requires ten pounds of common sense to apply it.) ဟု ပါရှင်း စကားပုံတစ်ခုက ဆိုသည်။

“စာတတ်ပြီး ပညာမတတ်” ဟု အကဲ့ရဲ့ခံရသူများ၊ “စာအုပ်ကြီးသမား” ဟု ပြစ်တင်ဝေဖန်ခံရသူများသည် များသောအားဖြင့် common sense နည်းသူများ ဖြစ်သည်။

သည်သဘောကို အင်္ဂလိပ်ပညာရှိ ဖာရာ (F.W. Farrar) (၁၈၃၁-၁၉၀၃)က Knowledge without common sense is folly; But with common sense, it is wisdom; (common sense မရှိက knowledge သည် အချည်းနှီး အနှစ်မဲ့ ဖြစ်သည်၊ common sense နှင့် ပေါင်းမှ ပညာအမြော်အမြင် wisdom ဖြစ်လာသည်) ဟူ၍ ဆိုခဲ့သည်။

အမေရိကန်ဘုန်းတော်ကြီး စီအီးစတိုး (C.E. Stowe) (၁၈၀၂-၁၈၈၆)ကလည်း common sense ၏ တန်ဖိုးကို ယခုကဲ့သို့ မြင့်တင်၍ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်။

Common sense is the knack of seeing things as they are, and doing things as they ought to be done. (common sense ဆိုသည်မှာ ကိစ္စရပ်တို့ကို သူ့အရှိအတိုင်း မြင်တတ်၊ လုပ်သင့် လုပ်ထိုက်သည့်အတိုင်း လုပ်တတ်သော ဉာဏ်ဖြစ်သည်) ဟူ၍။

အလားတူ

စာရေးစရာ ဝီလျံမက်သယူးစ် (William Mathews) (၁၈၁၈-၁၉၀၉)က ဉာဏ်ပညာစွမ်းရည် အားလုံးတို့၏ မကိုင့်သရဖူသည် common sense

ဖြစ်သည်၊ (The crown of all faculties is common sense.) ဟူ၍လည်းကောင်း။

အင်္ဂလိပ်ဝန်ကြီးချုပ် ဆာ ရောဘတ်ဝေါလပိုလ် (Sir Robert Walpole) (၁၆၇၆-၁၇၄၅)က to act with common sense according to the moment, is the best wisdom I know; (လတ်တလော အနေအထားကို ကြည့်ကာ common sense ဖြင့် စဉ်းစားလုပ်ကိုင်တတ်ခြင်းသည်ပင် အကောင်းဆုံးဉာဏ်အမြော်အမြင် ဖြစ်သည်၊) ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပြောဆိုခဲ့ကြပါသည်။



[၁၂]

လူတွေ့တာကို အတုခိုးတတ်ကြသလဲ

အမေရိကန်စာရေးဆရာ ရောဘတ်ဖူးလ်ဂမ်း (Robert Fulghum) က အိန္ဒိယတိုင်းသားကြီးတစ်ဦးဖြစ်သူ ဗီပီ မိနွန် (V.P. Menon) အကြောင်း ရေးသားသည်။

ဗီပီမိနွန်ဆိုသည်မှာ စစ်ပြီးစကာလ အိန္ဒိယမှ အရေးပါသော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတစ်ဦးဖြစ်သည်။

အဲသည်ခေတ် အိန္ဒိယအကြီးအကဲ အများအပြားမှာ အောက်စပို၊ ကိန်းဗရစ်စသည့် ဗြိတိသျှတက္ကသိုလ်များမှာ ပညာသင်ခဲ့ကြသူတွေ ဖြစ်သည်။ မိနွန်က သူတို့လိုပညာ အခြေခံမကောင်း။ သူ့မှာ ကျောထောက်နောက်ခံ အင်အား နည်းပါးခဲ့သည်။

သို့သော် သူက ထူးထူးခြားခြား ကိုယ်ထူးကိုယ်ချွန် သဘောတစ်ယောက်ဖြစ်သည်။ ကလေး ၁၂ ယောက်ရှိသော သားစုမှာ သူက အကြီးဆုံးသား။ အသက် ၁၃ နှစ်မှာ ကျောင်းထွက်ပြီး အလုပ်ကြမ်း လုပ်ရသည်။ ကျောက်မီး ဆွေးတွင်းမှာလုပ်သည်။ စက်ရုံမှာ လုပ်သည်။ အဲသည် နောက် ကုန်ရောင်းကုန်ဝယ်လုပ်သည်။ ကျောင်းဆရာ လုပ်သည်။ ထို့နောက် အိန္ဒိယအစိုးရ အုပ်ချုပ်ရေးဘက်မှာ စာရေး အလုပ်ရသည်။

စာရေးဘဝက သူ့အတွက် တက်လမ်းအစ ဖြစ်သည်။ သူက အလုပ်ကို စိတ်ဝင်စားသူ၊ မပြတ် ဆုလာဆည်းပူးတတ်သူ ဖြစ်ရုံမက ပင်ကိုအားဖြင့် ထူးချွန်ထက်မြက်သူလည်းဖြစ်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းတွင် ရာထူးတွေတောက်လျှောက် ခုန်ပျံကျော်လွှား တိုးတက်ကာ ဆိပ်ဆုံးတန်းသို့ ရောက်သွားခဲ့သည်။

* * *

ရောဘတ်ဖူးလ်ဂမ်းက မိနွန်သည် လူတော် တစ်ယောက်ဖြစ်ကြောင်း၊ အစပျိုး ပြောဆိုပြီးနောက်၊ ဘဝတစ်လျှောက်လုံး မိနွန်ကျင့်သုံးခဲ့သည့် ထူးခြားသော အပြုအမူတစ်ရပ်နှင့် အဲသည်အပြုအမူ သူ၌ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ သည့် ဖြစ်ရပ်တစ်ခုအကြောင်းကို ဆက်လက်ဖော်ပြသည်။

မိနွန်သည် အစိုးရအလုပ်တစ်ခု ရရန်အတွက် နယူးဒေလီသို့ တက်လာခဲ့ရာ ဘူတာအဆိုက်မှာပင် ပစ္စည်းတွေ အလစ်သုတ်ခံရလေသည်။ သူ၏ မှတ်ပုံတံ ရော ငွေကြေးပါမကျန် ရှိသမျှအားလုံး ပါသွားသည်ဖြစ်ရာ တပ်ခေါက်ပြီး အိမ်ပြန်မည်ဆိုလျှင်ပင် ခြေလျှင်လျှောက်ပြီ ရမည့် အခြေအနေမျိုးဖြစ်သည်။

သို့နှင့် ကြံရာမရသည့်အဆုံးတွင် ဆစ်(ခ)လူမျိုး အဘိုးအိုတစ်ဦးထံ ချဉ်းကပ်ကာ သူ့အဖြစ်သနစ်ကို ပြောပြပြီး နယူးဒေလီတွင် အလုပ်တစ်ခု မရမီ ခဏတဖြုတ် ရပ်တည်နိုင်ရန်အတွက် ငွေ ၁၅ ရူပီးမျှ ချေးငှားပါရန် မေတ္တာရပ်ခံသည်။

ဆစ်(ခ)အဘိုးကြီးက ၁၅ ရူပီး ထုတ်ပေးသည့် မိနွန်က အဘိုးကြီးအား သူတတ်နိုင်သည့်အချိန် ကြွေးလာ ဆပ်နိုင်ရန်အတွက် လိပ်စာတောင်းသည့်အခါ အဘိုးကြီးက သည်အကူအညီကို လူစိမ်းတစ်ယောက်ထံမှ ရခဲ့သည့် ဖြစ်၍ လူစိမ်းတစ်ယောက်ကိုပင် ပြန်လည်ပေးဆပ်ရမည် ဖြစ်ကြောင်း၊ မိနွန်အသက်ရှင်နေသည့် ကာလတစ်လျှောက် လာရောက်အကူအညီ တောင်းခံသည့် မည်သည့်လူ စိမ်းသည်မဆို မိနွန်၏ ကြွေးရှင်ပင် ဖြစ်ကြောင်း ပြောဆိုသည်။

သည်ကျေးဇူးကြေးကို မိနွန်တစ်သက်လုံး မမေ့ သောခဲ့ပေ။

သူမကွယ်လွန်မီ နေ့၌ပင် သူ၏နေအိမ်သို့ သူတောင်းစားတစ်ယောက် ရောက်လာကာ ဖိနပ်တစ်ရံ အသံလိုသဖြင့် ငွေကြေးအနည်းငယ် စွန့်ကြဲပါရန် တောင်း ခံသည့်အခါ မိနွန်က သူ့ပိုက်ဆံအိတ်မှ ၁၅ ရူပီးယူ၍ ဆေးလိုက်ရန် သူ၏သမီးကို ခိုင်းစေကြောင်း သမီးဖြစ်သူက ပြန်လည်ပြောပြခဲ့သည်။

* * *

မိနွန်၏ ကျေးဇူးသိတတ်မှုနှင့် သဒ္ဒါတရား ဆက်သန်မှုကို ပြသည့် အဲသည် ထူးခြားသော အပြုအမူ တို့ စာရေးဆရာ ဖူးလ်ဂမ်း ကိုယ်တွေ့ ကြုံခဲ့ရသည်။ မိနွန်ထံမှ တိုက်ရိုက်ကားမဟုတ်၊ အိန္ဒိယသား ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးထံမှ ဆင့်ပွားဖြစ်သည်။

အိန္ဒိယပြည် ဘုံဘောလေဆိပ် သေတ္တာရွေးကောင်တာ တွင် ခရီးသည် ဖူးလ်ဂမ်းက သူ့အပ်ထားခဲ့သော ခရီးဆောင် အိတ်များကို သွားရွေးသည်။ ဒါတွေယူပြီး သူလေယာဉ် ခရီးဆက်ရမည်။ ပစ္စည်းအပ်ခပေးမည့်အခါ သူ့မှာ အိန္ဒိယ ငွေမရှိတော့။ ခရီးသွား ချက်လက်မှတ်တော့ ရှိသည်။

သို့သော် ကောင်တာမှ ပုဂ္ဂိုလ်က ခရီးသွားချက်ကို လက်မခံ။

သူ အကျပ်တွေ့နေစဉ် အနီးရှိ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်က သူ့ကျသင့်သည့် ပစ္စည်းရွေးခကို ဝင်ပေးသည်။ ထိုနောက် ဖူးလ်ဂမ်း အားတုံအားနာ ဖြစ်နေမှန်းသိသဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်က ရသမျှအချိန်တွင် သူ့အား မိန့်ခွန်အကြောင်း စာတ်လမ်းလေးကို ပြောပြသည်။ ပြီး မိမိဖခင်မှာ မိန့်ခွန်၏ တပည့်တစ်ဦး ဖြစ်ကြောင်း၊ မိန့်ခွန်ကို လေးစားသဖြင့် မိန့်ခွန်အပြုအမူကို အတုယူကျင့်ကြံခဲ့ကြောင်း မိမိထံသို့လည်း မိန့်ခွန်စိတ်ဓာတ်ကို လက်ဆင့်ကမ်းခဲ့သဖြင့် မိမိ၌ သူစိမ်းတစ်ရံစာများအား ကျေးဇူးရှိခဲ့ဖူးသူများသဖွယ် ခံယူ ကူညီသည့် အလေ့အကျင့်ရှိခဲ့ကြောင်း ပြောပြသည်။

ဖူးလ်ဂမ်း လေးစားအံ့သြသွားသည်။ လက်ငင်းသူ ရရှိလိုက်သည့် အကူအညီသည် ငွေကြေးတန်ဖိုးနှင့် တွက်လျှင် မကြီးမား၊ သို့သော် ကူညီသူ၏စိတ်ဓာတ်နှင့် သဘောထားက မြင့်မားလွန်းလှသည်။

အမည်မသိ ဆစ်(ခ)လူမျိုး အဘိုးအိုမှ စတင်ခဲ့သော သို့မဟုတ် သူ့မတိုင်မီ ဘယ်ရွှေ့ဘယ်မျှက စတင်ခဲ့မှန်း မသိသော လေးစားအံ့သြဖွယ် အပြုအမူတစ်ခု လူပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးမှ တစ်ဦးသို့ လက်ဆင့်ကမ်း ပြန့်ပွားနေပုံကို

စားဆင်ခြင်ရင်း ဖူးလ်ဂမ်းခေါင်းထဲ အတွေးတစ်ခု ဝင်လာသည်။

လူသည် ကောင်းသော အပြုအမူကို အမြဲအတုယူ ဆက်သလား။ ကောင်းသော အပြုအမူတစ်ခုကို တွေ့ကြုံ ခဲ့ရသူတစ်ဦးသည် သူ့ကိုယ်တိုင် သူတစ်ပါးတို့အပေါ် ကောင်းစွာ ပြုမူတတ်သူတစ်ဦး ဖြစ်လာလေ့ရှိသလား။ သို့တည်းမဟုတ်...

ဖူးလ်ဂမ်းက သမ္မာကျမ်းစာလာ ဆမာရိတန်ပုံပြင် နှစ်သွား၍ ဆက်စပ်ကြည့်သည်။

ဆမာရိတန်ပုံပြင်က ဤသို့။

တစ်ခါ၌ လူတစ်ယောက်သည် ဂျေရုဆလင်မြို့မှ နှုတ်ခွာရုံသို့ သွားရာတွင် လမ်းခရီး၌ ခိုးသားစားပြတို့နှင့် ဆုံ၍ ဓားပြတို့သည် သူ၏ အဝတ်တို့ကိုချွတ်၏။ သူ့အား သေလုမြောပါး ရိုက်နှက်ပြီး ထားပစ်ခဲ့ကြ၏။ အသားရေးဆရာတစ်ယောက်သည် ထိုလမ်းသို့ ကြုံကြိုက် ဆက်ရှိပြီး လဲနေသူကိုမြင်လျှင် လမ်းတစ်ဖက်ခြမ်းမှ ဆယ်၍ သွား၏။ ထိုနည်းတူ လေဝီတိုင်းသား တစ်ယောက် သည်လည်း ၎င်းနေရာ ရောက်လျှင် လဲနေသူအား ကြည့်ပြီး လွှဲရှောင်၍ သွားလေသည်။ သို့သော် ဆမာရိ တိုင်းသား (ဆမာရိတန်)တစ်ယောက်ကား ခရီးသွားရင်း ညိုနေရာသို့ရောက်၍ လဲနေသူကိုမြင်လျှင် ကရုဏာသက်မိ

လေသည်။ သို့နှင့် ၎င်းအနီးသို့သွားကာ ဒဏ်ရာများ ခံစိတ်များကို လေးစားအားကျခြင်းဖြစ်ကာ ၎င်းနည်း ဆီနှင့်ဝိုင်တို့ကို လိမ်းကျလျက် အဝတ်ဖြင့် စည်းနှောင်ကာ တူညီတတ်သူတစ်ဦးအဖြစ်သို့ ကူးပြောင်းသွားမည် လေ၏။ ထို့နောက် သူ့အား မိမိ၏ တိရစ္ဆာန်ပေါ်တွင် တင်ကာ တဲအိမ်ဆိုင်တစ်ခုသို့ ခေါ်ဆောင်သွားပြီး ပြုစုစောင့်ရှောက်တစ်နေ့ သူ့ခရီးစဉ်ရှိသဖြင့် ထွက်ခွာကာနီးတွင် တဲအိမ်ပိုင်ရှင်အား ငွေဒင်္ဂါးနှစ်ပြားပေးကာ ဒဏ်ရာများ အား ပြုစုစောင့်ရှောက်ပေးပါ။ နောက်ထပ် ငွေကြေး လိုသေးလျှင် မိမိပြန်လာသည့်အခါ ပေးပါမည်ဟု မှာကြား လေသည်။ ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

တစ်ပါးသူတို့၏ အပြုအမူမျိုးစုံကို တွေ့ကြုံရသည် မှ လူသည် အဘယ်အရာတို့ကို အတုယူလေ့ရှိကြ သနည်း။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။

ကောင်းသော အပြုအမူတွေ အတုယူဖြစ်ဖို့ လူ၌ အခြေခံတွေ လိုအပ်ပါသည်။



ဖူးလိဂမ်းသည် ပုံပြင်တွင်ပါသည့်ခိုးသားဓားပြ တို့၏ ရိုက်နှက်လုယက်ခြင်း ခံရသူ အကြောင်းကို စဉ်းစားသည်။

ယခုကဲ့သို့ တွေ့ကြုံပြီးသည့်နောက်၌ သည်ပုဂ္ဂိုလ် ၏ စိတ်ဓာတ်သည် မည်သို့ ပြောင်းလဲသွားမည်နည်း။ သူသည် ခိုးသားဓားပြတို့၏ ဆိုးဝါးသော လုပ်ရပ် ကို မှတ်သားကာ လောကကိုလည်းကောင်း၊ နောက် သက်လက် တွေ့ကြုံမည့်လူများကိုလည်းကောင်း၊ ခါးသည် နာကျည်းစိတ်အငြိုးအာယာတစိတ် မယုံသင်္ကာစိတ်တို့ဖြင့် ဆက်ဆံတုံ့ပြန်သွားမည်လား။

သို့တည်းမဟုတ် ဆမာရီတန်၏ မတွန့်မဆုတ် သော စေတနာစိတ်၊ ကရုဏာစိတ်၊ ရိုင်းပင်းကူညီတတ်

အတတ်သမား၏ မှတ်စုများ

၆၃

[၁၃]

ရှင်ဘုရင်နှင့် ပင့်ကူ

ကျောင်းသားလေး။

ဂဏန်းတစ်ပုဒ်တွက်ပြီး ဆရာကိုပြသည်။ အ
မှားနေတာကြည့်ပြီး ဆရာက ပြောသည်။ နောက်တစ်ကြိမ်
ပြန်တွက်ဦး။

ခက်သော ပုစ္ဆာတွေ အခါခါတွက်ရင်း သင်္ချာဆရာ
သောကောင်လေး သူဖြစ်လာမည်။

သိပ္ပံပညာရှင်။

စက်ယန္တရားသစ်တစ်ခု သူတည်ဆောက်နေသော
စမ်းသပ်ကြည့်တာ အကြိမ်တစ်ရာမက ရှိပြီ။ မအောင်
မြင်သေး။ သို့သော် သူ လက်မလျှော့။ စမ်းမကြည့်ရမ

သည် နည်းလမ်းများစွာ သူ့ခေါင်းထဲမှာ ရှိနေသည်။
သူက သူ့လက်ထောက်ကို ပြောသည်။ တို့ နောက်တစ်မျိုး
ကြိုးစားကြည့်မယ်၊ တဲ့။

နည်းမျိုးစုံအောင် ကြိုးစားရင်း တီထွင်သူကြီး
သူဖြစ်လာမည်။

မှန်သည်။

လောက၌ တန်ဖိုးရှိသော အရာမှန်သမျှ အလွယ်
တကုမရ။ တစ်ကြိမ်နှင့် မအောင်မြင်၊ အကြိမ်ကြိမ်
ကြိုးစားမှ အောင်မြင်သည်။

ထို့ကြောင့် တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူက လုပ်သင့်
သောထိုက်သော အလုပ်တစ်ခုကို ကြိုးစားလုပ်ကိုင်ပြီး
အောင်မြင်၍ စိတ်ဓာတ်ကျနေသည့် အခါမျိုးတွင်
အောင်မြင်မင်သူ၊ စေတနာထားသူ၊ အမြော်အမြင်ရှိသူ
တစ်ကြိမ်ထပ်ကြိုးစားကြည့်ဖို့ တိုက်တွန်းလေ့
ရှိသည်။ အဲသည် တိုက်တွန်းအားပေးစကားများထဲမှာ
အောင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တွေအကြောင်း၊ နောက်တစ်ကြိမ်
ထပ်ကြိုးစားသဖြင့် အောင်မြင်သွားခဲ့သူတွေအကြောင်း
အသိအမှတ်ပြုသောကတွေလည်း ပါဝင်တတ်ကြသည်။ သည်
အထဲမှာ အထင်ရှားဆုံးတစ်ခုက “ရှင်ဘုရင်နှင့် ပင့်ကူငယ်
အကြောင်း” ဖြစ်သည်။

ဘယ်ရှင်ဘုရင်နှင့် ဘယ်ပင့်ကူပါနည်း။

စကော့တလန်ကို ပြန်လည် သိမ်းပိုက်နိုင်ရန်
 လိုလားပြီး နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြိုးပမ်းကြသေးသည်။
 အောင်မြင်ခဲ့။ သို့နှင့် ၁၃၂၈ ခုနှစ်တွင် စကော့တလန်အား

လွတ်လပ်သော နိုင်ငံတစ်ခုအဖြစ် လည်းကောင်း၊ ဘုရင်
အား စကော့တလန်ပြည့်ရှင် ပထမမြောက် ရောဘတ်
ဘုရင် (King Robert I) အဖြစ်လည်းကောင်း အသိ
အမှတ်ပြုလိုက်ရသည်။

* * *

ပင့်ကူငယ်တစ်ကောင်၏ လှုပ်ရှားမှုတွင် အာရုံ
ဝင်စားခဲ့သည့်အတွက် မိမိတိုင်းပြည်အား ပြန်လည်
သိမ်းပိုက်ရန် နည်းလမ်းကို စဉ်းစားသိမြင်ခဲ့သော စကော့
ဘုရင် ရောဘတ်ဘုရင်အကြောင်းကို အမေရိကန်ကဗျာ
ဆရာ ချားလ်(စ)စပရိုတ် (Charles Sprague) (၁၇၉၁-
၁၈၅၅) က Curiosity အမည်ရှိ ကဗျာတွင် ယခုကဲ့သို့
ထည့်သွင်းစပ်ဆိုခဲ့သည်။

Bruce, banned and hunted on his native soil, with curious eyes surveyed a spider's toil; Six times the little Climber strove and failed, Six times the chief before his foe had quailed. "Once more" he cried, "in thine my doom I read, Once more I dare the fight if thou succeed". 'T was done; the insect's fate he made his own; Once more the battle waged, and gained a throne.

အဓိပ္ပာယ်၊

ဇာတိမြေမှ မောင်းထုတ်ဖယ်ရှားခံရသော ဘုရင်၊
ပင့်ကူတစ်ကောင်၏ အားထုတ်မှုကို စူးစမ်းသော မျက်လုံး
များဖြင့် ရှုကြည့်ဆင်ခြင်မိ။ ချိတ်တက်သူ (ပင့်ကူ) ကလေး၊
ခြောက်ကြိမ်တိတိ ကြိုးစားခဲ့၊ အရေးနိမ့်ခဲ့။ အကြီးအမှူး
ဟိုလ်(ဘုရင်)လည်း ခြောက်ကြိမ်ပင် ရန်သူရှေ့မှောက်
ချောက်ချားတုန်လှုပ်ခဲ့။ “တစ်ကြိမ် ကြိုးစားလိုက်စမ်း”
သူအားပေးကြွေးကြော်၊ “အရေးမလွှဲခဲ့တဲ့ ငါ့အဖြစ်ကို
ငါ့ရဲ့ထံမှာ ငါ့မြင်နေတယ်၊ မင်းအောင်မြင်ရင် ငါ
တစ်ကြိမ် ရဲရဲတိုက်ပွဲဝင်မယ်”

ပင့်ကူ အောင်မြင်သွား၊

ပင့်ကူရဲ့ကံကြမ္မာ သူ့ကံကြမ္မာဖြစ်ဖို့ သူအား
ဆုတ်၊ နောက်စစ်တစ်ပွဲ ဆင်နွှဲကာ ထီးနန်းကို သူရခဲ့။



[၁၄]

လောကသာဝက မပေးဘဲမရ

မပေးဘဲ ရသလား။
ရသည်။ တစ်ကြိမ်တော့ ရနိုင်သည်။
သို့သော် အကြိမ်ကြိမ်ယူချင်၍ မရနိုင်။

* * *

မစိုက်ဘဲ စားရသလား။
ရသည်။ တစ်နပ်တော့ စားရနိုင်သည်။
သို့သော် ထာဝရမရ။

တစ်ရာသီစားဖို့၊ တစ်သက်တာစားဖို့၊ သာ
မြေးဆက်စားဖို့အတွက်တော့ စိုက်ပျိုးရလိမ့်မည်။

ကောက်နှံတွေ ဝေနေသည့် စပါးခင်းကြီးတစ်ခင်း
လှည့်လျှင် မျိုးစပါးအနည်းအကျဉ်းတော့ သုံးစွဲရလိမ့်မည်။

* * *

မပေးဘဲ ယူချင်လျှင်၊ မစိုက်ဘဲ စားချင်လျှင်၊
အဲသည်လူ တစ်နေ့ဒုက္ခရောက်လိမ့်မည်။ သူနှင့် နှီးနွယ်
ဆက်စပ်နေသော ပတ်ဝန်းကျင်လည်း သူ့ကြောင့် အနှောင့်
အယှက်တွေ များရလိမ့်မည်။

သူရောက်ဖို့ပါ သာယာဖို့အတွက် ပေးသင့်ပေး
တတ်တာကို ပေးတတ်သော အလေ့အကျင့် မွေးမြူဖို့လို
အပ်မည်။

အဲဒါသည် စွန့်လွှတ်အနစ်နာခံရခြင်းမဟုတ်။
အဆင်ပြေဆောင်ရွက်သော သဘော၊ မိမိက သူတစ်ပါးကို
အားမလုပ်သော သဘောသာဖြစ်သည်။

သို့သော် အဲသည်လောက်ကိုပင် ကျွန်တော်တို့
အိပ်မက်သိမ်း ကျင့်ကြံနိုင်ကြပါသလား။

* * *

ဘောက်တွင် ဖော်ပြထားသည့် ပုံပြင်ထဲမှ ပုဂ္ဂိုလ်၏
အားချိုး ကျွန်တော်တို့ တစ်ထပ်တည်း ကြံချင်မှ

ကြိုပါမည်။ သို့သော် ဆင်တူယိုးမှား အနေအထားမျိုး
တွေကား မကြာခဏပင် ကြုံတွေ့ရတတ်ပါသည်။

အဲသည်အခါမျိုးတွေတွင် ကျွန်တော်တို့ မည်သို့
ပြုမူကျင့်ကြံမိတတ်ကြပါသလဲ။ စဉ်းစားကြည့်
ချင်သည်။

ပုံပြင်က၊

တစ်ခါတုန်းက လူတစ်ယောက် ပူပြင်းလှသည့်
ကန္တာရဒေသတစ်ခုထဲ ဖြတ်သန်းခရီးသွားရင်း မျက်စိလည်
လမ်းမှားကာ လူသူကင်းမဲ့သော နေရာတစ်ခုသို့ ရောက်
သွားသည်။

လူက ခြေမလှမ်းချင်လောက်အောင်ပင် ပင်ပန်း
လှပြီ။ သို့သော် ထို့ထက် ပိုဆိုးသည်က ရေအကြီးအကျယ်
ငတ်နေခြင်းဖြစ်သည်။

အာခေါင်တွေ လျှာတွေ ခြောက်သယောင်းကာ
နှုတ်ခမ်းတွေ အက်ကွဲချင်လာသည်။ လည်ချောင်းက
တစ်ဆို့နေသည်။

ရေငတ်သည့်ဒဏ် မချိမဆုံးမပြီး မိမိသေဆုံး
လေမည်လား။

အဲသည့်အချိန်၊ အဝေးဆီမှာ အိမ်ဟုထင်ရသည့်
အရာတစ်ခု သူလှမ်းမြင်သည်။

ဒရောသောပါး ပြေးသွားတော့၊ ဟုတ်သည်။
အိမ်။

သို့သော် လူမနေ။ စွန့်ပစ်ထားခဲ့သည့် အိမ်ဟောင်း
တစ်ခု။ အိမ်ခြံဝင်းထဲမှာတော့ ရေတိုင်တစ်ခု ရှိနေသည်။

ရေတိုင်နား အလျင်အမြန်သွားကာ မောင်းတံကို
တကျောင်းကျောင်း သူဆွဲသည်။ ကသောကမျောနှင့်
အတော်ကြီးကြာအောင် ဆွဲသည့်တိုင် ပိုက်ခေါင်းထဲက
ရေတစ်စက်မျှ ကျမလာ။

သူ ခေါင်းနားပန်းကြီးလာသည်။

အဲသည်အချိန် အနီးအနားမှာ ရေကရားအိုးလေး
တစ်လုံး သူသွားမြင်သည်။

ကရားအိုးမှာ ဖော့ဆိုတပ်ထားသည်။ အိုးနံဘေးမှာ
စာရေးထားသည်။

“ပိုက်ထဲကို ရေထည့်ချ။မှ ရေငင်လို့ရတယ် သူငယ်
ချင်း။ ပြီး၊ ခင်ဗျားမသွားခင် ဒီကရားအိုးထဲ ရေပြန်ဖြည့်
ခဲ့ပါ” တဲ့။

ဖော့ဆိုကို ဖွင့်ကြည့်တော့ ကရားထဲမှာ ရေအပြည့်။

သည်ရေကို ပိုက်ခေါင်းထဲ လောင်းထည့်လိုက်
ရမည်လား။

အကယ်၍ လောင်းထည့်ပြီးကာမှ မောင်းတံ
ဆွဲကြည့်၍ ရေတက်မလာဘူးဆိုလျှင် ဘယ်သို့ လုပ်
မည်နည်း။

ကရားထဲကရေသည် မများ။ သို့သော် ဒါကို
သောက်လိုက်လျှင် သူ ရေငတ်ပြေမည်။ ရေငတ်၍
သေမည့်ဘေးက လွတ်မြောက်မည်။

သို့သော် ရေကရားဘေးမှာ ရေးထားသည့် ညွှန်
ကြားချက်က သည်ရေကို သံချေးတက်နေသည့် ပိုက်
ခေါင်းထဲ လောင်းထည့်ပါဟု ဆိုနေသည်။

ဘာကြောင့်လဲ။

ဘာကြောင့်လဲ ဆိုတာ အေးအေးဆေးဆေး
ထိုင်တွေးခွင့် ရှိသည့် ကျွန်တော်တို့အတွက် အရှင်းလေး
ဖြစ်သည်။ သို့သော် သေလုမြောပါး ရေငတ်နေသူအဖို့
မှာ ကျွန်တော်တို့လောက် ရှင်းပါ့မလား။ ရှင်းနေသည်
ဆိုဦးတော့ သည်ညွှန်ကြားချက်ကို လိုက်နာချင်ပါ့မလား။

သို့သော်၊ သည်လူက လူတော်ဖြစ်သည်။ သူ
အတွက် စွန့်စားခန်းလို ဖြစ်နေသည့် သည်တိုက်တွန်း
ချက်ကို လက်ခံရန် သူဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။

ကရားထဲက ရေတွေအားလုံး ဘုံပိုင်ခေါင်းထဲ
လောင်းထည့်လိုက်ပြီး မောင်းတံကို တဂျောင်းဂျောင်း
သူဆွဲသည်။

သူဒုက္ခမရောက်ပါ။ ပိုက်ခေါင်းဝမှ ရေတွေ ဒလ
ဟော ပန်းထွက်လာသည်။ သူ ဝအောင်သောက်သည်။
မျက်နှာသစ်သည်။ ဆေးကြောသန့်စင်သည်။

ပြီးလျှင် ကရားကို ရေအပြည့်ဖြည့်သည်။ ဖော့ဆိုကို
ချိန်၍ ပိတ်သည်။ ပြီးတော့ ကရားနံဘေးမှာ ရေးထား
သည့် ညွှန်ကြားစာအောက်တွင် စာအနည်းငယ် ဖြည့်
နေသည်။

“ယုံဗျ၊ သူပြောတဲ့အတိုင်း တကယ်ဖြစ်တယ်။
ကျွန်တော့် ကိုယ်တွေ့ပဲ”ဟူ၍။



[၁၅]

လောကကြီးကောင်းစေချင်သလား

လောကကြီးကောင်းစေချင်လျှင် ကိုယ်ကအကောင်းထားဖို့လိုမည်။

သူများကောင်းမှ ကိုယ်ကောင်းမည်။ သူများမကောင်းက ကိုယ်လည်း ကောင်းနိုင်မည်မဟုတ်။ သဘောထားမည်ဆိုပါစို့။ သူမကောင်းသဖြင့် ကိုယ်မကောင်း၊ ကိုယ်မကောင်းသဖြင့် သူတစ်ဖန်မကောင်းမကောင်း ပတ်ချာလည်နေမည်။

မကောင်းမှုကို ကိုယ်ဆီက စဖြတ်မည်ဆိုလျှင် ကိုယ်နှင့်ဆက်ဆံရသည့် “သင်ကောင်းလျှင် ကျွန်ုပ်မဆိုးပါ” ဆိုသော သူတွေသည် တကယ်မဆိုးသော သူများဖြစ်လာကြလိမ့်မည်။ မဆိုးသောသူတွေ များလာလျှင် လောကကြီးကောင်းဖို့ မခဲယဉ်းတော့။

"Anyway" (မည်သို့ဖြစ်စေ)ဟု အမည်ပေးထား

သည့် အောက်ကစာပုဒ်ကလေးတွင် လောကကောင်းစေချင်သူတို့ လက်စွဲပြုသင့်သည့် ဘဝလမ်းညွှန် ဒဿနစ်ဆုံကို ပီပြင်စွာ ဖော်ပြထားတာ တွေ့ရသည်။ ဖတ်ရှုဆင်ခြင်ကြည့်ပါ။

Anyway

People are unreasonable, illogical and self-centered.

Love them anyway.

If you do good, people will accuse you of selfish ulterior motives.

Do good anyway.

If you are successful, you will win false friends and true enemies.

Succeed anyway.

Honesty and frankness make you vulnerable.

Be honest and frank anyway.

The good you do today will be forgotten tomorrow.

Do good anyway.

The biggest people with the biggest ideas can be shot down by the smallest people with the smallest minds.

Think big anyway.

People favor underdogs but follow only top dogs.

Fight for some underdogs anyway.

What you spent years building may be destroyed overnight.

Build anyway.

Give the world the best you have and you'll get kicked in the teeth.

Give the world the best you've got anyway.

မည်သို့ဖြစ်စေ

- လူတွေသည်၊ အကြောင်းအကျိုးမသိ၊
ကျိုးကြောင်းဆင်ခြင်ခြင်းလည်းမရှိ၊
အတ္တစိတ်လည်းများလှ၏။

မည်သို့ဖြစ်စေ၊ မေတ္တာထားလိုက်ပါ။

- လူတွေသည်၊ ကောင်းသော အမှု သင်မည်မျှ
ပြုသော်လည်း
မရိုးမသား ကိုယ်ကျိုးစီးပွားအတွက်ပါဟု စွပ်စွဲ
ကြလိမ့်ဦးမည်။

မည်သို့ဖြစ်စေ၊ ကောင်းသောအမှုကို ပြုမြဲပြုပါ။

- သင်အောင်မြင်ပြီဆိုလျှင်၊

သင့်၌ မိတ်ဆွေအတူအယောင်များရော၊

ရန်သူစစ်စစ်များပါ ရရှိလာလိမ့်မည်။

မည်သို့ဖြစ်စေ၊ အောင်မြင်ရန်သာ အားထုတ်ပါ။

- ရိုးဖြောင့်ခြင်း၊ ပွင့်လင်းစွာ စကားဆိုခြင်းတို့ကြောင့်

သင့်မှာ ထိခိုက်စရာတွေ ကြုံချင်ကြုံရလိမ့်မည်။

မည်သို့ဖြစ်စေ၊ ရိုးဖြောင့်ပွင့်လင်းစွာသာ ပြောဆို
ဆက်ဆံပါ။

- သင် ယနေ့ပြုသည့် ကောင်းသောအမှုကို

မနက်ဖြန်သူတို့ မေ့လျော့ကောင်း မေ့လျော့ကြ

လိမ့်မည်။

မည်သို့ဖြစ်စေ၊ ကောင်းသောအမှုကို ပြုမြဲပြုပါ။

- အကြီးအကျယ်ဆုံး စိတ်ကူးဉာဏ်ရှိသည့် အမြင့်မား

ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း

အနံ့ချာဆုံးစိတ်ထားရှိသည့်

အသေးမွှားဆုံးပုဂ္ဂိုလ်ထံ

ဝေဖန်ခြင်း ကဲ့ရဲ့အပုပ်ချခြင်း ခံချင်ခံရနိုင်သည်။

မည်သို့ဖြစ်စေ၊ ကြီးကြီးကျယ်ကျယ် မြင့်မြင့်မားမားသာ

သွေးကြီးစည်ပါ။

၇၈

ပေပြ

- လူတွေသည် နိမ့်ပါးသူအောက်လူများကို စေတနာ
ပိုတတ်သည်ဆိုသော်လည်း
(လက်တွေ့၌) အပေါ်စီးရသူ ထိပ်ဆုံးလူများ
နောက်သို့သာ လိုက်ပါတတ်ကြသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ အချို့သော နိမ့်ပါးသူ အောက်လူ
အတွက် ရပ်တည်ပေး တိုက်ပွဲဝင်ပေးပါ။

- နှစ်ပေါင်းများစွာ သင်တည်ဆောက်ခဲ့သောအရာသည်
နေ့ချင်းညချင်း ဖြိုလှဲဖျက်ဆီးခြင်း ခံချင်ခံ
လိမ့်မည်။

မည်သို့ဖြစ်စေ၊ တည်ဆောက်စရာရှိတာ ဆက်၍သ
တည်ဆောက်ပါ။

- ကမ္ဘာလောကအတွက် အကောင်းဆုံးကို သင်ဖော်
လျက်လည်း၊ သင့်အား ခါးသည်းနာကျည်းဖွယ်
တုံ့ပြန်ကောင်း တုံ့ပြန်လိမ့်မည်။
- မည်သို့ဖြစ်စေ၊ သင့်မှာရှိသည့် အကောင်းဆုံးကိုသ
ပေးမြဲ သင်ပေးပါ။



[၁၆]

ဒိုင်အောဂျီးနီးစ်

ဒိုင်အောဂျီးနီးစ် (Diogenes) (ဘီစီ ၄၁၂ ခန့် -
၃၂၀ ခန့်) က ရှေးဂရိ တွေးခေါ်ရှင်တစ်ဦးဖြစ်သည်။

သူ့ကို cynic အယူအဆ အကျင့်အကြံရှိသူ
Diogenes the Cynic ဟူ၍ ခေါ်လေ့ရှိကြပြီး၊ သူ
တည်ထောင်သော အတွေးအခေါ်ဂိုဏ်းကို
Cynic ဂိုဏ်း (Cynic School of Philosophy) ဟု
ခေါ်ကြသည်။

Cynic ဆိုသည်မှာ ဂရိဘာသာ kynikos
သို့မဟုတ် doglike (ခွေးနှင့်တူသော) ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်

ရသည်။ ဤနေရာ၌ ခွေးဟူသည်ကို အရှက်အကြောက်င်းမဲ့ခြင်း၏ သင်္ကေတအဖြစ် ယူထားခြင်းဖြစ်သည်။

* * *

ဒိုင်အောဂျီးနီးစ်သည် အလွန်ခြီးခြံသောအကျင့်ကျင့်သူ (ascetic) တစ်ဦးဖြစ်သည်။ လူသည် မိမိကိုကို စိုးမိုးနိုင်ရမည်၊ ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်းများကို တပ်မက်မှုအပျော်အပါး၌ မွေ့လျော်လိုစိတ်များကို ထိန်းချုပ်နိုင်ရမည်၊ ထိုသို့အားဖြင့်သာ မြင့်မြတ်စင်ကြယ်သူ၊ ဂုဏ်သိက္ခာတစ်ဦး ဖြစ်လာနိုင်မည်ဟု သူယုံကြည်သည်။

ထိုသို့ ယုံကြည်သည့်အတိုင်းလည်း သူတစ်ပါးဟောပြောသည်။ ကိုယ်တိုင်လည်း အဟောအပြောညီညွတ်စွာ နေထိုင်သည်။

သူ့မှာ နေစရာ အိုးအိမ်ဟူ၍ မထား။ ညအခါ စည်ပိုင်းတစ်လုံးထဲ ဝင်၍အိပ်သည်။ လမ်းသွားသည့်အခါ ဖိနပ်မစီး၊ ခြေ ဗလာဖြင့် သွားသည်။ ကလေးတစ်ယောက် ရေကို လက်ခုပ်ဖြင့်ခံ၍သောက်တာ မြင်သည့်နောက်၌ သုံးနေကျ သောက်ရေခွက်ကိုပင် ပစ္စည်းအဖြစ် သတ်မှတ်ကာ စွန့်ပယ်ပစ်လိုက်သည်။

သူ့အလိုအရမူ လူ၌ ယဉ်ကျေးမှု၊ ထုံးတမ်းစဉ်လာ၊ လူမှုအဆင့်အတန်းဆိုသည်တို့က တောင်းဆိုသဖြင့် လိုအပ်

သယောင် ထင်လာရသည့် အရာတွေ များလွန်းနေသည်။ အိပ်ဆွေသည် အမှန်တကယ် လိုအပ်သည့်အရာများမဟုတ်။ ယင်းအပိုပစ္စည်းများကို စွန့်ပယ်ကာ လိုအပ်အနည်းဆုံးအနေအထား၌ ထိန်းသိမ်းနေထိုင်ခြင်းသည်သာ အမှန်အနိမ့်ဆုံး နေထိုင်မှုလမ်းစဉ် ဖြစ်သည်။ ယင်း လိုအပ်အနည်းဆုံး အနေအထားဟူသည်ကား သဘာဝနှင့် အနီးစပ်ဆုံး အနေအထားဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သဘာဝကျသော အရာမှန်သမျှသည် ဂုဏ်သိက္ခာရှိသော အရာဖြစ်သည်။ မိမိချည်းဖြစ်စေ၊ လူအများရှေ့၌ဖြစ်စေ သဘာဝအတိုင်း နေထိုင်ခြင်းသည် ရှက်စရာမဟုတ်။ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သည်သာဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်နှင့်လင်းစွာ ပြောဆိုနေထိုင်မှုတို့ကို ဆန့်ကျင်သော ထုံးစံလေးမှန်သမျှအား လျစ်လျူရှုရမည်ဟု သူခံယူသည်။ သက်တွေ့ကျင့်ကြံသည်။

* * *

ဒိုင်အောဂျီးနီးစ်က လူမှုဆက်ဆံရေး ဆိုင်ရာအနည်းကမ်းကလနား ဆိုတာတွေကို အရေးမထား။ ရာထူးအနုစွာ ရဟူသည်ကိုလည်း ဂရုမစိုက်။ အဲဒါတွေကို ဂရုစိုက်သူများအား ပကာသနသမားတွေ လိမ်ညာပြီးဖြန့်သူတွေအဖြစ် သူမေးငေါ့တတ်သည်။

ဥပမာ - မာစီဒိုးနီးယားဘုရင် အလက်ဇန္ဒား - သ-ဂရိတ်၏ ဆရာဖြစ်ခဲ့သူ၊ Lyceum ကျောင်းကို တည်ထောင်သူ ဆရာကြီး အရစ္စတိုတယ်နှင့် မိမိကွာခြားကြောင်း ယခုလို သူပြောသည်။

Aristotle breakfasts when it pleases the king; Diogenes, when it pleases Diogenes (အရစ္စတိုတယ်က ရှင်ဘုရင်အလိုရှိတဲ့အချိန် နံနက်စာစားတယ်၊ ဒိုင်အောဂျီးနီးဇ်ကတော့ သူ့အလိုရှိတဲ့အချိန် သူစားတယ်) ဟူ၍။

သူကိုယ်တိုင် အလက်ဇန္ဒား - သ - ဂရိတ် နှင့် တွေ့သောအခါ၌လည်း ရှင်ဘုရင်ဟူ၍ အရိုအသေမယူမနေ။ သူ့ထုံးစံအတိုင်း လွတ်လွတ်လပ်လပ်ပင် ပြောဆိုဆက်ဆံသည်။

“ကျွန်ုပ်က အလက်ဇန္ဒားပါ၊ သ - ဂရိတ် (the Great) လို့ တွေ့ခေါ်လေ့ရှိပါတယ်” ဟူ၍ ရှင်ဘုရင်က မိတ်ဆက်စကားဆိုသည့်အခါ၊ သူက

“ကျွန်ုပ်က ဒိုင်အောဂျီးနီးဇ်ပါ၊ သ - ဒေါ့ခ် (the Dog) လို့ တွေ့ခေါ်လေ့ရှိပါတယ်” ဟု ပြန်ဖြေသည်။

အလက်ဇန္ဒားက ဆုလာဘ်သပ္ပကာ ချီးမြှင့်လိုသော သဘောဖြင့် မိမိထံမှ အလိုရှိရာ တောင်းခံပါဟု ပြောသည့် အခါ နေပူစာလှုံနေသော ဒိုင်အောဂျီးနီးဇ်က “ဟုတ်ကဲ့

အရှင်ကွယ်နေလို့ ဘေးဘက်ဖယ်ပေးပါ” ဟုသာ ပြောသည်။

သည်တွင် ရှင်ဘုရင်က “ငါသာ အလက်ဇန္ဒား ဘုတ်ခဲရင် ဒိုင်အောဂျီးနီးဇ် လုပ်မှာပဲ” ဟု မှတ်ချက်ချကြောင်း ဆိုသည်။

* * *

ဒိုင်အောဂျီးနီးဇ်နှင့် ၎င်း၏ နောက်လိုက်တို့အမြင်၌ သူတွေသည် ထုံးစံအားဖြင့် ကိုယ်ကျိုးရှာသမားများသာ ဖြစ်သည်။ အများအကျိုးအတွက်ပါဟူ၍ ပြောဆိုလုပ်ကိုင် ခြင်းသည်များ၊ ဆန္ဒစွဲမပါ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ သုံးသပ်တင်ပြ ခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်ဟုသည်များမှာလည်း စင်စစ်အားဖြင့် အကွယ်လိမ်ညာထားမှုများသာ ဖြစ်သည်ဟု သူတို့ ယူဆ ခြင်းသည်။ တကယ်ရိုးသားဖြောင့်မှန်သူကား ရှာမှရှားလှ သည်ဟု သူတို့ရှုမြင်ကြသည်။

သည်အမြင်ကို လူတွေ ခေါင်းထဲစွဲသွားအောင် ပြောချင်သဖြင့်၊ တစ်ခါ၌ ဒိုင်အောဂျီးနီးဇ်သည် နေ့လည် ကြောင်တောင် မီးအိမ်တစ်လုံးထွန်းကာ ဟိုဟိုသည်သည် ဆောက်၍သွားနေပြီး လူအများက မေးသောအခါ၊ ရိုး ဖြောင့်သောသူ (honest man) (ဝါ) လူပီသသောသူ

(လူ့ဂုဏ်သိက္ခာပြည့်ဝသောသူ)ကို ရှာနေသည်ဟူ၍ပြန်ပြောလေသည်။

* * *

ဒိုင်အောဂျီးနီးဇ်က အကြောက်အရှံ့ ကပ်သလောက် အပြောအဆိုရဲတင်းသူ ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် သူက စကားတတ်သူ၊ စကားကပ်သူ၊ သူတစ်ပါးနာလောက်အောင် ထိထိရှရှ ပြောတတ်သူလည်း ဖြစ်သည်။

တွေးခေါ်ရှင်ကြီး ပလေတိုးက လူဟူသည် အမွှေးအတောင် မပါသည့် ခြေနှစ်ချောင်း သတ္တဝါ (two legged animal without feathers)ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်ကို ဒိုင်အောဂျီးနီးဇ်လက်မခံနိုင်။ သို့နှင့် ကြက်တစ်ကောင်ကို အမွှေးပြောင်အောင် နှုတ်ပြီးနောက် ပလေတိုး၏ အကယ်ဒမီ (Academy) ကျောင်းသို့ ယူသွားပြီး “ဟောဒီမှာ ပလေတိုးရဲ့ လူ ကွ”ဟူ၍ ပြသည်။

* * *

သူ့အား မသန့်ရှင်းသော နေရာများသို့လည်း သွားသည်ဟု ပြစ်တင်ရှုံ့ချသောသူအား “ဟေ့ နေရောင်လည်းပဲ အိမ်သာထဲ ဝင်တာပဲ၊ အဲဒီအတွက် နေဟာ ညစ်ပတ်သွားသလား”ဟု သူနှုတ်လှန်ထိုးသည်။

* * *

တစ်စုံတစ်ယောက်က သူ့အား ခင်ဗျားခေါင်းကို လူတစ်ယောက်က ရိုက်ချင်တယ်၊ ဘာရရင် ခင်ဗျား အချိန်ခံနိုင်မလဲ ဟူ၍ မေးရာ၊ မဆိုင်းမတွပင် သူက “သင်မောက်”ဟု ပြန်ပြောသည်။

* * *

တစ်ခါ၌ လူတစ်ယောက်က သူ့အား၊ ဘယ်အချိန်သည် ညစာစားရန်အတွက် အသင့်တော်ဆုံး အချိန်ဖြစ်ပါသလဲမေးမြန်းရာ ဒိုင်အောဂျီးနီးဇ်က၊ “ခင်ဗျားက ချမ်းသာလျှင်လူဆိုရင် ခင်ဗျားကြိုက်တဲ့ အချိန်စား၊ ဆင်းရဲသားဆိုရင်တော့ စားနိုင်တဲ့အချိန် စားပေါ့ဗျာ” (If you are a rich man, whenever you please; and if you are a poor man, whenever you can.) ဟူ၍ ပြောခဲ့သည်။

* * *

တစ်ခါ၌ ဒိုင်အောဂျီးနီးဇ်သည် အက်သင်းမြို့မှ အချိန်နာမြို့သို့ အသွားလမ်းခရီးတွင် ပင်လယ်စားပြများနှင့်တွေ့၍ ဖမ်းဆီးခြင်းခံရသည်။ သူ့အား ကျွန်အဖြစ် ခေါင်းစားရန် စီစဉ်ကြသည့်အခါ ဒိုင်အောဂျီးနီးဇ်က အပြောတို့အား သူသည် လူတွေကို စီမံခန့်ခွဲဖို့သာ

တတ်ကြောင်း၊ တခြား ဘယ်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း
အလုပ်ကိုမှ မတတ်ကြောင်း ပြောပြပြီး လူက
တစ်ယောက်ကို လက်ညှိုးထိုးပြကာ “ငါ့ကို အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်
ဆီမှာရောင်း၊ ဒီလူမှာ ဆရာလိုနေတယ်” ဟု ဆိုသည်။
ကောရင့်သံမြို့သား ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်က ဒိုင်အောဂျီးနီးစ်အ
ဝယ်သွားပြီး သူ၏သားများကို ပညာသင်ရန် ဆရာအဖြစ်
ခိုင်းစေလေသည်။

* * *

လောကသဘာဝ လူ့သဘာဝနှင့် စပ်လျဉ်း
စဉ်းစားစရာ စကားတွေလည်း သူ့အများအပြား ပြောကြ
ခဲ့သည်။

အချို့ကို ဖော်ပြရသော်၊

အထက်လူကြီးများနှင့် စပ်လျဉ်း၍၊

A man should live with his superiors
he does with his fire: not too near, lest he
burn; not too far off, lest he freeze.

လူသည် မိမိ၏ အထက်ပုဂ္ဂိုလ်များအား (မီး
မီးကဲ့သို့ (မနီးမဝေးထား) ဆက်ဆံသင့်သည်။ နီးလွန်
လျှင်လောင်မည်။ ဝေးလွန်လျှင် (အနွေးဓာတ်မရသဖြင့်)
အေးခဲမည်။ ဟူ၍လည်းကောင်း၊

အစားကြူးသူတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍၊

As houses well stored with provisions
are likely to be full of mice, so the bodies of
those who eat much are full of diseases.

စားရေရိက္ခာ အများအပြား ထည့်သွင်းသိုလှောင်
ထားသော အိမ်များ၌ ကြွက်တွေ အပြည့်ရှိနေတတ်
သကဲ့သို့၊ အစားကြူးသူတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာများသည်လည်း
ဆုတ်ကွက်သော တို့ဖြင့် ပြည့်နှက်နေတတ်သည်။ ဟူ၍
လည်းကောင်း၊

လူမျိုးဇာတိနှင့် စပ်လျဉ်း၍၊

သူ့အား ဘယ်တိုင်းပြည်မှ လာသူလဲ မေးသော
သူအား၊

I am a citizen of the world.

ငါသည် ကမ္ဘာမြေသားဖြစ်၏။ ဟူ၍၎င်း၊

အစဉ်ပြောင်းလဲနေသော လောကဓမ္မတာသဘော
နှင့် စပ်လျဉ်း၍၊

Bury me on my face,... because in a
little while everything will be turned upside
down.

ငါ့သေရင် မှောက်လျက်သင်္ဂြိုဟ်၊ ဘာကြောင့်လဲ
ဆိုတော့ တော်ကြာရင် ဘယ်အရာတစ်ခုမျှ အကုန်လုံး

ပြောင်းပြန်လန်ကုန်မှာပဲ။ ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ သူပြောခဲ့သည်။

cynic ၏ အဓိပ္ပာယ်

ပညာရပ် ဝေါဟာရများ အဘိဓာန် ၌၊

cynic = အလွဲအပြစ်ရှုဝါဒီ

cynicism = အလွဲအပြစ်ရှုဝါဒ - ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ပေးသည်။

ဒေါက်တာဘဟန်အဘိဓာန် ၌၊

cynic = အပြစ်အနာ ရှာလိုလွန်းသူ

= လူဆိုသည်မှာ အတ္တဟိတကိုသာ ရှာကြံတတ်သည်ဟု အယူရှိသူ - ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ပေးသည်။

Oxford Advanced Learners' Dictionary ၌

cynic = person who believes that people do not do things for good, sincere or noble reasons, but only of their own advantage ဟူ၍ ၎င်း။

Cynic = member of a school of ancient Greek philosophy that despised ease and comfort ဟူ၍၎င်း။ နှစ်မျိုးခွဲ၍ အဓိပ္ပာယ်ပေး ပါသည်။



[၁၇]

ကမာကောင်လိုအဖြစ်မျိုး

စကား ပြောတတ်ခြင်းဟူသည် လူသားအား ခြောက်စွန်းများနှင့် ကွဲပြားခြားနားစေသည့် အကြီးမားဆုံး အဓိပ္ပာယ်တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

သို့သော် ဘယ်လူသားမှ မွေးကတည်းက အလိုလို စကားတတ်သည်တော့ မဟုတ်။ တစ်လုံးချင်း တစ်ခွန်းချင်းမှ စတင်ကာ နှစ်ရှည်လများ သင်ကြားပြီးကာမှ သူ့စကားကိုယ်နားလည် ကိုယ့်စကား သူ့အဓိပ္ပာယ်ပေါက်လာ အဆင့်သို့ ရောက်ရသည်။

သို့သော် ဒါနှင့်ပြီးသလား။ အဓိပ္ပာယ်ပေါက်အောင် ပြောတတ်ပြီးသည့် နောက် သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ ပြောတတ်ဖို့ဆိုတာ လာစံဆင့်

ကျန်သေးသည်။ တစ်နည်းဆိုသော် တတ်သည့်ပညာလိမ္မော်လိမ္မာမာ သုံးစွဲဖို့၊ (ဝါ) အပြောအဆို ဆင်ခြင်မိမဟုတ်လျှင်၊ ပြောမိသည့်စကားကြောင့် အကျိုးမများ၊ ပြဿနာပွားနိုင်သည်။

လွတ်ခနဲပြောလိုက်သော စကားတစ်ခွန်းကြောင့် တစ်ဖက်သားမှာ ဆိုးဆိုးဝါးဝါး ထိခိုက်နစ်နာပွားနိုင်သလို၊ မိမိမှာလည်း ချေဖျက်မရသည့် ပြစ်မှုကြီးတစ်ကျိုးလွန်မိသလို ဖြစ်သွားနိုင်သည်။

ခြေထောက်ကို မထိန်းနိုင်သဖြင့်

ငှက်တို့ ပိုက်ကွန်၌ မိကြ၏။

လျှာကို မထိန်းနိုင်သဖြင့်

လူတို့ အန္တရာယ်၌ ငြိကြ၏။

ဟူသော စကားတစ်ခွန်းရှိသည်။ ရှေးလူတို့ အတွေ့အကြုံအရ ပြောခဲ့သောစကား။

သည်လိုပဲ။

‘လျှာပေါ်က ထွက်ကျသွားသည့် ဆိုးကျိုးပေးမည့် စကားတစ်ခွန်းကို မြင်းခြောက်ကောင်ကသော ရထားမှ ပြန်လိုက်ကောက်သော်လည်း မရနိုင်’တဲ့။ တရုတ်ပညာတို့ ဆိုကြသည်။

ဂျပန်တွေကတော့ပို၍ ရှင်းရှင်းပြတ်ပြတ်ဆိုသည်

အတတ်သမား၏ မှတ်စုများ

လျှာဟူသည် သုံးလက်မမျှသာ ရှိသော်လည်း ခြောက်ပေရှည်သော လူတစ်ယောက်ကို အသက်ဆုံးရှုံးစေနိုင်သည်။ တဲ့။

အီတာလျံပန်းချီကျော် ပညာရှိ လီယိုနာဒိုဒါဗင်ချီကမူ၊ တစ်ခါတစ်ရံ ယောင်မှား၍ ဟမိသော ပါးစပ်ကြောင့် အကွရောက်ရရှာသော ကမာကောင်များကို နမူနာပြကာ ဤသို့ သတိပေးစကား ဆိုလေသည်။

[ထုံးစံအားဖြင့်မူ ကမာဟူသည် ရေငုံနှုတ်ပိတ်နေတတ်သည့် သတ္တဝါတွေဖြစ်သည်။ လိုအပ်သည့် အခါများမှာပင် မသိမသာလေးပဲ ဟကာ၊ အနီးအနား၊ ရန်သူရောက်လာလျှင် ချက်ချင်း တင်းတင်းစေ့ ပိတ်ထားလိုက်တတ်သည်။

သို့သော်...

ထိန်ထိန်သာသည့် လပြည့်ညများတွင် ကမာတွေ ခါးစပ်ကို တအားကြီး ဟမိတတ်ကြသည်။

သည်ဟာကို ကဏန်းကောင်မြင်လျှင် ကျောက်ခဲအင်ခဲ၊ သို့မဟုတ် ရေမှော်တစ်ဆုပ် ဆွဲယူကာ ကမာကောင်၏ ပါးစောင်ကြားထဲ ဖျတ်ခနဲ ထိုးထည့်လိုက်တတ်သည်။

ပါးစပ်ပိတ်မရတော့ဘူးဆိုလျှင် ကမာက ကဏန်းအတစ် ဖြစ်ရတော့သည်။

၉၂

ပေပြေ

အလားတူပင်၊ စကားအလွန်အကျွံ ပြောသူတို့သည်လည်း ပါးစပ်ကို အလွန်အကျွံဟပေးသော ကမာများနည်းတူ မိမိစကားနားထောင်သွားသော သူတို့ စိမ့်ဖန်တီးသမျှ ခံရသည့်အဖြစ်မျိုး ကြုံရတတ်ချေသည်။] ဟူ၍

□

[၁၈]

ရွေးချယ်ခွင့်

တစ်ချိန်က ဥရောပ အမေရိကမှာ အမျိုးကောင်းတွေ ဘာမဟုတ်ညာမဟုတ် ဒုက္ခရောက်ရတတ်သည့် ကြောင်းတစ်ခုက စိန်ခေါ်ပွဲ (duel) ဆိုတာ ဖြစ်သည်။ အကြောင်းအမျိုးမျိုးအတွက် တွေ့ထိဆက်ဆံကြရင်း တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အမှတ်မထင် အငြိအစွန်းဖြစ်ကြသည့်ကိစ္စများတွင် အစောကားခံရသည် ထင်သည့်ဘက်က အသေဒဏ်ကို တစ်ယောက်ချင်း အသေတိုက်သည့်နည်းဖြင့် ဖြေရှင်းမည်ဟု စိန်ခေါ်လာလျှင် သင်အကြီးအကျယ် ဆက်တွေ့ပြီ။ ငြင်းလိုက်လျှင် သူရဲဘောကြောင်သူ ဖြစ် အရှက်ရမည်။ ပတ်ဝန်းကျင်အသိုင်းအဝိုင်းမှာ

မျက်နှာမပြနိုင် ဖြစ်မည်။ လက်ခံလိုက်ပြန်လျှင်လည်း သူ့ကို သတ်နိုင်အောင်သတ်၊ သို့မဟုတ် သူသတ်တာကိုယ် ခံရတော့မည်။

အဲသည် အကျဉ်းအကျပ်မှ မထွက်တတ်သဖြင့် သို့တည်းမဟုတ် ဘယ်လိုမှ မထွက်နိုင်အောင် ချောင်ပိတ် မိသဖြင့်၊ မရေမရာ အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့ရသူတွေ အများအပြား ရှိခဲ့သည်။

သို့သော်၊ တစ်ဖက်မှာ၊ သည်အကျဉ်းအကျပ်ထဲမှ သိက္ခာမကျ ရုန်းထွက်နိုင်ခဲ့သူတွေလည်း အနည်းနှင့်အများ ရှိခဲ့ပါသည်။

သည်အထဲတွင် မှတ်သားလောက်စရာ ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ယောက်က ဂျာမန်လူမျိုး ရူးဒေါ့ဖ်ဖီးရ်ခိုး (Rudolf Virchow)(၁၈၂၁-၁၉၀၂)ဖြစ်သည်။

ဖီးရ်ခိုးသည် သူ့ခေတ်ဂျာမနီတွင် ထင်ရှားသော နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်တစ်ယောက် ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ထိပ်တန်း သိပ္ပံပညာရှင်ကြီးတစ်ယောက်လည်း ဖြစ်သည်။ လူနာ မီးယားရောဂါ၊ တီဘီရောဂါ၊ အရိုးပျော့ရောဂါ၊ ကျူးစက် အဖုအကျိတ်ရောဂါတို့ အပါအဝင် ရောဂါပေါင်းများစွာ အတွက် အရေးပါသော သုတေသနလုပ်ငန်းများကို ဦးဆောင်လုပ်ကိုင်ခဲ့သဖြင့် ရောဂါဗေဒပညာ၏ ဖခင်ကြီး အဖြစ် လေးစားသိမှတ်ခြင်းခံရသည်။

အဲသည် ဖီးရ်ခိုးသည် ဂျာမန်နန်းရင်းဝန် ဘစ္စမတ် အား မပြတ်ဝေဖန်လေ့ရှိရာ တစ်ခါ၌မူ ဘစ္စမတ် အကြီး အကျယ် ဒေါသထွက်လျက် ဖီးရ်ခိုးအား ကြိုက်ရာ သတ်နက်ဖြင့် ယှဉ်၍သတ်ရန် စိန်ခေါ်လေသည်။

စိန်ခေါ်ပွဲထုံးစံမှာ တစ်ဦးက စိန်ခေါ်လျှင်၊ အခေါ် ခံသူက နှစ်ဦးနှစ်ဘက် ကိုင်စွဲရမည့် လက်နက်ကို ရွေးချယ်သတ်မှတ်ရစေခြ် ဖြစ်သည်။

ဘစ္စမတ်၏ လူများ စိန်ခေါ်ပွဲအတွက် ညှိနှိုင်းစီစဉ် လာကြသည့်အခါ ဖီးရ်ခိုးက၊

“ကဲ၊ ထုံးစံအတိုင်း သတ်မယ့်လက်နက်ကို ကျုပ်က ရွေးပေးရမှာဆိုတော့၊ ဟောဒီမှာဗျာ၊ ကျုပ်ရွေးထားတဲ့ လက်နက်” ဆိုပြီး အရွယ်တူ ဆင်တူ ဝက်အူချောင်းကြီး ခြစ်ချောင်းကို ကိုင်မြှောက်ပြသည်။

“ဝက်အူချောင်း တစ်ချောင်းမှာ လူသေနိုင်တဲ့ အကျိုးပိုးတွေ အပြည့်ပါတယ်၊ နောက်တစ်ချောင်းက အသက်ပက်တိပဲ၊ ခင်ဗျားတို့ နန်းရင်းဝန်ကြီး သူကြိုက် တဲ့ အရင်ဆုံးရွေးပြီး စားပစေ၊ ကျန်တဲ့တစ်ချောင်း ကျုပ်ကတော့ မယ့်”

ဖီးရ်ခိုးရွေးချယ်ထားသော လက်နက်အကြောင်း သိရှိသည့်နောက်တွင် နန်းရင်းဝန် ဘစ္စမတ်ထံမှ စိန်ခေါ်

၉၆

မေတ္တ

ပွဲ ဖျက်သိမ်းကြောင်း အကြောင်းကြားချက်တစ်ရပ် အလှူ
အမြန် ရောက်ရှိလာလေသည်။



[၁၉]

ကျားလည်းကျား ရှမ္မားလည်းရှမ္မား

တစ်နေ့လုံး သေတ္တာထဲ ဘီဒိုထဲ ထည့်သိမ်းရသည့်
ကြီးလိုက်တဲ့စောင်တွေ၊ ဆောင်းဟွင်းရောက်၍
ဘယ်ခြံပြီဆိုလျှင် ဘယ်တော့မှ လုံသည်မရှိ၊ ချမ်းချမ်း
အိပ်ရာထဲမှာ လက်နှစ်ဖက်နှင့်ဆွဲ ခြေနစ်ဖက်နှင့်
ဆန့်ပြီး ဆန့်ကြည့်ခြံကြည့်လျှင် စောင်က ကန့်လန့်ဖြစ်နေ
သလိုလို၊ ဒေါင်လိုက်မဟုတ်သလိုလို၊ တစ်ပတ်နှစ်ပတ်
လည်လည်လည်နှင့် နောက်တော့မှ ငါ့စောင်က အတော်
ပေတာကိုးလို့ ရိပ်မိရသောသဘောရှိသည်။

အမှန်စင်စစ် အဲဒါ စောင်တိုင်းလိုလို၏ သဘော
ဖြစ်သည်။

သို့သော် စောင်တွေချည်းပဲ အပြန်မကျယ်ဘူး ထင်ပါသလား။

ဥတုသုံးပါးလုံး ကျွန်တော်တို့ အားကိုးပြုကြသုံးခုကြသည့် ကျွန်တော်တို့ အရည်အချင်း အစွမ်းအစတွေသည်လည်း ကျွန်တော်တို့ စောင်များနည်းတူ၊ ရှိသမျှ သူ့အတိုင်းအတာအောက်မှာ ပုဆစ်ချူးတုပ်ကာ ကျိုးကြီး နှံ့နှံ့လေး ကွေးနေလျှင်သာ တစ်ကိုယ်လုံး လုံမည်။ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ခြေလက်ဆန့်မည်ဆိုလျှင်ကား၊ ခေါင်းလုံလျှင် ခြေထွက်၊ ခြေလုံလျှင် နားရွက်ဖျားအေး ရှေ့ဘက်သိပ်ဆွဲလျှင် နောက်ပိုင်းပေါ်သွား... တတ်သော သဘောတွေ ရှိနေသည်။

ဘာကြောင့်လဲ။

လူဆိုသည်က တစ်ခုကောင်း နှစ်ခုကောင်းသာ တတ်နိုင်ကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ကဏ္ဍနယ်ပယ် တစ်ခုနှစ်ခုမှာ နှံ့စပ်ကျွမ်းကျင် နိုင်သည်။ လုပ်ငန်းတစ်မျိုး နှစ်မျိုးမှာ စွမ်းဆောင် အောင်မြင်နိုင်သည်။

ကျန်သည့်လုပ်ငန်း၊ ကျန်သည့် ကဏ္ဍများနှင့် ပတ်သက်လာလျှင်မူ တစ်စွန်းတစ်စတော့ သိကောင်း သိမည်။ သို့သော် အဲသည်နယ်ပယ်များထဲမှာ မြှုပ်

ကျင်လည်နေကြသူများနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်လောက်အောင် အား မကျွမ်းကျင် မတတ်သိနိုင်။

ဘယ်သူ၏ စောင်မှ နယ်ပယ်စုံခြုံလောက်အောင် အပြန်မကျယ်။

သို့သော် ဒါကို ကျွန်တော်တို့ မေ့လျော့တတ် ကြသည်။

ဘီဒိုထဲမှာရှိသည့် ကျွန်တော်တို့၏ စောင်သည် နာမဟု ကျွန်တော်တို့ ထင်မှတ်မှားတတ်ကြသည်။ ကျွန်တော်တို့ အစွမ်းအစတွေနှင့် ပတ်သက်လျှင်လည်း ညီနည်း၎င်း။

အထူးသဖြင့်၊

ကိုယ် လေ့ကျင့်ထားသည့် နယ်ပယ် တစ်ခုမှာ၊ အခွင့်အခါလည်း ပေးသည့်အခိုက်၊ အောင်ပွဲတွေ ဆတ်တိုက်ရကာ အထွတ်အထိပ်ရောက်လာသည့်အခါ၊ မိမိကိုယ်ကို လေးစားကြည်ညိုစိတ်တွေ ခေါင်းထဲ ပြည့် ကျွံ့ကာ၊ သည်တစ်ခုသာမဟုတ် ငါလုပ်လျှင် ဘာမဆို ပြုနိုင်သည်ဟူသော အတွေးမျိုး ဝင်လာတတ်သည်။

* * *

အဲဒါဆိုလျှင်၊

စောစောက ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုး ကြိုးစားပျက်

ရှိခဲ့သည့် နေရာသည် အောင်မြင်မှု တောင်ထိပ်မဟုတ်ဘဲ အန္တရာယ်များသည့် ချောက်ကမ်းပါးထိပ် ဖြစ်လာတော့သည်။

အဲသည်ချိန် တစ်စုံတစ်ယောက်ကသာ မသိမသာလေး သို့မဟုတ်၊ သိသိသာသာလေး တွန်းပေးလိုက်မည်ဆိုလျှင်...။

* * *

တစ်ခါတုန်းက... တဲ့။

ရုရှားပုံပြင်ဆရာ ခရီလော့ဗ်က ပြောပြသည်။

တောသုံးတောင်ကို အစိုးရသည့်ကျား အစာရှာထွက်လာရင်း ရှားရှားပါးပါး 'ရုရှား'တစ်ကောင် သွားတွေ့သည်။

ရုရှား (chamois) (ရှုရှိုင်း ဟုလည်း အသံထွက်ကြသည်။) ဆိုသည်က တောင်ဆိတ်လိုလို ဒရယ်လိုလို သတ္တဝါတစ်မျိုး။

ရုပ်ဆင်းအင်္ကျီမှာ သမင်ဒရယ်ဘက် ပိုနီးစပ်သဖြင့် တောင်ဆိတ်ထက် ပြေပျစ်ချောမွေ့သည်။ သွက်လက်လျှင်မြန်မှုနှင့် ခြေလက်မြဲမြံမှုမှာ ဒရယ်နှင့် တောင်ဆိတ်ပေါင်းစပ်ထားသလို ရှိသဖြင့် တော်ရုံရန်ကို လွတ်အောင် ရှောင်နိုင်သည်။

သူ့မှာ သူတစ်ပါးမက်စရာက အရေနှင့်အသား။

အသားက အလွန်အရသာရှိသည်။ သို့သော်

အသားထက် လူတွေပိုမက်သည်က သားရေဖြစ်သည်။

ရှားသားရေက အလွန်နူးညံ့သည်။ ရှားသားရေထည်နူးညံ့ကို လူတွေ ဈေးကြီးပေးပြီး ဝယ်ယူကြသည်။

ကျားအဖို့တော့ အရေရော အသားပါ စားစရာပေါ့။

ရုရှားဆိုတာ ဘယ်လောက် ဖျတ်လတ်လျှင်မြန်

သည်ဆိုဆို တောမုဆိုး ကျားကိုတော့ လွတ်နိုင်မည်လား။

သူတစ်လွှားခုန်လျှင်ပင် ရှားခြေဆယ်လှမ်း ခုန်သလောက် ကျောက်နိုင်သည်ပဲ။

တောင်ကြားတစ်ခုအတိုင်း ထွက်ပြေးသွားသည့်

ကျားကို အငမ်းမရ သူလိုက်သည်။ ရှားကလည်း

အနီးမှ လှစ်ခနဲ။ ခြံတွေကြား၊ ကျောက်တုံးကျောက်ခဲ

ကြား ကွေ့လိုက်ပတ်လိုက်၊ ခုန်ကျော်သွားလိုက်။

တစ်နေရာအရောက်မှာ မြေပြင်က ရုတ်တရက်

ထက်သို ပြတ်ကျသွားသည်။ ရှေ့မှာ အလွန်နက်ရှိုင်း

သည့် ချောက်ကမ်းပါးကြီးတစ်ခု။

ရုရှားက နည်းနည်းလေးမျှပင် မတုန်ဆိုင်း။

သို့သော် လွတ်လိုက်သည့် မြားတစ်စင်းလို သည်ဘက်

ချောက်ကမ်းထိပ်မှ အရှိန်နှင့် ခုန်ထွက်သွားပြီး တစ်ဖက်

သို့သို့သို့မှ လှလှပပလေးကျသည်။

ပြီး၊ ခုမှပဲ အသက်ဘေးက စိတ်အေးရတော့
တယ်ဟူသော အမူအရာဖြင့် ကျန်ခဲ့သည့် တစ်ဖက်ကမ်း
သို့ လှမ်းကြည့်သည်။

သည်ဘက်ထိပ်မှာ ကျား။

ချောက်ကမ်းပါးအစပ်မှာ ကျားအတင်းဘရိတ်
အုပ်၍ ရပ်သည်။ ဟိုဘက်က လှမ်းကြည့်နေသည့်
ရှုမှား၏ အမူအရာက မခံချင်စရာ။

အဲသည်အခိုက်မှာ သူ့မိတ်ဆွေလိုလို သတ္တဝါ
တစ်ခု နောက်ဘက်နား ခြုံစပ်က ထွက်လာသည်။

မြေခွေး။

“ဟာ၊ ဘယ်လိုလဲဗျ၊ မလိုက်တော့ဘူးလား၊
ဒါလောက်ခွန်အားဗလကြီးမားပြီး ကိုယ်ကာယနဲ့မလိုက်
အောင် လျင်မြန်ဖျတ်လတ်တဲ့ ခင်ဗျား၊ ရှုမှားလို အကောင်
သေးသေးမွှားမွှားကို အလျှော့ပေးတော့မှာလား။ ဒီမှာ
ဒါမျိုးက စိတ်ဓာတ်အဓိကပါဗျ။ ချောက်က နက်ထဲ
မှန်ပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် တကယ်တမ်း ရဲရဲဝဲဝဲ ယုံယုံကြည်ကြည်
လုပ်ရင် ခင်ဗျားလို လူမျိုးအဖို့ အသာလေးပဲ
အန္တရာယ်ရှိရင် ကျုပ်က ဘယ်ပြောမလဲ၊ ခင်ဗျားလုပ်ရင်
အလွယ်လေးမှန်းသိလို့ အကြံပေးတာ။ ကျားပဲဗျ၊ ခင်
လုပ်စမ်းပါ”

မြေခွေးစကားကြားတော့ ကျားခေါင်းထဲမှာ ဆူဝေ
တာသည်။

ဘာဘာညာညာ မစဉ်းစား၊ နောက်တစ်လှမ်း
နှင်လှမ်း ဆုတ်ကာ အရှိန်ယူပြီး တအားလှမ်းခုန်သည်။

အထက်သို့ မြောက်သွားသည်။ ဝေးဝေးကား
အရောက်။ တစ်ဖက်ကမ်းပါးစွန်းကို မေးစေ့နှင့်ပင် မချိတ်
မီ။ အောက်သို့ ဂျမ်းထိုးမှောက်ခုံကျကာ ပွဲချင်းပြီး
သေလေသည်။

ရှုမှား၊ လိမ့်ကျသွားသော ကျားကို ငဲ့ကြည့်ပြီး
သူ့ခရီး သူဆက်ထွက်သွားသည်။

မြေခွေးသာ၊

ချောက်ကမ်းပါးတစ်လျှောက် ဟိုနားသည်နား
ချောက်ကြည့်ကာ ချောက်အောက်ထဲ ဆင်းနိုင်မည့်
အခန်းကို ရှာသည်။ ထို့နောက် မတ်စောက်သော နံရံ
တစ်လျှောက် ကုတ်ကုတ်ကတ်ကတ်ဆင်းကာ ကျားဆီသို့
သွားသည်။

ပြီးလျှင် အရင်ကလို အရိုအသေပြုစရာ၊ မြောက်ပင်
ပြာဆိုစရာ မလိုတော့သည့် ကျားသေကောင်နား တစ်လ
အသီးသီးတင်းနေကာ နံကြိုနံကြားက အသားကပ် အသား
ညစ်ပါမကျန် ပြောင်သလင်းခါအောင် စားသောက်နေ
တာသည်...တဲ့။



[၂၀]

ဓာတ်လှေကားကိုဘယ်မှာထားမည်လဲ

ကျွန်တော်တို့ ခေါင်းထဲမှာ ကျင့်သားရပြီးသည့် တွေးနည်း တွေးဟန်တွေ ရှိနေသည်။ များသောအားဖြင့် ဒါတွေကို ကျောင်းမှာ သင်၍ရခဲ့ကြသည်။ ဒါမှမဟုတ် ပတ်ဝန်းကျင်မှာ မပြတ်မြင်ရ ကြားရ၍ စွဲမှတ်မိခဲ့ကြသည်။ တချို့ကို သင်တန်းကျောင်းများမှာ အသားကျအောင် လေ့ကျင့်မှတ်သားခဲ့ရသည်။

ဒါတွေဖြင့် နေ့စဉ် လူ့ဘဝမှာ အဆင်ပြေစွာ ကျွန်တော်တို့ ကျင့်လည်နေနိုင်ကြသည်။ သမားရိုးကျ ပြဿနာတစ်ခုချင်းတွေကို ကျွန်တော်တို့ အထူးအထွေ စဉ်းစားနေစရာမလို။ ကျင့်သားရပြီးသည့် သမားရိုးကျ

ဆွေးနည်းတွေးဟန်များဖြင့်ပင် လွယ်လင့်တကူ ဖြေရှင်း နိုင်ကြသည်။

သို့သော် တွေ့ရိုးတွေ့စဉ်ထက် ပိုထူးသော ပြဿနာ များကို ဖြေရှင်းရတော့မည် ဆိုသည့်အခါ ကျွန်တော် တို့၏ ကျင့်သားရပြီးသော အတွေးတွေသည် နေရာ မကျချင်တော့။ ဒါတွေသည် ကျွန်တော်တို့အား ပြဿနာ သစ်ကို ဖြေရှင်းရန် အထောက်အကူမပြုနိုင်ရုံမက၊ ပြဿနာ သစ်နှင့် လျော်ညီစွာ အသစ်တီထွင် တွေးတောခြင်း မပြု နိုင်အောင် ထိန်းချုပ်ဟန့်တား ဘောင်ခတ်ထားသော အရာများ ဖြစ်လာသည်။

တစ်နည်းဆိုရသော် ပို၍ တိုးတက်ကောင်းမွန် အောင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း မွမ်းမံပြင်ဆင်ခြင်းများ မပြုလုပ်နိုင်တော့သည့် ခေါက်ရိုးကျိုးနေသော အတွေးများ။

အဲသည်လို အတွေးများကြားမှာ အနေကြာသည့် အခါ သာမန်အကျိုးသင့် အကြောင်းသင့် စဉ်းစားတာမျိုး သင့် မှန်မှန်ကန်ကန် မလုပ်နိုင် ဖြစ်လာမည်။

အတွေးခေါက်ရိုးကျိုးနေသူ၏ အဖြစ်ကို လှောင် မြှောင်သည့် တရုတ်ပုံပြင်တစ်ပုဒ်က သည်လိုဆိုသည်။

တစ်ခါ၌ လူတစ်ယောက်က ဖိနပ်အသစ်တစ်ရန် အသံမည်ဟု စိတ်ကူးရသည်။ သို့နှင့် ပထမဆုံး သူ့ အကြံထောက်ကို တိုင်းသည်။ အဲသည်နောက် အပြင်ထွက်

လာတော့ ခြေထောက်အတိုင်းအတာတွေ မှတ်ထားသည့် စာရွက်ကို ထိုင်ခုံပေါ် မေ့ထားမိခဲ့သည်။ ဖိနပ်ဆိုင်ထဲ ဝင်တော့မှ သတိရကာ “ဟာ ငါ့ ခြေအတိုင်းတွေ မေ့ကျန်ခဲ့ပြီ၊ ပြန်ယူမှပဲ” ဟု အိမ်တစ်ခေါက်ပြန်သွား သူပြန်ရောက်လာသည့်အခါ ဆိုင်ကပိတ်သွားပြီ။ သည် အဖြစ်ကို အနီးရှိ လူတစ်ယောက်ရှေ့မှာ ညည်းတွားမိခဲ့ ထိုလူက “ခင်ဗျားနုယံ၊ တစ်ခါတည်း စီးကြည့်ပြီ၊ ခြေထောက်နဲ့တော်တဲ့ ဖိနပ်ဝယ်လိုက်ရောပေါ့” ဟု ဆိုသည့် အခါ ကိုယ့်လူက အလျှော့မပေး၊ “ဟ၊ ခြေထောက်ချည်း ယုံလို့မရဘူးကွ၊ ခြေအတိုင်းက ပိုသေချာတယ်” ဟု ပြန် ပြောသည်။ ဟူသတဲ့။

သည်လူ့အဖြစ်က တမင်ရယ်စရာ ရေးထား သလိုပင်။ သို့သော် အလားတူ သဘောမျိုး ကျင့်ကြံ ပြောဆို လုပ်ကိုင်နေသူတွေ မရှိဘူး၊ မထင်လေနှင့်၊ ကျွန်တော်တို့ မကြာခဏ ရင်ဆိုင်ရတတ်သည့် စိတ်ပျက် ဖွယ်ကောင်းလောက်အောင် လက်ပေါက်ကတ်သူတွေသည် စိတ်ကောင်းနှလုံးကောင်း မရှိသူတွေချည်းမဟုတ်။ အများစု က ခြေထောက်ထက် ခြေအတိုင်းကို ပိုယုံသည့် အတွေး ခေါက်ရိုးကျိုးနေသူတွေ ဖြစ်သည်။

အတွေးခေါက်ရိုး သိပ်ကျိုးသွားပြီဆိုလျှင် ပါရဂူ တွေ ကျွမ်းကျင်သူပညာရှင်ဆိုတာတွေလည်း ရိုးရိုးသာမန် လူလောက်ပင် အမြင်မရှိ ဖြစ်သွားတတ်သည်။

တစ်ခါတုန်းက အမေရိကန်ပြည် ဆန်ဒီးဂိုးမြို့ရှိ အယ်(လ)ကော်တက်(ဇ)ဟိုတယ်တွင် ပြဿနာတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ဓာတ်လှေကားကိစ္စ။

ဟိုတယ်တွင် ဧည့်သည်အဝင်အထွက် အဆင်း အတက် အလွန်များပြီး ဓာတ်လှေကားက မနိုင်မနင်း ဖြစ်နေသည်။ ဓာတ်လှေကား စောင့်ရတာ၊ ဓာတ်လှေကား မှာ တိုးဝှေ့ရတာတွေ သည့်ထက်များလာလျှင် သည် ဟိုတယ်ကို ဧည့်သည်တွေ စိတ်ပျက်ကုန်ကြလိမ့်မည်။ သည်ကိစ္စတစ်ခုအတွက်နှင့် ဟိုတယ်စီးပွားအပျက်မခံနိုင် တော့ ဖြေရှင်းရန် နည်းလမ်းရှာကြသည်။

နည်းလမ်းက အရှင်းကလေး။ နောက်ထပ် ဓာတ်လှေကား အသစ်တစ်စင်း တပ်ပေါ့။

သို့နှင့် သည်ကိစ္စမျိုးတွင် ကျွမ်းကျင်သည့် ဗီသုကာ တွေ အင်ဂျင်နီယာတွေခေါ်ကာ ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ကြသည်။ ဓာတ်လှေကား ဆင်မည့်နေရာ ရွေးချယ်ကြသည်။ သွေးကူးပုံစံများ၊ တည်ဆောက်ရန် နည်းလမ်းများ စဉ်းစား ဆုံးဖြတ်ကြသည်။

မိတာကို အောက်ခြေမြေတွင်းထပ်မှာ ထိုင်မည်။ အသည်းနောက် မြေညီထပ်မှစ၍ အပေါ်ဆုံးထပ်အထိ ထပ်ထပ်ချင်း၏ ကြမ်းပြင်များတွင် အပေါ်လျက်တွေ

ဖောက်မည်။ ပြီး အဲသည် တိုးလျှိုပေါက်ထဲမှာ လှေကား အိမ်ဆင်မည်။

အဲသည်အတိုင်း ပုံစံချကြပြီးသည့်နောက် ဗိသုကာနှင့် အင်ဂျင်နီယာတို့ အသေးစိတ်တွေ ဆွေးနွေးပြောဆိုရင်း ဧည့်ခန်းမထဲ ဝင်လာကြသည်။

ဧည့်ခန်းထဲမှာ ရေသုတ်တံမြက်စည်းနှင့် သန့်ရှင်းရေးလုပ်နေသော အလုပ်သမားတစ်ဦးက သူတို့တိုင်ပင်နေတာတွေ ကြားပြီး ဝင်မေးသည်။ ကြမ်းပြင်ကြီးတွေ အပေါက်ဖောက်မည်ဆိုသည်ကိုစွဲ သူ့ဘဝင်မကျ။

“ဟာ ကြမ်းပြင်တွေ အပေါက်ဖောက်မယ်ဆိုရင်တော့ အားလုံး မွစာကြံကုန်မှာပဲ” သူကဆိုသည်။

“ဟုတ်တယ်၊ အမှိုက်တော့ ရှုပ်မှာပဲ၊ အဲဒီအတွက် ခင်ဗျားပဲ အားကိုးရမှာပေါ့၊ ဟုတ်တယ် မဟုတ်လား” အင်ဂျင်နီယာက ဆိုသည်။

“မဟုတ်ဘူးလေ၊ အဲဒါတွေ လုပ်နေတော့ ဟိုတယ်က အတော်ကြာကြာ ပိတ်ထားရမှာပေါ့”

“ကြာလဲ ဘယ်တတ်နိုင်မလဲဗျာ၊ ပိတ်ဖို့လိုအပ်ရင် ပိတ်ထားရမှာပေါ့၊ ဓာတ်လှေကား အသစ် တပ်မထားဘဲ ဒီဟိုတယ် ဆက်ဖွင့်ထားလို့မှ မဖြစ်နိုင်တော့တာ”

သည်အခါ သန့်ရှင်းရေးသမားက တံမြက်စည်းကို လက်နှစ်ဖက်နှင့် ဆုပ်ကိုင်ရင်း လေးလေးနက်နက် အမှုအရာဖြင့် စကားပြောသည်။

“ကျွန်တော်သာ ခင်ဗျားတို့နေရာမှာဆိုရင် ဘာလုပ်လဲ သိလား”

“ဘာလုပ်မလဲ” ဗိသုကာက အထင်သေးသော အသံဖြင့် မေးသည်။

“ဓာတ်လှေကားကို အပြင်မှာ တပ်မှာပေါ့ဗျ” တဲ့။ သူက ဖြေသည်။

ဗိသုကာနှင့် အင်ဂျင်နီယာ တစ်ယောက်မျက်နှာတစ်ယောက် ကြည့်လိုက်မိကြသည်။ ကောင်းလိုက်တဲ့ အိတ်ကူး။ တံမြက်လှည်းသမားရဲ့ စကားဟူ၍ လျစ်လျူ မှုတ်ထားနိုင်လောက်အောင် လျော်ကန်သင့်မြတ်လွန်းသော အကြံဉာဏ် ဖြစ်နေသည်။

အဲသည်နောက်မှာ အစီအစဉ်တွေ ပြောင်းသွားသည်။ ဓာတ်လှေကားကို ဟိုတယ်အပြင်ဘက်မှာ သူတို့ တပ်ဆင်ကြသည်။

အဲသည် ဓာတ်လှေကားသည် အဆောက်အအုံ အစီအစဉ် အပြင်ဘက်တွင် တပ်ဆင်သည့် ပထမဆုံး ဓာတ်လှေကားအဖြစ် ဗိသုကာသမိုင်းတွင် မှတ်တမ်းဝင် ဆင်နွှားသွားသည်။

စင်စစ်မူ အတွေးခေါက်ရိုး ကျိုးနေသူများကြား ခရီးရိုးအတွေးသမားက တီထွင်သူ ဉာဏ်ကြီးရှင် ဖြစ်သွားသည့် သာဓကတစ်ခုသာပင်။

အိတ်သမား၏ မှတ်စုများ

၁၁၁

တွေ့မှာသေချာသည်။ အဲသဟာသည် သေးသေး
 နှုတ် ဖြစ်ချင်ဖြစ်မည်။ သို့သော် လျစ်လျူမရှုနှင့်။
 သူ့နောက် ဆက်လိုက်ကြည့်ပါ။ သူ့ အနီးဝန်းကျင်ကို
 ကြည့်ပါ။ တွေ့ရှိချက်တစ်ခုမှသည် နောက်တစ်ခုဆီ
 သက်လက်ပြီးတည်ကာ ကိုယ်တိုင်သတိမထားလိုက်မိသည့်
 အချိန်မှာပင် အလေးအနက်စဉ်းစားရမည့် တန်ဖိုးရှိသော
 အရာတစ်ခု သင်တွေ့ရှိလာပေမည် ... တဲ့။

[၂၁]

□

တီထွင်သူကြီးဂရေဟမ်ဘဲလ်၏လမ်းညွှန်စကား

တီထွင်မှုတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်ပုံ လမ်းကြောင်း
 စပ်လျဉ်း၍ ဂရေဟမ်ဘဲလ် (Alexander Graham
 Bell) (၁၈၄၇ - ၁၉၂၂) က ယခုလို ပြောဖူးသည်။

* * *

အများသူငါ သွားသည့် လမ်းမပေါ်မှာချည်
 မနေနှင့်။ သူတစ်ပါးသွားပြီးသား နေရာတွေချည်း မသွား
 နှင့်။ လမ်းဟောင်းဖုန်ဖုန်မှ တစ်ခါတလေ ဘေးဖဲ့ဆီ
 ကာ လမ်းမရှိသည့် တောထဲကိုလည်း ဝင်ကြည့်ပါ။
 သင်တစ်ခါမျှ မတွေ့ဖူးသည့် အခြင်းအရာ တစ်စုံတစ်

[၂၂]

ခေါင်းစဉ် (အမည်) ဆိုသည်မှာ

(၁)

နိဗယ်ဆုရ ဗြိတိသျှ ရူပဗေဒပညာရှင်ကြီး လော့
ရေလေး (Lord Rayleigh) အား ဗြိတိန်နိက စွယ်စုံကျမ်း
ကြီးအတွက် စာမူစုဆောင်းသူ အယ်ဒီတာများက
အထူးပြု လေ့လာသော ဘာသာရပ်တစ်ခုဖြစ်သည့်
“အလင်း” (Light) အကြောင်း ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်
ပေးရန် တောင်းခံသည်။

စွယ်စုံကျမ်းတို့ ထုံးစံအရ စာမူများကို အကွေ့ရာ
အလိုက် တန်းစီစုစည်းပြီး အကွေ့ရာ A မှ စတင်

အတတ်သမား၏ မှတ်စုများ

၁၁၃

အစံတွဲပြီးတစ်တွဲ သုတ်ဝေမည်ဖြစ်ရာ ဆရာကြီးရေလေး
၏ဆောင်းပါး ‘Light’ မှာ L အတွဲတွင်မှ ပါဝင်မည်
ဖြစ်သဖြင့် အေးအေးဆေးဆေးရေးရန် အချိန်ရ၏။

သို့သော် အဲသည်လောက် အချိန်ရသည့်ကြားမှ
င် L အတွဲအတွက် ကျန်စာမူတွေ ပြည့်စုံသည်အထိ
သူ့ဆောင်းပါးက မပြီးသည့်အခါ သူ့စာမူကို L အတွဲမှာ
ထည့်နှင့်တော့၊ Optics ဟု ခေါင်းစဉ်ပြောင်းပြီး
ရေးပေးမည်၊ O အတွဲမှာ ထည့်ပါဟုဆိုသည်။ Optics
ဆိုသည်မှာလည်း Light and Vision အကြောင်းပင်
ဖြစ်ရာ အကြောင်းအရာက မကွဲလွဲချေ။

သို့သော် O အတွဲ ပြည့်စုံချိန်မှာလည်း သူ့စာမူက
မပြီး။

သို့နှင့် နောက်ထပ် အချိန်ခပ်များများလေးရအောင်
U အတွဲထိ ဆိုင်းရန် ဆုံးဖြတ်ကာ ခေါင်းစဉ်အမည်ကို
Undulating Theory of Light ဟူ၍ ပြောင်းပေး
ထိတ်ပြန်၏။

သို့သော် တကယ်လက်တွေ့တွင် သူ့စာမူက U
မှာလည်း မမီ။ W ကျမှ ပါလာသည်။ W မှာ ထည့်၍
ရအောင် ပြင်ရေးပေးလိုက်သည့် သူ့ဆောင်းပါးအမည်က
Wave Theory of Light ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။

(၂)

ပါရီရှိ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းရောင်းသူတစ်ယောက်က သူ့ပစ္စည်းများကို စိတ်ဝင်စားစရာ အမည်တွေ ပေးကာ ဝယ်သူကို ဆွဲဆောင်လေ့ရှိသည်။

သူ့ရှာ၍ရထားသည့် ရှေးခေတ်အမျိုးသမီးပုံ အရွယ် ညီညီ သစ်သားရုပ်တုငါးခုကို 'အာရုံငါးပါး' ဟု အမည် ပေးပြီးနောက် တစ်စုတစ်စည်းတည်း ခင်းကျင်းပြသ ထားသည်။

သို့သော် ဝယ်သူတစ်ယောက်က ငါးရုပ်လုံးမဝယ် လို၊ သူနှစ်သက်သည့် ရုပ်တုတစ်ခုတည်း ဖဲ့ရောင်းပါဟု ပြောသည့်အခါ ဈေးကောင်းကောင်း တောင်းပြီး သူ့ရောင်း လိုက်သည်။ ထို့နောက် ပထမအမည်ကို ရုပ်သိမ်းကာ 'ဥတုလေးလီ' ဟု ရေးထားသည့် အမည်ကတ်ပြားအသစ် တစ်ခု ထောင်ထားလိုက်သည်။

သည်လိုပဲ၊ နောက်ထပ်တစ်ရုပ် လျှော့သွားသည့် အခါ 'အလှနတ်မိမယ်သုံးပါး' (The Three Graces) နောက်တစ်ရုပ် လျှော့သွားသည့်အခါ 'နေနှင့်ည'၊ နောက် ဆုံး တစ်ရုပ်တည်း ကျန်သည့်အခါ 'မယ့်တစ်ကိုယ်' စသဖြင့် နာမည်အဆင့်ဆင့်ပြောင်းကာ ကုန်အောင်း ရောင်းလေသည်။

(၃)

ပန်းချီဆရာကြီး ပီကာဆို (Pablo Picasso) (၁၈၈၁ - ၁၉၇၃) က အနုပညာ နည်းနာအမျိုးမျိုးကို အသုံးပြုသော်လည်းကောင်း၊ လေ့လာတီထွင်နေတတ်သူတစ်ဦး ဖြစ်သည်။

တစ်ခါ၌ ကြေးထွင်းပန်းချီတစ်ခု သူစမ်းရေးကြည့် သည်။ သူရေးထွင်းသည်က စပိန်ရိုးရာ နွားသတ်ပွဲတစ်ခု ဖြစ်သည်။

လက်ထဲမှာ လှံချွန်ကို ကိုင်ထားသည့် နွားရိုင်း သတ်သမားနှင့် ဦးချိုကားကား နွားရိုင်းကြီးတစ်ကောင် နှစ်ဆိုင်ယှဉ်ပြိုင်နေသည့်ပုံ။

ကြေးပြားမှာ ထွင်းပြီးနောက် သူ့လက်ရာကို ပုံကူးယူ၍ ကြည့်သောအခါ သူ့အမှားကို သွားမြင်သည်။ နွားရိုင်းသတ်သမားကိုင်သည့် လှံချွန်က ညာဘက်မှာ ဖောက်၊ ဘယ်ဘက်လက်ထဲဖြစ်နေသည်။ ကြေးပြား သူ့က ရုပ်ပုံကို ပုံကူးယူသည့်အခါ ပြောင်းပြန်ပေါ်မည် ဆိုတာ သူ့သတိမထားမိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ရုတ်တရက်တော့ ငါ့ပုံကြီး မှားနေပြီဆိုကာ ကြေးပြားကို ခြစ်ပစ်မည် လုပ်သေးသည်။ နောက်တော့ နှုတ်တရက်က သူ့ရုပ်ပုံကို 'ဘယ်သန်' (EL Zurdo) (The Left - hander) ဟု အမည်ပေးပြီး သိမ်းဆည်း ထားလိုက်သည်။

အဲဒါသည် ပီကာဆို၏ ပထမဆုံး ကြေးထွင်း
ပန်းချီလက်ရာဟူ၍ ဖြစ်သွားချေသည်။



[၂၃]



လူတွေသည် အာလူးနှင့်တူ၏

"Tough Times Never Last, But Tough
People Do!" စာအုပ် ပြုစုရေးသားသူ ရောဘတ်ရှူးလာ
(Robert H. Schuller)က “လူတွေသည် အာလူးနှင့်
တူ၏” ဟု ဆိုလိုက်သည်။

ဘယ်ကိစ္စမှာ တူသနည်း။

ဘယ်အကြောင်းအချက်နှင့် နှီးနှွယ်ကာ အာလူးနှင့်
တူသနည်း ဆက်စပ်နိုင်ယှဉ်မှု ပြုလိုက်သနည်း။

ရှင်းပါမည်။

ရှူးလာ အကျွမ်းဝင်သည့် အိုင်ဒါဟိုးဒေသက
အသမားတွေ အာလူးစိုက်ကြသည်။ အာလူးခင်းတွေ

ဖော်ပြီးပြီဆိုလျှင် အတော်ဦးနှောက်ခြောက်စရာ အလှူတစ်ခု သူတို့လုပ်ကြရသည်။ အဲဒါက အာလူးကို အကြီးအလတ် အသေး ရွေးကြရခြင်းဖြစ်သည်။

အာလူးစိုက်ရတာက သူတို့အတွက် အပန်းမကြီး အာလူးတစ်လုံးစီကို တစ်ကိုင်ကိုင်လုပ်ကာ ဟိုတောင်းထည့်ရမလား၊ သည်တောင်းထဲ ထည့်ရမလား စဉ်းစားဝေဖန်နေရတာ သူတို့ကြောက်ကြသည်။ သို့သော် မြို့ခိုင်မှာ သွားရောင်းသည့်အခါ အရောရောအနှောအရောင်း၍မရ။ သုံးမျိုးခွဲသွင်းမှ လက်ခံသည်။ ဈေးကလည်း သုံးမျိုး။ အကြီးဆုံးက ဈေးအကောင်းဆုံး။ အဲသည်တောလည်း မလွဲမရှောင်သာ မြို့ဈေးသို့မသွားမီ အာလူးအကြီးအလတ်အသေးရွေးကာ အိတ်တွေထဲ သီးခြားခွဲထည့်သည့်အလုပ်ကို စိတ်ပင်ပန်းခံ၍ သူတို့ လုပ်ကြရသည်။

အိုင်ဒါဟို ယာသမားများထဲမှာ တစ်ယောက်တော့ ထူးခြားသည်။ သူက ခွဲခြားခြင်း၊ အိတ်သွတ်ခြင်းလည်းမရှိ။ သည်အတိုင်း လှည်းနှင့်တိုက်သွားပြီး မြို့ရောက်မှ အိတ်တွေထဲ ခပ်မြန်မြန် ကောက်ထည့်ကာ သွားရောက်တတ်သည်။ ဒိုင်ကလည်း သူ့အိတ်တွေကို လက်ခံသည်။

သည်ကိစ္စ ကျန်သည့်လူတွေ နားမလည်နိုင်ကြ။ သူ့မှာ ဘယ်လိုထူးခြားဆန်းကြယ်သည့် နည်းလမ်းများရှိလေသလဲ သိချင်ကြသည်။

သို့နှင့် မနေနိုင်သည့်တစ်ယောက်က မေးသည့်အခါ သည်ပုဂ္ဂိုလ်က ရှင်းပြသည်။ “ဒါက အလွယ်လေးပါဗျာ၊ မြို့တက်တော့မယ်ဆိုရင် ကျွန်တော့်အာလူးတွေ အလုံး လှည်းထဲ သွန်ထည့်လိုက်တာပဲဗျ။ ပြီးရင် မြို့တိုက်သွားတဲ့ လမ်းတွေထဲမှာ ဘယ်လမ်း အကြမ်းဆုံးလဲ ဆိုပြီး အဲဒီလမ်းအတိုင်း မောင်းတာပဲ၊ ကျွန်တော့်အာခင်းနဲ့ မြို့နဲ့က ရှစ်မိုင်ဝေးတော့ လမ်းတလျှောက်မှာ လှုပ်ရင်း ယမ်းရင်း အသေးဆုံး အာလူးတွေက တဖြည်းဖြည်း အောက်ဆုံးထိ ဆင်းသွား၊ အလယ်အလတ်တွေက အလယ်မှာနေပြီး၊ အကြီးဆုံးတွေက ထိပ်ဆုံးတက်လာတာပဲ” ဟူ၍။

မြို့ရောက်သည့်အခါ အာလူးတွေက အကြီးအလတ်အသေး သုံးလွှာဆင့်ထားသလို ဖြစ်နေတော့ အဲဒီလွှာစီကဲ့ပြီး အိတ်တွေထဲ ထည့်လိုက်သည့်အခါ အလုံးချင်း ရွေးထားသူများနှင့် ဘာမှမကွာခြားတော့ပေ။

* * *

ကျမ်းပြုဆရာ ရှုလောက အိုင်ဒါဟိုးယာသမား၏ အာလူးအရွယ်အစား ခွဲခြားသည့် နည်းလမ်းကို ကြည့်ကာ လူတွေ၏ အဖြစ်သည်လည်း အာလူးများနှင့် တူပေတာပဲ ဟု သွားမြင်သည်။

ခရောင်းလမ်းမှာ ဒလကြမ်း မောင်းလိုက်သည့် အခါ လှည်းထဲမှ အသေးဆုံး အညံ့ဆုံး အာလူးတွေ အောက်ဆုံးရောက်ကာ အကြီးဆုံး အကောင်းဆုံးတွေထဲ ထိပ်ဆုံးတက်လာသကဲ့သို့၊ အခက်အခဲတွေ အကျပ်အတည်းတွေ လောကဓံလှိုင်းဂယက်တွေကြား ကာလ အတန်ကြာ ဖြတ်သန်းပြီးသည့်အခါ၌ ခံနိုင်ရည်နည်း အရည်အချင်းနည်းသည့် လူညံလူဖျင်းတွေသည် အဆင့် ကျမှန်းမသိကျကာ အောက်ဆုံးအထိ ထိုးဆင်း သွားကြပြီး၊ ခံနိုင်ရည်ရှိ အရည်အချင်းရှိသည့် လူတော် လူကောင်းတွေ ထိပ်ဆုံးတန်း တက်လာတတ်ခြင်းမှာ လည်း လူ့လောက ဓမ္မတာသဘောသာ ဖြစ်သည်ဟု ရှုလောက ကောက်ချက်စကားဆိုခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။



[၂၆]

စာချစ်သူများ

[မကောလေးနှင့် ဂျိမ်း(စ)ဘုရင်]

စာအုပ်ပုံတွေကြား စာထိုင်ဖတ်နေရသည့် အရသာကို တခြားဘာနှင့်မှ မလဲနိုင်တာ စာရူးပေရူးများ၏ ဘာဝဖြစ်သည်။

အင်္ဂလိပ်စာရေးဆရာကြီး မကောလေး (T. B. Macaulay) (၁၈၁၀ - ၁၈၅၉) က စာကိုမခံမင်သော ဂျိမ်းဘုရင်တစ်ပါး ဖြစ်ရခြင်းထက် အထပ်ခိုးလေးတစ်ခု ခံမှာ စာအုပ်တစ်ပြုတစ်ခေါင်းနှင့် ဆင်းရဲသားတစ်ဆယ့်သက်အဖြစ်ကို သူပိုလိုလားသည်ဟူ၍ ဆိုဖူးသည်။

I would rather be a poor man in a garret with plenty of books than a king who did not love reading. တဲ့။

ပိုသည်ဟု ထင်ပါသလား။

စာချစ်သော ရှင်ဘုရင်တစ်ပါးပြောဖူးသည့် စကားတစ်ခွန်းကို နားထောင်ကြည့်ပါ။

ပထမမြောက် ဂျိမ်း(စ)ဘုရင် အောက်(စ)ရိုက်တက္ကသိုလ်သို့ ရောက်ရှိ၍ ဆာတောမတ်(စ)ဘော့အသံမှမ်းမံပြင်ဆင်ထားသည့် စာကြည့်တိုက်ကြီးကို လှည့်လည်ကြည့်ရှုပြီးနောက်တွင် ၎င်းက၊

“ကျုပ်သာ ရှင်ဘုရင်မဟုတ်ခဲ့ရင် တက္ကသိုလ်ပညာရှင်တစ်ယောက် ဖြစ်မှာပဲ။ အကယ်၍ ကံမကောင်းအကြောင်းမလှလို့ အကျဉ်းစံဘဝများ ရောက်ခဲ့မယ်ဆိုရင်တော့ ဒီစာကြည့်တိုက်ကြီးထက် ကျုပ်နှစ်သက်အကျဉ်းထောင် ရှိမှာမဟုတ်ဘူး။ အဲဒီမှာ တော်ပေဆီစာရေးဆရာတွေ၊ ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်တွေ တစ်ပြုံတစ်ခေါ်နဲ့ တွဲပြီး သံကြိုးနဲ့ ချည်ထားပေတော့” ဟူ၍ ဆိုသည်။

* * *

[အင်္ဂလိပ်ဘုရင် ပထမမြောက် ဂျိမ်း(စ) (၁၅၆၄-၁၆၂၅)] က စာသမားတစ်ဦးဖြစ်သည်။ စာပေကျမ်း

ချစ်သည်ကို အကြောင်းပြု၍ အချို့က သူ့အား the English Solomon (အင်္ဂလိပ် ဆော်လမွန်ဘုရင်) (ပညာရှိမင်း) ဟူ၍ ချီးကျူးခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ အချို့ကလည်း သူ့အား စာတွေ့အသိသာရှိပြီး ကျိုးကြောင်းဆင်ခြင်ညွှတ်မရှိသူဟူ၍ သတ်မှတ်ကာ the wisest fool in Christendom (ခရစ်ယာန်လောကမှ ပညာအနိမ့်ဆုံး လူ့အနွဲ့) ဘွဲ့တံဆိပ် ခတ်နှိပ်ကြသည်။

ဂျိမ်း(စ)ဘုရင်သည် ကဗျာလင်္ကာ ရေးသည်။ ကဗျာအကြောင်း ဝေဖန်ချက်များ၊ စာအုပ်စာတမ်းများ ရေးသည်။ သူရေးဖွဲ့သည့် လင်္ကာစပ်နည်းတစ်မျိုးကို ‘ဆော်ဝင်ကာရန်’ (rhyme royal) စနစ်အမည်ဖြင့် အင်္ဂလိပ်စာပေ၌ တွင်သည်။

ဂျိမ်း(စ)ဘုရင်သည် ပညာရှင်တစ်စုအား အင်္ဂလိပ်ဘာသာ သမ္မာကျမ်းစာကို မူကောင်းမူသန့်ရအောင် ပြုတ်သုတ်သင်စေခဲ့ရာ ၁၆၁၁ ခုနှစ်တွင် ထွက်ရှိသည့် ၎င်းမူ (Authorized Version) သည် King James' Bible အမည်ဖြင့် ထင်ရှားခဲ့သည်။]



[၂၅]

တစ်ကြိမ်မှာ တစ်မိနစ် နှစ်မိနစ် [ဒေါက်တာကက်ဒမင်၏ စာဖတ်နည်း]

စာချစ်သူ အများအပြားပင် စာအုပ်စာပေ
မွေ့လျော်ရုံသက်သက်မဟုတ်။ စာကပေးသော အသိပညာ
ကို လက်တွေ့အသုံးပြုကာ မိမိတို့ဘဝ တိုးတက်
ဖွံ့ဖြိုးအောင်လည်း စွမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့ကြသည်။

မိဘအထောက်အခံ နည်းပါးသည့် အညတရ
ဘဝမှ စာအုပ်စာပေကျေးဇူးဖြင့် ထိပ်ဆုံးအထိရောက်
သူ စာသမား အမြောက်အမြားရှိသည်။

နမူနာတစ်ယောက်အဖြစ် ဒေါက်တာကက်ဒမင်
ကို ပြလိုသည်။

ဒေါက်တာ ကက်ဒမင် (Dr. S. Paris
Cadman)ဆိုသည်က တစ်ချိန်က အမေရိကမှာ အထက်

ဆုံး တရားဟောဆရာတစ်ယောက် ဖြစ်သည်။ ရေဒီယို
လှုပ်လွင့်သည့် သူ့ဟောပြောချက်များကို ကမ္ဘာ
အပြားမှ လူသန်း ပေါင်းများစွာတို့ ပုံမှန်စောင့်မျှော်
ဆင်ခဲ့ကြရသည်။

အဲသည် ကက်ဒမင်ကို အိုးလ်ပါ့ခ် ဟုခေါ်သည့်
ကျောက်မီးသွေးတွင်းမြို့ကလေးမှာ မွေးသည်။ မိသားစု
ဆင်းရဲလှသဖြင့် ကက်ဒမင် လေးကို အသက် ၁၁ နှစ်
မျှသာပင် ကျောက်မီးသွေးတွင်းထဲဆင်း၍ အလုပ်လုပ်
ခဲ့သည်။ ကျောက်မီးသွေးတွင်းရှိ ဥမင်လိုဏ်ခေါင်း
လေးများထဲမှာ ကျောက်မီးသွေးတွေကို လှည်းက
တွေနှင့် သယ်ပို့ရသည့်အလုပ်ကို တစ်နေ့ ၈ နာရီ
ခန့် သူလုပ်ရသည်။

ဆယ်နှစ်လောက် မြေအောက်မှာ အလုပ်လုပ်ပြီး
နောက်တွင်မှ သည်တွင်းထဲက သူလွတ်မြောက်
ခဲ့သည်။

ဘယ်နည်းနှင့် လွတ်မြောက်သနည်း။
စာအုပ်နှင့် ဖြစ်သည်။ စာအုပ်စာပေ ဖတ်ရှု၍
ကိုယ်တိုင်ရှာပညာနှင့် ဖြစ်သည်။

ဥမင်လိုဏ်ခေါင်းများထဲ အလုပ်လုပ်နေစဉ် သူ့
ထဲမှာ စာတစ်အုပ်အမြဲပါသည်။ သူ့လှည်းတစ်ခေါက်
အခြားလုပ်သားတွေက ကျောက်မီးသွေးများ

ချနေစဉ် စောင့်ဆိုင်းချိန် တစ်မိနစ် နှစ်မိနစ်စီသူရသည် အဲသည် မိနစ်ပိုင်းအတွင်း အိတ်ထဲကစာအုပ်ကို အလွှာအမြန်ထုတ်ကာ လိုက်ခေါင်းတွင်ထွန်းထားသည့် မီးအိမ်မှိုန်မှိုန်မှ အလင်းရောင်တွင် အပြေးအလွှားစာဖတ်ရသည်။ ရသလောက်ဖတ်၊ စာအုပ်ပိတ်၊ အိတ်ထဲထည့်၊ နောက်တစ်ခေါက် သယ်ပို့၊ နောက်တစ်ကြိမ် တစ်မိနစ် နှစ်မိနစ်ဖတ်။

ကျောက်မီးသွေးတွင်း လုပ်သားဘဝ ဆယ်နှစ်တစ်ကာလအတွင်း အဲသလို ကတ်ကတ်သတ်သတ် အချိန်လေးတွေပါ အလွတ်မပေး၊ ရသမျှဖတ်သလို အလုပ်လုပ်သည့်အခါမှာလည်း ပတ်ဝန်းကျင်မှ ငှားရမ်း၍ ရသစာအုပ်ကို အငမ်းမရဖတ်ရာ အသက်နှစ်ဆယ်လေးရောက်သည့်အချိန်၌ ပြင်မအထွေထွေစာအုပ်ပေါင်း ထောင်ထောင်ကျော်မျှ ဖတ်ပြီးရုံမက ကျောင်းသုံးစာအုပ်များပါ ညက်ညက်ကြေအောင် ဝါးစားနိုင်ခဲ့သဖြင့် ကောင်းကျောင်းတက်ရောက်ရန် ပညာသင်ဆုရခဲ့သည်။

အဲသည်နောက်တွင်ကား သူ့ပညာဘဝက ပြောင်းတန်းသွားခဲ့ပြီး ငယ်စဉ်က ကျောင်းကောင်းကောင်းမရှိခဲ့ရသည့်ကောင်လေးသည် စာဝေဗဟုသုတ ကြီးမားသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအဖြစ် အောင်မြင်ထင်ရှားလာခဲ့သည်။

စာပေပညာပြည့်ဝသော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးဖြစ်လာသည့် ခန့် သူအနားယူ အရှိန်လျော့သွားသည် ထင်ပါသလား။

အောင်မြင်ထင်ရှားနေချိန် သူပုံမှန်လုပ်လေ့ရှိသည့် နေ့တာ အလုပ်ပမာဏကို ချင့်တွက်ကြည့်ပါ။

မနက် ၇ နာရီမှာ အိပ်ရာကထမည်။

ပေးစာအစောင့် ၂၀-၃၀ ခန့်ကို စာချပေးသည့် ကော် (Dictaphone) ထဲ ပြောထည့်မည်။

မင်တိုင်ရေးသည့် သတင်းစာအတွက် စာလုံးရေ ၁၅၀၀ ခန့်ရှိသည့် ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်ရေးမည်။

စာရားဟောစာတစ်ပုဒ် ပြင်ဆင်မည်။ သို့မဟုတ် ပြုစုလက်စ စာအုပ်အတွက် လေ့လာစုဆောင်းခြင်း၊

ရေးသားခြင်းများ ပြုလုပ်မည်။

သူ၏ သာသနာနယ်ပယ်အတွင်း နေထိုင်သူ ၅ ဦး မိ ဦးထံသို့ သွားရောက်တွေ့ဆုံ ဟောပြောမည်။

အစည်းအဝေး နှစ်ခု သုံးခု တက်ရောက်မည်။

အိမ်သို့ အလျင်အမြန်ပြန်ပြီး မဖတ်ရသေးသော စာအုပ်တစ်အုပ်ကို ဖတ်မည်။

ပြီးပြီဆိုလျှင် သည်ကနေ့ တစ်နေ့တာအဖို့ လုံလောက်ပြီဟု စိတ်ကျေနပ်စွာ အိပ်ရာသို့ဝင်မည်။

အိပ်ရာဝင်ချိန်က နံနက် ၂ နာရီ။

[၂၆]

စာဖတ်မြန်သူ၊ အငမ်းမရစာဖတ်သူများ

အင်္ဂလိပ်ပညာရှိ ဆင်မြူရယ်ဂျွန်ဆင် (Samuel Johnson) (၁၇၀၉-၁၇၈၄) က စာဖတ်မြန်သူ (speed reader) တစ်ဦးအဖြစ် ထင်ရှားသည်။

သူက စာဖတ်လျှင် အငမ်းမရ တရကြမ်းဝါးချသလို ဖတ်သည်။ စာကို တစ်လုံးချင်း တစ်ကြောင်းချင်း ပိုက်စိတ်တိုက် လိုက်ဖတ်မနေ။ ဒရောသောစုံရှုပ်သွား ကျော်သွားသည်။ တကယ့်ချက်ကောင်းနေတွေ့ပြီဆိုမှ အဲဒါကို အမိအရ အသေအချာဖတ်သည်။

သူစာဖတ်ပုံကို သူ့အတ္ထုပ္ပတ္တိ ဆရာ ဂျိမ်း(စ)က စဝဲလ်က ယခုလို ပီပြင်စွာရေးခဲ့သည်။

“သူက စာအုပ်ထဲမှ တကယ့်အနှစ်သာရကို ဆိုက်ရိုက် နှိုက်ကာ နှလုံးသည်းပွတ်ကို ဆွဲနုတ်ယူသည်။ ဆင်ခါတလေ စာဟစ်အုပ်ဖတ်၍ မပြီးသေးမီ အနီး၌ ဆောက်တစ်အုပ်ဆက်ဖတ်ရန် အသင့်ပြင်ထားပုံမှာ ခွေးဆင်ကောင် ၎င်းထံပစ်ပေးထားသည့် တခြားအစာတစ်ခုကို ဝါးနေစဉ် ခြေထောက်အောက်မှာ အမဲရိုးတစ်ချောင်း ခြိမ်းထားပုံနှင့်တူလှသည်” ဟူ၍။

* * *

ပြင်သစ်ဧကရာဇ် နပိုလီယန်ဗိုနာပတ်သည်လည်း စာဖတ်မြန်သူတစ်ဦးပင် ဖြစ်သည်။

စာတစ်အုပ်ကို ကောက်ကိုင်၍ တစ်နာရီမျှမကြာချင်၊ သူဖတ်ပြီးနေပြီ။ ဖတ်တာကလည်း တစ်အုပ်ပြီး ဆင်အုပ် ဆက်တိုက်။ အထူးသဖြင့် စိန်ဟယ်လီနာမှာ ဆင်ကျွန်းစံဘဝဖြင့် နေရစဉ်ကာလ၌ စစ်မတိုက်ရသော ဧည့်သည် နပိုလီယန်သည် စာအုပ်တွေချည်း တရကြမ်း ဆိုက်ပိုက် ဝါးမျိုနေခဲ့သည်။ အစေတော်တစ်ယောက်မှာ ဧည့်သည်စာအုပ်တွေ တစ်ပွေ့တစ်ပိုက်ကြီး သယ်လာချပေးလိုက်၊ တစ်ထပ်ကြီး ပြန်သယ်နေရာချလိုက်နှင့် ဆင်နေ၊ တစ်နေ၊ နားရသည်မရှိဟုဆိုသည်။

* * *

သည်ဘက်ခေတ်မှာ စာကို အရူးအမူးဖတ်သူ တစ်ဦးက အမေရိကန်စာရေးဆရာ တောမတ်(စ)ဝုဖ် (Thomas Wolfe) (၁၉၀၀ - ၁၉၃၈) ဖြစ်သည်။ သူ စာဖတ်ပုံနှင့်ပတ်သက်၍ လောရင့်(စ)ပါဝဲလ်က၊

“သူစာဖတ်ပုံက သရဲမရဲစီးနေသလိုပင်။ စာအုပ်တွေ ရာချီဖတ်သည်။ ထောင်ချီဖတ်သည်။ သောင်းချီဖတ်သည်။ သို့သော် စာအုပ်သမား၊ စာအုပ်ချစ်သူစာမယောက်ဟူ၍ ဖြစ်လိုသောကြောင့်ကား မဟုတ်။ ပုံနှိပ်စာလုံးကို အဲသည်လောက် သဲသဲမဲမဲ ထိုးနှက်တိုက်ခိုက်နေပုံမျိုးကိုကြည့်ပြီး ဘယ်သူကမှလည်း သူ့အား စာသမား၊ စာပေသုတေသီဟု ဆိုဖြစ်လိမ့်မည်မဟုတ်။ စင်စစ် စာကို အာသာငမ်းငမ်း တမ်းတသည့်စိတ်က သူ့အား ရှိနှင့်သမျှစာကို တစ်စမကျန် ဖတ်ရှုရန် တိုက်တွန်းတောင်းဆိုနေခြင်းသာဖြစ်သည်” ဟူ၍ ရေးသားခဲ့သည်။



[၂၂]

စာအုပ်ရူးသူများ

စာမဖတ်ရ မနေနိုင်သည့် စာချစ်သူ စာရူးများ နှစ်လို ဖတ်ဖတ် မဖတ်ဖတ် ကိုယ်စိတ်ဝင်စားသည့် စာအုပ်မှန်လျှင် ဘယ်နည်းနှင့်ရရ ရယူချင်သူ၊ သိမ်းဆည်း ဆွဲယူထားချင်သူ စာအုပ်ရူး စာအုပ်ချစ်သူတွေလည်း အများပင်ရှိသည်။

ပြင်သစ်လူမျိုး စာအုပ်စုသမား ဗူလာ (Boulard) စာအုပ်ရူးသူ (bibliomaniac) များထဲမှာ ရောဂါ သည်းဆုံးပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက် ဖြစ်သည်။

စာအုပ်ကို လက်လီလည်းဝယ်သည်။ လက်ကား သည်းဝယ်သည်။ အစုလိုက်၊ အပြုံလိုက်၊ ပိသောလိုက်၊

ကီလိုလိုက်ဝယ်သည်။ စက္ကူပုံးလိုက်၊ ဂုံအိတ်လိုက်လည်းတစ်စီးတိုက်၊ ကားတစ်စီးတိုက်လည်း ဝယ်သည်။ စာအုပ်စင်တွေ၊ ဘီဒိုတွေမလောက်သဖြင့် ဧည့်ခန်းမှာ စင်ကြီးမှာ၊ စတိုခန်းမှာ၊ အိပ်ခန်းမှာ၊ လှေကားအိမ်မှာ စု၍ ပုံ၍ထားရရာ ကြာတော့ စာအုပ်အလေးချိန် မခံနိုင်သဖြင့် အိမ်က ညွတ်ကျလာသည်။ စာအုပ်တွေ သည်ထက်များလာသည့်အခါ တစ်အိမ်တည်းမနိုင်တော့။ သူတို့သည် တခြားအိမ်များမှာ တင်ထားသောအိမ်ငှားတွေထဲ ဆင်းခိုင်းကာ စာအုပ်တွေထားရသည်။ သူတို့ဆောင်သည့်မှာ စုစုပေါင်း စာအုပ် ၆ သိန်းခန့်ရှိ၍ အိမ် ၆ လုံးနှင့် ထားရသည်ဟု ဆိုပေသည်။

* * *

ဗူလားနည်းတူ ရောဂါသည်လှသည့်နောက်စာအုပ်စုသမားတစ်ယောက်က ဂိုဏ်းထောက်ကြီးမဲဒီး (Archdeacon Meadow) ဆိုသူ ဖြစ်သည်။ မဲဒီးမှာ စုသည့်စာအုပ်တွေသိပ်များပြီး ထားစရာနေရာမရှိ၊ နောက်ထပ်အသစ်တွေလည်း ဝယ်ချင်နေသည့်အခါ ယခင်သိမ်းဆည်းထားတာတွေထဲက တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို လေလံပစ်၍ ရောင်းရသည်။ သို့သော် လေလံပွဲမှာ သူ့စာအုပ်တွေသူများတကာဝယ်ကြတာကြည့်ရင်း အကြီးအကျယ် စိတ်

ချမ်းမသာဖြစ်လာရာ မနေနိုင်တော့သည့်အခါ၌ အခန်းထဲမှထွက် ရပ်ဖျက်ပြီး ပြန်ဝင်လာကာ သူ့စာအုပ်တွေ သူပြန်လေလံဆွဲတော့သည် ဆို၏။

* * *

အမေရိကန်စာအုပ်စုသမား စတီဗင်ဘလွန်းဘာ့ဂ် (Stephen Blumberg) ကမူ စာအုပ်ရူးရာမှ စာအုပ်စုသမားဘဝသို့ပင် ရောက်ရှိသွားခဲ့သည်။ ဘလွန်းဘာ့ဂ်သည် အမေရိကန်နိုင်ငံ အနံ့အပြားသာမက အိမ်နီးချင်းအနောက်နိုင်ငံထဲအထိပါ ဝင်ရောက်ကာ စာကြည့်တိုက်ဆင်း ၃၆၈ ခုမှ ရှားပါးစာအုပ်ချည်း စုစုပေါင်း ၂၄၀၀၀ ခုနီးယူခဲ့သည်။ သည်စာအုပ်တွေကို သူက အခြားရှားပါးစာအုပ်ခိုးသူများလို ရောင်းမစား။ ခိုး၍ရသမျှ အိမ်မှာဆည်းထားရာ သူအဖမ်းခံရသည့်အချိန်၌ တစ်စုတစ်ပေါင်းသည် ပြန်ရလေသည်။

* * *

အမေရိကန်ပြည် လော့စ်အိန်ဂျလီ(စ)မြို့မှ မထင်ရှား စာအုပ်ချစ်သူတစ်ယောက်မှာ စာပို့တိုက်ဝန်ထမ်းလုပ်မှ ရသောဝင်ငွေဖြင့် တခြားဘာမှမသုံး။ စာအုပ်အချည်း ဝယ်ယူစုဆောင်းခဲ့ရာ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာလာ

သည့်အခါ အိမ်မှာခြေချစရာမရှိ၊ ရှိသမျှ အခန်းတိုင်း စာအုပ်တွေချည်း ပြည့်နေတော့၏။ စာအုပ်ပုံကြားမှာစာစာအုပ်ပုံကြားမှာနေကာ သေတော့လည်း စာအုပ်တွေကြားထဲသေနေရာ သေပြီး နှစ်ပတ် သုံးပတ်ကြာမှ အိမ်နီးချင်းများက သိကြသည်ဆို၏။

* * *

စာအုပ်သမားအချင်းချင်း ကြားထဲတွင် နာမည်အိမ်နှင့်ကျော်ကြားသည့် အချို့ပုဂ္ဂိုလ်များလည်း ရှိသေး၏။ သူတို့က စာအုပ်ငှားပြီး ပြန်မပေးကြသူများ ဖြစ်သည်။ တချို့ကဆိုလျှင် ကိုယ့်မှာ သည်လိုအကျင့်ဆိုတာကို အပြစ်မမြင်ရုံမက ငှားသူတွေကိုပင် လူအတွေ့အဖြစ် လှောင်ပြောင်ချင်တတ်ကြသေးသည်။

“စာအုပ်ကို ဘယ်တော့မှမငှားနဲ့၊ ငှားပြီးရင် ဘယ်သူကမှ ပြန်ပေးတာမဟုတ်ဘူး။ ကျွန်တော့်စာကြည့်တိုက်မှာရှိတာတွေဟာ တခြားရူးတဲ့လူတွေ ကျွန်တော့်ငှားလိုက်တာတွေချည်းပဲ” တဲ့။ ပြင်သစ်စာရေးဆရာ အနာတိုလ်ဖရန်(စ) (Anatole France) က ဆိုသည်။

သူ့လိုလူမျိုးတစ်ယောက်အကြောင်း စာရေးဆရာ ဟိုးလ်ဘရူတ်(ခ)ဂျက်ဆင် (Holbrook Jackson)

ရေးတာရှိသေးသည်။ အဲသည်ပုဂ္ဂိုလ်က ပို၍ပင်ပြတ်သေးသည်။

သည်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ အတော်ခမ်းနားပြည့်စုံသော အိမ်စာကြည့်တိုက်တစ်ခု ရှိသည်။

တစ်ခါ၌ ဧည့်သည်တချို့ သူ့အိမ်ရောက်တော့ စာအုပ်တွေကြည့်ပြီး မေးကြသည်။ “စာအုပ်ငှားသလား” ဆို။

“ဟင့်အင်း၊ အရူးတွေပဲ စာအုပ်ငှားတယ်” အိမ်ရှင်က မဆိုင်းမတွဖြေသည်။ ပြီးတော့မှ သူ့အိမ်ထဲက စာအုပ်စင်ပေါင်းများစွာမှာ စီစီရီရီတင်ထားသည့် လှပသော သားရေဖုံးစာအုပ်ကြီးတွေကို ဝှေ့ယမ်းပြကာ “ဒါတွေအားလုံး တစ်ချိန်တုန်းက အဲဒီအရူးတွေ ပိုင်ခဲ့တာပေါ့” ဟု ဆိုလေသည်။



ဘယ်ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ အဲသည်စကားတွေ
ဆိုကြခြင်း ဖြစ်သလဲ။

လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် တစ်ဦးချင်းသော လူတွေ
ကြောင်း၊ တိုင်းပြည်တစ်ပြည်နှင့် တစ်ဦးချင်းသော
ပြည်သူပြည်သားများအကြောင်း၊ ကမ္ဘာကြီးနှင့် တစ်ဦး
ချင်းသော လူသားများအကြောင်း သူတို့ပြောကြခြင်း
ဖြစ်သည်။

ပြောကြသူတွေက ကွန်ဖြူးရှပ်(စ) အယူအဆကို
တစ်ခံကျင့်သုံးသည့် တရုတ်ပညာရှိများ ဖြစ်ပါသည်။

ဆွန်မင်းဆက်ခေတ် (အေဒီ ၉၆၀-၁၂၇၉)
ဘက်က စတင်ကာ သည်အယူအဆကို စာသင်ကျောင်း

ဘက်က ကလေးငယ်များအား ကနဦးသင်ခန်းစာအဖြစ်
သင်ကြားပေးရန် ကွန်ဖြူးရှပ်(စ) ပညာရှင်တို့ ဆုံးဖြတ်
ချမှတ်ခဲ့ကြရာ ၎င်းသင်ခန်းစာ၌ ယခုကဲ့သို့ စာတစ်ပုဒ်
ပါရှိ၏။

* * *

ရှေးလူတို့သည်။

ကမ္ဘာ၌ လောကပါလံတရား ထွန်းကားလိုမှု

အပထမ နိုင်ငံဘဝ နေသားတကျဖြစ်အောင် စီမံ

ဆောင်ရွက်ကြ၏။ နိုင်ငံဘဝ နေသားတကျဖြစ်လိုမှု

အားစုဘဝများ အဆင်ပြေချောမွေ့အောင် ဦးစွာပြင်ဆင်

[၂၈]

ဘယ်ဟာသည် ပဓာနလဲ

အကိုင်းအခက်သည် ပင်စည်ထက်မကြီးနိုင်၊ တဲ့

ဘယ်အရာသည် အရင်၊ ဘယ်အရာသည် နောက်
ဟူသော အစီအစဉ်ကို သိခြင်းသည်ပင် အသိပညာ၏
အစဖြစ်သည်။ တဲ့။

တရုတ်ပညာရှိတို့က ဆိုကြပါသည်။

ဘာသည် အကိုင်းအခက်၊ ဘာသည် ပင်စည်လို့
ဆိုပါသလဲ။

ဘယ်အရာသည် ရှေ့၊ ဘယ်အရာသည် နောက်ဟု
ဆိုပါသလဲ။

ကြ၏။ မိသားစုဘဝများ အဆင်ပြေချောမွေ့လို့မူ တို့၏ ပုဂ္ဂလိကဘဝများ တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ဦးစွာ လေ့ကျင့်တည်ဆောက်ကြ၏။ ပုဂ္ဂလိကဘဝများ တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် လေ့ကျင့်တည်ဆောက်လျှင် မိမိတို့စိတ်နှလုံး ဖြောင့်မတ်ဖြူစင်အောင် ဦးစွာ ထိန်းသိမ်း ပြင်ဆင်ကြ၏။ စိတ်နှလုံး ဖြောင့်မတ်ဖြူစင်အောင် ထိန်းသိမ်းပြင်ဆင်လိုမှ မိမိတို့ အလိုဆန္ဒများ တော်တည့်မှန်ကန်အောင် ဦးစွာပြုကျင့်ကြ၏။ အလိုဆန္ဒများ တော်တည့်မှန်ကန်အောင် ပြုကျင့်လိုမှ ကြောင်းကျိုးသင့်မြတ်သုံးသပ် သိမြင်တတ်ရန် ဦးစွာပြုရ၏။

ကြောင်းကျိုးသင့်မြတ် သုံးသပ် သိမြင်တတ်မှုဟူသည်က အကြောင်းခြင်းရာတို့၏ သဘောသဘာဝသေချာစွာ စေ့ငံဆင်ခြင်ခြင်းမှ ရလေသည်။

အကြောင်းခြင်းရာတို့၏ သဘော သဘာဝသေချာစွာ စေ့ငံဆင်ခြင်မိသောအခါ ကြောင်းကျိုးသင့်မြတ်စွာ သုံးသပ်သိမြင်နိုင်စွမ်း ရှိလာ၏။ သင့်မြတ်သုံးသပ်သိမြင်သည့်အခါ အလိုဆန္ဒများ တော်တည့်မှန်ကန်လာ၏။ အလိုဆန္ဒများ တော်တည့်မှန်ကန်သည့်အခါ ဖြောင့်မတ်ဖြူစင်သော စိတ်နှလုံးရှိလာ၏။ စိတ်နှလုံး ဖြောင့်မတ်ဖြူစင်သောအခါ ပုဂ္ဂလိကဘဝ စည်းစနစ်ကျနလာ၏။ ပုဂ္ဂလိကဘဝ စည်းစနစ်ကျနသည့်အခါ

မိသားစုဘဝ အဆင်ပြေချောမွေ့လာ၏။ မိသားစုဘဝများ အဆင်ပြေ ချောမွေ့သည့်အခါ နိုင်ငံဘဝ နေသားတကျ နေလာ၏။ နိုင်ငံဘဝများ နေသားတကျရှိသောအခါ နိုင်ငံကြီး ငြိမ်းချမ်းသာယာလေသည်။

ဘုရင်ဧကရာဇ်မှသည် အများပြည်သူ သာမန်လူတို့အထိ လူအားလုံး၌ပင် ပုဂ္ဂလိကဘဝ စည်းစနစ်ကျအောင် လေ့ကျင့်တည်ဆောက်ရေးသည် ပင်မအခြေခံဖြစ်၏။ အခြေခံအုတ်မြစ် ကမောက်မကဖြစ်က အပေါ်ယံအဆောက်အအုံလည်း ပုံစံတကျရှိနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်။ ပင်မစည်းသေးကွေးကျဲ့လိုသော သစ်ပင်၌ ထိပ်ဖျားအကိုင်းအခက်တို့ ကြီးထွားသန်မာရန် မဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့ပင်။

အရာရာတို့၌ပင် အကြောင်းအကျိုးဆက်စပ်မှုအစဉ်သည်ရှိ၍ လူ့အရေးကိစ္စတိုင်း၌လည်း အစဉ်အဆက်တည်ရှိ၏။ စင်စစ် ထိုရှေ့နောက် အစီအစဉ်ကို သိခြင်းသည်ပင်လျှင် အသိဉာဏ်ပညာရှိခြင်း၏ နိဒါန်းဖြစ်သတည်း။ ဟူ၍။

* * *

လူ့အဖွဲ့အစည်းထဲ၌ တစ်ဦးချင်းတို့သည် အရေးကြီးသည်၊ အရင်းခံမူလဖြစ်သည်၊ ပင်စည်ဖြစ်သည်၊ အစဉ်တစ်ဦးချင်းတို့၏ အတွေးအခေါ်၊ စိတ်နေစိတ်ထား၊ အကျိုးလက္ခဏာများ၏ စုပေါင်းရလဒ်ဖြစ်ပင် လူ့အဖွဲ့

၁၄၀

လေ

အစည်းတို့၏ ရှေးရှုရာလမ်းကြောင်းများ ကံကြမ္မာ
အကောင်းအဆိုးများ ဖန်တီးဖြစ်ပေါ်ရသည်။ လူ့အဖွဲ့
အစည်းကောင်းစေချင်လျှင် တစ်ဦးချင်းတို့ကိုယ်တိုင်
ကောင်းရမည်။ ကမ္ဘာကြီး ငြိမ်းချမ်းစေချင်လျှင် မိမိတို့
ကိုယ်တိုင်က အမူအကျင့် ဓလေ့စရိုက်ကောင်းသူများ
ဖြစ်အောင် ဦးစွာထိန်းကျောင်း ပြုပြင်ထားရမည်။ ဟူ
ဆိုလိုက်ခြင်းပေတည်း။

[၂၉]

တစ်စစီဖွဲ့ကြည့်သည့်အခါ

လေးသမား ပစ်လွှတ်လိုက်၍ လေမှာပျံဝဲသွား
မြား။

အဲသည်မြားသည် ရွှေသလား၊ မရွှေဘူးလား။
ဘာတဲ့။

လေးကိုင်းမှ လွတ်သောမြား ရွှေသလား၊ မရွှေ
သားတဲ့။

အလကား အဓိပ္ပာယ်မရှိတာတွေဟု တချို့က
ဆိုဆိုပါမည်။

သို့သော် ဒါက ဒဿနိကဗေဒလောကမှာ ဖဝင်
သည့် Paradox တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဘီစီ ၅ ရာစု

ဂရိတွေးခေါ်ရှင် ဇီနို (Zeno of Elea) (ဘီစီ ၄၉၀ ခန့် - ၄၃၀ ခန့်) ဆိုသော ပုဂ္ဂိုလ်က အဲသည်လို ပြဿနာများ ရှာသည့် အတွေးပဟေဠိ (၄) ခု တင်ပြခဲ့ရာ အဲသည် အထဲမှာ တစ်ခုက ယခုပြောသည့် - မြား။

ဇီနိုက ယခုလို စဉ်းစားပြသည်။

မည်သည့်အချိန် အချိန်အတန် ခြံမဆို မြားသည် သူ၏ အရွယ်အစားနှင့် ထပ်တူညီသော နေရာတစ်ခုစီ ယူ၍ထားလိမ့်မည်။ အဓိပ္ပာယ်က မြားသည် အနီး အတန် တစ်ခုစီတွင် နေရာတစ်ခုစီ၌ ရပ်၍နေသည် သောသဘော။ အချိန်အတန်တိုင်းတွင် အဲသည်လို နေသည်ဆိုက သူ့အား ရွေ့လျားသည်ဟု အဘယ် ပြောနိုင်ပါမည်နည်း။

တဖန် လေးကိုင်းမှ လွတ်သောမြားပင် မရွေ့ထွက်ဘူးဆိုက ဘယ်အရာသည်ကော ရွေ့လျားသည်ဟု ခေါ်နိုင်ပါမည်နည်း။ ဟူ၍။

* * *

ရွေ့သည်ဆိုတာလည်း အားလုံးအသိ၊ ဘယ်အရာ ရွေ့သလဲဟု သူစဉ်းစားပြတာလည်း သူ့ဟာနှင့်သူ ဟု နေသည်။ အဲသည်ဟာမျိုးကို paradox ဟု ခေါ်ကြသည်။

ဒေါက်တာဘဟန် အဘိဓာန်က paradox ကို အဓိပ္ပာယ်တန်ဖိုးရှာသော်လည်း ခြေမြစ်သည့်အရာ၊ တွေးခေါ်ရခက်သည့်အရာ၊ မေ့တာတရားနှင့် ဆန့်ကျင်ဟန် သည့်အရာ စသဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ပေးသည်။

paradox ၏ သဘောကို ပို၍ ရှင်းလင်းစွာ သဘောပေါက်အောင် ဇီနို၏ အခြား paradox တစ်ခုကို ထပ်၍ ပြောပါမည်။

အာခီးလီး(စ်)နှင့် လိပ် အပြေးပြိုင်ပွဲ။

အာခီးလီး(စ်)က ဂရိဂန္ထဝင်ထဲက လူစွမ်းကောင်း ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ လိပ်ထက်တော့ အရမ်းအပြေးမြန် သည်ပေါ့။ ထို့ကြောင့် သူတို့ အပြေးပြိုင်မည့်အခါ အာခီးလီး(စ်)ကို နည်းနည်း အသာပေးရသည်။

သို့သော် အဲသည်လို အကွာအဝေး တစ်စုံတစ်ရာ အသာပေးပြီး ပြိုင်မည်ဆိုက အာခီးလီး(စ်) ဘယ်လောက်ပဲ အပြေးမြန်စေ၊ ပြိုင်ပွဲတာ မည်မျှဝေးကွာသည်ဖြစ်စေ၊ အာခီးလီး(စ်)ကို ဘယ်သောအခါမျှ မီနိုင်စရာမရှိကြောင်း ဇီနိုက ယခုလို စဉ်းစားပြသည်။

တာစထွက်ချိန်တွင် လိပ်နှင့် အာခီးလီး(စ်) အကြား လိပ်ကို အသာပေးထားသည့် အကွာအဝေးတစ်ခု ဖြစ်နေမည်။ အာခီးလီး(စ်)သည် အဲသည် အကွာအဝေး အရင်ဆုံး ဖြတ်သန်းရမည်။ ဒါကို ဖြတ်သန်းပြီးမှ

လိပ်တာထွက်သည့်နေရာကို သူရောက်မည်။ သို့သော် အဲသည်အချိန်၌ လိပ်သည် (မည်မျှနှေးသည်ဆိုစေ) အကွာအဝေးတစ်ခုခုတော့ ဖြတ်သန်းပြီး ဖြစ်နေပေလိမ့်မည်။ ထိုအခါ အာခီးလီး(စ)သည် လိပ်တာထွက်သည့် နေရာနှင့် လိပ် ယခု နောက်ထပ်ရောက်ရှိနေသည့် နေရာအကြား အကွာအဝေးကို ထပ်မံဖြတ်သန်းရလိမ့်မည်။ သို့သော် ထိုသို့ ဖြတ်သန်းစဉ်ကာလအတွင်း လိပ်သည် (မည်မျှ နှေးသည်ဆိုစေ) နောက်ထပ် အကွာအဝေးတစ်ခုခုတော့ ဖြတ်သန်းပြီး ဖြစ်နေဦးမည်။ အကွာအဝေးကို အာခီးလီး(စ) ဖြတ်သန်းမိသည့် အချိန်မှာလည်း လိပ်သည် နောက်ထပ်...။

ထို့ကြောင့် အာခီးလီး(စ) မည်မျှမြန်သည်ဆိုစေ တာမည်မျှ ဝေးသည်ဆိုစေ၊ လိပ်သာရပ်မနေက အာခီးလီး(စ)နှင့် လိပ်အကြားတွင် အကွာအဝေးတစ်ခု အမြဲ နေမည်။ အာခီးလီး(စ)အနေနှင့် လိပ်ကို ကျော်သွားနိုင်စေ အကြောင်းမရှိ၊ ဟူ၍။

* * *

သည် paradox များကို ဇီနိုဘာကြောင့် ဖော်ပြသလဲဟူသည်နှင့် ပတ်သက်၍ ပညာရှင်လောက အယူအဆအမျိုးမျိုး ရှိခဲ့ကြပါသည်။

ဒဿနပညာရှင်မဟုတ်သည့် သာမန်စာဖတ်သူများ အဖို့မူ သည်ဟာတွေမှနေ၍ ရိုးရိုးစင်းစင်း အသိအမြင်တစ်ခု ရပါသည်။ ယင်းက တစ်ပေါင်းတစ်ရုံးတည်း စဉ်းစားရမည့်အရာကို အစိတ်စိတ်အပိုင်းပိုင်းခွဲကာ သီးခြားစဉ်းစားပါက အဓိပ္ပါယ်ပျောက်ပြီး ကမောက်ကမဖြစ်သွားတတ်သည်ဟူသော အချက်ဖြစ်ပါသည်။

သည်အသိအမြင်က လက်တွေ့ဘဝအတွက် ဆင်ခြင်ရာတွေ အတော်များများ ပေးနိုင်သည်။

ဘာကြောင့်လဲ။

တစ်ပေါင်းတည်း စဉ်းစားရမည့်ကိစ္စကို ဖဲ့ရှဲ့စဉ်းစားတာ တလွဲတစ်ချော်တွေ ကျွန်တော်တို့ မကြာခဏ လုပ်တတ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ဥပမာတစ်ခု ပြပါမည်။

ကစ်ပလင်းထံမှ စကားတစ်လုံးဝယ်ယူသည့်ကိစ္စ။

* * *

အင်္ဂလိပ်စာရေးဆရာကြီး ရုဒ်ယာဒ်ကစ်ပလင်း (Rudyard Kipling) (၁၈၆၅-၁၉၃၆) က ကျော်ကြားလှသော ကဗျာလင်္ကာတွေ၊ ဝတ္ထုတို၊ ဝတ္ထုရှည်နှင့် ဖိုပြင်တွေ အများအပြားရေးသားခဲ့သူ ဖြစ်သည်။

သူ့စာများကို လူငယ်ရော လူကြီးပါ နှစ်သက်ကြသည်။ ရိုးရိုး သာမန်စာဖတ်သူများအကြား ရေပန်းစားသကဲ့သို့ စာပေကို အလေးအနက် လိုက်စားကြသူများလည်း လေးစားတန်ဖိုးထားကြသဖြင့် ၁၉၀၇ ခုနှစ်အတွက် စာပေဆိုင်ရာ နိဒါန်းဆုပင် ချီးမြှင့်ခြင်းခံရသည်။

သူ၏ စာအုပ်များကို အင်္ဂလိပ်များသာမက နိုင်ငံတကာကပင် ဖတ်ရှုကြရာ စောင်ရေပေါင်းမြောက်မြားစွာ ရိုက်နှိပ်ဖြန့်ချိခဲ့ရသည်။ ထို့အတွက် စာမူခွင့်များလည်း အမြောက်အမြားပင် သူရရှိခဲ့သည်။

စာအုပ်မှရရှိသော ငွေနှင့်ပတ်သက်၍ ကစ်ပလင်းကိုယ်တိုင် မည်မျှ အသေးစိတ်မှတ်သားခြင်းပြုမပြု မသိသော်လည်း မနေနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ကမူ မိမိဘာသာ ရှာဖွေတွက်ချက်ကာ ကစ်ပလင်းသည် သူရေးသော စာလုံးတစ်လုံးချင်းအတွက် ဒေါ်လာတစ်ရာကျော်မျှ ရရှိကြောင်း ဖော်ထုတ်ပြောဆိုခဲ့သည်။

တစ်ခါ၌ အဲသည်ပြောဆိုချက်ကို အလေးအနက်ထားသော သတင်းထောက်တစ်ယောက်က ကစ်ပလင်းနှင့် တွေ့ဆုံစဉ် ထိုသတင်းကို ယခုကဲ့သို့ ပြန်၍ ဖော်ပြသည်ချသည်။

“မစ္စတာကစ်ပလင်း၊ တစ်လောက ကျွန်တော် ဖတ်လိုက်ရတာ တစ်ခုရှိတယ်။ ခင်ဗျား စာရေးတာကရတဲ့

အဲဒွေတွေကို တွက်ကြည့်လိုက်ရင် စာတစ်လုံးကို ဒေါ်လာတစ်ရာကျော်နှုန်းလောက် ရှိတယ်တဲ့ဗျ” ဟုဆိုသည့်အခါ...

ကစ်ပလင်းက “ဟာ... ဟုတ်လား၊ ကျွန်တော် သတိမထားမိဘူးဗျ” ဟု ပြန်ပြောသည်။

သတင်းထောက်က သည်မှာတင် မရပ်သေး နည်းနည်း ထပ်ရှည်သည်။ “ဟောဒီမှာ ဒေါ်လာတစ်ရာတန် အစ်ရွက် ယူဗျာ၊ ပြီးတော့ ကျွန်တော့်ကို ခင်ဗျားရဲ့ အစ်ရာတန် စကားတစ်လုံး ပြောစမ်းပါ”

ကစ်ပလင်းက ဒေါ်လာတစ်ရာတန် ငွေစက္ကူကို ထောင့်တင်ပြောသည်။ ထို့နောက် လှမ်းယူပြီး အသေအချာ ချက်၍ အိတ်ထဲထည့်သည်။

ပြီးလျှင် စကားတစ်လုံး ပြောသည်။

“Thanks” ဟူ၍။



[၃၀]

ကျားကလေးရဲ့ ပညာရေး

တောသတ္တဝါတို့ရဲ့ အရှင်သခင် ကျားဘုရင်ကြီး
မှာ သူအင်မတန် လိုချင်တောင့်တနေတဲ့ သားတော်လေး
တစ်ပါး မွေးလာတော့ သိပ်ကို ဝမ်းသာသွားတယ်။

ရှားရှားပါးပါး သားကလေးကို သူ့အလွန်ချစ်တယ်။
ဒါပေမဲ့ စဉ်းစဉ်းစားစား ကျားဆိုတော့ အရမ်းအလိုမလိုဘူး။
ပေါ့ပေါ့နေပေါ့ပေါ့စား ပျက်စီးသွားမှာ သူစိုးရိမ်တယ်။
ထီးညွန့်နန်းလျာ မဟုတ်လား။

နောင်တစ်နေ့ သည်တောကို အုပ်စိုးရမယ့် ဘုရင်

သူ အရည်အသွေးညံ့ဖျင်းရင် သူ့ကိုချည်း ကဲ့ရဲ့မှာ
မဟုတ်ဘူး။ အသွန်အသင်နည်းရသလားလို့ ဖခင်ကိုယ်
အပြစ်တင်ကြလိမ့်မယ်။

အဲဒါကြောင့် အသက်တစ်နှစ်ပြည့်တယ်ဆိုရင်ပဲ
သူ့ပညာရေးအတွက် ဘယ်လိုစီစဉ်မလဲ အလေးအနက်
တွေးတယ်။

တစ်နှစ်သားဆိုတာ ကျွန်တော်တို့လူတွေမှာ ချေး
နှုန်း သေးမှန်းမသိသေးတဲ့ အရွယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတို့ကျား
ကလေးတွေအဖို့တော့ အကောင်ငယ် ဗလောင်ငယ်တွေ
စမ်းဆီးတတ်စအရွယ်။ သားကောင်ကြီးတွေ ဘယ်လို
ချောင်းမြောင်းတိုက်ခိုက်မလဲ စတင်လေ့ကျင့် သင်ကြား
ရတဲ့အရွယ်။ နှစ်နှစ်ဆိုရင် သူ့ခြေထောက်ပေါ်သူ လုံးလုံး
ထူးလျား ရပ်တည်တော့မယ်။

ဒါကြောင့်မို့ တစ်နှစ်သားကတည်းကစပြီး သူ့
အတွက် စဉ်းစားရတာ။ အဋ္ဌာရသဆယ့်ရှစ်ရပ် တတ်
ကျွမ်းတဲ့ အိမ်ရှေ့မင်းသား ကျားကလေးဖြစ်လာဖို့ ဘယ်
ဆရာဆီ အပ်ရမလဲ။ ဘယ်ပညာရှင်ကို ငှားမလဲ။ ဘယ်
သူ့ ခေါ်ခိုင်းမလဲ။

မြေခွေးလက်ထဲ အပ်မယ်ဆိုရင်။

မြေခွေးဆိုတာ အင်မတန်ပါးနပ်တဲ့ အကောင်ပဲ။

ဒါပေမဲ့ ဒီကောင်တွေ သိပ်လိမ်တတ်တယ်။ မလိမ်ရ
မညာရရင် မနေနိုင်ဘူးတဲ့။

အင်း... လူလိမ်နဲ့ပေါင်းရင် ဒုက္ခရောက်နိုင်တယ်။

ပြီး... အလိမ်အညာပညာဆိုတာ ရာဇဝရိယာယ် ခေါ်
သောက်တဲ့ အရာမဟုတ်ဘူး။

ဒါဖြင့် ပွေးရော။

ပွေးတွင်းထဲဆင်းကြည့်ရင် အဆောင်ဆောင် အခန်းခန်းနဲ့ စနစ်ကျတာကတော့ ပထမတန်းပဲ။ သတိလည်း ကြီးတယ်။ ကိုယ့်ရှေ့ကမြေကို သေသေချာချာ မရှူးစနစ်ဘဲ ခြေတစ်လှမ်း မတိုးဘူး။ စားနပ်ရိက္ခာ ဂျုံစပါး တစ်စေ့ချင်း သူကြိတ်ခွဲတယ်။ အမှိုက်တစ်စချင်း သူ ကိုယ်တိုင်ရှင်းတယ်။ တိုတိုပြောရရင် ပွေးဆိုတာ အဆောင်စိတ်ကိစ္စတွေမှာ အနိုင်နင်းဆုံး သတ္တဝါပဲတဲ့။ အစီရင်ခံသူက ဆိုတယ်။

အင်း... ဒါပေမဲ့ ပွေးဆိုတဲ့ အကောင်ဟာ သူ့မျက်စိရှေ့နားလေး ကပ်နေတာလောက်ပဲ မြင်တယ်လို့ ဆိုကြတယ်မဟုတ်လား။ ရှေ့တစ်ကိုက်လောက်ကိုတောင် မြင်နိုင်ပါ့မလား။ ပွေးရဲ့ စည်းစနစ်တွေ ကောင်းတာမှတယ်။ ဒါပေမဲ့ တို့အတွက် မလုံလောက်ဘူး။ တောသားတောင်ကို အစိုးရတဲ့ ကျားရဲ့နယ်ပယ်ဆိုတာ ပွေးတောင် နဲ့ နှိုင်းစရာမှ မဟုတ်တာ။

ဒါဖြင့်လည်း ကျားသစ်ကို သုံးကြည့်ပါလား။ အင်မတန် ရဲရင့်တယ်။ အင်မတန် သန်စွမ်းတယ်။ သတ်နည်းပုတ်နည်း ချောင်းမြောင်းတိုက်ခိုက်နည်းတွေ ပါရဂူမြောက်အောင် သူသင်ပေးနိုင်တယ်။

ဒါပေမဲ့ တိုင်းပြည်ရေးရာကိစ္စ ဒီကောင် နားလည်ပုံမဟုတ်ဘူး။ တောသတ္တဝါတစ်မျိုးချင်းရဲ့ သီးသန့်ခံစားခွင့်တွေ တော ဘာမှန်းတောင် သိမှာမဟုတ်ဘူး။ စီမံအုပ်ချုပ်ရေး သဘာယ်လိုလုပ် သင်ပေးနိုင်မှာလဲ။ ရှင်ဘုရင်ဆိုတာ သိပ်ရေးခိုက်ရေးသာမက အုပ်ချုပ်ရေးလည်း ကျွမ်းရမယ်။ အရေးသူကြီးကောင်းလည်း ဖြစ်ဖို့လိုမယ်။ ကျားသစ်က အတိုက်အခိုက်တစ်ခုပဲ တကယ်တမ်းကျွမ်းကျင်တာ။ ရှင်ဘုရင်သားတော်ကို ကျားသစ်ရဲ့ကျောင်းမှာ အပ်လို့မဖြစ်ဘူး။

ဒီလိုနဲ့ ဆင်ပါမြင်းပါမကျန် တောဆရာတွေ ချီးမွမ်းစားလိုက်တာ စုံသွားကုန်သွားတယ်။ ကျားဘုရင် အိမ်တိုင်းကျ တစ်ကောင်မှ ထွက်မလာဘူး။ အားလုံးက အိမ်တစ်စ သည်တစ်စတတ်တယ်။ တကယ်တမ်း ပညာရှိညီစုံကုံလုံသူတွေ မဟုတ်ကြဘူး။

အဲ... ကံကောင်းသလား၊ ကံဆိုးသလား မပြောအဆတ်ဘူး။

ကျားဘုရင် သားကိုသင်မယ့် ဆရာမရလို့ စိတ်ဒုက္ခ ချောက်နေတဲ့သတင်း ငှက်မင်းလင်းယုန်နားကို ရောက်သွားတယ်။

ဝေဟင်မှာ ကျက်စားနေတဲ့ လင်းယုန်က ပြောပြင်အကြီးအကဲ ကျားနဲ့ ချစ်ကြည်ရင်းနှီးစွာ ဆက်ဆံခဲ့တဲ့

ကြီးမားသော အစဉ်အလာရှိတယ်။ ဒါကြောင့် မိတ်ဆွေ
အတွက် အရေးကြီးတဲ့အချိန်မှာ ကူညီတဲ့အနေနဲ့ ကျွန်
သားတော်လေးကို သူကိုယ်တိုင် ပညာသင်ကြားပေး
မယ်လို့ ကမ်းလှမ်းပြောဆိုတယ်။

ဒီစကားကြားတော့ တောဘုရင်ကျား ထခုန်ထောင်
မလောက် ဝမ်းမြောက်သွားတယ်။

ကြည့်စမ်း သည့်ထက်ကောင်းတာ ဘယ်မှာရှိလိမ့်
မတဲ့။ ရှင်ဘုရင်သားကို ရှင်ဘုရင်တစ်ပါးက ပညာသင်
ပေးမတဲ့။

လေခြားမြေခြား တိုင်းတစ်ပါးက လင်းယုန်ငှက်
ဘုရင်ရဲ့ စာသင်ကျောင်းတော်မှာ တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်
မင်းလုပ်တဲ့ပညာ သင်မလို့ ဘုရင်သား ကျားကထောင်
ဝတ်ကောင်းစားလှနဲ့ တောမြေကခွာတယ်။

သည်လိုနဲ့ တစ်နှစ်တာ ကုန်ခဲ့တယ်။ ဒုတိယတစ်
နှစ် လွန်မြောက်ခဲ့တယ်။

သည်ကာလအတွင်း ဖြတ်သန်းသွားလာသူတွေအား
က ကြားရသမျှ သတင်းကတော့ မကောင်းတာ အလွန်
မပါ။ ကောင်းချီးမင်္ဂလာတွေချည်းပါပဲ။

“ကျားမင်းသားလေး တစ်နေ့တခြား ဗဟုသုတ
တွေ ကြွယ်ဝသထက် ကြွယ်ဝလာနေတယ်”

“ဘယ်ပညာသင်မှ သူ့လောက် မြန်မြန်ကြီး
တတ်ခဲ့ကြဘူး၊ တတ်လေ့မရှိကြဘူး”

ငှက်ခရီးသည်တွေဆီက ကြားရတဲ့ ချီးကျူး
ထောပနာစကားတွေလေ။

နောက်ဆုံးနှစ် ပြီးဆုံးပြီဆိုတဲ့အခါမှာတော့ ကျား
ဘုရင်ကြီး သားတော်ကိုခေါ်ဖို့ အထောက်တော်တွေ
အကြံတော်တွေ လွှတ်တယ်။

ကျားသားတော်လေး ပြန်လည်ရောက်ရှိလာတဲ့
အခါ ဘုရင်ကြီးက သူ့ရဲ့ ကျေးတော်မျိုး ကျွန်တော်မျိုး
ဘာသတ္တဝါတွေအားလုံးကို ဆင့်ခေါ်တယ်။

တိရစ္ဆာန်များ အသီးသီးအသက အသကနေရာယူ
ကြပြီးတဲ့နောက် ဘုရင်ကြီးက သားတော်ကို ချစ်ကြင်နာစွာ
စကားဆိုတယ်။

“ချစ်သား... ဖခမည်းတော်မရှိတဲ့နောက်မှာ သည်
ဘော သည်တောင်ကို သားတော်ပဲ စီမံအုပ်ချုပ် မင်းလုပ်
ရလိမ့်မယ်။ ခမည်းတော်က တမလွန်ကို ရှေးရှုနေပြီ။
သားတော်ရဲ့ဘဝက အခုမှ အစပြုရမယ့်အချိန်၊ ဖခင်
တိုယ်စား ထီးနန်းကို စိုးစံဖို့ ခမည်းတော် ဝမ်းမြောက်
ဝမ်းသာ လွှဲအပ်ခဲ့ချင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ဦးစွာပထမ သား
တော် တိုင်းတစ်ပါးကနေ ဘယ်အတတ်ပညာတွေ ဘာတတ်
မြောက်လာခဲ့တယ်၊ တောတောင်သူ တောတောင်သား

သတ္တဝါများအတွက် အကျိုးကျေးဇူး ဖြစ်ထွန်းစေမယ့် ဘယ်လို အစီအမံတွေ သားတော်မှာ ပါလာခဲ့တယ်ဆိုတာ အားလုံး ကြားသိရအောင် ပြောပြစေချင်တယ်။”

အဲဒီအခါ ကျားကလေးက ဘာပြန်ပြောသလဲ။

“ခမည်းတော်ဘုရား... ခမည်းတော်ရဲ့ ကျေးဇူးတော်ကြောင့်ပါပဲ။ ခမည်းတော်တို့တစ်တွေ ဘယ်လိုမှ မတတ်နိုင် မသိနိုင်တဲ့ပညာတွေ သားတော်အများကြီး သင်ယူခွင့် ရခဲ့ပါတယ်။”

“လင်းယုန်ငှက်က ငုံးငှက်အထိ ငှက်နဲ့ပတ်သက် လာရင် ဘယ်ငှက်မျိုးက ဘယ်အရပ်မျိုးမှာ အကောင်းဆုံး ပေါက်ဖွားရှင်သန်တယ်၊ သူတို့ အနှစ်သက်ဆုံး အစားအစာ၊ သူတို့ရဲ့ ဓလေ့သဘာဝအဖုံဖုံ၊ သူတို့ဥကြတဲ့ ဥမျိုးစုံ၊ သူတို့အသီးသီးရဲ့ လိုအပ်ချက်အဖုံဖုံ၊ တစ်ခုတလေမှ မကျန်စေရအောင် ကျွန်တော် လေ့လာသိရှိပြီး ဖြစ်ပါတယ်။”

“ဟောဒီ သင်တန်းဆင်းလက်မှတ်ထဲမှာ အနိုင်အမာ ရေးသားထားတာတွေကိုပဲ ခမည်းတော် ဖတ်ကြည့် စမ်းပါ။”

“ကောင်းကင်တမ္ဗတ် ကြယ်ကိုဆွတ်မယ့်သူ'စတဲ့ စကားလုံးမျိုးတွေသုံးပြီး ငှက်တွေ တညီတညွတ်တည်း ချီးကျူးထောပနာပြုထားတာ အကြောင်းမဲ့ပြောတာ

ဟုတ်ဘူး။ အခြောက်တိုက် ချီးမြှောက်တာလည်း လုံးဝ ဟုတ်ဘူး။”

“ဒါကြောင့်မို့ ခမည်းတော်အနေနဲ့ ဒီတောဒီနိုင်ငံ ကို သားတော်ကိုယ်တိုင် စီမံအုပ်ချုပ်စေချင်တဲ့ ဆန္ဒရှိတယ် ဆိုရင် မဆိုင်းမတွ သားတော်စတင်မယ်။ ကျေးတော်မျိုး ကျွန်တော်မျိုး တောသတ္တဝါအားလုံး အခုချက်ချင်း ဆက်ငင်း နီးရာသစ်ပင်တက်ပြီး အသိုက်ကိုယ်စီ ဆောက်ကြဖို့ သားတော်အမိန့်ပေးမယ်။”

ကျားဘုရင်ကြီး ဟာခနဲဖြစ်ကာ ပါးစပ်အဟောင်း သားနှင့် ငိုငိုသွားသည်။ အမတ်အတိုင်ပင်ခံများ ရှင်ဘုရင် ကို အားနာသဖြင့် ခေါင်းငုံ့ထားကြသည်။ မျှော်လင့်ကိုးစား သည့် တောသတ္တဝါများလည်း စိတ်ဓာတ်ကျသွားကြ သည်။

ကျားကလေးသာ အသိုက်ဆောက်ရေး စီမံကိန်း ကြီးကို မြင်ယောင်တွေ့တောကာ တစ်ကိုယ်တည်း ပီတိ ပြာလျက်။

မှတ်ချက်။ ။ပညာရေး၏ ပဓာန ရည်မှန်းချက်သည် ဆူတစ်ဦးတစ်ယောက် ခေါင်းထဲသို့ အခြားသူငါတို့၏ အတွေးများ အမှတ်သညာများကို စုပြုံထည့်သွင်းပေးရန် ဟုတ်။ ယင်းအရာများအား သင်ခန်းစာအဖြစ် အသုံးပြု

၁၅၆

မေတ္တာ

ကာ ၎င်းလူ၌ ပိုင်းခြားဝေဖန်တတ်သော ဦးနှောက်တစ်
ဖွဲ့ဖြိုးဖြစ်ပေါ်လာအောင် လေ့ကျင့်ပျိုးထောင်ပေးနိုင်ရေးအ
ဖြစ်သည်။]

(မူရင်း။ ။Russian Fables of Ivan Krylov)



[၃၁]

ဂန္ထဝင် အချစ်စကားများ

ON LOVE

အစကတော့ Loveဆိုတဲ့ အင်္ဂလိပ် ပေါဟာရကို
ကျယ်ဖွင့်ကြည့်ဦးမလို့ပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ loveရဲ့ အဓိပ္ပာယ်
စုံစေ့အောင်ပြောရရင် သူကိုယ်တိုင်က စာတစ်ပုဒ်
သွားမှာမို့ အထူးဖွင့်ဆိုမနေတော့ဘဲ သူ့နည်းတူ
အိဉ်ယမျိုးစုံထွက်တဲ့ “အချစ်” ဆိုတဲ့ မြန်မာဝေါဟာရနဲ့
တူတူလို့ပဲ ထားလိုက်ကြရအောင်။

ကိုင်း၊

Loveဆိုတဲ့ အချစ်အကြောင်း၊ ရှေးပညာရှိတွေ
ကတော့အဖုံဖုံက ဘယ်နည်းဘယ်ပုံတွေ ပြောခဲ့ကြသလဲ။

* * *

တချို့က အချစ်ကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်တယ်။ တချို့က အချစ်ရဲ့ သဘောသဘာဝတွေကို တစေ့တစောင်း ဖော်ညွှန်းတယ်။ တချို့က အချစ်ကိုဝေဖန်တယ်။ တချို့က အချစ်ကို...။

အဲဒီလိုတွေထဲက ဦးစွာပထမ၊ မြင်မြင်ချင်း ချစ်တယ် (Love at first sight) ဆိုတဲ့ စကားတချို့ကို အရင်ကောက်ပြောရရင်၊

အင်္ဂလိပ်ကဗျာဆရာ ဘာနဘီဂူးချ် (Barnaby Rudge) (၁၇၄၀-၉၄)ရဲ့ ကဗျာမှာ၊

There is a lady sweet and kind,
Was never face so pleased my mind.
I did but see her passing by,
And yet I love her till I die.

ဒါလောက် နှစ်သက်စရာ ချိုရွှင်ကြင်နာတဲ့ မျက်နှာမျိုး တစ်ခါမှ မတွေ့ဖူးပါဘူးတဲ့။ ဖြတ်သွားတာပဲ မြင်ရုံမြင်မိလိုက်တာနဲ့ သက်ဆုံးတိုင် ချစ်သွားမိပါသတဲ့။ စကော့ကဗျာဆရာ ရောဘတ်ဘန်း(စ်) (Robert Burns) (၁၇၅၉-၉၆)ကလည်း သူ့ထက်မလျော့ဘူး

To see her is to love her, and love her for ever,

For nature made her what she is and ne'er made another! တဲ့။

သူလည်း မြင်မြင်ချင်း ချစ်တာပါပဲ။ ချစ်တာက ဆည်း ထာဝရပဲတဲ့။ သဘာဝက ဖန်ဆင်းပေးထားတာပဲလည်း အခြားတစ်ပါးနဲ့ လားလားမှမတူ၊ သူမှသူပဲ ချစ်တဲ့။

အရမ်းချစ်ချင်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ။ သေသေချာချာ ဆောင် မမြင်ရသေးဘူး၊ ဇွတ်ချစ်ပစ်တာ။ ဒါကြောင့်မို့ တချို့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတွေက အချစ်မှာမျက်စိမရှိဘူး (Love is blind.) လို့ ဆိုကြတာ။

Love is blind. ဆိုတဲ့ စကားကို စပြောသူက အင်္ဂလိပ်စာဆိုကြီး ချောဆား (Geoffrey Chaucer) (၁၃၄၃ ခန့်-၁၄၀၀)ပါ။

တချို့အချစ်သမားများ ဘယ်လောက်တောင် blind ဖြစ်သလဲဆိုရင်၊

The swarthy girl is tawny, the scrawny is a gazelle, the dumb is modest, she that is half dead with consumption is slender, and she that is bloated, with enormous dugs, is slender herself.

အသားမည်းမကို နီရွှေရောင်လေးလို့ မြင်တယ်။ ပိန်တာရိုးကို သမင်မပျိုလို့ထင်ပြီး၊ အထုံအအက ခြေရတဲ့ မိန်းမဖြစ်သွားတယ်။

အဆုတ်တိဘီရောဂါ (consumption) ကျွမ်းကျင်သူကို သွယ်လျလျ ကိုယ်လုံးပိုင်ရှင်လိုမြင်ပြီး၊ ရောမနီအိုဘုတ်ဆုံမကို ဆီးရီးစ်နတ်သမီး ကိုယ်ထင်ပြသလာအောက်မေ့ကြတယ်တဲ့။

ရောမစာဆိုကြီး လူခရီးရှပ်(စ) (Lucretius) (ဘီစီ ၉၆ ခန့်-၅၅)က မညာမတာ ရေးပစ်လိုက်တာမျက်ကန်းအချစ်သမားတွေကို သရော်သူက သရော်နေချိန်မှာ အင်္ဂလိပ်ပညာရှိ ဖရန်စစ်ဘောကွန် (Francis Bacon)(၁၅၆၁-၁၆၂၆)ကတော့ အခုလို မှတ်ချက်စကားဆိုပါတယ်။

It is impossible to love and be wise. တဲ့ 'Of Love' ခေါင်းစဉ်တပ် အက်ဆေးမှာ ရေးခဲ့တာချစ်မိပြီဆိုတဲ့နောက်မှာတော့ မျက်စိသာမဟုတ် စဉ်းစားဉာဏ်ပါ မရှိနိုင်တော့ပါဘူးဆိုတဲ့ သဘော။

ရှိတ်စပီးယား (William Shakespeare) (၁၅၆၄-၁၆၁၆)ကလည်း ပြောပါတယ်။ ချစ်လည်းချစ်စဉ်းစားဆင်ခြင်ဉာဏ်လည်း ရှိဖို့ဆိုတာ လူ့စွမ်းအနယ်ပယ်ကို ကျော်လွန်သွားတဲ့ ကိစ္စပါတဲ့။

To be wise and love

Exceeds man's might. လို့ ဆိုတယ်။

ရောဘတ်ဟဲရစ် (Robert Herrick) (၁၅၉၁-၁၆၅၄)ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း ဒီသဘောအတိုင်းပဲ ပြောတယ်။

No man, at one time, can be wise and love. တဲ့။

လာရိုရှီဖူကိုး (La Rochefoucauld) (၁၆၁၃-၁၆၈၀)ဆိုတဲ့ ပြင်သစ်စာရေးဆရာကြီးကတော့ ဒီသဘောကိုပဲ။

There are very few people who, when their love is over, are not ashamed of having been in love. လို့ ဆိုခဲ့တယ်။ ဘယ်သူမဆို ချစ်တုန်းက အရူးအမူးချစ်ခဲ့တာ နောက်ကျတော့ ရှက်မိမယ်ပေါ့။

အချစ်နဲ့ပတ်သက်တဲ့ စကားတွေ အများကြီး ပြောခဲ့တဲ့ ရှိတ်စပီးယားပဲ As You Like It ပြဇာတ်ထဲမှာ ပြောထားတာ တစ်ခုရှိသေးတယ်။

ချစ်တယ်ဆိုတာ ရူးတာတဲ့။ ရူးတာမှ တကယ့်စိတ်ရောဂါသည် အစစ်တွေလို အလုပ်တိခန်းထဲထည့်ထား၊ ငြိမ်နဲ့ နာနာဆော်ထားရလောက်အောင်ကို ရူးတာတဲ့။ (အဲဒါက ရှေးတုန်းက စိတ်ရောဂါ ကုထုံးတစ်ခုပဲ။) အကြောင့် အဲဒီလို တကယ်ရှိက်ပြီး မကုဖြစ်သလဲဆိုတော့

ကြိမ်ရိုက်မယ့် လူတွေကိုယ်တိုင်ကလည်း အချစ်ရူးရူးနေကြလို့တဲ့။

Love is merely a madness; and, I tell you, deserves as well a dark house and whip as madmen do; and the reason why they are not so punished and cured is that the lunacy is so ordinary that the whippers are in love too.

ရှက်စပ်ယားက ကြိမ်ဆော်ခိုင်းနေပေမဲ့ စပိန်ပြဇာတ်ရေးဆရာကြီး ပေဒရိုကယ်ဒရုန် (Pedro Calderon) (၁၆၀၀-၁၆၈၁)ကတော့ အချစ်ဆိုတာ ရူးမှတဲ့။

Love that is not madness is not love. လို့ဆိုတယ်။ မရူးရင် အချစ်စစ် အချစ်မှန်မဟုတ်ဘူးပေါ့။

* * *

ချစ်ခြင်းဟူသည် ရယူပိုင်ဆိုင်လိုခြင်း ဟုတ်မဟုတ်ဆိုတာလည်း အစဉ်အဆက် ငြင်းခုံနေပေမယ့်လေ့ ရှိကြတဲ့အရာတစ်ခုပဲ။ အချစ်နဲ့ အိမ်ထောင်ရေး ဆက်စပ်မှုအကြောင်း ဆိုပါတော့။

ဗြိတိသျှ စာရေးဆရာကြီး အော်စကာဝိုင်း(လ)(အ) (Oscar Wilde) (၁၈၅၆-၁၉၀၀)က အချစ်သမားသူက လက်ထပ်ဖို့ အားမပေးဘူး။

One should always be in love. That is the reason one should never marry. လို့ သူကဆိုတယ်။

ဆင်မြူရယ်ဂျွန်ဆင် (Samuel Johnson) (၁၇၀၉-၁၇၉၄)ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးကတော့ အချစ်အတွက် လက်ထပ်သိမ်းဆည်းဆိုတာ လူပျော့တွေရဲ့ အလုပ်လို့တောင် ဆိုပါလား။

It is commonly a weak man who marries for love. တဲ့။

သူတို့ သဘောတွေကတော့ တစ်မျိုးပဲလို့ ဆိုရလိမ့်မယ် ထင်တယ်။

ပြင်သစ်စာရေးဆရာကြီး မွန်တိန်း (Montaigne) (၁၅၃၃-၁၅၉၂)ကတော့ အိမ်ထောင်တစ်ခုဟာ အချစ်စစ်အချစ်မှန်မှာ အခြေခံရမယ်လို့ ယုံကြည်ပုံရတယ်။ လူတာကလေးတွေ၊ ရမ္မက်ဇောတက်ပြီး ကမန်းကတမ်း အလျင်အမြန် ပေါင်းဖက်မိကြသူတွေမှာလောက် ပြဿနာတက်တဲ့ အိမ်ထောင်ရေး၊ မြန်မြန်ကွဲပြဲတဲ့ အိမ်ထောင်ရေးမျိုး မရှိဘူးတဲ့။

I see no marriages fail sooner, or more troubled, than such as are concluded for

beauty's sake, and huddled up for amorous desires. လို့ သူက ဆိုတယ်။

ပြင်သစ်ဇာတ်ဆရာကြီး မိုးလျဲ (Moliere) (၁၆၂၂-၁၆၇၃)ကတော့ Love is often a fruit of marriage. လို့ ဆိုတယ်။ အိမ်ထောင်သည်ဘဝ ရောက်မှ ချစ်သွားကြသူတွေ အတော်များများ တွေ့ခဲ့ဖူးပုံပဲ။

* * *

အချစ်အကြောင်း ပြောတဲ့အခါမှာ ယောက်ျားတို့ရဲ့ အချစ်က ဘယ်လို၊ မိန်းမတို့ရဲ့ အချစ်ကတော့ ဘယ်ပုံဆိုတဲ့ ခွဲခြားပြောဆိုတတ်ကြတာ လူမျိုးတိုင်းရဲ့ သဘာဝတရား ဖြစ်ပုံရတယ်။

ဆရာကြီး ရှိတ်စပီးယားက ယောက်ျားတို့ရဲ့ အလှည့်ဖျားခံရတဲ့ မိန်းမသားများကို တရားချတယ်။

Sigh no more, ladies, sigh no more,

Men were deceivers ever,

One foot in sea and one on shore;

To one thing constant never.

အမျိုးသမီးတွေ ဝမ်းနည်းကြကွဲမနေနဲ့။ လွန်ခဲ့တဲ့အခါက အတော်များများက လိမ်လည် လှည့်ဖျားတတ်သူတွေချည်းပဲ။ တစ်ခုတည်းမှာ ဘယ်တော့မှ

မစွဲမြဲဘူး။ ခြေတစ်ဖက် ပင်လယ်ထဲ လှမ်းထားပေမဲ့ တစ်ဖက်က ကုန်းပေါ်မှာတဲ့။

ဣတ္ထိဝင်္က နဒီဝင်္ကတို့၊ မိန်းမဟူသည် ဆောင်းလေ အညိုတို့ ဆိုတဲ့ စကားများနဲ့တော့ ပြောင်းပြန်ပေါ့။

ယောက်ျားနဲ့ မိန်းမတို့အပေါ် အချစ်စိတ်ရဲ့ လွှမ်းမိုးမှုက ရောက်ပုံ မတူညီတဲ့အကြောင်း ရေးကြပြောကြတာ ဆွဲလည်း အတော်များများ ရှိခဲ့တယ်။ မဒမ်ဒီစတေး (Mme. de Stael) (၁၇၆၆-၁၈၁၇)ဆိုတဲ့ ပြင်သစ် အရေးဆရာမကြီးက မိန်းမအဖို့ အချစ်ဟာ တစ်ဘဝ ဖြစ်တယ်။ ယောက်ျားအဖို့တော့ ဘဝရဲ့ ကဏ္ဍတစ်ခု ဆောက်သာ ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ သဘောပြောခဲ့တယ်။

Love is the whole history of a woman's life;

It is only an episode in man's.

အင်္ဂလိပ်ကဗျာစာဆို ဘိုင်ရွန် (Byron) (၁၇၈၈-၁၈၂၄)ကလည်း ဒီသဘောကိုပဲ ခုလို ရေးပါတယ်။

Man's love is of man's life a thing apart,
'T is woman's whole existence. တဲ့။

Don Juan ဆိုတဲ့ ကဗျာရှည်ကြီးထဲမှာ ရေးခဲ့တာ။

မိန်းမတို့ရဲ့ အချစ်နဲ့ပတ်သက်လို့ ထူးခြားတဲ့ နှုတ်ချက်တစ်ခုလည်း ရှိသေးတယ်။ မိန်းမတွေဟာ

ကနဦးအချစ်မှာသာ လူကို စွဲစွဲလမ်းလမ်းချစ်တာ၊ နောက်
အချစ်တွေကျတော့ အချစ်ကို ချစ်တာ (ချစ်ရခြင်းထက်
စွဲလမ်းနှစ်သက်နေတာ)တဲ့။

ပြောတာကတော့ အတော့်ကို သေချာပေါက်သိသလို
ပြောတဲ့ပုံစံပဲ။

ပြောသူက ပြင်သစ်စာရေးဆရာကြီး လာရို့ရှ်ယူက

In their first passion, women are
love with their lovers; in all others, they are
in love with love. လို့ သူက ဆိုတယ်။

ဒီအယူအဆကိုပဲ အင်္ဂလိပ်ကဗျာဆရာ ဘိုင်ရှန်က
နည်းနည်း ထပ်ကွန့်ပြီး ရေးတယ်။ Don Juan ထဲမှာ
ပါပဲ။

In her first passion woman loves her
lover,

In all the others all she loves is love.

Which grows a habit she can ne'er grow
over

And fits her loosely—like an easy glove.

ချစ်တာ အကျင့်ပါသွားတယ်။ နောက်ထပ် မနုဿ
ရရင် မနေနိုင်ဘူးလို့ ပြောလိုက်တာပဲ။ ဝတ်နေကျ
ချောင်ချောင်ချိချိ လက်အိတ်နဲ့ တင်စားပြီး သူရေးတယ်။

သူ့အယူအဆပေါ့လေ။

ဒီနေရာမှာ ချစ်တတ်သော အမျိုးသမီးတစ်ယောက်
ကိုယ်တိုင်ဖွင့်ဟတဲ့ သူရဲ့ အချစ်ဝါဒတစ်ရပ်ကို ဖော်ပြလိုက်
ချင်တယ်။ အင်္ဂလိပ် ကဗျာဆရာမ အယ်လစ်ဘက်
ဘရောင်းနင်း (Elizabeth Browning) (၁၈၀၆-၆၁)

ရဲ့ love for love's sake အယူအဆ။

If thou must love me, let it be naught
Except for love's sake only. Do not
say,

"I love her for her smile—her look—her
way

Of speaking gently – for a trick of
thought

That falls in well with mine..."

But love me for love's sake, that
evermore

Thou mayest love on, through love's
eternity.

သူ့ကို ချစ်မယ်ဆိုရင် အချစ်အတွက်မှတစ်ပါး
အခြားဘာမှ မဖြစ်ပါစေနဲ့တဲ့။

သူ့အပြုံးလေးကို နှစ်သက်လို့၊ သူ့မျက်နှာလေး၊
ညင်သာသိမ်မွေ့တဲ့ သူ့စကားပြောပုံလေး၊ သူ့အတွေး

တစ်စ ကိုယ်နဲ့ထပ်တူ ကျသွားတာလေးကို သဘောကျလို့ ချစ်မိတယ်ဆိုတာမျိုး မပြောပါနဲ့။

ချစ်လို့ချစ်တာပဲ ဖြစ်ပါစေ။ အဲဒါမှ အစဉ်အမြဲ ချစ်မှာ။ အချစ်ရဲ့ မဆုံးနိုင်သော သက်တမ်းတစ်လျှောက်လုံး ထာဝရ ချစ်နေမှာတဲ့။

* * *

အချစ်ဆိုတာ လူတကာ စိတ်ဝင်စားတဲ့ အကြောင်းဖြစ်လေတော့ အချစ်ဆိုသောအရာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဝေဖန်စောကြော ပြောဆိုကြတဲ့ စကားတွေ မြောက်မြားစွာရှိနေတာပေါ့။ အကောင်းပြောတာ၊ အဆိုးပြောတာ၊ အမွှန်းတင်ပြီးပြောတာ၊ သရော်လှောင်ပြောင်တာ အစုံပါပဲ။

အချစ်သမားက ဓူဝံကြယ် မြေမှာခစေ၊ ကောင်းကင်မှာ နေလကွယ်စေ ဆိုတာမျိုး (ဥပမာ၊ အမေရိကန်စာဆို ဘေးယာဒ်တေလာ (Bayard Taylor)(၁၈၂၅-၇၈)က သူ့ရဲ့ Bedouin Song ကဗျာထဲမှာ)

I love thee, I love but thee,
With a love that shall not die
Till the sun grows cold,
And the stars are old,
And the leaves of the Judgement Book
unfold!

ကြယ်တွေအိုသွား၊ နေမင်းကြီး အေးစက်သွား၊ ကမ္ဘာကြီးပြီးဆုံးသွားတဲ့အထိ၊ လောကကြီးကို နောက်ဆုံးအရားစီရင်တဲ့နေ့ မှတ်တမ်းစာအုပ်ကြီးရဲ့ စာရွက်တွေ ဆွန်လှောတဲ့ အချိန်ထိ၊ မင်းကိုမှ မင်းကို ချစ်နေမယ်ဆိုတာမျိုးတွေ အပြောကောင်းကောင်းနဲ့ ပြောနေပေမဲ့၊

တစ်ဖက်မှာ လာရီရီဖူကိုးက အချစ်စစ် အချစ်မှန်များလှကြောင်း တစ္ဆေနဲ့ ဥပမာပေးပြီး ပြောနေတယ်။ တစ္ဆေ တစ္ဆေနဲ့ လူတကာပြောနေကြပေမဲ့ တကယ်မြင်ဖူးဆုံလူတော့ ရှားသားပဲတဲ့။ အချစ်စစ် အချစ်မှန်ဆိုတာလဲ ဒီလိုပါပဲတဲ့။

It is with true love as it is with ghosts; everyone talks of it, but few have seen it. လို့ဆိုတယ်။

ဒီလိုပဲ အချစ်ရဲ့ တန်ခိုးစွမ်းအား ကြီးမားပုံကို ဆိုကြည်ကြသူတွေက၊

အချစ်ဟာ အရာအားလုံးကို အောင်နိုင်တယ်။

Love conquers all things.

(ရောမကဗျာစာဆို ဗာဂျီးလ်) (Vergil) (ဘီစီ ၇၀-၁၉)။

အချစ်ရဲ့ စွမ်းအားဟာ သိပ်ကြီးမားတယ်။ ရိုင်းစိုင်းသူကို လူယဉ်ကျေးဖြစ်စေနိုင်စွမ်းရှိသလို လူယဉ်ကျေးတဲ့သူသည် အရိုင်းအစိုင်းဖြစ်သွားစေနိုင်တယ်။

O powerful love! that in some respects
makes a beast a man, in some other, a man
beast.

(ရှိတ်စပီးယား)။

ကြိုးကြီးကြိုးငယ်တွေရဲ့ အားနဲ့ မြဲအောင်မချည်နိုင်
ပါအောင်လည်း မဆွဲနိုင်တဲ့အရာကို အချစ်က ကျစ်ကြပ်
လေးတစ်ပင်နဲ့ ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ ချည်နိုင်ဆွဲနိုင်တယ်။

No cord nor cable can so forcibly draw
or hold so fast, as love can do with a twined
thread.

(အင်္ဂလိပ်စာရေးဆရာ ရောဘတ်ဘာတန်)

(Robert Burton) (၁၅၇၇-၁၆၄၀)

စသဖြင့် ပြောနေကြတဲ့အချိန်မှာ အချစ်ရဲ့ မြဲမြံ
ဆိုတာတွေကို မယုံကြည်တဲ့သူများက အချစ်ဆိုတာ
အချိန်တန်ဖိုးရင် အသစ်ပြောင်းတတ်တဲ့ဟာမျိုးလို့ ဆိုနေကြ
ပြန်တယ်။

အင်္ဂလိပ်စာဆို ဖုခ်ဂရေဗီးလ် (Fulke Greville)
(၁၅၅၄-၁၆၂၈)ဆိုရင် အချစ်ကို ဖီးနစ်ငှက်နဲ့ တင်စားပြော
တယ်။ [အိဂျစ်ဒဏ္ဍာရီထဲက ဖီးနစ် (Phoenix)
ငှက်ဟာ အသက် ၅၀၀ ပြည့်တဲ့အခါ မီးပုံထဲဝင်ပြီး သူ
ကိုယ်သူ မီးရှို့တယ်။ ပြာကျသွားတော့ အဲဒီပြာက
နောက်ဖီးနစ်တစ်ကောင်ဖြစ်ပြီး ထပျံတယ်။]

ဂရေဗီးလ်ရဲ့ The Phoenix Kind ကဗျာမှာ...
Love is of the phoenix kind,
And burns itself with self-made fire,
To breed still new birds in the mind,
From ashes of the old desire. လို့ ရေးခဲ့
တယ်။

အချစ်ဟာ သူ့မီးနဲ့သူ လောင်ကျွမ်းတယ်တဲ့။
ဒါပေမဲ့ (လောင်တာက ပြီးသွားဖို့မဟုတ်ဘူး) အချစ်
သောင်း ပြာပုံကနေ အချစ်ငှက်သစ်တွေ စိတ်ထဲ
ဆက်ဆက် ပေါက်ဖွားဖို့အတွက်ပါတဲ့။

နောက် အင်္ဂလိပ်ကဗျာဆရာတစ်ဦးဖြစ်တဲ့ ရူးပတ်
ဘရိုတ်(ခ်) (Rupert Brooke) (၁၈၈၇-၁၉၁၅)ရဲ့
The Chilterns ကဗျာမှာ ရေးထားတာကတော့ ပိုပြီး
အိုက်ရိုက်ကျတယ်။ မင်းထက်ကောင်းတာ ငါရှာမယ်၊
မင်းထက်ကြင်နာတာ၊ သစ္စာရှိတာမျိုး ဖြစ်စေရမယ်လို့
ပြောတာပါပဲ။

And I shall find some girl perhaps,
And a better one than you,
With eyes as wise, but kindlier,
And lips as soft, but true.
And I dare say she will do. တဲ့။

* * *

အချစ်အကြောင်း စကားစုကို ချစ်ရေးချစ်ရာကို နဲ့ စပ်လျဉ်းပြီး ကမ္ဘာမှာ ထင်ရှားတဲ့ မင်းကေရာဇ်နှစ်ပါးနဲ့ စကားနှစ်ခွန်းနဲ့ နိဂုံးချုပ်ပါရစေ။

တစ်ခွန်းက ပြင်သစ်ကေရာဇ် နပိုလီယန် (၁၇၆၉-၁၈၂၁)ရဲ့ စကားပါ။ အချစ်ဆိုတာကို သူ့အတွေးအကြံနဲ့ယှဉ်ပြီး အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သွားပုံပါပဲ။

Love is the idler's occupation, the warrior's relaxation, and the sovereign's ruination. တဲ့။

အချစ်ဆိုတာ လူပေါ်ကြော့တွေအတွက် အလုပ်အကိုင်တစ်ခု ဖြစ်သလို၊ စစ်ပွဲဆင်နွှဲသူများအတွက် အပန်းဖြေမှုတစ်ခု ဖြစ်တယ်။ (ဒါပေမဲ့) မင်းစိုးရာဇာများအတွက်တော့ ပျက်စီးရာပျက်စီးကြောင်း တစ်ခုပါပဲတဲ့။

နပိုလီယန်က သံဝေဂသံနဲ့ အဲသလို ဆိုခဲ့ပေမဲ့ သူ့နောက်မှလာတဲ့ ရှင်ဘုရင်အချစ်သမား အက်ဒွပ် (နောင် ဝင်ဆာမြို့စား) (၁၈၉၄ - ၁၉၇၂) ကတော့ ဒီစကားက သင်ခန်းစာယူနိုင်ခဲ့ပုံမရဘူး။

ဗြိတိန်ပြည်မှာ အဋ္ဌမမြောက် အက်ဒွပ်ဘုရင်အဖြစ် နန်းတက်ခဲ့တဲ့ ဝေလမင်းသားဟာ သူ့ချစ်သူကို လက်ထပ်ခွင့်မရတဲ့အတွက် ထီးနန်းကို စွန့်လွှတ်ခဲ့တယ်။ အဲသည်ကာလ သူပြောခဲ့တဲ့ နှုတ်ဆက်မိန့်ခွန်းထဲမှာ၊

I have found it impossible to carry the heavy burden of responsibility and to discharge my duties as King as I would wish to do without the help and support of the woman I love.

ကျွန်တော်ချစ်တဲ့ အမျိုးသမီးရဲ့ ကူညီဖေးမမှုမပါဘဲ ခဲ့တော့ ဒီကြီးလေးတဲ့ တာဝန်ကို ထမ်းပိုးဖို့၊ ရှင်ဘုရင်တွေရားတွေကို ကျွန်တော် စိတ်ဆန္ဒရှိတဲ့အတိုင်း ဆောင်ရွက်ဖို့ မဖြစ်နိုင်ပါဘူးတဲ့။ သူက ပြောသွားခဲ့တယ်။



[၃၂]

Of Studies

Studies serve for delight, for ornament, and for ability. Their chief use for delight is in their privateness and retiring; for ornament, is in discourse; and for ability, is in the judgement and disposition of business; for expert men can execute, and perhaps judge of particulars, one by one; but the general counsels, and the plots and marshalling of affairs, come best from those that are learned.

စာပေလေ့လာဆည်းပူးခြင်း

စာဖတ်ခြင်းသည် နှစ်သက်မှုကို ပေး၏။ ဂုဏ်သရေတင့်စေ၏။ စွမ်းရည်လည်း ထက်မြက်စေ၏။ နှစ်သက်မှုကို စာ၌ တစ်ကိုယ်တည်း ငြိမ်းအေးလျော်ခြင်းဖြင့် ရနိုင်၏။ စကားလိမ္မာ ပြောဆိုရာ၌ အသက် ဂုဏ်သရေတင့်သော အဆင်တန်ဆာ ဖြစ်လာ၏။ အကပေးသော စွမ်းရည်ကား လုပ်ငန်းဆောင်တာတို့ ချီးမြတ်သည့်အခါ အရေးပါလာ၏။ အကြောင်းမူ တစ်ခုချင်းသော အကြောင်းရပ်တို့ကို ဆောင်ရွက်ရာ၌ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူတို့ သိနားလည်တတ်၊ ခန့်ခွဲတတ်ကြသည် မှန်သော်လည်း အထွေထွေ နှီးနှောတိုင်ပင်မှု အရေးကိစ္စ ကြီးငယ်တို့အတွက် စီမံကြံဆမှု ပြုရမည့်အခါ ဆိုတွင် စာပေနှံ့စပ်သူတို့ထံမှသာ အကောင်းဆုံး အကြံဉာဏ်များ ထွက်လာတတ်သောကြောင့်တည်း။

To spend too much time in studies, is sloth; to use them too much for ornament, is affectation; to make judgement wholly by their rules, is the humour of a scholar; they are of perfect nature, and are perfected by experience – for natural abilities are like natural plants, that need pruning by study; and studies themselves do give forth directions too much at large, except they be bounded in by experience. Crafty men contemn studies, simple men admire them, and wise men use them, for they teach not their own use; but that is a wisdom without them, and above them, won by observation.

သို့သော် စာဖတ်ခြင်း၌ အချိန်များစွာ သုံးစွဲခြင်းသည် ပျင်းရိမှုသာ ဖြစ်သည်။ စာကို အဆင်တန်ဆာအဖြစ် သုံးစွဲလွန်းခြင်းသည်လည်း ဝင့်ဝါမှုတစ်ခုဖြစ်၍ အရာရာကို စာပါအဆိုအမိန့်တို့ဖြင့် တိုင်းတာဆုံးဖြတ်ခြင်းမှာမူ စာသမားတို့၏ ရယ်ရွှင်ဖွယ် အချက်တစ်ရပ်ဟု ဆိုရပေမည်။

စာအုပ်စာပေသည် လူ၏ မူလအသိဉာဏ်ကို ပြည့်ဝအောင် ဖြည့်တင်းပေးသည်။ သို့သော် စာပါ အဆိုအမိန့်ဟူသည် အတွေ့အကြုံအားဖြင့်သာ အနှစ်သာရ ပြည့်ဝလာရသည်။ အကြောင်းမူ လူ၏ ပင်ကိုယ်သဘာဝ ချွမ်းရည်များသည် အလေ့ကျပေါက်ပင်များနှင့် တူပေရာ ယင်းကို စာတွေ့အသိဖြင့် တိပေးညှိပေးရန် လိုအပ်တတ်သည်။ အလားတူ၊ စာအုပ်စာပေများသည်လည်း လမ်းညွှန်ချက်တွေ အလွန်အကျွံ ပေးလှသည်ဖြစ်ရာ အတွေ့အကြုံဖြင့် ညှိနှိုင်းထိန်းကွပ်မှုပြုရန် လိုအပ်ပြန်၏။

လူတတ်လူနပ်တို့က ပညာရှာမှု လေ့လာဆည်းပူးမှုဟူသည်ကို မထေမဲ့မြင် ပြုကြ၏။ အသိအမြင်ရိုးသူတို့ကမူ စာပေပညာကို လေးစားအံ့ချီးကြ၏။ ပညာရှိသူတို့သာ ယင်းအား အသုံးချပေသည်။ အကြောင်းမူ စာအုပ်စာပေတို့အနေနှင့် ယင်းတို့အား မည်သို့အသုံးချနိုင်ကြောင်း သင်ပြခြင်းမရှိသောကြောင့် ဖြစ်၏။ ထိုအသိဉာဏ်ကား ယင်းတို့၏ အပြင်ဘက် ယင်းတို့အထက်မှာ ရှိပြီး မှတ်ဆင်ခြင်မှုဖြင့်သာ ရရှိနိုင်သည့်အရာ ဖြစ်ပေသည်။

Read not to contradict and confute, nor to believe and take for granted, nor to find talk and discourse, but to weigh and consider. Some books are to be tasted, others to be swallowed, and some few to be chewed and digested; that is, some books are to be read only in parts; others to be read, but not curiously; and some few to be read wholly, and with diligence and attention. Some books also may be read by deputy, and extracts made of them by others; but that would be only in the less important arguments, and the meaner sort of books; else distilled books are, like common distilled waters, flashy things. Reading maketh a full man, conference a ready man, and writing an exact man; and, therefore, if a man write little, he had need have a great memory; if he confer little, he had need have a present wit; and if he read little, he had need have much cunning, to seem to know that he doth not.

စာဖတ်သည်ဆိုရာ၌ ငြင်းခုံဝေဖန်ရန်၊ တစ်ဖက်လူများကြောင်း သက်သေသက္ကာယပြုရန် သက်သက်အတွက် ဖတ်နှင့်။ ပြောသမျှ ယုံကြည်ရန်၊ သူဆိုတိုင်းလက်ခံရန် ဖတ်ခြင်းမျိုးလည်း မဖြစ်စေနှင့်။ အလားတူ၊ ပြောစရာဆိုရာ ရရှိအတွက်မျှလည်း မဖတ်နှင့်။ အကျိုးအကြောင်း စဉ်းစားဆင်ခြင်ရန် ညှိနှိုင်းချိန်ဆရန်အတွက်သာ ဖတ်ခြင်းဖြစ်ပါစေ။

အချို့စာအုပ်များသည် မြည်းစမ်းရန်အတွက်သာ ဖြစ်သည်။ အချို့သည် မျိုးချရန်ဖြစ်ပြီး၊ အနည်းငယ်မျှသည်သာ ညက်ညက်ဝါးကာ အစာကြေအောင် ချေရန်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်းကား အချို့စာအုပ်များသည် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းမျှသာ ဖတ်ရန်ဖြစ်သည်။ တချို့ကိုမူ ဖတ်တော့ဖတ်မည်၊ သို့သော် အသေးစိတ်လိုက်ရန် မဟုတ်။ အချို့စာအုပ် အနည်းငယ်မျှကိုသာ အလုံးစုံကုန်စင်အောင် အာရုံစူးစိုက်မှုအပြည့်ဖြင့် ကြိုးစားအားထုတ် ဖတ်ရှုရမည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

တစ်ဖန် အချို့စာအုပ်များကို တစ်ဆင့်ခံအားဖြင့် ဖတ်နိုင်၏။ သူတစ်ပါး ကောက်နုတ်ချက် ထုတ်ထားသည်များကို ဖတ်ခြင်းမျိုး ဖြစ်၏။ သို့သော် ဤသည်က အရေးမကြီးလှသော အကြောင်းရပ်မျိုး၊ အထူးဂရုပြုဖွယ် မလိုသည့် စာအုပ်စာတမ်းမျိုးအတွက်သာ သင့်၏။ အကြောင်းမူ အနှစ်ချုပ်ထုတ်ထားသော စာအုပ်ဟူသည့် ခေါင်းခံရေးများကဲ့သို့ ပေါ်ရွတ်ရွတ် ဖြစ်နေတတ်သောကြောင့်တည်း။

Histories make men wise; poets, witty; the mathematics, subtle; natural philosophy, deep; moral, grave; logic and rhetoric, able to contend; 'Abeunt studia in mores'; nay, there is no stand or impediment in the wit, but may be wrought out by fit studies, like as diseases of the body may have appropriate exercises—bowling is good for the stone and reins, shooting for the lungs and breast, gentle walking for the stomach, riding for the head, and the like; so, if a man's wit be wandering, let him study the mathematics, for in demonstrations, if his wit be called away never so little, he must begin again; if his wits be not apt to distinguish or find difference, let him study the schoolmen; for they are 'cymine sectores'; if he be not apt to beat over matters, and to call upon one thing to prove and illustrate another, let him study the lawyers' cases—so every defect of the mind may have a special receipt.

Francis Bacon

စာဖတ်ခြင်းသည် လူ့အားပြည့်ဝစေ၏။ ဆွေးနွေးပြောဆိုခြင်းသည် အသင့်ပြင်ဆင်ပြီး ဖြစ်စေ၏။ ရေးမှတ်ခြင်းကား တိကျစေပေသည်။ ထို့ကြောင့် အကြင်သူသည် ရေးကူးမှတ်သားမှုနည်းသူ ဖြစ်အံ့။ ထိုသူ၌ အလွန်ကြီးသော မှတ်ဉာဏ်လိုအပ်မည် ဖြစ်၏။ ဆွေးနွေးဖြေဆိုမှုနည်းသူကား ဇေနဉာဏ်ရွှင်နေမှ တော်ပေမည်။ ထိုနည်းတူ စာဖတ်နည်းသူသည်လည်း တကယ်မသိဘဲ သိသယောင်ဆင်ရရန်အတွက် အလွန်ပါးသူ လျင်သူတစ်ဦးဖြစ်ရန်ဆိုပေသည်။

စာအမျိုးမျိုးတို့အနက် သမိုင်းကျမ်းတို့သည် ဖတ်သူအား အမြင်ကျယ်စေသည်။ ကဗျာစာဆိုတို့ကမူ ကွန်မြူးသောဉာဏ်ဖြင့် ထူးကဲရှုမြင်တတ်စေသည်။ သင်္ချာကား သင်မြန်သောဉာဏ်ကို ပေးသည်။ သဘာဝသိပ္ပံပညာသည် ဆာသုတ နက်ရှိုင်းကြွယ်ဝစေပြီး၊ ကိုယ်ကျင့်ဒဿနက အည်ကြည်လေးနက်စေသည်။ ယုတ္တိဗေဒနှင့် ဝစနာလင်္ကာ (အာဝဇ္ဇန်း) ပညာများကမူ သူတစ်ပါးနှင့် ရင်ဆိုင်ယှဉ်ပြိုင်ပြောဆိုနိုင်စေပေသည်။

ဖတ်သောစာတို့သည် ဖတ်သူ၏ စရိုက်လက္ခဏာများ အဖြစ်သို့ ကူးပြောင်းကြမြဲဖြစ်၏။

ဤမျှမကသေး၊ အသိပညာကိစ္စနှင့် ပတ်သက်သည့် ဆင့်တင်လျှောက်ပတ်သော လေ့လာဆည်းပူးမှုများအားဖြင့်

ရှင်းလင်းဖယ်ရှား၍ မရသော အနှောင့်အယှက် အဟန့်အတားဟူသည်လည်း မရှိပေ။ ခန္ဓာကိုယ်၌ဖြစ်သော ရောဂါတို့ကို သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော လေ့ကျင့်ခန်းများအားဖြင့် ကုစားနိုင်သကဲ့သို့တည်း။ ပမာဆိုသော် သစ်သားလုံး လိုမ့်ကစားနည်းသည် ကျောက်ကပ်နှင့် ကျောက်တည်ခြင်းတို့အတွက် ကောင်း၏။ လေးပစ်ခြင်းသည် အဆုတ်နှင့် ရင်ဘတ်တို့အတွက် ကောင်း၏။ လမ်းဖြည်းဖြည်း လျှောက်ခြင်းသည် အစာအိမ်အတွက် ကောင်း၏။ မြင်းစီးခြင်းသည် ဦးခေါင်းအတွက် ကောင်း၏။ စသဖြင့် ထိုနည်းတူစွာ၊ အကယ်၍ တစ်စုံတစ်ယောက်သည် အကြောင်းအရာတစ်ခုတွင် စူးစိုက်မရ အာရုံပျံ့လွင့်တတ်သည် ဖြစ်ငြားအံ့။ သူ့အား သင်္ချာကို လေ့လာစေခြင်းဖြင့် ကုစားနိုင်၏။ အကြောင်းမူ စိတ်အနည်းငယ် ပျံ့လွင့်သူသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် အစမှ ပြန်ကောက်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ အကယ်၍ သူသည် ဤအရာနှင့် ထိုအရာ မခွဲခြားတတ်၊ ကွဲပြားပုံကို မမြင်တတ်သည် ဖြစ်ငြားအံ့။ သူ့အား အလယ်ခေတ် ဥရောပဒဿနဆရာတို့၏ ကျမ်းများကို လေ့လာဖတ်ရှုစေရ၏။ အဆိုပါ ဆရာများကား စမုန်နက်စေ့ကို ထက်ခြမ်းခွဲသူများဟူ၍ပင် အခေါ်ခံရသည့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသမားများ ဖြစ်သည်။ အလားတူပင် အကယ်၍ ၎င်းသူသည် အကြောင်းကိစ္စတွေ ခေါင်းထဲမှာ မနီ

နိုင်။ ပြောချင်သည့် အရာကတစ်ခု၊ ဥဒါဟရဏ်ဆောင်သည်ကတခြားဆိုသည်မျိုး ဖြစ်တတ်သည်ဆိုငြားအံ့။ သူ့အား ရှေ့နေကျော်တို့၏ လျှောက်လဲချက်များကို လေ့လာစေရ၏။

ဤသို့လျှင် ဦးနှောက်အသိဉာဏ်ဆိုင်ရာ ချို့တဲ့အားနည်းချက်မှန်သမျှအတွက် သီးသန့်ကုထုံးကိုယ်စီ ရရှိနိုင်ပေသည်။

[စာဖတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဂန္ထဝင်မြောက် သုံးသပ်စာမေးညွှန်စာတစ်ပုဒ် ဖြစ်သည့် အင်္ဂလိပ်ပညာရှိ Francis Bacon (၁၅၆၁-၁၆၂၆)၏ Of Studies အမည်ရှိ စာတမ်းကို မြန်မာလို တိုက်ရိုက်ပြန်ဆိုသည်။]



[၃၃]

အလုပ်များလွန်းလို့ စာမဖတ်နိုင်ဘူးတဲ့လား [ပါမောက္ခအော်စလာ၏ စာဖတ်နည်း]

မည်သူမဆို
ညအိပ်ရာဝင်ချိန်၌
မနက်အိပ်ရာထချိန်ထက်
နည်းနည်းဖြစ်စေ
အသိဉာဏ်ပညာ ပိုရှိနေရမည်၊
သို့မဟုတ်ပါက
လူသားတစ်ဦးအနေနှင့်
အကြီးမားဆုံးပြစ်မှုကို

ကျူးလွန်ခဲ့ရာရောက်သည် တဲ့။
လိယိုဗတ်စကာဂလီယာကဆိုသည်။
မှန်သည်။
လူသည် မနက်ထက် ညမှာ ပညာပိုရှိရမည်။
မနေ့ကထက် သည်ကနေ့ ပညာပိုရှိရမည်။
အသက်ကြီးလာသည်နှင့်အမျှ ဦးနှောက်အလေး
ချိန် ပိုစီးလာရမည်။
သည်အတွက် ဘယ်လိုလုပ်မည်နည်း။
တစ်နည်းသာ ရှိသည်။
“စာဖတ်ပါ”၊ ဒါပဲ။

နေ့စဉ် ဖတ်ပါ။ စာကောင်းပေကောင်းကို ရွေးဖတ်
ပါ။ ကိုယ့်အလုပ်အတွက် ကိုယ့်ဘဝအတွက် အသုံးဝင်
ညီအရာကို ဦးစားပေး ရွေးဖတ်ပါ။ ညအိပ်ရာဝင်ကာနီး
ဆိုင်း သည်ကနေ့ ငါ့မှာ ဘာအသိဉာဏ်ပညာ တိုးသလဲ
ကိုယ့်ကိုကိုယ် စစ်ဆေးမေးမြန်းပါ။
တချို့က ပြောသည်။ အလုပ်တွေများလွန်းလို့
စာအုပ်ဆိုတာ ကောက်တောင်မကိုင်နိုင်ဘူးတဲ့။
ဟုတ်ရဲ့လား။
ဘယ်လောက်တောင် အလုပ်များနေလို့လဲ။
ပါမောက္ခအော်စလာထက်တော့ ပိုမများနိုင်ဘူး
ဆင်သည်။

ပါမောက္ခအော်စလာ (Sir William Osler) (၁၈၄၉-၁၉၁၉) ဟူသည်က ကမ္ဘာဆေးလောကမှာ ကျော်ကြားသည့် ကနေဒါလူမျိုး သမားတော်ကြီး ဖြစ်သည်။ ဆေးပညာ ပါမောက္ခတစ်ဦးအဖြစ် ဆေးပညာရှင်အမြောက်အမြားကို ကိုယ်တိုင်လေ့ကျင့် ပျိုးထောင်ပေးသည်။ သူရေးသားပြုစုသည့် ဆေးကျမ်းများကို ဖတ်ရှုဆရာဝန်ဖြစ်လာသူတို့ကား ရေတွက်၍ပင် ရမည်မထင်။

သူ့အကြောင်းကို အတ္ထုပ္ပတ္တိဆရာများစွာတို့ ချီးမွမ်းဂုဏ်တင် ရေးသားခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သူ့အား ဆေးပညာရှင်တစ်ဦးဖြစ်ရုံမျှအတွက် ဂုဏ်ပြုမိတ်တမ်းတင်ကြခြင်း မဟုတ်။

သူသည် ဆေးပညာအရာ၌ ကြီးကျယ်သူဖြစ်သည် မှန်၏။ သို့သော် ပို၍ကြီးကျယ်သည်ကား သူ၏ နက်ရှိုင်းကျယ်ဝန်းလှသော ပညာဗဟုသုတဖြစ်၏။

အော်စလာသည် ဆေးပညာသာမဟုတ် အသိပညာ ဟူသမျှကို နှစ်ခြိုက် ခံစားသူဖြစ်သည်။ ခေတ်အဆက်ဆက် လူတို့ တွေးခဲ့ကြခဲ့ လုပ်ကိုင်ခဲ့သမျှကို သူသိချင်ကြားချင်သည်။ လူသားမျိုးနွယ်တစ်ရပ်လုံး၏ တန်ဖိုးအရှိဆုံး အတွေ့အကြုံများကို သူမှတ်သားနာယူချင်သည်။

သည်အတွက် အကောင်းဆုံးနည်းသည် စာဖတ်ခြင်းပင်ဖြစ်ကြောင်း သူသိသည်။

သို့သော် သည်ကိစ္စအတွက် သူ့မှာ အခက်အခဲရှိသည်။ အခက်အခဲက သည်ကနေ့ စာဖတ်ချင်လျက် စာဖတ်နိုင်ဖြစ်နေရသည်ဆိုသူတွေ ပြောလေ့ရှိကြသည့် အလုပ်မအားခြင်း သို့မဟုတ် အချိန်မရှိခြင်း။

ဆေးကုသရသည်။ ဆေးပညာသင်ကြားပို့ချရသည်။ ဆေးသုတေသန လုပ်ငန်းများ၌လည်း အာရုံစိုက်ရသေးသည်။

တစ်နေ့ ၂၄ နာရီသည် သူ့အတွက် အလွန်နည်းနေသည်။

စာဖတ်ချိန်ရချင်လျှင် အိပ်ချိန်ထဲက ဖဲယူရန်မှ စပေါ့ အခြားနည်းလမ်း မရှိတော့။

သို့နှင့် ညအိပ်ရာဝင်တော့မည်ဆိုသည့် အချိန်တွင် ၁၅ မိနစ်ဖတ်သည့် အလေ့အကျင့်တစ်ခု သူအစပြုခဲ့သည်။ ည ၁၁ နာရီအိပ်တော့မည်ဆိုလျှင် စာအတွက် ၁၅ မိနစ် အချိန်ထပ်ယူ။ ၁၁ နာရီ ၁၅ ကျမှအိပ်။ အလုပ်များ၍ ည ၁၂ နာရီထိုးသွားလျှင်လည်း နောက်ထပ် ၁၅ မိနစ်တိုး၊ သန်းကောင်ကျော်ပြီး ၁၅ မိနစ်မှာအိပ်။

အိပ်ကာနီး ၁၅ မိနစ် စာဖတ်သည့် အလေ့အကျင့်ကို လူလတ်ပိုင်းအရွယ် အလုပ်များသော ဆရာဝန်ကြီး ဦးစကာလမှာပင် သူရရှိခဲ့ပြီး ကွယ်လွန်ကာနီးအချိန်ထိ မပြောင်းမလဲမပျက် ကျင့်သုံးခဲ့ရာ အနှစ် ၇၀ မျှ ရှည်လျားသော

သူ့သက်တမ်းကာလအတွင်း စာအုပ်စာတမ်းကျမ်းဂန်များစွာကို ဖတ်ရှုဖြစ်ခဲ့သည်။

ပြီးပြီးရော ဖတ်ရှုခြင်းမျိုး မဟုတ်။

ကိုယ်တိုင်ဖတ်ရုံဖြင့် မတင်းတိမ်၊ နောက်လူများအတွက်ပါ ညွှန်းသွားခဲ့သေး၏။ စာဖတ်ရန်အတွက် နည်းတူ အချိန်ကုတ်ကတ်ရယူကာ သူရေးသားပြုစုခဲ့သည့် သူ၏ စာအုပ်အညွှန်းကျမ်းကြီး၌ စာအုပ်စာတမ်းကျမ်းဂန်ပေါင်း (၇၇၈၇) အုပ်ကို စနစ်တကျ ညွှန်းဆိုဖော်ပြသွားခဲ့သည်။

အဲဒါ ပါမောက္ခအောင်စလား၏ စာဖတ်နည်း ဖြစ်သည်။ သင်ရော တစ်နေ့မှာ ၁၅ မိနစ်လောက် အချိန်ရှာနိုင်ဘူးလား။ အိပ်ရာဝင် မဟုတ်လျှင် အိပ်ရာထ၊ ဒါမှမဟုတ် နံနက်စာမစားမီ၊ သို့မဟုတ် စားပြီး နေ့လည်ဒါမှမဟုတ် ညနေ။

ကိုယ်ဖတ်မည့် စာအုပ်တွေကို သတ်မှတ်ရွေးချယ်ထား။ အိတ်ထဲဆောင်လို့ရတာ အိတ်ထဲမှာ၊ သို့မဟုတ် လွယ်အိတ်ထဲမှာ၊ သို့မဟုတ် ရုံးစားပွဲ အံ့ဆွဲထဲမှာ ဧည့်ခန်းမှာ၊ အိပ်ခန်းမှာ ...။

အဲသလိုထားမည်ဆိုက စာဖတ်ချိန်လေးတွေ မိနစ်၊ ဆယ်မိနစ်၊ ဟိုနည်းနည်း သည်နည်းနည်း စုပေါင်းကာ တစ်နေ့ ၁၅ မိနစ်မက ရမှာသေချာသည်။

၁၅ မိနစ်ပဲ ဖတ်နိုင်သည်ထားဦး၊ နေ့စဉ်မှန်မှန် အဆိုက သင်ရရှိမည့် အကျိုးရလဒ်သည် မသေး။

တွက်ချက်ထားသူတို့ အဆိုအရ တစ်နေ့ ၁၅ မိနစ် ဖတ်လျှင် တစ်လမှာ စာအုပ်ထူထူနှစ်အုပ် ဖတ်ပြီးနိုင်သည်။ တစ်နှစ်မှာ ပျမ်းမျှ ၂၀-၂၅ အုပ် ဖတ်နိုင်လျှင် တစ်သက်တာအတွင်း စာအုပ်ပေါင်း ၁၀၀၀ တော့ သင်ဖတ်ဖြစ်ခဲ့ပေမည်။

တစ်ထောင်ဆိုတာ နည်းသလား။

တစ်ခုပဲ သတိထားဖို့လိုသည်။ တကယ် တန်ဖိုးမည့် စာအုပ်ကောင်းတွေ ရွေးချယ်ဖတ်ရှုမိဖို့ပင်။



[၃၄]

လှေခံစားထစ် ဖားခြေထောက် လော့ဂျစ်

ကျွန်တော်တို့ ခေါင်းထဲမှာ အမှတ်သညာတွေ ရှိသည်။

ကျွန်တော်တို့ဘာသာ “ဒါအမှန်ပဲ” ဟု စွဲမှတ်ထားသော အရာများ။

စဉ်းစဉ်းစားစား မှတ်ထားတာတွေ ရှိသည်။ မစားမစား မတော်တဆ မှတ်လိုက်မိတာတွေ ရှိသည်။

ဘယ်လိုမှတ်ခဲ့သည်ဖြစ်စေ နောင်တွေ့မိကြုံမိထားသမျှ အခြင်းအရာ အကြောင်းကိစ္စတွေကိုကား သည်အမှတ်သညာတွေဖြင့် ချိန်ထိုးကာပင် အကောင်းအဆိုး

ဆန်သည်။ အမှန် အမှား ခွဲခြားသည်။ ပြီး... အဲသည် ဆန်ပိုင်းခြားမှုတွေဖြင့် ကျွန်တော်တို့ ဆုံးဖြတ်လုပ်ကိုင်ကြသည်။

သည်တော့...

ကျွန်တော်တို့ ဆုံးဖြတ်လုပ်ကိုင်မှုတွေ သင့်မသင့် မမှန်သည် ကျွန်တော်တို့ခေါင်းထဲက အမှတ်သညာတွေ အကယ်တမ်း ဘယ်လောက် သင့်တော်မှန်ကန်မှုရှိသလဲ ဆိုသည့် အချက်ပေါ်တွင် မူတည်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။ ကျွန်တော်တို့ ခေါင်းထဲကို အမှတ်သညာတွေ အယ်သို့ ရောက်ရှိကြသလဲ။

ဒဗလျူ ကလီမင့်စတုန်း (W. Clement Stone)

ဆိုသော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးကတော့ “ဖားခြေထောက်” နှင့် စပ်ဆွဲသည့် သူ့အတွေ့အကြုံကို နမူနာပြုကာ ကျွန်တော်တို့ ခေါင်းထဲ အမှတ်သညာ အလွဲတွေ ဝင်သွားတတ်ပုံကို ဆတိုထားစရာ ယခုလို တင်ပြသည်။

* * *

[ကျွန်တော် ငယ်စဉ်တုန်းက ဖားခြေထောက် အလွန်ကြိုက်သည်။ တစ်နေ့ စားသောက်ဆိုင်တစ်ခုမှာ ဖားခြေထောက် အကြီးစားကြီးတွေ စားရတော့ ကျွန်တော် လည်းအရသာ မတွေ့။ အဲသည်မှာ ကျွန်တော် မှတ်ထား

လိုက်သည်။ “ဖားခြေထောက်တွေသည် သိပ်ကြီးလွန်းလျှင် အရသာ မရှိ၊ ကျွန်တော် မကြိုက်” ဟူ၍။

နောက်နှစ်ပေါင်း အတန်ကြာပြီးသည့်နောက် ကတပ်ကီပြည်နယ် လူးဝစ္စဗီးလ်မြို့၌ အစားအသောက်ကောင်းသည့် ဆိုင်တစ်ဆိုင် ကျွန်တော် ရောက်သည်။

အစားအသောက်စာရင်းတွင် “ဖားခြေထောက်” တွေ တော့ စားပွဲထိုးအား ကျွန်တော် မေးသည်။

“ဖားခြေထောက် သေးသေးတွေနော်”

“ဟုတ်ကဲ့ ဆရာ”

“သေချာရဲ့လား၊ ကျွန်တော်က အကြီးကြီးမကြိုက်ဘူးဗျ”

“ဟုတ်ကဲ့ ဆရာ”

“အသေးဆိုင်ရင်တော့ စားမယ်ဗျာ”

“ဟုတ်ကဲ့ ဆရာ”

သည်လိုပြောသွားပြီး ဟင်းပွဲယူလာသည့်အခါ ဖားခြေထောက်တွေက အကြီးစားတွေဖြစ်နေတာ ရသည်။

“ဒါ အသေးလားဗျ” ကျွန်တော် စိတ်တိုသွားပြီး ပြောသည်။

“ကျွန်တော်တို့ဆီမှာရှိတဲ့ အထဲက အသေးဆုံးရွေးထားတာပါ ဆရာ” စားပွဲထိုးက တောင်းပန်သည်။

မကျေမနပ်နှင့်ပင် ကျွန်တော်စားတော့ ဖားခြေထောက်တွေက အတော့်ကို အရသာရှိနေတာ သွားတွေရသည်။ သည့်ထက်ကြီးရင် ပိုကောင်းမှာဟုပင် စားနေရင်း ကျွန်တော် တွေးမိလာသည်။

အဲသည်မှာ သင်ခန်းစာတစ်ခု ကျွန်တော် ရသည်။

ဖားခြေထောက် အကြီးအသေးတို့နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ကျွန်တော့် အမှတ်သညာ ပြုချက်တွေသည် မပြည့်စုံသော အချက်အလက်နှင့် လိပ်ပတ်မလည်သော အတွေ့အကြုံတို့ပေါ်တွင် အခြေခံသည့် လွဲမှားသော သဘောချက်ကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း ကျွန်တော် သဘောပေါက် သွားသည်။

ပထမအကြိမ် ကျွန်တော်စားခဲ့ရသည့် ဖားခြေထောက်ကြီးတွေသည် မလတ်သောကြောင့်သာ အရသာ မရှိခြင်း ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်က ဒါကို မသိသဖြင့် စား၏ အရသာကို လတ်ဆတ်ခြင်း မလတ်ဆတ်ခြင်းနှင့် ဆိုင်တွဲမစဉ်းစားမီဘဲ အဲသည်တုန်းက ခြေထောက်တွေ သွယ်အစားကြီးသည်ဆိုတာကိုပဲ စွဲကာ တလွဲမှတ်သား ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ချေသည်။] ဟူ၍။

* * *

ကျွန်တော်တို့ခေါင်းထဲမှာရော အဲသည်လို တလွဲမှားတွေ မည်မျှရှိပါမည်နည်း။

□

[၃၅]

ဘယ်သူ့ကို ပိုချစ်ကြမည်လဲ

တစ်နေ့က ကင်းမွန်၊ ဘဝဲစသည် ပင်လယ်အစာ အစာများအကြောင်း စကားစပ်ရင်း အနီးရှိ မိတ်ဆွေအား “ခင်ဗျား ငါးမန်းသား စားဖူးလား” ဟု အမှတ်မထင် မေးမိတော့ မိတ်ဆွေ ကျောချမ်းသွားသလား မသိသိသာသာ တွန့်သွားတာ တွေ့ရသည်။

မိတ်ဆွေက ပင်လယ်နှင့်ရင်းနှီးသူ မဟုတ်။ ငါးမန်းဆိုတာ သူ့အတွက် စားစရာစာရင်းထဲ မပါ။ ကြောက်မက်ဖွယ်ရာသာ ဖြစ်သည်။

မှန်သည်။ ငါးမန်းဆိုလျှင် နာမည်ကြားရုံဖြင့် ထိတ်လန့်တတ်ကြသည်။ ငါးမန်းဆိုတာ လူသားစားတဲ့ဟု လူအများ ခေါင်းထဲစွဲမှတ်ထားကြသည်။

သည်သဘောအရဆိုလျှင်တော့ အကယ်၍ တစ်စုံတစ်ယောက်ကသာ သည်သတ္တဝါတွေကို သူ့နည်းနှင့်သူ ရှင်းလင်းဖယ်ရှားပေးမည်ဆိုလျှင် ဘေးလူတွေအနေနှင့် အာကန့်ကွက်စရာ ရှိမည်လဲ။ သည်လိုရှင်းလင်းသဖြင့် သည် ရှင်းလင်းသူမှာ အကျိုးကျေးဇူး တစ်စုံတစ်ရာ စားခွင့်ရမည် ဆိုလျှင်လည်း ဘာပြောစရာလိုသလဲ။ စားပေစေပေါ့။

သို့သော် အဲသည်လို မဟုတ်သေးဘူးဟု ပြောလာသူတွေ ရှိနေသည်။

“ငါးမန်းနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ခင်ဗျားတို့ရဲ့ အထင်အမြင်တွေ လုံးဝမှားနေတယ်၊ တကယ့်တကယ်မှာ ငါးမန်းဟာ မဆိုးဘူး၊ လူတွေသာ ဆိုးနေတာ”တဲ့။ သည်မျှင်လဲတွေက ဆိုသည်။

သူတို့က အချောက်တိုက်မပြော။ သည်ခေတ်အတိုင်း ကိန်းဂဏန်းနှင့်တကွ တိတိကျကျ ပြောနိုင်ဖြစ်သည်။

“ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း ငါးမန်းကိုကံခံရသူများမှတ်တမ်း” ဟု ဖုန်းမျှခြင်း တစ်နှစ်မှာ ငါးမန်းကိုက်၍ သေဆုံးရသူ “လူ” ဦးရေသည် ၁၀ ယောက်ထက်မပို။ သို့သော် တစ်နှစ်လုံးလုံး လူတို့ (တံငါသည်တို့) ဖမ်းဆီးသတ်ဖြတ်၍

အသက်ဆုံးရှုံးနေရသည့် ငါးမန်းဦးရေက သန်း ၁၀၀ ရှိသည်”တဲ့။ သည်ပုဂ္ဂိုလ်များက ဆိုကြသည်။

လူသားစားသဖြင့် ငါးမန်းကို ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော သတ္တဝါဟု ဆိုကြလျှင် ငါးမန်းသားစားသောသူအား ဘယ်လိုသဘောထားမည်နည်း။ ကိန်းဂဏန်းအတော့ လူက ငါးမန်းထက် အဆပေါင်းမြောက်မြားစွာပို၍ ရက်စက်မနေပဘူးလား။

ပိုပြီး ရက်စက်လိုက်သည်က တစ်ခါတလေ ငါးမန်းကို ဖမ်းပြီး တစ်ကောင်လုံး ကုန်အောင်မစား၊ ဟင်းချလုပ်သောက်၍ကောင်းသည့် ဆူးတောင်လောက်ကိုသာ ဖြတ်ယူကာ ကျန်သည့် အသေကောင်ကြီးတစ်ခုလုံးကို ရေထဲပစ်ချခြင်း ဖြစ်သည်တဲ့။

ဒါကြောင့် တချို့လူတွေက ပြောကြသည်။ လူဆိုတာ တိရစ္ဆာန်တကာ တိရစ္ဆာန်ထဲမှာ အရက်စက်အကြမ်းကြုတ်ဆုံးတဲ့။

ဟာ... ဟုတ်ရဲ့လား။

သည်လောက်ကြီး ပြောလိုက်တာကျတော့လည်း သိပ်တစ်ဖက်သတ်ကျလွန်း မနေဘူးလား။

အဲဒါဆိုလျှင် စောစောက ငါးမန်းတွေအတွက် ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်တွေ ကြိုးစားပမ်းစား ရှာဖွေ

စုဆောင်းပြီး တင်ပြပေးနေသည့် ငါးမန်းချစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများကို ဘယ်လိုသတ်မှတ်မည်လဲ။

သည်လိုပဲ ဝေလငါးတွေအတွက် အသည်းအသန် ဆိုက်လံကာကွယ်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ ချီတာ ကျားသစ်တွေ မျိုးတုံးမသွားအောင် ဝိုင်းဝန်း ကူညီကြပါဦးလို့ ညှင်းရုံးလှုံ့ဆော်နေသူတွေ၊ ချင်ပန်ဇီတွေ၊ ဘာဘွန်းတွေ၊ ဆီရီ လာတွေအတွက် ...သူတွေ၊ ပြီးတော့ သူတို့နည်းသူ ...သူတွေ၊ အဲသည် “သူ” တွေအကြောင်း စဉ်းစားပြန်တော့ “လူဆိုသည်မှာ အလွန်ပင် အကြင်နာတရားကြီးမားသော သတ္တဝါတစ်မျိုး ဖြစ်သည်”လို့ ဆိုချင်စရာ ဖြစ်လာပြန်ဘူးလား။

အဲ... စာတစ်ပုဒ်ထဲ ဖတ်လိုက်ရသည့် ကိစ္စတစ်ခု ကျတော့လည်း တစ်မျိုးကြီး ဖြစ်နေပြန်သည်။

အမေရိကန်ပြည် တောမြို့တစ်မြို့မှာ တောင်ခြင်္သေ့ (cougar) ကိုက်၍ လူတစ်ယောက် သေဆုံးသွားသည်။ သူသတ်သော ခြင်္သေ့ကို သုတ်သင်လိုက်သောအခါ ဩဿနာပေါ်သည်။ တောင်ခြင်္သေ့က အမကြီးဖြစ်၍ သူ့မှာ သားပေါက်ကလေးတွေရှိနေရာ သူသေသွားသည့် အခါ မိတဆိုးကလေးများ၏ အသက်ရှင်သန်ရေးအတွက် နီးရိမ်ပူပန်သူတွေ ရှိလာသည်။ သူတို့၌ လွတ်လပ်စွာ နီးရိမ်ခွင့်ရှိကြသည်ဖြစ်ရာ တောင်ခြင်္သေ့ပေါက်များ ထိန်း

၁၇၈

မေမြင့်

သိမ်း စောင့်ရှောက်ရေးအတွက် ကော်မတီဖွဲ့ပြီး ရန်ပုံငွေ
ကောက်ခံကြသည်။ ဤတွင် တောင်ခြင်္သေ့ချစ်သူတွေ
များလှသည်ဖြစ်၍ ရန်ပုံငွေများ ပိုလျှံစွာရလေသည်။

တစ်ဖက်တွင် တောင်ခြင်္သေ့ကို၍ သေဆုံးသွားသ
ဦးလည်း လူမမည်ကလေးငယ်များ ကျန်ရစ်သေးသည့်
ဖြစ်ရာ ခြင်္သေ့လေးတွေအတွက် အလှူခံသည့်နည်းတူ
လူကလေးများအတွက်လည်း အလှူခံဦးမှဟု စိတ်ကူးနီသ
တစ်စုက အလားတူ ရန်ပုံငွေကောက်ခံသည့်အခါ၌
တောင်ခြင်္သေ့များမှာလို လျှံနေအောင်မရ၊ မုန့်ဖိုးဖိခံ
လောက်သာ ရသည်ဟု ဆိုလေသည်။

သည်တော့လည်း “လူဆိုသည်မှာ အံ့သြစရာ
အတော်ငွေကျသော သတ္တဝါ”ဟု မှတ်ချက်ချရမလိုသို့
သို့သော်...

မလတ်သော ဖားခြေထောက်ကြီးတွေ တစ်ခါ
မိရုံဖြင့် ဖားခြေထောက်ဆိုတာ ကြီးလျှင်မကောင်း သေး
သေးတွေသာ အရသာရှိသည်ဟု တလွဲမှတ်ချက်ချသော
အကြောင်း သတိရသဖြင့် ကျွန်တော့်ကိုယ်ကျွန်တော်
အသာပြန်၍ ဘရိတ်အုပ်လိုက်ပါသည်။

လောလောဆယ် ကျွန်တော် ဘာမှတ်ချက်မှ
လိုက်ဟူသာ ဆိုခွင့်ပြုစေချင်ပါသည်။



[၃၆]

ဆင်ခြေ

“မဆီမဆိုင်ဗျာ”၊ “အဓိပ္ပာယ်မရှိဗျာ” စသဖြင့်
ကျွန်တော်တို့ စိတ်ပျက်စိတ်ကုန်စွာ ပြောရတတ်သည့်
အနေအထားမျိုးတွေ နေ့စဉ် လူမှုဘဝမှာ မကြာခဏ
တွေ့ရတတ်ပါသည်။

ဘာမှမဆိုင်တာတွေ ဆင်ခြေပေးကာ ထွက်ပေါက်
ရှာတာမျိုး၊ အဓိပ္ပာယ်မရှိသော အကြောင်းပြချက်တွေနှင့်
အခွင့်အရေးယူသွားတာမျိုး၊ ပေါက်တတ်ကရ ပလုံးပထွေး
တွေနှင့် မလိမ့်တပတ်လုပ်ကာ လူလည်ကျတာမျိုး။

ရုရှားစာပြောင်ဆရာ ခရီလော့ဗ် (Ivan Krylov)
၏ The Village Band လင်္ကာပုံပြင်မှာ အထက်ပါကိစ္စ

မျိုးကို ဝေဖန်လှောင်ပြောင်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့
လွတ်လပ်စွာ ပြန်ဆိုထားသည်ဆိုသော အင်္ဂလိပ်ဘာသာ
ပြန်မှတစ်ဆင့် လွတ်လပ်စွာပင် မြန်မာလို ထပ်ဆင့်ပြန်ဆို
ပါသည်။

ရွာကတီးဝိုင်း

ရွန်စမစ်က ညစာထမင်းစားဖို့
ဂျိုး(စ)ကို ဖိတ်တယ်။
ရည်ရွယ်ချက်က
သူ့သူငယ်ချင်း ဂျိုး(စ)
သည့်ထက်သည် ပိန်ချုံးမသွားအောင်
တားဆီးဖို့မဟုတ်ဘူး၊
တခြားကိစ္စ။
သူက ရွာတီးဝိုင်းရဲ့ လက်စွမ်းကို
ဂျိုး(စ)ကြားဖူးစမ်းစေချင်တယ်။
ရွာတီးဝိုင်းက
ပြောင်လိုက်တဲ့ လက်သံ
ခေါင်မိုးပါလန်သွားမလား အောက်မေ့ရတယ်။
အဲ... အသံကတော့
စည်းတခြား ဝါးတလွဲ
နည်းနည်းမှ သုတိမသာဘူးပေါ့ဗျာ။
ဆူသံတွေ တဂျမ်းဂျမ်းကြားမှာ

ဂျိုး(စ)နားတွေကွဲ
ခေါင်းထဲလည်း ချာချာလည်တဲ့အခါ
စမစ်ကို သူတောင်းပန်တယ်။
“ခွင့်လွှတ်ပါ သူငယ်ချင်း၊ ဒါဆို တော်လောက်
ပါပြီ

ငါ ဒီအသံ လုံးဝသည်းမခံနိုင်တော့ဘူး။
နရီစည်းဝါး တခြားစီနဲ့
ရောက်ရာပေါက်ရာ လျှောက်တီးနေတဲ့
မောင်ရင့် ရွာတီးဝိုင်း နှိပ်စက်သံ
သည့်ထက်ကြာကြာခံရရင်
ငါရူးသွားလိမ့်မယ်”တဲ့။

ဒီအခါ စမစ်က စိတ်မကောင်းသံလေးနဲ့...

“ဟုတ်ပါတယ် သူငယ်ချင်း၊
မင်းပြောတာလဲ ကိုယ်မငြင်းနိုင်ပါဘူး၊

သိပ်ကျွမ်းကျင်တဲ့

[ဂီတ]ပညာရှင်တွေ

မဟုတ်တာတော့ အမှန်ပါ”လို့ စကားပလွှင့်ခံပြီး၊

“ဒါပေမဲ့ တစ်ခုတော့ရှိတယ် သူငယ်ချင်း၊

သူတို့အားလုံးဟာ

သေရည်သေရက် တိုက်ဖျက်ရေး အသင်းဝင်တွေ။

ပါဏုပေတံ ရာသက်ပန်

အရက်ဖြတ်ဖို့ အဓိဋ္ဌာန်ပြုထားကြသူတွေ။
တစ်စက်တစ်ပေါက် သောက်တဲ့လူတောင်
တစ်ယောက်မှ မပါဘူးကွာ”တဲ့။
ဆိုချေသေးတယ်။

* * *

အဲ... သူ့ဘာသာ ဘာပဲပြောပြော
ကျုပ်သဘောကတော့
ဂီတသမားမှာ အတီးအမှုတ်ကျွမ်းဖို့သာလိုရင်
အရက်ဆိုတာ
ကြိုက်တတ်ရင်
တစ်ခွက်ချင်းသောက်သောက်
တစ်ပုလင်းလုံးသောက်သောက်
နေ့မလင်း ညမလင်း ကြွက်တွင်းလိုသောက်
သေအောင်သောက်ဗျာ၊
ကျုပ်အပူမဟုတ်ဘူး။
ဘယ်သူ့အပူမှလည်း မဟုတ်ဘူး။

□

[၃၇]

အလုပ် (WORK) နဲ့ စပ်လျဉ်းတဲ့ ပညာရှိတို့ရဲ့ စကားအချို့

“အလုပ်” သို့မဟုတ် “အလုပ်လုပ်ခြင်း” အကြောင်း
ချစ်သူတွေပြောခဲ့တဲ့ မှတ်သားစရာစကားများစွာထဲက
အချို့ကို ရွေးချယ်ဖော်ပြရရင်၊
ဦးစွာပထမ အလုပ်တစ်ခုမလုပ်မီ ကြိုတင်ပြင်ဆင်
သံဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်လို့ William Held ဆိုတဲ့
သူ့လိုက်က၊

The best preparation for work is not
thinking about work, talking about work, or
studying for work: it is work.

“အလုပ်အတွက် အကောင်းဆုံး ပြင်ဆင်မှုဟူသည် အလုပ်အကြောင်း စဉ်းစားနေခြင်း မဟုတ်၊ အလုပ်အကြောင်း ပြောဆိုနေခြင်းမဟုတ်၊ အလုပ်အတွက် လေ့လာနေခြင်းလည်း မဟုတ်၊ အလုပ်လုပ်ခြင်း ဖြစ်၏” တဲ့။

လူတွေက အလုပ်တစ်ခု လုပ်တော့မယ်ဆိုရင် နည်းနည်းတော့ ပြင်ဆင်ရဦးမယ်ဆိုပြီး၊ အလုပ်အကြောင်း စဉ်းစားသလိုလို တိုင်ပင်ပြောဆိုသလိုလို အဲဒီအလုပ် ပတ်သက်လို့ ပိုပြည့်ပြည့်စုံစုံသိအောင် လေ့လာသလိုလို အချိန်ဆွဲ နေတတ်ကြတယ်။ အချိန်ဆွဲတာ များသွားရင် အလုပ်မဖြစ်တော့ဘူး။

ဒါကြောင့်မို့ အလုပ်အတွက် ပြင်ဆင်တာတွေ ဘာတွေ လုပ်မနေနဲ့၊ လုပ်မယ်ဆိုရင် ချက်ချင်းကောင်း လုပ်လို့ တိုက်တွန်းတဲ့သဘောနဲ့ ဒီစကားကို ပြောတာ။ ဒါကို အတိုပြောမယ်ဆိုရင် “အလုပ်အတွက် အကောင်းဆုံး ပြင်ဆင်မှုဟူသည် အလုပ်ကောက်လုပ်ခြင်း ဖြစ်သည်” လို့ ဆိုရလိမ့်မယ်။

အချိန်ဆွဲခြင်း

အချိန်ဆွဲခြင်း၊ ရွှေ့ဆိုင်းခြင်း (procrastination) နဲ့ ပတ်သက်လို့ အင်္ဂလိပ်မှာ လူသိများတဲ့ စကားပုံတစ်ခု ရှိတယ်။

Procrastination is the thief of time.

“ရွှေ့ဆိုင်းခြင်းကား အချိန်သူခိုးဖြစ်၏” တဲ့။

ရွှေ့ဆိုင်းခြင်းကြောင့် အချိန်တွေ အလဟဿဖြစ်ရ တယ်။ သူခိုးခိုးခံရသလို ဆုံးရှုံးရတယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်။ ဒီသဘောကိုပဲ အင်္ဂလိပ်ကဗျာဆရာ အက်ဒဝပ်

ယန်း (Edward Young) (၁၆၈၃-၁၇၆၅) က သူ့ရဲ့ Night Thoughts ကဗျာထဲမှာ အခုလို ရေးတယ်။

Procrastination is the thief of time;

Year after year it steals, till all are fled.

ဒါက အချိန်ဆွဲတတ်တဲ့ အကျင့်ဆိုးကြီး စွဲကပ်နေ ကျများအတွက် ပြောတာ။ နေ့ရွှေ့ညရွှေ့ လရွှေ့နှစ်ရွှေ့နဲ့ သိသမျှ အချိန်တွေ ရွှေ့ရင်းကုန်ကြလိမ့်မယ်လို့ သတိပေး တာ။

ဒီကဗျာထဲမှာပဲ သူဆက်ရေးထားသေးတယ်။ တစ် နှစ်လုံး အချိန်တွေ ရွှေ့ရင်းနဲ့ အိုသေသွားတဲ့ လူတွေ ကြောင်း။

At thirty, man suspects himself a fool;
Knows it at forty, and reforms his plan;
At fifty chides his infamous delay,
Pushes his prudent purpose to resolve;
In all the magnanimity of thought

Resolves, and re-resolves; then dies the same.

အဲဒါကို အကြမ်းဖျင်း အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရရင်၊

အသက် ၃၀ မှာ ငါအလကားကောင်ဖြစ်နေပြီလား စစဉ်းစားမိ၊ ၄၀ ကျတော့ ဟုတ်တယ် သေချာတယ်လို့သိ၊ မဖြစ်ဘူး၊ ၆၀ အစီအစဉ်တွေ ပြန်ပြင်ရမယ်လို့လုပ်၊ ၇၀ ကျတော့ ဒါလောက်တောင် နှေးကွေးရကောင်းလားလို့ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ဒေါသထွက်၊ (ကိုယ် အချိန်ဆွဲတတ်တဲ့ အကြောင်းလည်း လူတကာသိနေပြီ၊)

အဲဒီတော့မှ ကိုယ်အမြော်အမြင်ရှိစွာ ချမှတ်ခဲ့တဲ့ ကိုယ့်ရဲ့ ရည်မှန်းချက်တွေ အောင်မြင်ဖို့ မမှတ်မဆောင်ရွက်တော့မယ်လို့ သန့်ဋ္ဌာန်ချ၊ အဲသည်နောက်လည်း မြင့်မားခိုင်ကျည်တဲ့ စိတ်ထားနဲ့ သန့်ဋ္ဌာန်တွေ အခိုင်အမာ ထပ်ထပ်ပြီးချ၊ ဒီလိုနဲ့ နောက်ဆုံး ဘာမှ အကြောင်းမထူးဘဲနဲ့ပဲ သေဆုံးသွား၊ ဆိုတဲ့ သဘောဖြစ်တယ်။

ဒါကြောင့်မို့လို့ လူကြီးသူမတွေက ဟေ... လုပ်စရာရှိတာ မြန်မြန်လုပ်၊ အချိန်မရွေ့ကြန့်လို့ သတိပေးတာရှိတာပဲ။

အင်္ဂလိပ်စာရေးဆရာကြီး ချားလ်(စ)ဒစ်ကင်း(စ) (Charles Dickens) (၁၈၁၂-၇၀)ကဆိုရင် ဒီနေ့လုပ်နိုင်တာကို ဘယ်တော့မှ နောက်တစ်နေ့မရွေ့နဲ့၊ (Never

do tomorrow what you can do today.) လို့ ရှင်းရှင်းရေးခဲ့တယ်။

အလုပ်ရဲ့တန်ဖိုး

ပြင်သစ်တွေ့ခေါ်ရှင် ဗော်လတ်ယား (Voltaire) (၁၆၉၄-၁၇၇၈)က Work keeps at bay three great evils: boredom, vice, and need.

(keeps at bayဆိုတာ ထိန်းထားတာ၊ မလုပ်နိုင်တာ တားထားတာ၊)

အဓိပ္ပာယ်က “အလုပ်ကား ပျင်းရိထုံထိုင်းမှု၊ ကောင်းမှု ဒုစရိုက်နှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုတည်းဟူသော ကောင်းဆိုးဝါး ကိစ္စကြီးသုံးရပ်ကို ထိန်းချုပ်ထားပေးသည်”တဲ့။ အလုပ်လုပ်ခြင်းရဲ့ အကျိုးကိုပြောတာ။

အလုပ်ဝါဒ

ချားလ်(စ)ဟျူး(စ) (Charles E. Hughes) (၁၈၆၂-၁၉၄၈)ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ အလုပ်ဝါဒသမား။

I believe in work, hard work and long hours of work. Men do not break down from overwork, but from worry and dissipation. တဲ့။

(believe in workဆိုတာ အလုပ်လုပ်ခြင်းဟာ မှန်တယ်၊ ကောင်းတယ်၊ အလုပ်ဟာ လူကို အကျိုးပြုတယ်၊ ယုံကြည်ကြောင်း ပြောတာ။)

အလုပ်လုပ်တာ ကောင်းတယ်။ များများလုပ်
အချိန်အကြာကြီးလုပ်လေ ပိုကောင်းလေ ဆိုတဲ့ သဘော
ပြောတာ။ (long hours ဆိုတာ ပုံမှန်အလုပ်ခိုက်
တစ်နေ့ ၈ နာရီရှိတယ်ဆိုရင် ဒီထက်မက ပိုလုပ်တာ
၉ နာရီ၊ ၁၀ နာရီ၊ ၁၁-၁၂ နာရီလုပ်တာ)

[break down (breakdown) (nervous
breakdown) ဆိုတာက စိတ်ရောကိုယ်ပါ မကျန်းမာ
ဖြစ်သွားတာ။] ခင်ဗျား ဒီနှုန်းအတိုင်း မနားမနေ အလုပ်
လုပ်နေရင် ဦးနှောက်ချောင်သွားလိမ့်မယ်၊ break-
down ဖြစ်သွားလိမ့်မယ် စသဖြင့် တစ်ယောက်
တစ်ယောက် ပြောတတ်ကြတယ်။ ဟူ။(၈)ကတော့
လူတွေ breakdownဖြစ်တာဟာ အလုပ်လုပ်လွန်းတဲ့
(overwork ကြောင့်) မဟုတ်ဘူး။ စိတ်လေနေတာ
(dissipation)၊ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြများတာ (worry)
တွေကြောင့်သာ ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုတယ်။

လုပ်လည်းလုပ် နားလည်းနား

သို့သော် အလုပ်လုပ်လွန်းတာကို မကြိုက်လို့ပြော
တဲ့ စကားတစ်ခု ရှေးတုန်းကပဲ ရှိပါတယ်။

All work and no play makes Jack a dull
boy. တဲ့။ အလုပ်ချည်းလုပ်နေပြီး အပန်းဖြေမှု မြူး

စာဖတ်သမား၏ မှတ်စုများ

ပျော်ရွှင်မှု မရှိဘူးဆိုရင် လူတစ်ယောက်ဟာ-မသွက်လက်
မထက်မြက်တော့ဘူး၊ (ထိုင်းထိုင်းမှိုင်းမှိုင်း ဖြစ်လာမယ်)
ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်။ [Jackဆိုတာကတော့ ဘယ်သူ့ဘယ်ဝါ
ရယ် မဟုတ်၊ အများအတွက် အလွယ်တကူသုံးတဲ့
နာမည်တစ်ခု။]

ဝါသနာပါတဲ့အလုပ်

ဖောက်(စ) (Jim Fox)ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က သူ့အဖေ
ရဲ့ စကားကို ကိုးကားပြီး ပြောတယ်။

My father always told me, "Find a job
you love and you'll never have to work a day
in your life." တဲ့။

[a job you love = နှစ်သက်တဲ့အလုပ်၊ ဝါသနာ
ပါတဲ့အလုပ်၊ ပျော်တဲ့အလုပ်၊ (အလုပ် = အလုပ်အကိုင်)
have to work = အလုပ်လုပ်ရတယ်၊ (မလုပ်
ချင်ဘဲ) လုပ်နေရတယ်၊ 'အလုပ်'ဆိုပြီး လုပ်နေရတယ်။]

အလုပ်အကိုင်ရွေးတဲ့အခါ ကိုယ်ဝါသနာပါတဲ့
(ကိုယ်ပျော်တဲ့) အလုပ်အကိုင်မျိုးကို ရွေးဖို့ပြောတာ။
အဲဒါဆိုရင် ငါအလုပ်လုပ်နေရတယ်လို့ စိတ်ပင်ပန်းခြင်း၊
ညစ်ညူးခြင်းမျိုး ဘယ်တော့မှ ရှိမှာမဟုတ်ဘူးဆိုတဲ့
သဘောပြောတာ။

အလုပ်လုပ်နေမှ

သံကို အသုံးမပြုတဲ့အခါ (ဝါ) မထိတွေ့ မကိုင်တွယ်ဘဲ ထားတဲ့အခါ သံချေးတက်လာတယ် (rust) အလားတူပဲ အသိဉာဏ်(ဦးနှောက်)ကို ထုတ်မသုံးတဲ့အခါ (ဉာဏ်ထုတ်ရတဲ့ အလုပ်မျိုး မလုပ်တဲ့အခါ) ဦးနှောက် ညံ့ဖျင်း ယိုယွင်းလာတတ်တယ်။ (ဝါ) ဉာဏ်မသုံးတာကြာရင် ဦးနှောက် သံချေးတက်သွားတတ်တယ် ဆိုတဲ့ အကြောင်းကို အီတလီပန်းချီကျော်ကြီး လီယိုနာဒို ဒါဗင်ချီ (Leonardo da Vinci) (၁၄၅၂-၁၅၁၉)က အခုလို ပြောတယ်။

Just as iron rusts from disuse, even so does inaction spoil the intellect. တဲ့။

စောစောထတဲ့လူတွေ ထိပ်တန်းရောက်မယ်

ထကြွလုံ့လရှိတဲ့သူဟာ အကျိုးကျေးဇူး ခံစားရခြင်းဖြစ်တဲ့အကြောင်းကို အင်္ဂလိပ်စကားပုံမှာ The early bird catches the worm. (စောတဲ့ငှက် ပိုးကောင်ဖမ်းခံတယ်။) အိပ်ရာက စောစောထပြီး အစာရှာထွက်တဲ့ငှက်အစာရတယ်လို့ ဆိုတယ်။ ဒီစကားပုံက အသုံးများလွန်းတာကြောင့် နောက်ပိုင်းကျတော့ early bird ဆိုတာ အိပ်ရာက စောစောထလေ့ရှိတဲ့သူ၊ ကိစ္စဝိစ္စရှိရင် သူများ

ထက် နောက်ကျမခံ အရင်ဦးအောင်လာတဲ့လူလို့ အဓိပ္ပာယ်ထွက်လာတယ်။

အိန္ဒိယ တိုင်းရင်းသားတို့ကတော့ ဒီစကားပုံပါ သဘောကိုပဲ အိပ်ရာထ နောက်ကျတဲ့လူ နွားထီးကလေးရတယ်၊ အိပ်ရာက စောစောထတဲ့လူ နွားမကလေးရတယ်။ (Who sleeps late gets the bull-calf, he who rises early the cow-calf.) လို့ ဆိုကြတယ်။ နွားမလေးက နွားထီးလေးထက် ပိုတန်ဖိုးရှိတယ်လေ။

အိပ်ရာက စောစောထခြင်းရဲ့အကျိုးကို တကယ်ယုံကြည်တဲ့ ဒဲင်တင်ဂျာ (Ron Dentinger) ဆိုတဲ့ ဗုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ကလည်း၊ မယုံမရှိနဲ့ တကယ်ဗျဆိုတဲ့ သဘောမျိုးနဲ့ ခုလိုပြောတယ်။

There is a close correlation between getting up in the morning and getting up in the world.

အိပ်ရာက စောစောထခြင်း မထခြင်းနဲ့ လောကမှာ ပေါက်မြောက်အောင်မြင်ခြင်း မအောင်မြင်ခြင်းကြား နီးကပ်သော အပြန်အလှန် ဆက်စပ်မှု (သိသိသာသာ ဆက်စပ်မှု) ရှိနေတယ်တဲ့။

စောစောထတဲ့လူတွေ ကြီးပွားတိုးတက်ကြတယ်၊ အိပ်ရာထ နောက်ကျသူ (အအိပ်ကြီးသူ၊ အလုပ်မလုပ်သူ) တွေ မကြီးပွား မတိုးတက်ကြဘူးလို့ ဆိုလိုက်တာပဲ။

အကောင်းဆုံး လက်ရာဖြစ်ပါစေ

အလုပ်နဲ့စပ်လျဉ်းတဲ့ စကားကို အမေရိကန်လူမင်း ခေါင်းဆောင်ကြီးတစ်ဦးဖြစ်တဲ့ မာတင်လူသာကင်း (Martin Luther King, Jr.) (၁၉၂၉-၆၈) ရဲ့ ပြောကြားချက်တစ်ခုနဲ့ နိဂုံးချုပ်ချင်တယ်။ မာတင်လူသာကင်းက၊

Whatever your life's work is, do it well. A man should do his job so well that the living, the dead and the unborn could do it no better.

If it falls your lot to be a street sweeper, sweep streets like Michelangelo painted pictures, like Shakespeare wrote poetry, like Beethoven composed music; sweep streets so well that all the hosts of heaven and earth will have to pause and say, "Here lived a great street sweeper, who swept his job well." လို့ ဩဝါဒစကားဆိုခဲ့တယ်။

ဒါကို ဆီလျော်အောင် ဘာသာပြန်ရရင်...

သည်ဘဝမှာ ဘယ်အလုပ်ကိုပဲ လုပ်ကိုင်နေသည် ဖြစ်စေ အဲသည်အလုပ်ကို ကောင်းအောင်လုပ်ပါ။ ဘယ်သူ

ဆို ကိုယ့်အလုပ်နဲ့ ပတ်သက်လာရင် တခြားသက်ရှိလူတွေရော၊ ကွယ်လွန်ပြီးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များနဲ့ မမွေးဖွားသေးတဲ့သူများပါ ကိုယ့်ထက်ဘယ်လိုမှ မသာနိုင်အောင် အကောင်းဆုံး လုပ်ဆောင်သင့်တယ်။

အကြောင်းကြောင်းကြောင့် လောလောဆယ် သင်ဘာ လမ်းသန့်ရှင်းရေးသမား ဖြစ်နေတယ်ပဲဆိုပါတော့။ ဆံမြက်စည်းလည်းတဲ့ အလုပ်ကိုပဲ မိုက်ကယ်အိန်ဂျယ်လို ဖန်ချိကားတွေ ရေးဆွဲသလို၊ ရှိတ်စပီးယား ကဗျာလင်္ကာရေးဖွဲ့သလို၊ ဗေထိုးဗင်ဂီတတေးသွားတွေ သီကုံးသလို ဆက်ရာအမြောက်ဆုံး လုပ်ကိုင်စမ်းပါ။ အဲဒီအခါကျတော့ ဆူပြည်နေတဲ့ လူတွေရော ကောင်းကင်ဘုံက ပုဂ္ဂိုလ်တွေပါ ခုပ်ပြီး “ဟောဒီမှာကြည့်စမ်းဟေ့... တကယ့်ကို ထူးခြားတဲ့ သန့်ရှင်းရေးသမား လမ်းတွေ ပြောင်အောင် ရှင်းအောင် ဆည်းကျင်းထားလိုက်တာ” လို့ ချီးကျူးစကား ဆိုကြရမိမယ်။ တဲ့။



တွေကလည်း ကြောက်ခမန်းလီလီ ကြီးမားသည်ပဲဖြစ်သည်။

ပညာဇွဲကြီးသူတို့၏ သမိုင်းထဲက အောက်မေ့သတိရဖွယ် သင်္ဘောလေးစင်းနှင့်၊ ၎င်းတို့၏ ခရီးစဉ်များမှာ လိုက်ပါခဲ့ကြသည့် ပညာရှင်တို့၏ လေးစားဖွယ်ဆောင်ရွက်ချက်များအကြောင်း ပြောချင်သည်။

သင်္ဘောလေးစင်းလုံးသည် ဇီဝဗေဒဆိုင်ရာ စူးစမ်းလေ့လာရေးခရီး (Biological Expedition) ထွက်ခဲ့ကြသည့် သင်္ဘောများဖြစ်ပြီး ၎င်းသင်္ဘောခရီးစဉ်အသီးသီးသည် ဇီဝဗေဒသိပ္ပံပညာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ကြီးမားစွာ အထောက်အပံ့ ပြုခဲ့ကြသည်။

သင်္ဘောလေးစင်းအမည်က၊

Endeavour

Investigator

Beagle နှင့်

Challenger တို့ ဖြစ်သည်။

သည် သင်္ဘောလေးစင်းနှင့် လိုက်ပါလာခဲ့ကြသည့် ပညာရှင်များနှင့် ၎င်းတို့၏ စွမ်းဆောင်ချက်တွေက၊

[၃၈]

ပညာဇွဲကြီးသူတို့ရဲ့ သင်္ဘောလေးစင်း

သိပ္ပံသမားတို့၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိများကို လေ့လာဖတ်ရှုသည့်အခါ ၎င်းတို့မှာ အထင်ရှားဆုံး တွေ့မြင်ရသည့် တူညီသော အချက်တစ်ခုက မိမိအလုပ်တွင် အလွန်အမင်း ထက်သန်ဝင်စားခြင်း ဖြစ်သည်။

သည်လူတွေသည် အလုပ်ဇောသန်သူ၊ ဇွဲနဘဲကြီးသူ၊ တခြားဘာမှ မစဉ်းစား၊ ဒါဆို ဒါတစ်ခုတည်းမှာ စူးစိုက်မြဲနံ့သူတွေ ဖြစ်သည်။

သူတို့၏ စွမ်းဆောင်မှုတွေက အံ့ချီးဖွယ်ဖြစ်သလို သိပ္ပံကိစ္စထဲမှာ သူတို့စိုက်ထုတ်ခဲ့သည့် ဇွဲလုံ့လ

(၁)

ကက်ပတိန်ကွတ်(ခ)

သိပ္ပံအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဂျိမ်းဇက်ဘင်(က)(စ)

နှင့် အင်ဒက်ဗားသင်္ဘော

၁၇၆၈ ခုနှစ်တွင် တော်ဝင်အသင်း (Royal Society) ဟု ခေါ်သည့် ဗြိတိသျှပညာရှင်အသင်းကြီးက ရေတပ်မတော်နှင့် ပူးတွဲကာ ပစိဖိတ်ဒေသို ပထမဆုံး စူးစမ်းရှာဖွေရေးခရီးတစ်ခု စေလွှတ်ခဲ့သည်။

ကက်ပတိန်ကွတ်(ခ)

သည်ခရီးတွင် ဦးဆောင်သူက နောင်အခါ ရေကြောင်းခရီး သွားလာမှုသမိုင်းတွင် ကြီးကျယ်ထင်ရှားသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဖြစ်လာမည့် ကက်ပတိန်ကွတ်(ခ) (James Cook) (၁၇၂၈ - ၁၇၇၉) ဖြစ်သည်။ သို့သော် အဲသည်တုန်းက လူသိမများသေး။ ရာထူးကလည်း သည်ခရီးစဉ်မှာ တာဝန်ပေးရန် ရွေးချယ်တော့မှပင် လက်စတင်နှင့် (Lieutenant) အဆင့်သို့ တိုးမြှင့်ခန့်ထားပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

သည်ခရီးစဉ်အတွက် ရွေးချယ်ခဲ့သည့်ယာဉ်က ကျောက်မီးသွေးတင် ရွက်သင်္ဘောတစ်စင်း။ အလျားက ၉၈ ပေနီးပါး။ အလေးချိန်က ၃၆၈ တန်ပဲ ရှိသည်။ သင်္ဘောက အသွင်အပြင် မသားနား။ သို့သော် အလွန်

ကြံ့ခိုင်တောင့်တင်းသည်။ သက်တမ်းကလည်း လေးနှစ်ပဲရှိသေးသည်။ သည်သင်္ဘောကိုမှ စူးစမ်းရှာဖွေရေး ခရီးစဉ်အတွက် မွမ်းမံပြင်ဆင်ကာ ဘုရင့်ရေတပ်မတော် သင်္ဘော "အားဗာန်" (HMS Endeavour) ဟူ၍ နာမည်သစ်ပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ကက်ပတိန်ကွတ်(ခ)သည် စောစောပိုင်းက မြောက်အမေရိကတိုက် ကနေဒါ ကမ်းရိုးတန်းတလျှောက် ဝင်လယ်ခရီးလမ်းများ စူးစမ်းရှာဖွေသည့် အတွေ့အကြုံရှိနှင့်ခဲ့သူဖြစ်သည်။

သည်ခရီးစဉ်၌ ကက်ပတိန်ကွတ်(ခ)၏ တာဝန်မှာ တော်ဝင်အသင်းမှ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများနှင့် ၎င်းတို့၏ လက်ထောက်များအား ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာ တောင်ပိုင်းရှိ တဟီတီကျွန်းသို့ ဦးစွာပထမ ပို့ဆောင်ရန်၊ တဟီတီတွင် ၁၇၆၉ ခုနှစ် ဇွန်လ ၃ ရက်နေ့၌ သောကြာဂြိုဟ် နေနှင့်တည့်တည့်မှ ဖြတ်သန်းသည်ကို စောင့်ကြည့်ကြပြီးနောက်တွင်၊ တောင်ပိုင်းကုန်းမြေ (Terra Australis) (၀၁) တောင်ပိုင်းတိုက် (Southern Continent) ဟု အမည်ပေးထားသည့် နေရာဒေသ (ယခု ဩစတြေးလျ) ကို ဆက်လက်၍ စူးစမ်းရှာဖွေရန်ဖြစ်သည်။

တဟီတီတွင် အင်ဒက်ဗားမှ ပညာရှင်တစ်စု လုပ်ကြံမည့်အလုပ်က နေနှင့် ကမ္ဘာ မည်မျှကွာလေးသလဲ

တိုင်းတာရန်ဖြစ်၏။ နေ - ကမ္ဘာအကွာအဝေးကို တြိဂံခြေခြင်း (triangulation) နည်းဖြင့် ပူးပေါင်းတိုင်းတာကြရန် ကမ္ဘာပညာရှင်တို့ ညှိနှိုင်းစီစဉ်ထားကြရာ သောကြာဂြိုဟ် ဖြတ်သန်းချိန်အား အချိန်ကိုက်ယူ၍ ဝေးလံသော ကမ္ဘာနေရာ အမှတ်များမှ တိုင်းတာမှုများပြုရာတွင် တစ်ဌာနအဖြစ် ပါဝင်ရန်အတွက် တဟိတိသို့ သည်အဖွဲ့လိုက်ပါခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။

တောင်ပိုင်းကုန်းမြေဆိုသည်ကမူ ဩစတြေးလျတိုက်ကို မတွေ့ရှိသေးမီကပင် အနောက်တိုင်း ပထဝီသမားအချို့ တွေးဆထားနှင့်ကြသည့်အရာ ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာမြောက်ပိုင်းမှာရှိသည့် ကြီးမားသော ကုန်းမြေထုနှင့် အလေးချိန် ချင်းထိန်းညှိနိုင်ရန်အတွက် အလားတူ ကြီးမားသော ကုန်းမြေတစ်ခု ကမ္ဘာတောင်ပိုင်းမှာ ရှိရဦးမည်ဟု ၎င်းတို့ ယုံကြည်ခဲ့ကြသည်။

ကက်ပတိန်ကွတ်(ခ)သည် သူ့တစ်သက်တာအတွင်း ပစိဖိတ်ဒေသသို့ လေ့လာရေးခရီး သုံးခေါက် ထွက်ဖြစ်ခဲ့သည်။ တစ်ခေါက်လျင် သုံးနှစ်မျှစီ ကြာမြင့်ခဲ့ပြီးနောက်ဆုံးအခေါက်၌ ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာ အလယ်ပိုင်း ဟာဝိုင်အီကျွန်းတွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။

တောင်ပင်လယ် (တောင်ပစိဖိတ်) ကျွန်းများ နယူးဇီလန်၊ နယူးဂီနီနှင့် ဩစတြေးလျတို့သို့ ရောက်ရှိ

သည့် ကက်ပတိန်ကွတ်၏ ပစိဖိတ် ပထမခရီးစဉ် အင်ဒန်ဗား သင်္ဘောတွင် လိုက်ပါလာသော သိပ္ပံသမား အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်မှာ ဂျိုးဇက်ဘင်(က)(စ) (Joseph Banks) (၁၇၄၃-၁၈၂၀) ဖြစ်သည်။

သူ့အကြောင်း အတန်အသင့် ပြောလိုသည်။

ဂျိုးဇက်ဘင်(က)(စ)သည် လန်ဒန်ဇာတိဖြစ်သည်။

ဆောက်စပို့ဒ် တက္ကသိုလ်မှ ဘွဲ့ရသည်။ ချမ်းသာသော ဇီဝများမှ မွေးဖွားပြီး ငယ်ရွယ်စဉ်မှာပင် အမွေအနှစ် အမြောက်အမြား ရရှိရာ၊ သည်ဥစ္စာ ခန့်များကို သိပ္ပံစူးစမ်းရှာဖွေရေး ခရီးစဉ်များနှင့် အခြားသုတေသန ကိစ္စရပ်များတွင် ပုံအောသုံးစွဲခဲ့သည်။

အသက် ၂၃ နှစ် (၁၇၆၆)တွင် ပထမဆုံး စူးစမ်းလေ့လာရေးခရီးအဖြစ် လက်ဘရာဒေါနှင့် နယူးဟောင်လန်ကျွန်းများဘက်သို့ ထွက်သည့် သင်္ဘောတစ်စီး၌ သဘာဝဆရာပညာရှင် (naturalist) အဖြစ် လိုက်ပါခဲ့သည်။ သည်ခရီးတွင် ယခင် ဇီဝဗေဒသမားတို့ မှတ်တမ်းမတင်ရသေးသည့် အပင်မျိုးစိတ်သစ်ပေါင်းများစွာနှင့် အင်းဆက်ပိုးမွှား အများအပြား သူတွေ့ရှိ စုဆောင်းနိုင်ခဲ့သည်။ ထိုခရီးစဉ်မှ ပြန်ရောက်ပြီး များမကြာမီပင် ဘော်ဝင်အသင်းကြီး၏ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးအဖြစ် ရွေးချယ်အသိအမှတ်ပြုခြင်း ခံရသည်။

ထို့ကြောင့် ၁၇၆၈ ခုနှစ်တွင် တော်ဝင်အသင်းက တောင်ပစ်ဖိတ်ဘက်သို့ စူးစမ်းလေ့လာရေး ခရီးထွက်ရန် စီစဉ်သည့်အခါ အဖွဲ့ဝင်လည်းဖြစ်၊ သည်ခရီးမျိုး အတွေ့အကြုံ ပုပူနွေးနွေးရှိထားသူလည်းဖြစ်၊ ကိုယ်ပိုင်ငွေကြေးမီ အများအပြား စိုက်ထုတ်ကုန်ကျခံနိုင်သူလည်း ဖြစ်သည့် ဘဏ်(က)(စ)က သိပ္ပံသမားအဖွဲ့၏ ခေါင်းဆောင် အဖြစ် လိုက်ပါနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။

သူနှင့်အတူ ရုက္ခဗေဒပညာရှင် ဆိုလင်ဒါ (Daniel Solander) ပါသည်။ သတ္တဝါများ အပင်များကိုပုံတူ ကူးဆွဲမည့် ပန်းချီဆရာ ပုံဆွဲဆရာများလည်းပါသည်။

ထို့ပြင် သင်္ဘောပေါ်မှာ သဘာဝဗေဒနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အထူးပြုစာကြည့်တိုက်တစ်ခုစာ စာအုပ်စာတမ်းများ ပါ၏။ အင်းဆက်ပိုးမွှားများ ဖမ်းဆီးရန်နှင့် အကောင်မပျက် သိမ်းဆည်းရန် ကိရိယာမျိုးစုံပါ၏။ ရေသတ္တဝါများ ဖမ်းဆီးရန် ပိုက်ကွန်အမျိုးမျိုး၊ ဆူးချိတ် အမျိုးမျိုး ပါ၏။ ကြည်လင်သော ပင်လယ်ရေ၏ အောက်အနက် ပိုင်းများ၊ ရေအောက်ကြမ်းပြင်များကို ကြည့်ရှုနိုင်သည့် (ထိုခေတ်အဖို့ အထူးအဆန်းဖြစ်သော) ရေအောက်ကြည့်မှန်ပြောင်းတစ်လက်ပါ၏။ အကောင်ဗလောင်ကြီးငယ်များကို မပုပ်သိုး မပျက်စီးအောင် ဆေးစိမ်းသိမ်းဆည်းရန် ဆေးရည်များ၊ အရွယ်စုံ ဖန်ပူဖန်ပုလင်းများနှင့် အပင်မျိုး

ဆေး အမျိုးမျိုးကို သိမ်းဆည်းသိုမှီးရန် ပစ္စည်းပစ္စယများ ပါ၏။

ဂျိုးဇက်ဘဏ် (က)(စ)တို့အဖွဲ့၏ အပြင်အဆင်များကိုကြည့်၍ တော်ဝင်အသင်းမှ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတစ်ဦးဖြစ်သူ ဂျွန်အဲလစ်ပင် တအံ့တသြဖြစ်ကာ ဆွီဒင်ရှိရုက္ခဗေဒပညာရှင်ကြီး လင်းနေးယပ်(စ) (Carolus Linnaeus) ထံသို့ ပေးပို့သော စာတစ်စောင်၌ “သဘာဝဗေဒလေ့လာရေးအတွက် သည်လောက် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ပြင်ဆင်ပြီး ပင်လယ်ခရီး ထွက်ခဲ့ဖူးသူ မရှိသေး” ဟူ၍ မှတ်ချက်ချ ဖော်ပြခဲ့သည်။

ယင်းသို့ ပြင်ဆင်ခဲ့သည်နှင့် ထိုက်တန်စွာပင် အင်ဒက်ဗားသင်္ဘော ဩစတြေးလျသို့ ရောက်သည့်အခါ ကမ္ဘာတလွှားရှိ အခြားနေရာများမှာနှင့် လုံးဝကွဲပြားခြားနားသော သတ္တဝါမျိုးသစ် အပင်မျိုးသစ်များစွာကို တွေ့ကြရသည်။ ဩစတြေးလျတွင် နို့တိုက်သတ္တဝါအများစုသည် သားပိုက်ကောင် (marsupial) မျိုးများဖြစ်ကြောင်း၊ ၎င်းတို့သည် ဖွံ့ဖြိုးဖြစ်ပေါ်မှု သဘောအရ အခြားတိုက်ကြီးများမှာရှိသည့် အချင်းစစ်စစ် (true placenta) ပါ နို့တိုက်သတ္တဝါများထက် ရှေးကျကြောင်း ဘဏ်(က)(စ) ဆွေ့ရှိခဲ့သည်။

သုံးနှစ်ကြာ အင်ဒန်ဗား ခရီးစဉ်တွင် လိုက်ပါပြီးနောက် အင်္ဂလန်သို့ ဘဏ်(က)(စ) ပြန်ရောက်သည့်အခါ သူနှင့်အတူ ထူးခြားဆန်းပြားသော သတ္တဝါနှင့် အပင်အမျိုးပေါင်းများစွာ စုဆောင်းပါလာခဲ့သည်။

သူတို့ ပြန်မရောက်မီမှာပင် သူတို့ခရီးစဉ်၏ သတင်းများက တိုင်းပြည်တွင် ထင်ရှားနေခဲ့သည်။ တတိယမြောက် ဂျော့ချ်ဘုရင်က ခရီးစဉ်အကြောင်းကို ဂျိုးဇက်ဘဏ်(က)(စ) ကိုယ်တိုင်ထံမှ ကြားချင်သဖြင့် သူ့အား ဝင်ဆာနန်းတော်သို့ ဖိတ်ကြားသည်။ သည်ကား စတင်ကာ ရှင်ဘုရင်နှင့် ရင်းနှီးမှုရခဲ့ပြီး နောင်တစ်လျှောက်လုံးပင် ရှင်ဘုရင်ထံမှ ကူညီစောင့်ရှောက်မှုများ သူ ခံယူရရှိခဲ့သည်။

အင်ဒန်ဗားခရီးစဉ်မှ ပြန်ရောက်ပြီး နောက်နှစ်တွင် ဘဏ်(က)(စ)သည် အိုက်စလန်ကျွန်းသို့ တစ်ခေါက်ထွက်ကာ ထူးခြားသောအပင်များနှင့် သဘာဝသမိုင်း လေ့လာမှုအတွက် အထောက်အကူပြုသည့် အခြားပစ္စည်း နမူနာများစွာ စုဆောင်းခဲ့သေးသည်။

ဘဏ်(က) (စ)ကား အသက် ၇၇ နှစ်အရွယ် ကွယ်လွန်သည့်အချိန်ထိ သဘာဝဗေဒကို စွဲစွဲမြဲမြဲ စူးစမ်းလေ့လာသွားခဲ့သူဖြစ်သည်။

အပင်များ သတ္တဝါများကို ၎င်းအတိုင်းလည်း သူ စိတ်ဝင်စားသည်။ စီးပွားရေးရှုထောင့်၊ လူသားအကျိုးပြုတိုင်းပြည်အကျိုးပြု ရှုထောင့်များမှလည်း သူ စိတ်ဝင်စားသည်။ တရုတ်ပြည် ဇာတိလက်ဖက်ပင်ကို အိန္ဒိယမှာ စိုက်ဖြစ်အောင် သူ စတင်ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည်။ တဟိတိကျွန်းမှ ပေါင်မုန့်သီး (breadfruit)ပင်များကို မြောက်အတ္တလန်တိတ် သမုဒ္ဒရာရှိ အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစုသို့ သယ်ပို့ပေးခဲ့သည်။ သိုးမွေးအရည်အသွေး ကောင်းလှသည့် ပေါန်ပြည်မှ မာရီနို (merino)သိုးများကို ဗြိတိန်ပြည်သို့ မျိုးယူပေးခဲ့သည်။

လန်ဒန်မြို့အနီး ကယူး (ကျူး) (Kew) အရပ်၌ ခွင့်လှစ်ထားရှိသည့် တော်ဝင်ရုက္ခဗေဒ ဥယျာဉ်ကြီးတွင် သူ့အား ဂုဏ်ထူးဆောင် ညွှန်ကြားရေးမှူး ခန့်သည့်အခါ ဥယျာဉ်အတွက် အပင်အမျိုးအစား အများပြား အစုံလင်ဆုံး ရရှိရန်အတွက် နိုင်ငံပေါင်းများစွာသို့ ရုက္ခဗေဒသမားတွေ စေလွှတ်ကာ အပင်နမူနာများ စုဆောင်းရယူစေခဲ့သည်။ ဂျိုးဇက်ဘဏ်(က)(စ)၏ နေအိမ်သည် သိပ္ပံသမား သဘာဝဗေဒသမားတို့ နှစ်ပေါင်းများစွာ ဆွေးနွေးပြောဆိုရာ အတွေးအမြင် ဗဟုသုတဖလှယ်ရာ ဂေဟာတစ်ခုဖြစ်ခဲ့သည်။

ဂျိုးဇက်ဘင် (က)(စ)သည် ၁၇၇၈ ခုနှစ်တွင် လန်ဒန်ရှိ တော်ဝင်အသင်းကြီး၏ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ရွေးချယ် တင်မြှောက်ခြင်းခံရပြီး ထိုရာထူးတာဝန်ဖြင့် နှစ်ပေါင်း လေးဆယ်ကျော်မျှ (သူ ကွယ်လွန်သည့် ၁၈၂၀ ခုနှစ် အထိ) ဗြိတိသျှ သိပ္ပံလောက တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှု၊ နိုင်ငံ တကာနှင့် သိပ္ပံရေးရာ နှီးနှောဖလှယ်မှု ကိစ္စများကို ထက်သန်စွာ ဆောင်ရွက်သွားခဲ့သည်။

(၂)

အင်ဗက်စတီဂေတာ၊ မက်သယူး ဖလင်းဒါး(စ)နှင့် သဘာဝဗေဒပညာရှင် ရောဘတ်ဘရောင်း

၁၈၀၁ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှအစိုးရက အင်ဒိယသို့ သွားခဲ့သည့် နယ်မြေဒေသများဘက်သို့ပင် စူးစမ်းလေ့လာ ရေး ခရီးတစ်ခေါက် ထပ်မံစေလွှတ်သည်။

သည်ခရီးစဉ်မှာ အသုံးပြုသည့် သဘောက အင်ဗက်စတီဂေတာ (စုံစမ်းသူ) (Investigator)ကြီး အကြီးအကဲပုဂ္ဂိုလ်က မက်သယူးဖလင်းဒါး(စ) (Maew Flinders) (၁၇၇၄-၁၈၁၄) ဖြစ်သည်။

မက်သယူးဖလင်းဒါး(စ)

ဖလင်းဒါး(စ)က ရေကြောင်းသွားလာမှုတွင် ကျွမ်းကျင်သော ရေတပ်အရာရှိတစ်ယောက်ဖြစ်၍ ၁၇၉၅ ခုနှစ်က ဩစတြေးလျသို့ တစ်ကြိမ်ရောက်ရှိခဲ့ပြီးဖြစ် သည်။ ထိုစဉ်က ဩစတြေးလျ အရှေ့တောင် ကမ်းရိုးတန်း ပိုင်းကို စူးစမ်းလေ့လာကာ လမ်းညွှန်မြေပုံများ ရေးဆွဲခဲ့ သည်။ ထို့ပြင် ယင်းကမ်းရိုးတန်းပိုင်း အောက်ဖက်ရှိ တက်စမေးနီးယား ကျွန်းကိုလည်း တစ်ပတ်ပတ်ကြည့်ခဲ့ သည်။

အင်ဗက်စတီဂေတာ ခရီးစဉ်၌ ဦးဆောင်သူအဖြစ် ဒုတိယတစ်ခေါက် ဩစတြေးလျသို့ ရောက်သောအခါ၌မူ ဩစတြေးလျ ကုန်းမြေ၏ ပုံပန်းသဏ္ဌာန်နှင့် အတိုင်း အတာ ပမာဏကို ပြည့်ပြည့်ဝဝ သူ စူးစမ်းခွင့်ရသည်။

၁၈၀၂ ခုနှစ် ဇူလိုင် ၂၂ တွင် ဩစတြေးလျ အရှေ့တောင်ပိုင်း ဆစ်ဒနီမြို့ ပို့တ်ဂျက်ဆင် (Port Jackson) ဆိပ်ကမ်းမှ ထွက်ခွာကာ ကျွန်းတစ်ပတ် စူးစမ်းလေ့လာရေးခရီး သူ စတင်သည်။ ပို့တ်ဂျက်ဆင်မှ မြောက်ဘက်သို့ အရှေ့ဘက်ကမ်းရိုးတန်း တစ်လျှောက် တက်လာသည်။ ထို့နောက် မြောက်ဘက်ကမ်းရိုးတန်းကို အရှေ့ဖျားမှ အနောက်ဖျားထိ၊ ထို့နောက် အနောက်ကမ်း ရိုးတန်း၊ ထို့နောက် တောင်ဘက် ကမ်းရိုးတန်း၊ ဖသဖြင့်

ကမ်းရိုးတန်းများအတိုင်း ဩစတြေးလျ ကုန်းမြေကို လက်ဝဲရစ် ပတ်ကြည့်ရာ ဆယ်လွဲခန့် ကြာသည့်အချိန် ၁၈၀၃ ခုနှစ် ဇွန်လ ၉ ရက်နေ့တွင် ပို့တ်ဂျက်ဆင် ဆိပ်ကမ်းသို့ ပြန်ရောက်လာသည်။

အောင်မြင်သွားသော ထိုကျွန်းပတ်ခရီးစဉ်ကြောင့် ထိုစဉ်က မည်သူမျှ ရေရေရာရာ မပြောနိုင်ကြသေးသည့် ဩစတြေးလျဟူသည် တစ်ဆက်တည်းရှိသည့် ကြီးမားသော ကုန်းမြေထုတစ်ခု (ဝါ) တိုက်ကြီးတစ်တိုက်ဖြစ်ကြောင်း ခိုင်မာသွားပြီး၊ ယင်း၏ အတိုင်းအတာ ပမာဏကိုလည်း နီးနီးစပ်စပ် ခန့်မှန်းတွက်ချက်နိုင်ခဲ့ကြသည်။

ဖလင်းဒါး(စ)သည် သူ၏ ဩစတြေးလျ အတွေ့အကြုံများအကြောင်းကို Voyage to Terra Australis အမည်ဖြင့် မှတ်တမ်းတင် ရေးသားခဲ့သည်။ ဖလင်းဒါး(စ)သည် ဩစတြေးလျတိုက်ကို စတွေ့သူကား မဟုတ်ပါ။ သို့သော် ယနေ့ ဩစတြေးလျ ပထဝီဝင်ကို ဖတ်ရှုသူတိုင်းပင် ဖလင်းဒါး(စ) တောင်တန်း၊ ဖလင်းဒါး(စ)မြစ်၊ ဖလင်းဒါး(စ)ကျွန်း စသည့် ဒေသန္တရ အမည်များကို မလွဲမသွေ တွေ့ရမည်ဖြစ်ရာ ဖလင်းဒါး(စ)၏ အမည်သည် ဩစတြေးလျနှင့် ခွဲခြားမရအောင် အမြစ်တွယ် ကျန်ရစ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။

ရောဘတ်ဘရောင်း

ဖလင်းဒါး(စ) ဦးဆောင်သည့် အင်ဗက်စတီဂေတာ ခရီးစဉ်တွင် သဘာဝဗေဒပညာရှင်အဖြစ် လိုက်ပါခဲ့သူက ရောဘတ်ဘရောင်း (Robert Brown) (၁၇၇၃-၁၈၅၈) ဖြစ်သည်။

ဘရောင်းက စကော့တလန်နယ်သားဖြစ်၍ အက်ဇင်းနှင့် အက်ဒင်ဗာရာ တက္ကသိုလ်များတွင် ဆေးပညာ သင်ကြားခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှတပ်မတော်တွင် ဆေးမှူးအဖြစ် ၅ နှစ်မျှ တာဝန်ထမ်းဆောင်စဉ် ကာလအတွင်း လန်ဒန်မြို့သို့ ရောက်ရှိခိုက် တော်ဝင်အသင်းကြီး၏ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ ဆာဂျိုး က်ဘင့်(က)(စ)နှင့် တွေ့ကြုံ သိကျွမ်းခဲ့သည်။ ဤတွင် ဘရောင်းသည်လည်း သဘာဝဗေဒဘက်တွင် နှစ်စပ်ကျွမ်းကျင်သူတစ်ဦးဖြစ်ကြောင်း ဂျိုးဇက်ဘင့်(က)(စ) သိသွားခဲ့ပြီး၊ ၁၈၀၁ ခုနှစ် ဖလင်းဒါး(စ) ခရီးစဉ်ပေါ်လာသည့်အခါ၌ သဘာဝဗေဒပညာရှင်အဖြစ် ဘရောင်းအား ခန့်အပ်ရန် ရေတပ်အကြီးအကဲများထံ ဘင့်(က)(စ)က ထောက်ခံချက်ပေးခဲ့သည်။

ဖလင်းဒါး(စ) ခရီးစဉ်အတွက် အလွန်ထူးချွန်သော ပန်းချီဆရာတစ်ယောက်လည်း ဘင့်(က)(စ) ရှာဖွေပေးခဲ့သေးသည်။ ဩစတြေးလျနှင့် ရုက္ခဗေဒ ပန်းချီဆရာ ဟာဒီနန်ဘော်ဝါ (Ferdinand Bauer) ဖြစ်သည်။

[ဖာဒီနန်ဘော်ဝါနှင့် ဖရန်.(ဇ)ဘော်ဝါ (Frantz Bauer) ညီနောင်တို့သည် ရုက္ခဗေဒဆိုင်ရာ ပုံတူများ သရုပ်ဖော်ပုံများ ရေးဆွဲခြင်းအတတ်ကို ပို၍မြင့်မားအောင် အဆင့်မြှင့်တင်ပေးခဲ့ကြသူများဖြစ်၍ ယနေ့တိုင် ၎င်းတို့၏ လက်ရာကိုမီသူ နည်းပါးလှသည်။ နောက်ပိုင်း၌ ဖာဒီနန် သည် တိရစ္ဆာန်ပုံများ ရေးဆွဲရာတွင် ပို၍ထူးချွန်သွား ခဲ့ပြီး၊ လန်ဒန်အနီး ကယူးဥယျာဉ်တွင် နှစ်ပေါင်း ၅၀ ကျော် ရုက္ခဗေဒပုံတွေချည်း စွဲစွဲမြဲမြဲ ရေးဆွဲခဲ့သော ဖရန်.(ဇ)ကမူ ပန်းပွင့်ပုံများ ရေးဆွဲရာ၌ ပြိုင်ဘက်ကင်း သူတစ်ဦး ဖြစ်လာခဲ့သည်။]

ဖလင်းဒါး(စ)အဖွဲ့ ဩစတြေးလျသို့ ရောက်ပြီး ကမ်းရိုးတန်းတိုင်းတာခြင်း၊ ရေကြောင်းခရီး မြေပုံများ ရေးဆွဲခြင်း၊ ကျွန်းကို တစ်ပတ်ပတ်ခြင်းတို့ ပြုလုပ်နေစဉ် တစ်လျှောက် ရောဘတ်ဘရောင်းနှင့် ဖာဒီနန်ဘော်ဝါတို့ နှစ်ယောက် ကုန်းမြေပေါ်တက်ကာ သဘာဝဗေဒ စူးစမ်း လေ့လာမှုတွေ စိတ်တိုင်းကျ လုပ်ခွင့်ရကြသည်။ အနောက် ကမ္ဘာမှာ မတွေ့ဘူး၊ မကြားဘူးသည့် သတ္တဝါအထူးအဆန်း တွေ အပင်ကြီးငယ်မျိုးစုံတွေ သူတို့တွေ့ရှိကာ ပုံတူတွေ ရေးကူးကြ နမူနာတွေ သိမ်းဆည်းကြသည်။

ရာသီဥတုဒဏ်ကြောင့် စိုထိုင်းတွန့်လိပ်လာသော ပုံဆွဲစက္ကူများနှင့်ပင် ဘော်ဝါက ပုံတွေရေးဆွဲရာ ပုံပေါင်း

ထောင်ချီ၍ရသည်။ သူ့ပုံတွေက ပြီးစလွယ်ရေးဖြစ်သည့် ပုံကြမ်းတွေမဟုတ်၊ ရုပ်ပုံများစွာ၌ပင် သတ္တဝါနှင့် အပင် အသီးသီးတို့၏ ထူးခြားသော သွင်ပြင်လက္ခဏာများ ပီသစွာ ပေါ်လွင်အောင် အသေးစိတ် ခြယ်မှုန်းခဲ့သည်။

ဘရောင်းက အပင်နမူနာပေါင်း ၇၇၅၀ မျှ စု ဆောင်းရရှိကာ အခြောက်ခံ၍ သိမ်းဆည်းသည်။

၎င်းတို့ မနေမနား အားထုတ်စုဆောင်းခဲ့သော အရာတွေသည် ၁၈၀၃ ခုနှစ် အင်္ဂလန်သို့ အပြန်ခရီးတွင် သောင်ခံတစ်ခုနှင့် တိုက်မိ၍ သင်္ဘောပျက်ရာ၌ အများ အပြား ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။ သင်္ဘောပျက်သည့်နေရာက သူတို့ စတင်ထွက်ခွာခဲ့သည့် ပို့တ်ဂျက်ဆင် ဆိပ်ကမ်းနှင့် မိုင် ၈၀၀ ခန့် အကွာတွင်ဖြစ်၏။ ဖလင်းဒါး(စ)က လက်ရွေးစင် သင်္ဘောသားတစ်ချို့ကို ခေါ်ကာ ပို့တ်ဂျက် ဆင်အထိ လှော်လှေဖြင့် အရောက်သွားပြီး အကူအညီ တောင်းခံစဉ်၊ ကျန်လူများက နီးရာကမ်းပေါ်သို့ ရွှေ့ပြောင်း ခန့်ချကာ စောင့်ဆိုင်းကြရသည်။

သင်္ဘောပျက်၍ ပစ္စည်းအများအပြား ဆုံးရှုံးရသည် ဆိုသော်လည်း ရုပ်ပုံကား ၂၀၀၀ ခန့်နှင့် အခြောက်ခံ ထားသည့် အပင်နမူနာ ၄၀၀၀ နီးပါးခန့်ကိုကား ဘရောင်း တို့ ကယ်ဆယ်သိမ်းဆည်းနိုင်ခဲ့ကြသည်။

အင်္ဂလန်သို့ ပြန်ရောက်ပြီးနောက်တွင် ဘရောင်းသည် သူယူလာသည့် အပင်နမူနာများအား အမျိုးအစားခွဲခြားစိစစ်သော အလုပ်ကို ၅ နှစ်မျှကြာအောင် လုပ်ကိုင်ရသည်။ အနောက်တိုင်းမှာ မရှိသေးသည့် မြောက်မြားစွာသော အပင်အမျိုးအစားသစ်များကို မျိုးတူစုပြုသည့်အခါ အများသုံးစွဲလျက်ရှိသည့် ဆရာကြီး လင်းနေးယပ်(စ်)၏ နည်း (Linnaeus's classification) နှင့် အဆင့်မပြေသဖြင့် ၎င်းနောက်ပေါ်လာသည့် ပြင်သစ် ရုက္ခဗေဒပညာရှင် အင်တိုင်းဒဂျူးဆူး (Antoine de Jussieu) ၏ နည်းကိုယူကာ ယင်းအခြေခံပေါ်တွင် မိမိ၏ တွေ့ရှိချက်များဖြင့် ထပ်ဆင့်မွမ်းမံရသည်။ သူယူလာခဲ့သည့် နမူနာများထဲတွင် ယခင် ရုက္ခဗေဒသမားတွေ မတွေ့ဘူးကြသေးသည့် အပင်မျိုးစိတ် (species) အသစ်များသမက မျိုးစု (genus) လိုက်၊ မျိုးရင်း (family) လိုက်အသစ်တွေ ပါဝင်နေရာ ရှိရင်းစွဲ မျိုးတူစုပြုစနစ်များပေါ်မပြင်ဆင် မဖြည့်စွက်၍ မရတော့ပေ။

ရုက္ခဗေဒ နယ်ပယ်တွင် ဘရောင်းဖြည့်ဆည်းနိုင်ခဲ့သည့် အသိပညာ အချက်အလက်သစ်တွေ အများအပြားရှိခဲ့သည်။ အပင်များဆိုင်ရာ ရုပ်သွင်ပညာ (morphology)၊ သန္ဓေဗေဒ (embryology) နှင့် အပင်ပညာဝင်ဆိုင်ရာများ၊ အထူးသဖြင့် သြစတြေးလျတိုက် ဒေသရပ်

အပင်များ (flora) စသည်တို့နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် သူ၏တွေ့ရှိချက်များမှာ တန်ဖိုးရှိလှသည်။

သက်ရှိဆဲလ်တို့တွင် မပါမပြီးသည့် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သော နယူကလိယ (nucleus) ကို သူပင်စတင်တွေ့ရှိကာ အမည်နာမပေးခဲ့သည်။ မျိုးစေ့ဝှက်ပင် (အပွင့်ပင်) (angiosperm) နှင့် မျိုးစေ့ဖော်ပင် (gymnosperm) တို့၏ အဓိက ခြားနားချက်များကို သူ ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။ ထို့ပြင် အလွန်သေးငယ်သော အခဲမှုန်တို့အရည်ထဲတွင် ရှိသည့်အခါ အရည်မော်လီကျူးတို့၏ တွန်းတိုက်မှုကြောင့် ရွေ့လျားကြပုံအကြောင်း သူ၏တွေ့ရှိချက်မှာလည်း Brownian movement အမည်ဖြင့် သိပ္ပံလောကတွင် ထင်ရှားသည်။

၁၈၀၆ ခုနှစ်မှ ၁၈၂၂ အထိ ဘရောင်းသည် လန်ဒန်ရှိ လင်နေးယန် အသင်းတိုက် [လင်းနေးယပ်(စ်) အထိမ်းအမှတ် အသင်းတိုက်] (Linnean Society) ၏ စာကြည့်တိုက်မှူးအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်။ တစ်ပြိုင်တည်းပင် ၁၈၁၀ ခုနှစ်မှ စတင်ကာ လန်ဒန်မြို့ ဆိုဟိုစကွဲယားရှိ ဂျိုးဇက်ဘင်(က) (စ) ၏ နေအိမ်တွင် စာကြည့်တိုက်မှူးနှင့် ပြတိုက်မှူး တာဝန်များ ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ဂျိုးဇက်ဘင် (က)(စ)က သူ၏ သေတမ်းစာ၌ သူ ကွယ်လွန်သည့်နောက်တွင် သူ၏ နေအိမ်၊ စာကြည့်တိုက်နှင့်

အပင်ပြတိုက် (herbarium)တို့ကို ကြီးကြပ်ရန်အတွက် ရောဘတ်ဘရောင်းအား လွှဲအပ်ကြောင်း ရေးသားခဲ့ရာ ယင်း မှာကြားချက်အတိုင်း ၁၈၂၀ ပြည့်နှစ် ဘဏ်(က)(စ) ကွယ်လွန်ချိန်တွင် ဘရောင်းက လက်ခံရယူ ထိန်းသိမ်း ထားခဲ့ပြီး ၁၈၂၇ ခုနှစ်တွင်မူ စာကြည့်တိုက်နှင့် အပင်ပြ တိုက်တို့ကို ဗြိတိသျှပြတိုက်ကြီးသို့ လွှဲပြောင်းလှူဒါန်းခဲ့ ပေသည်။

(၃)

ချားလ်(စ)ဒါဝင်၏ ဘီဂဲလ် သင်္ဘောခရီးစဉ်

စူးစမ်းရှာဖွေရေး ခရီးစဉ်များထဲတွင် အထင်ရှား ဆုံးက ချားလ်(စ)ဒါဝင် (Charles Darwin)(၁၈၀၉- ၈၂) ၏ ဘီဂဲလ် သင်္ဘောခရီးစဉ်ဖြစ်သည်။ ဒါဝင်၏ အီဗောလူးရှင်းသီဝရီမှာ သိပ္ပံသမိုင်းတစ်လျှောက် အငြင်း ပွားရဆုံး အယူအဆတစ်ခုဖြစ်ရာ ဒါဝင်အား ယင်းသီဝရီကို ဖော်ထုတ်ဖြစ်စေခဲ့သော အရင်းခံအကြောင်းတစ်ခုဖြစ်သည့် ဘီဂဲလ်သင်္ဘောခရီးစဉ်နှင့် ယင်းမှ အတွေ့အကြုံတို့သည် လည်း လူအများအတွက် စိတ်ဝင်တစား ပြောဆိုစရာ တစ်ခု ဖြစ်ခဲ့သည်။

ဘီဂဲလ်မှာ ဗြိတိသျှရေတပ်မှ နှစ်ပင်တိုင် ရွက် သင်္ဘောတစ်စင်းဖြစ်ပြီး တန်ချိန် ၂၄၀၊ အလျားပေ ၉၀

မျှရှိသည်။ သည်သင်္ဘောလေးပေါ်တွင် လူ ၇၆ ယောက် လိုက်ပါလျက် ကမ္ဘာတစ်ပတ် ခရီးထွက်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

သို့သော် ကမ္ဘာကို တစ်ပတ်ပတ်ဖြစ်ရုံမျှမဟုတ်။ ဦးစွာပထမ အင်္ဂလန်မှ တောင်အမေရိကသို့ အတ္တလန္တိတ် သမုဒ္ဒရာကို မြောက်မှ တောင်၊ ဓားလွတ်ခုတ်ဖြတ်သန်း လျက်သွားသည်။ တောင်အမေရိကတွင် အာဂျင်တီးနားနှင့် ချီလီကမ်းရိုးတန်းများကို သုံးနှစ်ကြာ တိုင်းတာမှုများ ပြုလုပ်ပြီးနောက် ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာကို အရှေ့မှအနောက် ဖြတ်သန်းကာ နယူးဇီလန်ကျွန်းနှင့် သြစတြေးလျတိုက် ကြားမှ ထွက်လျက် အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာသို့ ရောက်သည်။ ထို့နောက် အာဖရိက တောင်ဘက်များ ဝှတ်ဟုပ်အင်္ဂုကို ပတ်ပြီး အတ္တလန္တိတ်သို့ ပြန်ရောက်လာသည်။ သို့သော် အင်္ဂလန်သို့ တိုက်ရိုက်ပြန်မတက်သေး။ ကမ္ဘာ့အလယ် ကြောမှာ တစ်ပတ်အပြည့် ပတ်မိရန်အတွက် အတ္တလန္တိတ် ကိုဖြတ်လျက် တောင်အမေရိကတိုက် ဘရာဇီးလ်သို့ အပြန်ခရီးနှင့်သည်။ လမ်းတွင် ကိပ်ဗာဒီကျွန်း၊ မော်လဒိုက် (ဗ)(စ) ကျွန်းစု၊ မော်ရစ်ရှပ်(စ) ကျွန်းစုသည် သမုဒ္ဒရာ ခေါင်ခေါင်မှ ကျွန်းများသို့လည်း ဝင်ခဲ့ရာ ခရီးစဉ် အစ အဆုံးမှာ ငါးနှစ်နီးပါး (၁၈၃၁-၃၆) ကြာမြင့်သည်။

ကက်ပတိန်ဖစ်(ခ)ရွှိုင်း

ဘီဂဲလ်သင်္ဘော၏ အကြီးအမှူးဖြစ်သူ ကက်ပတိန် ရောဗတ်ဖစ်(ခ)ရွှိုင်း (Robert Fitzroy) (၁၈၀၅-၆၅) သည် ရေကြောင်းတိုင်းတာရေးဘက်တွင် ကျွမ်းကျင်သူ (hydrographer) တစ်ဦးဖြစ်သကဲ့သို့ မိုးလေဝသ ပညာရှင်တစ်ဦးလည်း ဖြစ်သည်။ သူသည် ခပ်စောစော ကပင် မြေထဲပင်လယ်၌လည်းကောင်း၊ တောင်အမေရိက ရေပြင်များ၌လည်းကောင်း၊ တိုင်းတာရေး အတွေ့အကြုံ များ ရှိခဲ့ပြီးသူဖြစ်သည်။ ၁၈၂၈ ခုနှစ်တွင် ဘီဂဲလ်သင်္ဘော ကို စတင်ကြီးမှူးခွင့်ရပြီးနောက်၊ တောင်အမေရိကတိုက် တောင်ပိုင်း ပါတာဂိုးနီးယားဒေသနှင့် တောင်ဘက်များရှိ တီယဲရာဒယ်(လ)ဖွေဂို (Tierra del Fuego) ကျွန်းစု များဘက်သို့ ထွက်ကာ တိုင်းတာမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ယင်းခရီးမှ ၁၈၃၀ ခုနှစ်တွင် ပြန်ရောက်ကာ ၁၈၃၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာတွင် ဒါဝင်တို့နှင့်အတူ ထပ်မံ၍ ခရီးရှည်ကြီး ထွက်ဖြစ်ခြင်းဖြစ်၏။

နောက်တွင် ဖစ်(ခ)ရွှိုင်းသည် သူသွားခဲ့သော ခရီးစဉ်များအကြောင်းကို စုပေါင်းကာ “ဘုရင့်ရေတစ် မတော်ဘော အက်ဒဗင်ချားနှင့် ဘီဂဲလ်တို့ဖြင့် ၁၈၂၆မှ ၁၈၃၆ အတွင်း သွားရောက်ခဲ့သည့် တိုင်းတာရေးခရီးစဉ် များမှ တောင်အမေရိက တောင်ပိုင်းကမ်းရိုးတန်း စူးစမ်း

လေ့လာချက်နှင့် ဘီဂဲလ်သင်္ဘော၏ ကမ္ဘာလုံးပတ် ခရီး အကြောင်းဖော်ပြချက်” ဟူသော အမည်ဖြင့် စာအုပ်နှစ်တွဲ ရေးသားကာ ၁၈၃၉ ခုနှစ်တွင် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။

ဘီဂဲလ်၏ ကမ္ဘာပတ်ခရီးစဉ် စတင်သည့်အချိန် ၌ ဖစ်(ခ)ရွှိုင်းသည် ရေကြောင်းအတွေ့အကြုံ ပြည့်စုံပြီး ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဖြစ်သော်လည်း အသက်ကမူ ၂၆ နှစ်မျှသာ ရှိသေးသည်။ သူက ရှည်လျားသော ၎င်းခရီးစဉ်တွင် သူနှင့်အတူ မိတ်ဆွေအပေါင်းအဖော်အဖြစ် လိုက်ပါမည့် ပြင်ပမှ သဘာဝဗေဒ စိတ်ဝင်စားသူ လူကြီးလူကောင်းတစ် ယောက် အလိုရှိနေသည်။ သို့နှင့် သိပ္ပံသမား အသိုင်း အဝိုင်းသို့ ဆက်သွယ်ရာ နောင်အခါ သည်ခရီးစဉ်နှင့် တွဲဖက်ကျော်ကြားမည့် ချားလ်(စ)ဒါဝင်အား သူ တွေ့ရှိခဲ့ ရသည်။

ချားလ်(စ)ဒါဝင်

ချားလ်(စ)ဒါဝင် အကြောင်းကိုမူ အတန်အသင့် ပြည့်စုံအောင် ပြောချင်သည်။

ဒါဝင်ကို ၁၈၀၉ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်ပြည် ရှုရှား(စ) ဘာရီမြို့၌ မွေးသည်။ သူ၏ အဘိုးရော အဖေပါ ထင်ရှားသော ဆရာဝန်ကြီးများဖြစ်ရာ အချိန်တန်သည့် အခါ သူ့အားလည်း အက်ဒင်ဘာရာတက္ကသိုလ်သို့ ဆေး

ပညာသင်ရန် ပို့ကြသည်။ သို့သော် ဆေးပညာကို သူ
စိတ်မဝင်စားသဖြင့် နှစ်နှစ်မျှ အကြာတွင် သူ့အား
ဆေးကျောင်းမှထုတ်ကာ ကိန်းဗရစ်(ချ) တက္ကသိုလ်သို့
ဘာသာရေးဗေဒ သင်ကြားရန် ပို့ကြပြန်သည်။

သို့သော် မအောင်မြင်သော ဆေးကျောင်းသား
ဘဝတွင် ဒါဝင့်အတွက် တန်ဖိုးကြီးမားသော ပညာအခြေခံ
အချို့ ရခဲ့သည်။ သတ္တဗေဒပညာရှင် ရောဘတ်ဂရန်နှင့်
ရင်းနှီးမှုရကာ ရေသတ္တဝါများအကြောင်း သူ လေ့လာဖြစ်
သည်။ အလားတူ ဘူမိဗေဒပညာရှင် ရောဘတ်ဂျိမ်းဆင်
နှင့် သိကျွမ်းပြီး ၎င်းကြောင့် ကမ္ဘာမြေကြီး၏ သမိုင်း
ကြောင်းကို သူ စိတ်ဝင်စားခဲ့သည်။

သည်စိတ်ဝင်စားမှုတွေက ကိန်းဗရစ်(ချ)သို့
ဆက်ပါသွားခဲ့သည်။ ကိန်းဗရစ်(ချ)မှာ ရှိစဉ်အတွင်း
သူ၏ ဝမ်းကွဲအစ်ကိုတစ်ဦးဖြစ်သူ အင်းဆက်ပိုးမွှားဗေဒ
သမား ဝီလျံဒါဝင့်ဖောက်(စ)နှင့် ပေါင်းဖြစ်၍ ပိုးတောင်
မာ (beetle)များ စုဆောင်းသည့် အလေ့အထတစ်ခု
ရာသက်ပန် စွဲမြဲခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ပို၍အရေးကြီးသည်က
ရုက္ခဗေဒပညာရှင် ဟင်းဆလို: (J.S. Henslow)နှင့်
ရင်းနှီးခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။ ဟင်းဆလို:၏ အိမ်မှ သိပ္ပံစကားပိုင်း
တိုင်းမှာ သူပါသည်။ နေ့စဉ် ဟင်းဆလို:နှင့်အတူ
လမ်းလျှောက်သည်။ ဟင်းဆလို:ကြောင့် သိပ္ပံကို သူ

စိတ်ဝင်စားသထက် ဝင်စားလာသကဲ့သို့ ကိုယ့်ကိုယ်ကို
ယုံကြည်မှုလည်း ပို၍ရှိလာခဲ့သည်။

၁၈၃၁ တွင် ကိန်းဗရစ်(ချ)မှ ဘွဲ့ရပြီး ကျောင်း
ဆင်းလာသည်။ ထိုနှစ်မှာပင် ဘီဂဲလ်နှင့် ကမ္ဘာပတ်ခရီး
သူ လိုက်ရသည်။ ဘီဂဲလ်သဘော၌ လခရိက္ခာ မရသည့်
သဘာဝဗေဒပညာရှင်အဖြစ် ကိုယ့်စရိတ်ကိုယ်စား၍
လိုက်ပါခွင့်ရခြင်းမှာ ဟင်းဆလို:၏ ဆက်သွယ်ထောက်ခံ
ပေးမှုကြောင့် ဖြစ်၏။

ဘီဂဲလ်ပေါ်သို့ တက်သည့်အခါ ဒါဝင့်၌ သူ့အလုပ်
အတွက် လိုအပ်မည့် စူးဆောက်တန်ဆာပလာစုံလင်စွာ
ပါခဲ့၏။ ခွဲစိတ်ကိရိယာများ၊ ဓာတုပစ္စည်းများ၊ အပင်နှင့်
အကောင်များကို ဆေးစိမ်ယူရန် ဖန်ဘူးဖန်ပုလင်းများ၊
သေတ္တာခွံဘူးခွံများ၊ မိုက္ကရိုစကုပ်များ၊ တယ်လီစကုပ်၊
ကွန်ပါ၊ ဘာရိုမီတာ၊ ဘူမိနမူနာများ ဖဲ့ယူရန် တူ၊ ရေ
သတ္တဝါများ ဖမ်းယူဆယ်ယူရန် ပိုက်ကွန်တိုအပြင်
ကျေးငှက် တိရစ္ဆာန်ပစ်ရန် ရိုင်ဖယ်သေနတ်များနှင့်
လူအန္တရာယ်အမျိုးမျိုးကို ကာကွယ်ရန် ပစ္စုတိနှစ်လက်တို့
တို့ပါ သူဆောင်ယူခဲ့သည်။ ထို့ပြင် အရေးကြီးသည်က
စာအုပ်ဖြစ်သည်။ ဘီဂဲလ်သဘောမှာ အတော်ပြည့်စုံသော
စာကြည့်တိုက်တစ်ခု ပါလာသည်။ သည်ဟာတွင်မှ
ဒါဝင့်က သူလိုချင်သည့် သူ့အတွက် လိုအပ်မည့်

နောက်ထပ် စာအုပ်စာတမ်းကျမ်းများ ဖြည့်စွက်သေးသည်။ သည်စာအုပ်များထဲမှာ တန်ဖိုးအရှိဆုံးက သူ့ဆရာဟင်းဆလိုဗီး နှုတ်ဆက်လက်ဆောင်အဖြစ် ပေးလိုက်သည့် ဘူမိဗေဒပါရဂူ ချားလ်(စ)လိုင်ယဲလ်၏ ဘူမိဗေဒ အခြေခံသဘောတရားများ (Principles of Geology) ကျမ်းဖြစ်သည်။ လိုင်ယဲလ်၏ စာအုပ်က ထူးခြားသော အယူအဆသစ်များကြောင့် ထိုခေတ် သိပ္ပံလောကတွင် ဂယက်ရိုက်လျက်ရှိသော ကျမ်းတစ်အုပ်ဖြစ်သည်။ ဒါဝင်က သဘောခရီးစဉ်အတွင်း သည်ကျမ်းကို ညက်ညက်ကြွေအောင် ဖတ်သည်။ လိုင်ယဲလ်ထံမှရသည့် ဘူမိပညာအချက်အလက်များကို တောင်အမေရိကတိုက်၏ ထူးခြားသော ပထဝီဝင် အနေအထားများနှင့် သူ လက်တွေ့တိုက်ဆိုင် စိစစ်ခွင့်ရသည်။

ဘဲဂဲလ်ခရီးစဉ်က ဒါဝင်အတွက် တောင်အမေရိကဘူမိဗေဒအကြောင်း စာအုပ်စာတမ်း ကျမ်းများ ရေးသားရန် အချက်အလက် အမြောက်အမြား ပေးခဲ့သည်။

ခရီးစဉ် စောစောပိုင်းကာလမှာပင် ဒါဝင်က သူ့အတွေ့အကြုံများ သူတွေ့ရှိချက် ထင်မြင်ချက်များကို ဆရာ ဟင်းဆလိုဗီးထံ စာများရေးသားပေးပို့ခဲ့၍ ဟင်းဆလိုဗီးက ယင်းစာများမှ ထုတ်နုတ်ကိုးကားလျက် ကိန်းဗရစ်(ချ)ဒဿနိကအသင်း၊ လန်ဒန်ဘူမိဗေဒအသင်းတို့၏

ဆွေးနွေးပွဲများတွင် စာတမ်းများ ဖတ်ကြားတင်သွင်းခဲ့ရာ ဒါဝင်မှာ ခရီးစဉ်မှ ပြန်မရောက်မီမှာပင် အင်္ဂလိပ် သိပ္ပံအသိုင်းအဝိုင်း၌ ထင်ရှားသူတစ်ဦး ဖြစ်နေခဲ့သည်။

ဘူမိဗေဒက ဒါဝင်အတွက် သိပ္ပံပညာဘဝ တစ်ဇိတ်တစ်ဒေသမျှသာဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်း သူ့ဘဝတစ်ခုလုံးကို လွှမ်းမိုးသွားသည်က ဇီဝဗေဒလောက။

ဘရာဇီးလ်တောကြီးထဲမှာ အမျိုးအစား များပြားသော ဆရာသော အပင်သစ် အကောင်သစ်တွေကို သူ အံ့ဩဆုံးအောင် တွေ့ရှိရသည်။ တစ်နေ့တည်းမှာပင် ပိုးတောင်မှာ ၆၈ မျိုး သူ စုဆောင်းဖြစ်သည်။ တစ်မနက်ခင်းအတွင်းမှာပင် မတူသော ငှက်အမျိုးပေါင်း ၈၀ မျှ သူ ဖမ်းခတ်၍ရသည်။ လမ်းခရီးတစ်လျှောက် တွေ့သမျှ အကောင်ငယ်များကို ဝါးမြှိုစားသောက်သွားသော (army ant) ပုရွက်ဆိတ်တပ်ကြီး ချီတက်လာပုံကို အံ့ဩထိတ်သန့်ဖွယ် သူ မြင်ရသည်။

အင်္ဂလန်မှလာသော သဘာဝဗေဒသမားအဖို့ ဘရာဇီးလ်ရှိ အပူပိုင်းမိုးများ သစ်တောကြီးသည် မှတ်တမ်းတင်ရောတွေ့ ပြည့်လျှံလွန်ကဲကာ ရူးချင်မူးချင်စရာ ဖြစ်နေသည်။

သို့သော် သဘာဝဗေဒသမား ဒါဝင်၏ ခေါင်းကဲသို့ ပြဿနာကြီးလှသော အတွေးအမြင်သစ်တစ်ခု ဖောင်ဝင်

ရောက်ခဲ့သည့် နေရာကား ဘရာဇီးလ်တောကြီးမဟုတ်။
တောင်အမေရိက အနောက်ဘက်ကမ်းခြေမှ မိုင်ပေါင်း
၆၅၀ ခန့်အကွာ ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာထဲမှာရှိသည့် ဂလာပါဂိုဏ်း
ကျွန်းစုဖြစ်၏။

ဂလာပါဂိုဏ်းကျွန်းစု

ဂလာပါဂိုဏ်းကား သက်ရှိထင်ရှား သတ္တဗေဒဖြင့်
တိုက်တစ်ခုဟု ဆိုရလောက်သည်။ ရှေးနှစ်ပရိစ္ဆေဒများ
စွာကပင် ကွယ်ပျောက်ခဲ့ပြီဟု မှတ်ယူရသည့် ဧရာမ
ကင်းလိပ်ချောကြီးများ၊ ကုန်းတွင်းကျက်စားသည့် လိပ်
ကမ္ဘာကြီးများ၊ အသွေးအရောင်လှပသည့် ကဏန်းကောင်
ကြီးများနှင့် ဧရာမ ဖျံညိုကြီးများကို တွေ့ရသည်။ လူသူ
အရောက်အပေါက် မရှိသလောက် နည်းပါးသည့် ဒေသ
များဖြစ်၍ သတ္တဝါများမှာ လူကို ကြောက်ရကောင်းမှန်း
မသိကြ။ သိမ်းငှက်လို ရိုင်းသောအကောင်မျိုးပင်လျှင်
လက်လှမ်းမမီ တမိထိ အနားကပ်ခံသည်။ ချိုးငှက်များ
ဆိုလျှင်ကား ပခုံးပေါ်ပင် တက်၍နားလေသည်။

သို့သော် ဂလာပါဂိုဏ်းကျွန်းစုတွင် ဒါဝင်တွေ့ရှိသည့်
ထူးခြားသော အချက်ကား ကျွန်းတစ်ကျွန်းနှင့် တစ်ကျွန်း
ဝေးလည်း သိပ်မဝေး၊ ရေမြေရာသီဥတုနှင့် သဘာဝ
ပေါက်ပင်များလည်း အတူတူလိုဖြစ်ပါလျက် ကျွန်းအသီး

သီးရှိ ကျေးငှက်တိရစ္ဆာန်များ အသွင်ကွဲပြားကြခြင်း
ဖြစ်၏။ ဥပမာအားဖြင့် ကျွန်းတစ်ကျွန်းမှ ငှက်ပုတီး
များသည် အခြားကျွန်းတစ်ကျွန်းမှ ငှက်ပုတီးများနှင့်
မတူညီဘဲ အသွေးအရောင်ရော အလေ့အထပါ သိသိ
သာသာ ကွဲပြားကြသည်။ အချို့က အသီးအရွက်ကို
စားသည်။ အချို့က သစ်တောက်ငှက်များကဲ့သို့ သစ်ပင်
အခေါက်ကို ဖောက်ထွင်းကာ အတွင်းက ပိုးကောင်ကို
စားသည်။ ဂလာပါဂိုဏ်းကျွန်းစုတွင် စုစုပေါင်း ငှက်ပုတီး
၁၄ မျိုးတွေ့ရရာ တစ်မျိုး တစ်ကျွန်းစီမှ ဖြစ်ကြသည်။
အတွေ့အကြုံရှိသူများဆိုလျှင် ငှက်မြင်ရုံဖြင့် ဘယ်ကျွန်း
ကငှက်ဖြစ်ကြောင်း ပြောနိုင်ကြသည်။ အသွင်အပြင်ချင်း
ထိုမျှ ခြားနားနေကြသော်လည်း စင်စစ် ၎င်းငှက်များ
အားလုံးပင် တောင်အမေရိကတိုက် ပင်မကုန်းမြေကြီးရှိ
ငှက်ပုတီးများနှင့် အခြေခံအားဖြင့် အတူတူပင်ဖြစ်သည်။
ငှက်ပုတီးသာမက အခြား ဖွတ်များ၊ ကင်းလိပ်ချောများ၊
လိပ်ကြီးများ၊ အင်းဆက်ပိုးများ၊ ခရုပက်ကျိများလည်း
ထိုနည်းလည်းကောင်းပင် တစ်ကျွန်းနှင့် တစ်ကျွန်း
မတူညီကြကြောင်း တွေ့ရသည်။

အဘယ်ကြောင့်နည်း။

အီဇောလူးရှင်းသီဝရီ

တောင်အမေရိကတိုက် ပင်မကုန်းမြေကြီးမှ တစ် နည်းနည်းဖြင့် ရောက်ရှိလာသော သတ္တဝါတစ်ခုသည် ကျွန်းအသီးသီးသို့ ပြန်ပွားခဲ့ပြီးသည့်နောက် နှစ်ပရိစ္ဆေဒ ကြာသောကာလအတွင်း တစ်ကျွန်းနှင့်တစ်ကျွန်း အကူး အသန်း အဆက်အသွယ်မရှိဘဲ တသီးတခြားစီ ရှင်သန် ပွားများရင်း၊ ကျွန်းတစ်ကျွန်းစီ၏ (သာမန်အားဖြင့် မသိ သာသော) ထူးခြားချက်များကြောင့် ယင်းတို့၏ အသွင် သဏ္ဌာန်များလည်း တဖြည်းဖြည်း ကွဲပြားလာကြခြင်း ပေလော။

တွေးမည်ဆိုလျှင် သည်သို့သာ တွေးတောစရာ ရှိသည်။

နောင်တွင် evolutionary theory ဟူသော အမည်ဖြင့် ကျော်ကြားလာမည့် အတွေး၏ နိဒါန်းအစ။

သို့သော် ဤအတွေးသည် ကြောက်စရာကောင်း သောအတွေး၊ ဒါဝင်တို့ခေတ် ခရစ်ယာန်လောက၌ အပါယ်ကျမည့် အတွေးဖြစ်သည်။ ရေမြေတောတောင် သက်ရှိသက်မဲ့ တွားသွားသတ္တဝါ၊ လေတွင်ပျံသော သတ္တဝါ၊ ရေတွင်နေသော ငါး၊ အရာအားလုံးကို ဘုရား သခင် ဖန်ဆင်းပါသည်ဟု သမ္မာကျမ်းစာ ရှေ့ဆုံးစာမျက်

စာဖတ်သမား၏ မှတ်စုများ

၂၄၃

နှာများတွင် အထင်အရှား ဖော်ပြထားသည် မဟုတ်ပါ လော။ သို့နှင့် ဒါဝင်သည် ၎င်းအတွေးကို မဖော်ထုတ် ရဲဘဲ မိမိရင်၌သာ သိမ်းဆည်းထားခဲ့ရသည်။

၁၈၃၆ ခုနှစ် အင်္ဂလန်သို့ ပြန်ရောက်ပြီးနောက် ဒါဝင်သည် ဘီဂဲလ်ခရီးစဉ်မှ သဘာဝဗေဒသမား၏ အတွေ့အကြုံများအကြောင်းကို A Naturalist's Voyage on the Beagle အမည်ဖြင့် စာအုပ်တစ်အုပ် ရေးသားကာ ၁၈၃၉ ခုနှစ်၌ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။ သန္တာ ကျောက်တန်းများနှင့် မီးတောင်ကျွန်းများဆိုင်ရာ ဘူမိ ဗေဒအကြောင်း စာအုပ်စာတမ်းများလည်း နောက်လေးငါး နှစ်အတွင်း ဆက်လက်ထုတ်ဝေဖြစ်သည်။

ယင်းစာအုပ်များ ရေးသားပြုစုနေဆဲ ကာလတစ် လျှောက်လုံးပင် သူ့ခေါင်းထဲ လွှမ်းမိုးနေခဲ့သော၊ သဘာဝ ရွေးချယ်မှုဖြင့် သတ္တဝါတို့ တရွေ့ရွေ့ ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်ပုံ သဘောတရား (the theory of evolution by natural selection)ကိုမူ အနီးစပ်ဆုံး မိတ်ဆွေပညာရှင် တစ်စုမှအပ ဖွင့်ဟပြောဆိုခြင်းမရှိဘဲ နှစ်ပေါင်းနှစ်ဆယ် ကျော်မျှကြာအောင် ဆက်လက် သုတေသနပြုကာ အထောက်အထားသစ်များ ဖြည့်စွက်မွမ်းမံနေခဲ့သည်။

မိမိနှင့် အလားတူ အယူအဆမျိုး ရှိနေသူ သဘာဝ ဗေဒပညာရှင် အဲဖရက်ရပ်ဆယ်ဝေါလေ့(စ်) (Alfred

Russell Wallace)(၁၈၂၃-၁၉၁၃) အကြောင်း သိရှိရသည့် အခါတွင်မှ ဒါဝင်သည် မိမိ အယူအဆကို ဆက်လက်ဆိုင်းငံ့ထားရန် မဖြစ်နိုင်တော့ဟု သဘောပေါက်ကာ ၁၈၅၈ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် လန်ဒန်ရှိ လင်နီယန် သိပ္ပံအသင်း အစည်းအဝေး၌ ဝေါလေ့(စ)နှင့် တစ်ပြိုင်တည်း တင်ပြလေသည်။

ထို့နောက်တွင် ၎င်းအယူအဆကို ရှင်းလင်းတင်ပြသည့် The Origin of Species by Means of Natural Selection အမည်ရှိ ကျမ်းကို ၁၈၅၉ ခုနှစ်တွင်လည်းကောင်း၊ ယင်းသဘောတရားပေါ်တွင် ဆင့်ပွားဖြန့်ကြက်သည့် လူသားဆင်းသက်လာပုံအကြောင်း (The Descent of Man) အမည်ရှိ ကျမ်းကို ၁၈၇၁ တွင်လည်းကောင်း ထုတ်ဝေသည်။

ယင်းစာအုပ် စာတမ်းများနှင့်အတူ 'အီဗော်လူးရှင်း သီဝရီ' ဟူသော ဝေါဟာရသည်လည်းကောင်း၊ လူသည် မျောက်ကဆင်းသက်လာသည်ဟူသော စကားတစ်ခုသည်လည်းကောင်း သိပ္ပံအသိုင်းအဝိုင်းရော ပြင်ပကမ္ဘာသို့ပါ တစ်ဟုန်ထိုး ပြန့်ပွားကာ ၎င်းတို့နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အငြင်းအခုံပွဲတွေလည်း သောသောညံ့၍ သွားလေသည်။

သိပ္ပံသမားနှင့် ရှေးရိုး တစ်ယူသန်သမားများကြား အကြီးအကျယ် ထိပ်တိုက်တွေ့ကြသော ပွဲကြီးတစ်ပွဲပေတည်း။

(၄)

ချလင်ဂျာ၏ ရေအောက်စူးစမ်း လေ့လာရေးခရီး

ကမ္ဘာ့အစွန်အဖျား ဒေသများမှ လူသူမသိသေးသော ကုန်းမြေများ၊ သမုဒ္ဒရာခေါင်ခေါင်မှ ကျွန်းစုများ၊ အာဖရိကနှင့် တောင်အမေရိကရှိ တောနက်ကြီးများသို့ စူးစမ်းရှာဖွေရေး အဖွဲ့ကြီးငယ်တို့ အနွဲ့အပြား သွားရောက်ကြစဉ် ကမ္ဘာ့မြေမျက်နှာပြင်၏ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်ကို ဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိသည့် ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာ ရေထဲနှင့် ယင်း၏ အောက်အနက်ပိုင်းများ အကြောင်းသည် ပိတ်ထားသော စာအုပ်ကြီးတစ်အုပ် ဖြစ်နေခဲ့သေးသည်။

သည်စာအုပ်ကြီးကို စနစ်တကျ လှန်လှောဖတ်ရှုရန် စတင်အားထုတ်သူများက ချလင်ဂျာ (Challenger) သင်္ဘောနှင့် လိုက်ပါကြသည့် အဏ္ဏဝါသုတေသနသမားများဖြစ်သည်။ စင်စစ် ချလင်ဂျာခရီးစဉ်နှင့် ထိုခရီးစဉ်မှ တွေ့ရှိချက်များသည်ပင် အဏ္ဏဝါဗေဒ (Oceanography) ပညာ၏ အစဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ချလင်ဂျာ၏ အဏ္ဏဝါသုတေသန ခရီးစဉ်သည် ဗြိတိသျှရေတပ်နှင့် တော်ဝင်အသင်းတို့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် အစီအစဉ်ဖြစ်သည်။

သည်ခရီးစဉ်တွင် ဦးဆောင်သူက ကပ္ပတိန် ဂျော့ချီ နယ်ယာဇ် (George Strong Nares) ဖြစ်ပြီး သိပ္ပံအဖွဲ့၏ အကြီးအကဲပုဂ္ဂိုလ်က ဆာချားလ်(စ)တွမ်မဆင် (Sir Charles Wyville Thomson) (၁၈၃၀-၁၈၉၂) ဖြစ်သည်။

ဆာချားလ်(စ)တွမ်မဆင်



တွမ်မဆင်သည် ၁၈၇၀ ပြည့်နှစ်မှ စတင်၍ အက်ဒင်ဘာရာတက္ကသိုလ်၌ သဘာဝဗေဒ ပါမောက္ခအဖြစ် တာဝန်ယူရသည်။ သူ့အလျင်က ထိုရာထူးတွင် ရှိခဲ့သည့် ပါမောက္ခအက်ဒင်ဖော်ဘီး(စ) (Edward Forbes) သည် ရေနက်ပိုင်းမှ သက်ရှိသက်မဲ့ ပစ္စည်းနမူနာများကို ရယူစူးစမ်းလေ့လာသည့် ပထမဆုံးသော သဘာဝဗေဒ သမား ဖြစ်သည်။ အီးဂျင်ပင်လယ်တွင် သုတေသနပြုသည့် အခါ၌ ရေအောက်အနက်ပိုင်းသို့ တဖြည်းဖြည်း နိမ့်ဆင်း၍ နမူနာများ ယူကြည့်ရာ၊ ပေ ၁၃၀၀ လောက်ရောက်သည့် အခါ သက်ရှိသတ္တဝါ အရေအတွက် အလွန်နည်းပါးစွာ သာ တွေ့ရှိရသဖြင့် ပေ ၁၅၀၀ အနက်လောက်ဆိုလျှင် တစ်ကောင်တစ်မြီးမျှ ရှိတော့မည်မဟုတ်ဟု ကောက်ချက် ချကာ ယင်း၏ အောက်အနက်ပိုင်းသည် သက်ရှိကင်းမဲ့ သောနယ်မြေ (azoic zone) ဟူ၍ မှတ်ယူခဲ့သည်။

သို့သော် ၁၈၆၀ ခုနှစ်တွင် ဆာဒီးနီးယားကျွန်းနှင့် အာဖရိကကြား မြေထဲပင်လယ် ကြမ်းပြင်တွင် ချထားသည့် ကြေးနန်းလိုင်းကို ပြင်ဆင်ရန်အတွက် ဆယ်ယူကြသည့် အခါ အနက်ပေ ၆၀၀၀ ကျော်မှဟု ယူဆရသည့် ရေသတ္တဝါအချို့ တွေ့ရှိရကြောင်း ဆိုလာကြသည်။

တွမ်မဆင်က သည်ကိစ္စကို အထူးစိတ်ဝင်စားလာခဲ့ပြီး ၁၈၆၈ နှင့် ၁၈၆၉ ခုနှစ် နွေကာလများအတွင်း စကော့တလန်ပြည် မြောက်ဘက်ပင်လယ်ပြင်သို့ ခရီးနှစ်ခေါက်ထွက်ကာ ရေနက်ပိုင်း တိုင်းတာရေးနှင့် ဇီဝဗေဒ စူးစမ်းလေ့လာရေးများ ပြုလုပ်သည်။ သည်ခရီးများအတွင်း ပိုက်ကွန်ကို အနက်ပေ ၁၂၀၀၀ ကျော်အထိ ချ၍ဆွဲရာ သက်ရှိသတ္တဝါများ ဖမ်းဆီးရမိသည်။ ၁၈၇၀ ခုနှစ်တွင် မြေထဲပင်လယ်သို့ ထွက်ကာ နောက်ထပ် စူးစမ်းလေ့လာမှုများ ပြုလုပ်ပြီးနောက် ထိုအတွေ့အကြုံ ဗဟုသုတများကို စုပေါင်းကာ ၁၈၇၂ ခုနှစ်၌ ပင်လယ်ရေအောက် အနက်ပိုင်းများ (The Depths of the Sea) အမည်ရှိ စာအုပ်တစ်အုပ် ပြုစုထုတ်ဝေသည်။ သို့နှင့် အဏ္ဏဝါဗေဒဘက်တွင် နာမည်ရလာသော တွမ်မဆင်သည် အာတိတ်၊ အတ္တလန္တိတ်၊ ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာကြီး သုံးစင်း၏ ရေအောက်အနက်ပိုင်းများကို သုံးနှစ်ခွဲကြာ စူးစမ်းလေ့လာမည့် ချလင်ဂျာ၏ အဏ္ဏဝါသုတေ

သန ခရီးစဉ်တွင် သိပ္ပံအဖွဲ့ခေါင်းဆောင်အဖြစ် ပါဝင်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ချလင်ဂျာသင်္ဘော

‘ချလင်ဂျာ’က ဗြိတိသျှရေတပ်မှ ကောဗက်အမျိုးအစား တိုက်သင်္ဘောငယ် တစ်စီးဖြစ်ပြီး တန်ချိန် ၂၃၀၀ ခန့်ရှိသည်။ ခရီးစဉ်အတွက် အသုံးပြုမည့်အခါ တိုက်သင်္ဘောကို သုတေသန သင်္ဘောဖြစ်အောင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲကြရသည်။ သင်္ဘောမှာ တပ်ဆင်ထားသည့် အမြောက် ၇၆ လက်အနက်မှ ၇၄ လက်ကိုဖြုတ်ကာ ၎င်းတို့၏ နေရာများတွင် ဓာတုဗေဒခန်း၊ သဘာဝဗေဒခန်း၊ ဓာတ်ပုံများဆေးကူးရန် အမှောင်ခန်း စသည်များ တည်ဆောက်ခင်းကျင်းသည်။ သင်္ဘော၌ သဘာဝဗေဒ ခရီးစဉ်တို့ ထုံးစံအတိုင်း သက်ရှိပစ္စည်း နမူနာများကို ဆေးစိမ်သိမ်းဆည်းရန် ဖန်ဘူး၊ ဖန်ပုလင်း အရွယ်အစားစားနှင့် အရက်ပုံစံသည့် ဆေးရည်အမျိုးမျိုးတို့ကို အမြောက်အမြား သယ်ဆောင်ရသည်။ ထို့ပြင် တခြားခရီးစဉ်များထက် ပို၍ထူးသည်က ရေအောက်အနက် တိုင်းတာရေး၊ ဆယ်ယူရေးတို့တွင် အသုံးပြုရန်အတွက် ကြိုးအရှည် စုစုပေါင်း ၁၄၄ မိုင်နှင့် သံမဏိနန်းကြိုးအရှည် ၁၂၂ မိုင်တို့ကို ယူဆောင်ကြရခြင်းဖြစ်သည်။

၁၈၇၂ ဒီဇင်ဘာမှ ၁၈၇၆ မေလအထိ ကြာမြင့်သော ခရီးစဉ်အတွင်း၊ စခန်း ၃၆၂ ခုတို့၌ ရပ်တန့်ကာ ရေအောက်တိုင်းတာခြင်း ၄၉၂ ကြိမ်၊ ရေအောက်အနက်မှ သက်ရှိသက်မဲ့ ပစ္စည်းနမူနာ ရယူခြင်း ၁၃၃ ကြိမ်မျှ ပြုလုပ်ကာ စုစုပေါင်း ရေမိုင် ၆၉၈၉၀ မျှကို ဖြတ်သန်းခဲ့ကြသည်။ ခရီးစဉ်၌ သက်စွန့်ဆံဖျား ဖြစ်ရပ်များစွာ ကြုံကြိုက်ရ၏။ တစ်ကြိမ်၌ မုန်တိုင်းကြောင့် သင်္ဘောကို မထိန်းနိုင်ဖြစ်ကာ ရေခဲတောင်နှင့် တိုက်မိ၏။ အကြောင်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ခရီးစဉ်အတွင်း လူခုနစ်ဦးတိတိ ကွယ်လွန်ခဲ့၏။

ရေနက် တိုင်းတာရာတွင် ပေပေါင်း ၂၆၈၅၀ (၅ မိုင်ခန့်) အနက်ထိ တိုင်းတာမိခဲ့ကြသည်။ (ယနေ့ခေတ်တိုင်းတာတွေ့ရှိရသည့် သမုဒ္ဒရာ ရေပြင်အောက် အနက်ဆုံးနေရာမှာ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံအနီးရှိ မာရီယာနာချောက် ဖြစ်၍ အနက်ပေ ၃၆၂၀၁ ရှိသည်။) အလွန်နက်သော နေရာများမှ ရေနမူနာများနှင့် သက်ရှိသက်မဲ့ ပစ္စည်းနမူနာများစွာ ရယူခဲ့ရာတွင် သဘာဝဗေဒ ပညာရှင်တို့ တစ်ခါမျှ မတွေ့ဖူး၊ မသိဖူးသည့် သက်ရှိသတ္တဝါများစွာကိုလည်း ကောင်း၊ မျိုးတုံးပျောက်ကွယ်သွားပြီဟု မှတ်ယူထားသည့် သတ္တဝါမျိုး အများအပြားကိုလည်းကောင်း တွေ့ရှိကြရသည်။ စနစ်တကျ စစ်ဆေးပြီးသည့်အခါ၌ ချလင်ဂျာ

အဖွဲ့က ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သမျှမှာ သတ္တဝါမျိုးစုသစ် ၇၁၅ မျိုးနှင့် မျိုးစိတ်သစ်ပေါင်း ၄၄၁၇ မျိုးရှိကြောင်း အတည်ပြု နိုင်ခဲ့ကြသည်။

အဏ္ဏဝါဗေဒ

ချလင်ဂျာ ခရီးစဉ်အကြောင်းကို တွမ်မဆင်က The Voyage of the Challenger အမည်ဖြင့် မှတ်တမ်းစာ အုပ်တစ်အုပ် ရေးသားကာ ၁၈၇၇ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေ သည်။ တွမ်မဆင်သည် ချလင်ဂျာအဖွဲ့သားတို့ သုံးနှစ်ခွဲ ကြာမျှ စူးစမ်းရှာဖွေရရှိခဲ့သည့် မြောက်မြားလှစွာသော အချက်အလက်များကို အဏ္ဏဝါဗေဒ သုတေသန စာတမ်း များအဖြစ် ဖွဲ့စည်းပြုစုသော အလုပ်ကို ဦးစီးဆောင်ရွက် နေဆဲ ၁၈၈၁ ခုနှစ်တွင် နာမကျန်းဖြစ်သဖြင့် ၎င်းတာဝန် ကို လက်ထောက်တစ်ဦးဖြစ်သူ ဆာဂျွန်မာရေး (Sir John Murray) အား လွှဲအပ်ရသည်။ မာရေးက ဆက် လက် ကြီးကြပ်ကာ အတွဲပေါင်း ၅၀ တိတိ ရှိသည့် ချလင်ဂျာခရီးစဉ်မှ သိပ္ပံဆိုင်ရာ တွေ့ရှိချက်များ အစီရင် ခံစာ (Report on the Scientific Results of the Voyage of H.M.S. Challenger) အမည်ရှိ သုတေ သန မှတ်တမ်းကြီးကို (၁၈၈၀-၁၈၉၅) အတွင်း ပြီးစီး အောင် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။

အဏ္ဏဝါဗေဒဆိုင်ရာ ဘာသာရပ်ခွဲမျိုးစုံနှင့် စပ်လျဉ်း သည့် အချက်အလက်သစ်ပေါင်း များစွာပါဝင်သော ကျမ်းကြီးတစ်စောင်ပေတည်း။

*

သိပ္ပံလောက၌ ရှေ့ကသွားသူတို့၏ တွေ့ရှိချက် များသည် နောက်လူတို့ အသိပညာ တောင်ထွတ်ကို ဆက်၍ တက်ရာ၌ လှေကားထစ်များသဖွယ် အထောက် အကူပြုမြဲဖြစ်သည်။

သုတေသနသဘော လေးစင်းမှ ပညာရှင်တို့၏ ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်များသည် သိပ္ပံပညာတိုးတက် ဖြစ်ပေါ်မှု အတွက် ကြီးမားစွာ အထောက်အကူပြုခဲ့ကြသကဲ့သို့ 'ပညာရှာရာ၌ ဇွဲကြီးလှခြင်း' တည်းဟူသော ၎င်းပုဂ္ဂိုလ် တို့၏ ထူးခြားသော ဓလေ့စရိုက်ကောင်းတစ်ခုသည် လည်း နောက်လူတို့အတွက် လေးစားအားကျစရာ အတု ယူစရာ အရည်အချင်းတစ်ရပ် ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။

လေမြင့်